MUZAFFER İLHAN
ERDOST

12 EYLÜLÜN İKİ YÜZÜ

ONUR
YAYINLARI

BİRİNCİ BASKI
KASIM 2010

12 EYLÜLÜN İKİ YÜZÜ
DEVLETİN KORUDUĞU FAŞİZMDEN DEVLETİN FAŞİZMLE KORUNMASINA

MUZAFFER İLHAN ERDOST

ONUR YAYINLARI
ANKARA 2010

ISBN 978-975-351-036-3

İÇİ

7 Önüne Not
11 Ağlamak ve "Ağlamak"
11 Kemal Türkler ve Nilgün'ün Gözyaşları
20 Mustafa Pehlivanoğlu ve Erdoğan'ın Gözyaşları
22 Zamanaşımı
24 Ağır İnsanlık Suçu
27 "Adli Suç" ve "İnsanlık Suçu"
32 Değişen Hükümetler ve Sürekli Artan Olaylar
35 Yayılan ve Yoğunlaşan İç Savaş
38 Devlet Sırrı ve Sır Devlet
44 Uluslararası Hukuk ve Zamanaşımı
50 12 Eylül ve Gizli Savaş
56 Truman'dan Eisenhower'e: Kurtarıcı
60 "Özel" Savaş ve Savaş Suçu
66 Gong Vurdu: Darbe
68 Katliam "Oyunu"ndan Mahkeme "Oyunu"na
73 Bahçelievler'den Türkler'e Türkler'den Bahçelievler'e
80 Güvercinler ve Sırtlanlar
80 Serdar Alten
85 5-6-2 Reis, Tamam mı?
89 Duran Demirkıran
92 Eter
98 Haluk Kırcı
103 "Ağır Ceza Mahkemesi"nde
106 Ağır Ceza Mahkemesinden AİHM'ye
111 AİHM / Hükümetin Yanıtı
112 AİHM / Bir Yargı Vak'ası
117 Bir Tatil "Keyfi"
119 Bir "Tarih" Hilesi
131 Muhsin Yazıcıoğlu
150 Bahçelievler Toplu Kıyını Kısa Belgeliği
176 İç Savaşın Kitleselleştirilmesi / Savaş ve Katliam
176 Sivas: 3-4 Eylül 1978
182 Kahramanmaraş: 19-24 Aralık 1978
194 Çorum: Mayıs-Temmuz 1980
205 Sonuna Not

MUZAFFER İLHAN ERDOST

Artova'da (Tokat) doğdu: 18 Eylül 1931.
Veteriner Fakültesi'ni (Ankara) bitirdi: 1956.
Şiir (1948 >), öykü (1952 >), deneme ve eleştiri (1951 >)
ile yazın yaşamının içinde oldu.

Açık Oturum Yayınları (1958-60),
Sol Yayınları (Kasım 1965 >),
İlhan'ın ölümünden sonra *Onur Yayınları* ([1974] 1980 >)
sahip ve yönetmeni.

Yayınlanmış kitapları:
"Türkiye Sosyalizmi" ve Sosyalizm, 1969
Türkiye Üzerine Notlar, 1970
İlhan İlhan, 1983
Kapitalizm ve Tarım, 1984
Osmanlı İmparatorluğu'nda Mülkiyet İlişkileri, 1984
Bilim ile Yazın Arasında, 1984
Şemdinli Röportajı, 1987
Demokrasi ve "Demokrasi", 1989
Onu Anlat İşte, Anlatı, 1989
Havada Kalan Güvercin, Şiir, 1990
Ey Karanlık Mavi Güneş, Öykü, 1990
Adam İçin Türevler, Eskiz, 1990
Ulus, Uluslaşma, Demokratikleşme, 1991
Bir Fotoğrafa Altyazı / İki 7 Kasım, 1991
Üç Şair / Nazım Hikmet, Cemal Süreya, Ahmed Arif, 1994
Kanı Kanla Yıkamak – İnsan Hakları ve Türkiye, 1994
Faşizm ve Türkiye 1977-1980, 1995
Türkiye'nin Yeni-Sevr'e Zorlanması Odağında Üç Sivas, 1996
İkinci Yeni Yazıları, 1997
Küreselleşme ve Osmanlı "Millet" Modeli Makasında Türkiye, 1998
Yeni Dünya Düzenine Zorlanması Odağında Türkiye, 1999
Pandora'nın Bir Başka "Kutu"su, 2000
Türkiye'nin Kararan Fotoğrafları, 2003
12 Eylül "Turka"ları, 2004
Kuşatılmış Ülke Kuşatılmış Yazılar, 2005
Asya Üretim Tarzı ve Osmanlı İmparatorluğunda Mülkiyet İlişkileri, 2005
Sosyalizmi Seviyorum, 2006
Hiç Ölmedim Ben, 2006
Kan ile Kardeş, 2008
Türkiye 2009, 2009
Şiirin U Dönüşü, 2009
12 Eylülün İki Yüzü, 2010
Türkiye'ye Kefen Biçenler, 2010

ÖNÜNE NOT

"12 Eylül'ün İki Yüzü"nün yazılışı değişik bir süreç izledi.

Yazıya, "Ağlamak ve 'Ağlamak' " ile başladım. Birinci ağlayan Nilgün'dü, babası Kemal Türkler için ağlıyordu. İkinci ağlayan Başbakan Erdoğan'dı. Pehlivanoğlu için ağlıyordu. Biri ne denli yaralı, açık ve içten ise, öteki o denli içinden hesaplıydı.

Birbiriyle çelişmişti iki ağlama da. Biri vurulandı, öteki vuran. Sahnede böyle görünmeseler de, savundukları değerler açısından böyleydiler. Beni kaygılandıran, oy sözkonusu olduğunda, makyavelist çizgisini, daha bir kalınlaştırmasıydı. İktidarını daha bir pekiştirmek için, (Bahçeli'nin özenle partisinin dışında tuttuğu), MHP'nin 12 Eylülün kanıyla abdest almış kanadını, gene aynı amaçla kullanmayı amaçlamış olmasıydı. Anayasa oylaması öncesinde, Kızılay'da, billboard'larda, "24 saat özgürlük için: evet" afişlerinin görsel sunumundaki özgürlük, özgürlük değil bir tehdit duyumsatmasıydı. Her ne kadar cürmü kadar yer yaksa da, özgürlüğü, korkutma kartonu içinde sunmuş

olmasıydı insanı iğrendiren. Yazıcıoğlu öldüğü zaman Erdoğan'ın "dik duruş"la özetlediği, onun Sivas, K. Maraş, Çorum'da her şeye meydan okuyan, "kabadayı" rolünü üstlenecek bir kadroya sıcak yaklaşımıyla da kucak açmış olmasını duyumsatıyordu Pehlivanoğlu için döktüğü gözyaşı..

o

12 Eylül için oldukça yazı yazdım. Ama benim için hiç de yeterli değil. Şöyle ceketi sıyırıp, "pehlivanca" bu işe soyunmak da benim işim değil. Her yazı bir ötekinin anası oldu, ama burada her yavrunun anasının da anası olduğu açıktı. Bu nedenle de yinelemeler, yalnızca yineleme olarak kalmadı, yinelemeler yenilemeleri de doğurdu.

12 Eylülü daha derinliğine yazacaklar için, çekinmeden söyleyeyim, benim yazılarımın bir başlangıç olması gerekir.

o

İlki de denebilir. Bir akşam yola hazırlanırken, evin telefonu çalmış, Uğur Mumcu, *abece*'de yayınlanan yazısından dolayı Halit Çelenk'in gözaltına alındığını, benim de aynı dergideki yazımdan - derken Uğur'un sözlerini kapının zili kesecekti. Gelenler polisti. Halit Çelenk ağbeyle, birlikte bizi Emniyete almışlardı. Ertesi gün, kirli gazete sayfası arasına sarılmış ekmek arası bol soğanlı tükrük köfte yemeye. İkimiz de *abece*'de yayınlanan ve 12 Eylülü eleştiren yazılarımızdan dolayı alınmıştık. Adı ise "komünist partisi kurmak" ve "komünizm propogandası yapmak"tı. Dedeoğlu, bize kağıt kalem vererek idam kararımızın gerekçesini yazmamızı istemişti. Benim yazımın adı, kitabımın adı olacaktı: *Demokrasi ve "Demokrasi"*. İkinci ve tırnak içindeki "demokrasi", sermayenin genişleyen ve yoğunlaşan özgürlüğüydü, emeği ve emekçileri ezen demokrasiydi bu. Bu baskının toplumsal, siyasal, ideolojik gösterisinin özneleri olmuştuk. DAL'da, cezaevinde, hücrede ve darağacında... Birinci tırnaksız

demokrasi, emekçi halkın demokrasisiydi, emekçilerin demokrasisi (özgürlüğü) genişledikçe ve yoğunlaştıkça, demokrasi yaygınlaşır ve yaygınlaştığı ölçüde egemen sınıfların demokrasisinde (yani faşizmde) bir daralma başlar. Emeğin ve sermayenin özgürlüğü dengelendiği zaman, sosyal demokrasinin de aşı pişmiş sayılır. Yani yazımda sosyalizm falan yok. Külliyen. Ama komünizm propogandasından, komünist parti kurma girişiminden alınıyoruz içeri. Beni götüren araba Emniyete yaklaşırken, kırma Kürt şiveli komser, garajın kapılarının açılması buyruğunu vermişti elindeki telsizle. Bir de gözlerimi bağlamak için siyah bant çıkarmıştı aracın çekmecesinden. O arada, telsizden, komser arandı. Kim ne dediyse, siyah bant geri çekmeceye kondu, garajın kapılarının bu kez kapatılması istendi.

Birinci Şubeye götürüldüğümde Halit Çelenk'i Birinci Şube Müdürü İbrahim Dedeoğlu'nun masasının yanında otururur buldum. Polis memurları, bizi, hemen her gün ziyaret eden memurlardı. İlhan'ın çayını da seviyorlardı. Bana çay verecekleri zaman sordular. "E.. fena olmaz!" dedim. Halit Ağabey de "Öyleyse ben de bir çay içeyim!" dedi. Polis memurları gülüştüler. Meğer ben gelmeden önce, Halit Ağbey, evden yapılan uyarıya uymuş, çay içmem demiş. Biz ne konuşulduğunu bilemedik ama, Dedeoğlu'na telefonlar yağıyor, kapalı bir şeyler söylüyor, kapatıyordu. Birinde de dayanamadı, Halit Ağbeye dönerek, "Şekibe hanım Ankara'yı ayağa kaldırdı!" dedi. Ertesi gün Devlet Güvenlik Mahkemesine götürülürken öğrenecektik ne demek istediğini. SHP'li milletvekilleriyle, yazarı, çizeri, aydını, İnsan Hakları Derneği kurucu ve savunucularıyla yığınla insan, Çevre Sokakta DGM'nin içini dışını doldurmuşlardı. Doğal ki, ilgi Halit Çelenk'in üzerinde odaklanıyordu...

o

Şimdi Halit Çelenk evde, binbir sağlık sorunuyla, genellikle yatakta. Yüzüm tutmuyor nasılsın demeye. Son

konuşması, 12 Eylülle ilgili. Kısa mesajını, 7 Kasım günü İlhan'ın mezarına taşımıştım. Bu yıl *7 Kasım İlhan Kitap Günü* kataloğuna aldık.

Halit Çelenk'e, 12 Martların, 12 Eylüllerin, işkencelerin, darağaçlarının burgacında, bağımsızlık ve sosyalizm için verdiği yürekli, onurlu savaşımın anılarıyla içiçe bin selamla.

Bahçelievler Toplu Kıyını'nın biraz dağınık da olsa, yer yer yinelemelerle boğulsa da, gene de, vahşetin dosyalarda kalan yönünü okurla paylaşmama olanak sağlayan savunmanlar Nezahat Gündoğmuş ve Erşan Sansal dostlara, katkılarından dolayı sevgilerimi iletmek isterim.

24 Ekim 2010, İlhanilhan Kitabevi

12 EYLÜLÜN İKİ YÜZÜ

DEVLETİN KORUDUĞU FAŞİZMDEN FAŞİZMLE DEVLETİN KORUNMASINA

BİR
AĞLAMAK VE "AĞLAMAK"

Kemal Türkler
ve
Nilgün'ün Gözyaşları

Bir sabah evinin önünde aracına binerken dört kişinin silahlı saldırısına uğradığı ve öldürüldüğü günden bugüne otuz yıl geçti. Cinayetle ilgili ilk dava, 1981 yılında, Ankara Sıkıyönetim Mahkemesinde açılmış, Abdülsamet Karakuş ve Aydın Eryılmaz adlı tetikçiler DİSK eski başkanı Kemal Türkler'i öldürmekten 12'şer yıl, olayda kullandıkları aracı gaspetmekten 20'şer yıl ağır hapis cezasına çarptırılmışlardı. Karar tarihi: 7 Nisan1987.

Türkler'i vuran üçüncü tetikçi: Ünal Osmanağaoğlu.

9 Ekim 1978 günü/gecesi, Ankara'da, Bahçelievler'de, TİP'li yedi üniversite öğrencisini boğarak ve kurşuna dizerek öldüren yedi kişiden biri: Ünal Osmanağaoğlu. Abdullah Çatlı gibi, Haluk Kırcı gibi, İbrahim Çiftçi gibi vb., devlet içinden özel korumaya alınanlardan biri.

9 Kasım 1978'den (Bahçelievler katliamından) 22 Temmuz 1980'e (yani Kemal Türkler'in öldürüldüğü güne) değin Ünal Osmanağaoğlu, 1 yıl 9 ay aranmış ama bulunamamış! ve belki aranmamış. Bu arada hangi "iş"de

kullanıldığı, gizlide kalıyor. 22 Temmuz 1980'de Kemal Türkler'i öldüren "ekip"te yer alıyor. 12 Eylül paşaları tarafından görevlendirilen Abdullah Çatlı'yla birlikte Avrupa'da karanlık işler çeviriyor. Bahçelievler katliamından 21 yıl sonra, Türkler'in öldürülmesinden 19 yıl sonra, 1999 yılında, Kuşadası'nda "devletin bir kuruluşunda işletmecilik yaparken" yakalanıyor. Yani "devlet" içinde öteki devletin "özel" koruması altında bulunuyor. Bahçelievler katliamından 7 idamı var. Kırcı gibi. İdamlar "müebbet" oldu. Yenisi "ömürboyu". Ama bunun infazı var, pirinç pilavının üstüne bir af, bir de yanına üzüm hoşafı pişmanlık yasasını koydunuz mu, hani derler ya yeme de yanında yat. İşte öyle bir şey! 7 idamın "ceza"sı 7 yıl gibi bir şey oluyor. Yani Ünal Osmanağaoğlu, hiç tanımadığı, bilmediği, görmediği, Türkiye İşçi Partili oldukları için öldürülen yedi gencin yedi katilinden biri. Hükümlü olarak tutulduğu Bandırma Cezaevinden Bakırköy 2. Ağır Ceza Mahkemesine, Kemal Türkler davası duruşmasına getirilemiyor. Duruşma günü 21 Temmuz 2010. Ertesi gün 22 Temmuz. Türkler'in öldürüldüğü günün otuzuncu yılı. Yani zamanaşımından dava düşecek. Adalet Bakanlığı "sanığın" cezaevinden duruşmaya getirilmesine izin vermemiş. Öyle demiş Mahkeme Başkanı. Ünal Osmanağaoğlu da cezaevinde 10 günlük rapor almış. Duruşmaya getirilmediği ve gelmediği için, Mahkeme Başkanının açıklamasına göre, "son sözü" sorulamadığı için, duruşma Eylül (2010) ayına ertelenmiş.

Şu da var ki, mahkeme, Yargıtay Ceza Daireleri Genel Kurulunun kararına uyacak, uymak zorunda. Ama 21 Temmuz 2010 günlü duruşmada bu iş ya bitecek, ya bitecekti. Ya mahkeme karar verecek, zorunlu olarak Ceza Daireleri Genel Kurulu kararına uyacak, adam öldürmekten ceza verecek, ya da, o gün karar vermeyecek, ertesi gün 30 yıl dolduğu için zamanaşımından dava fiilen düşmüş sayılacak. Mahkeme, bu ayın (eylülün) son çeyreğinde, karara "zamanaşımından" yazacak diye kaygılı herkes.

Yazacak mı, yazabilecek mi?

Bir yıl öncesine gidelim.

31 Temmuz 2009 günlü, yani bir yıl önce, "Malum faile beraat" ve "Kemal Türkler cinayetinin bilinen faili üçüncü kez beraat etti" başlıkları altında yayınlanan *Sol Haber*'in haberini okuyalım:

"Dün, Kemal Türkler davasının katil zanlısı Ünal Osmanağaoğlu için üçüncü kez beraat kararı verildi. Beraat kararının daha önce Yargıtay tarafından bozulmasına karşın, Bakırköy 2. Ağır Ceza Mahkemesi, Ünal Osmanağaoğlu için verdiği beraat kararında direndi."

Yargıtay 9. Ceza Dairesi, bozma kararında, "Kemal Türkler'in Merter'deki evinin önünde öldürülmesi eyleminde Ünal Osmanağaoğlu'nun, eylem yerinin belirlenmesi, keşif yapılması, planlama aşamasında görev alması ve olay sırasında silahla ateş ederek, suça asli maddi fail olarak katıldığının anlaşıldığı" yazılıyordu.

Osmanağaoğlu hakkında mahkumiyet yerine beraat kararı verilmesini yasaya aykırı bulan Yargıtay 9. Ceza Dairesi, yerel mahkemenin beraat kararını oy birliğiyle bozmuştu.

Yargıtay 9. Ceza Dairesinin bozma kararına karşı direnen Bakırköy 2. Ağır Ceza Mahkemesi, "atılı suçu işlediğine dair yeterli ve kesin delil bulunmadığı" gerekçesiyle yeniden beraat diyecek, Yargıtay tarafından ikinci kez bozulan kararını üçüncü kez yineleyen mahkeme, Yargıtay 9. Ceza Dairesinin gerekçesini görmezden gelecekti.

Kemal Türkler'in kızı Nilgün Soydan, "Ünal Osmanağaoğlu benim babamın katilidir. Ben onun tanığıyım. Ben onun birebir tanığıyım. O sırada 19 yaşındaydım. 19 yaşında bir insan babasını o halde görüp herhalde unutamaz. Osmanağaoğlu babamın katillerinden biridir. Asla ömrüm boyunca peşini bırakmayacağım. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine gideceğim. 30 senedir davanın peşindeyiz. Böyle bir şey olabilir mi? Gözlerimle babamın katilini gördüm ve katili beraat ettirdiler!" diye yakınmıştı.

Avukatı Rasim Öz, gazetecilere yaptığı açıklamada,

mahkemenin tarafsızlığını yitirdiğini öne sürerek, davanın Yargıtay Ceza Daireleri Kurulu'na götürülmesiyle ilgili temyiz dilekçesi verdiklerini söyleyecekti.

Bakırköy 2. Ağır Ceza Mahkemesinin üçüncü kez verdiği beraat kararı Yargıtay Ceza Daireleri Genel Kurulu tarafından bozulmuş, yerel mahkeme, Ceza Daireleri Genel Kurulunun kararına uymak zorunda kalmıştı.

Mahkeme, daha önce, 1987'de, aynı suça katılan iki kişi için karar vermiş, Ünal Osmanağaoğlu bu karardan 12 yıl sonra, 1999'da yargılanmaya başlanmış, 11 yıl devam etmiş mahkeme, bilmem kaç yüz sanıklı "MHP" davası gibi davalar toz olmuş, tek sanıklı dava bitmemiş! Yani Mahkeme, 11 yıl zamanla yarışmış. Belli ki Adalet Bakanlığı da mahkemeye katkı sağlamış.

Eski hesaba göre, zamanaşımı otuz yıl. Otuz yıl, 22 Temmuzda dolacak. Mahkeme duruşmayı 21 Temmuza koymuş. "Sanık" mahkemeye getirilmiyor, mahkeme duruşmayı erteliyor. Zaman açısından bir bakıma düşmüş sayılıyor dava.

Ertesi gün, 22 Temmuzda, dava, zamanaşımından düşecek. Biliniyor bu.

Nilgün'ün gözünden yaşlar, denebilirse otuz yıl önce, o gün öldürülen babası Türkler için değil, babasını öldürenleri adaletin tezgahında yıkayarak onu yeniden öldürdükleri için dökülüyor. Acıdan çok, öfkenin gözyaşı bunlar.

Devrimci Sınıfa Adanmış Yaşam

Kemal Türkler, DİSK'in kurucu başkanlarından. 1 Mayıs 1977 Taksim katliamında DİSK başkanı, 27 yıldır Maden-İş'in genel başkanı.

Turgut Özal'ın başkanı olduğu MESS (Metal Sanayicileri Sendikası) ile Kemal Türkler'in başkanı olduğu Maden-İş Sendikasına bağlı Otomobil-İş arasında dokuz aydır süren gergin, çekişmeli, karalayıcı görüşmeler anlaşmayla sonuçlanmış, 18 işyerinde 4.200 işçiyi kapsayan grup toplu

sözleşmesi imzalanmıştı. Tarih: 21 Temmuz 1980.

22 Temmuz (1980) günü sabahı, Merter'deki evinden çıkıp otomobiline bindiği zaman üç kişinin açtığı ateş sonucu öldürülmüştü Kemal Türkler.

Kemal Türkler'i öldürmekten Abdulsamet Karakuş ile Aydın Eryılmaz 7 Nisan 1987'de ağır hapis cezasına çarptırılmışlardı. Ünal Osmanağaoğlu hakkında ise olaydan 19 yıl sonra 1999'da dava açılacaktı. Bakırköy 2. Ağır Ceza Mahkemesinde 21 Temmuz 2010 günlü duruşmaya, Nilgün'ün, "Babamın katili" dediği Ünal Osmanağaoğlu gelmemiş, Adalet Bakanlığı izin vermediği için de duruşmaya getirilmemişti.

DİSK kurucularından ve Genel Başkanlarından Maden-İş Sendikası Genel Başkanı Kemal Türkler'in vurularak öldürülmesiyle ilgili şu notları okuyacaktık *Devrimci Yol Savunması* kitabında:

MHP İstanbul davası iddianamesinde, Alpaslan Türkeş'in Yakacık'taki evinde görüştüğü Yılma Durak ve Celal Adan'a DİSK'in komünist hareketin kaynağı olduğunu söylediği ve DİSK yöneticilerinin yok edilmesi emrini (elini ot biçer gibi yaparak) verdiği (İstanbul MHP Davası İddianamesi, 759 vd.) ve daha sonra adı geçenlerin (Yılma Durak ve Celal Adan'ın), Berker İnanoğlu'nun Yazıhanesinde yeniden bir araya geldikleri, DİSK yöneticilerinin adreslerini sağlayan Esin'in bu adresleri Celal Adan'a yazdırdığı, Celal Adan tarafından MHP militanlarından Ünal Osmanağaoğlu, Abdülsamet Karakuş, Aydın Eryılmaz ve İsmet Koçak'ın Kemal Türkler'in öldürülmesiyle görevlendirildiği, adı geçen şahısların 22 Temmuz günü Türkler'in evinin önüne, Aydın Eryılmaz'ın bir gün önce çaldığı bir otoyla gittikleri, İsmet Koçak'ın Türkler'in evden çıktığını haber verdiği, Abdulsamet Karakuş, İsmet Koçak ve Ünal Osmanağaoğlu'nun birlikte ateş ederek Türkler'i öldürdükten sonra, Aydın Eryılmaz'ın kullandığı otoyla kaçtıkları (Celal Adan, Yılma Durak ve diğer sanıkların ifadelerine dayanılarak) anlaşılmıştır.

Mahkeme, sanıklarından Abdülsamet Karakuş ve Aydın Eryılmaz'a bu olay nedeniyle 16'şar yıl ceza verdi. İsmet Koçak, Celal Adan, Yılma Durak ve Alpaslan Türkeş bu olaydan beraat

ettiler. Ünal Osmanağaoğlu ise kaçak. (s. 395-396.)

Bahçelievler katliamından hükümlü ve yakalandığı günden beri cezaevinde Ünal Osmanağaoğlu.

o

Kemal Türkler'in öldürülmesi ve yargılama süreci, Türkler'in öldürülmesinden 27 yıl sonra hazırlanan Neden Öldürüldüler'de (Orhan Tüleylioğlu, um:ag, s. 286-290) şöyle özetlenecekti:

"Kemal Türkler'in öldürülmesi Türkiye'de olduğu gibi, yurt dışında da tepkilerle karşılanmıştı. İstanbul'daki emniyet güçleri alarma geçirildi. Az sayıdaki görgü tanığının ifadesi alınmıştı. Saldırganlar dört kişiydi. 34 N 5819 plakalı turuncu renkli Renault marka otomobille olay yerine gelmişler ve cinayetten sonra aynı oto ile kaçmışlardı. Saldırganlardan biri olay sırasında otomobilde beklemişti. Görgü tanıkları ve Ali Bilsev'in ifadeleri ile iki katilin eşkalleri belirlendi. 25 Temmuz günü tüm gazetelerde iki katilin temsili resimleri yer aldı.

12 Eylülden iki ay önce bu cinayetle ilgili ilk ifadeyi, "Doğu'nun Başbuğu" olarak tanınan Yılma Durak verdi. 30 Ekim 1980 tarihli ifadesinde Yılma Durak, Türkler'in öldürülmesinin planlama aşamasını şöyle anlattı:

"... ben, Celal Adan ile birlikte Alparslan Türkeş'in Yakacık'ta bulunan evine gittim. Çeşitli konularda sohbet ettik. Genel Başkan, DİSK'i komünist hareketin kaynağı olduğu şeklinde konuşuyordu. Genel Başkan, DİSK'i kastederek eliyle ot biçer gibi bir hareket yaptı. Ben bu hareketten DİSK yöneticilerinin yok edilmesini istediği kanaatine vardım. Celal'in de aynı şeyi düşündüğü kanaatindeyim. Bu konuşmadan birkaç gün sonra Genel Başkan, Berker İnanoğlu'nun yazıhanesindeyken bizi çağırtmış, Celal Adan'la birlikte gittik. Aydın Esi de oradaydı. Aydın Esi, DİSK yöneticileri ile ilgili bir çalışma yapmış, adresleri tespit etmiş; Celal Adan'a adresleri yazdırdı. Celal Adan

öldürülmek üzere Kemal Türkler'i hedef olarak seçmiş. Kemal Türkler öldürülmeden bir gün önce, Celal Adan'la birlikte arabayla Bursa'ya gittik, ertesi gün Uludağ'a çıkarken radyodan Kemal Türkler'in öldürüldüğü haberini dinledik. Bu haberi duyan Celal, 'Bravo bizim çocuklara, bu ancak böyle olurdu' dedi."

Yılma Durak'ın sözünü ettiği toplantıda bulunanlardan Celal Adan ise, 31 Ekim 1980 tarihli ifadesinde Yılma Durak'ın ifadesini aynen doğrulayıp tamamlayarak: "Yılma Durak ile Alparslan Türkeş'in evine gittik... Yılma, Türkeş'in kulağına bir şeyler söyledi bunun üzerine Genel Başkan eliyle ot biçer gibi Yılma Beyin kendisine söylediği şeyi yapın manasına bir hareket yaptı, dışarıda Yılma Beye o neydi diye sorduğumda, Kemal Türkler'i vurup vuramayacağımızı sorduğunu, başkanın da bunu el hareketi ile onayladığını söyledi."

Cinayeti kimin işlediğine ilişkin Celal Adan şunları söylüyordu: "Yılma bana Türkler'in adresini getirdi. Ertesi gün adam vurmaktan kaçak Ünal Osmanağaoğlu partiye geldiğinde (kendisi daha önce bana ve Yılma'ya gelerek eylem yapmak istediğini söylemişti) Türkler'in adresini verdim, Yılma Bey'in haberi var, bu işi yapın dedim. Kabul etti. Daha önce eylem yapmak istediğini söylediğinde, bu iş için yeterli silahları olduğunu belirtmişti.

Olaydan önce Ünal'ın Bahçelievler'de kalmakta olduğu eve gittiğimde, evde İsmet Koçak, Abdülsamet Karakuş, Yusuf Arpacık ve Malatyalı bir arkadaş vardı. Silahlarını yağlıyorlardı."

Celal Adan'ın, eylemi yapması için emir verdiğini söylediği Ünal Osmanağaoğlu, aynı zamanda Ankara Bahçelievler'de 7 TİP'linin vurulması ile ilgili, "Bahçelievler katliamı" olarak bilinen davanın sanıklarındandı. Ancak Ünal Osmanağaoğlu bu eylemlerden sonra yurt dışına kaçacak ve yargılanamayacaktı.

Abdülsamet Karakuş, yakalandıktan sonra Ankara Emniyet Müdürlüğü'nde, Türkler'i nasıl öldürdüklerini şöyle

anlattı: "Türkler'in öldürülmesi önerisini kabul ettikten sonra, ben, Ünal, İsmet ve Aydın, Merter Sitesi'ne gittik, çevreyi gezdik. Eylemi evin önünde yapmayı kararlaştırdık."

21 Temmuz gecesi Aydın ve Celal'le birlikte 34 N 5819 plakalı otoyu, Londra asfaltı üzerinde gasp ettik.

22 Temmuz sabahı saat 08.00 sıralarında, ben, Ünal Osmanağaoğlu, İsmet Koçak, Aydın Eryılmaz'ın kullandığı gaspedilmiş oto ile Merter'e geldik. Ünal ve İsmet anayola yakın bir yerde indiler. Biz biraz ileriye arabayı park ettik. Beklemeye başladık.

Saat 09.30 sularında İsmet, Türkler'in evden çıktığını işaretle bildirdi. Türkler ve koruma polisi tam arabalarına binmişlerdi ki, ben, İsmet ve Ünal ateş ettik. Aydın arabada bekliyordu. Sonra arabaya koştuk ve olay yerinden uzaklaştık."

Aydın Eryılmaz da ifadesinde bu anlatımları doğrulayarak "Yunus (Ünal Osmanağaoğlu) eve sık sık gelmeye başladı... Hep beraber partimiz MHP il binasına gittik, burada Yunus (Ünal) bizi Celal Adan'la tanıştırdı... iki gün sonra Yunus Bahçelievler'deki (İstanbul) eve geldi. Kemal Türkler işini tezgahladıklarını söyleyerek Kemal Türkler'i öldürme planını bize anlattı... Bu işi Celal Adan ile birlikte tezgahladıklarını biliyorum... Eylem günü ben arabayı sürdüm. Onlar (Ünal Osmanağaoğlu, Abdülsamet Karakuş ve İsmet Koçak) ateş ettiler" diyordu.

Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesi'nde açılan "MHP ve Ülkücü Kuruluşlar" davasında, Alparslan Türkeş, Celal Adan, Aydın Esi, Yılma Durak ve Berker İnanoğlu, diğer suçlar yanında, Kemal Türkler'in öldürülmesine azmettirmek suçundan yargılanmaya başladılar. Aynı davada Abdülsamet Karakuş, Aydın Eryılmaz, İsmet Koçak ve Yusuf Arpacık, Türkler'i taammüden öldürmekten yargılandılar.

Tüm sanıklar, yargılama başladıktan sonra, suçlamaları kabul etmiyorlar, emniyette verdikleri ifadelerin işkence altında alındığını belirtiyorlardı. Aynı Yılma Durak,

Türkler'in öldürüldüğünde Bursa'ya gittiğini önce inkar etti. Otel kayıtlarının incelenmesi ve pek çok tanığın dinlenmesi sonucu bu iddianın doğruluğu anlaşılınca da çelişkili ifadeler verdi.

Bu arada Türkler'in öldürülmesinde kullanılan otonun sahibi Hüsamettin Bektaş, ilk günden itibaren Asdülsamet Karakuş ve Aydın Eryılmaz'ı teşhis ederek "Arabamı gasp edenler bunlardı" diyordu.

MHP ve Ülkücü Kuruluşlar davasında, kimi dosyalar ve sanıklar olay yerlerine göre ayrılmaya başlayınca, Alparslan Türkeş ve Yılma Durak dışındaki sanıklar, bu kez "İstanbul MHP davası"nda yargılanmaya başlayacaklardı.

İstanbul MHP davasında, yaklaşık 6 yıl süren yargılamadan sonra, askeri mahkeme, azmettirme suçundan yargılanan Celal Adan, Berker İnanoğlu ve Aydın Esin'in beraatına karar veriyordu. Mahkeme kısa kararında, "sanıkların müsbet suçu işlediğine dair mahkumiyeti gerektirir kesin ve inandırıcı delil bulamadığı" için beraat ettiklerini belirtecekti.

Sanık Abdülsamet Karakuş, olayda kullanılan otomobili gasp etmekten suçlu bulunuyor, 16 yıl 8 ay hapis cezasına çarptırılıyordu. Kemal Türkler'in öldürmesi ile ilgili olarak ise aynen şu karar veriliyordu:

"Sanığın diğer sanık Aydın Eryılmaz ve kimliği tespit edilemeyen iki başka sanıkla beraber, 2217/1980 günü, maktül Kemal Türkler'i taammüden öldürmek üzere olay yerine gittikleri, sanık Abdülsamet Karakuş'un silahını çekip ateş etmek isterken, silahının tutukluk yapması nedeniyle ateş etmeyi gerçekleştiremediği ve işlemeyi kastettiği cürmün bu nedenle eksik teşebbüs derecesinde kaldığı, diğer iki sanığın ateş edip maktülü öldürdükleri ve mağdur Ali Bilsev'i yaraladıkları ve sonra sanık Aydın Eryılmaz'ın kullandığı gaspedilmiş oto ile kaçtıkları sübuta ermiş bulunmakla... idam cezası ile cezalandırmasına, sanığın fiili eksik teşebbüs derecesinde kaldığından... cezanın 15 yıl ağır hapis cezasına çevrilmesine... 59. madde uygulanarak 12 yıl 6 ay ağır hapis

cezasına çevrilmesine..."

Sanık Aydın Eryılmaz ise, olayda kullanılan gaspedilmiş otoyu sürerek, cinayete "fer'i fail," yani ikinci derecede fail olarak karışmaktan suçlu bulunuyor ve 10 yıl ağır hapis cezasına çarptırılıyordu.

Bu arada Türkler'e ateş ederek öldürmekten yargılanan İsmet Koçak hakkında ise askeri mahkeme "delil yetersizliğinden" beraat kararı vermiş.

Gıyabi tutuklu Ünal Osmanağaoğlu, Kuşadası'nda devletin bir kuruluşunda işletmecilik yaparken 1999 yılında yakalandı. Ancak kanıtlar dosyaya konulmadan hakkında beraat kararı çıktı. Bu karar temyiz edildi. Dava bir bütündü. Yargıtay bu kararı bozdu.

Ünal Osmanağaoğlu, 1999 yılından bu yana, Kemal Türkler'i öldürmekten yargılanıyor. Son duruşma günü 21 Temmuz 2010. Ertesi gün 30 yıl dolacak, zamanaşımından düşecek dava.

O gün karar vermiyor Mahkeme.

Son sözünü soramamış.

Kemal Türkler'in kızı Nilgün, o gün gözyaşlarını tutamıyor, "Olayın tek tanığıyım, diyor. Osmanağaoğlu babamın katilidir. Onu babama kurşun sıkarken gördüm!"

Mustafa Pehlivanoğlu ve Erdoğan'ın Gözyaşları

Türkler 22 Temmuz 1980 günü öldürülmüştü.

Türkler'in öldürüldüğü günlerin ertesinde, 27 Temmuzda, idam cezaları kesinleşmiş olan İsa Armağan ve Mustafa Pehlivanoğlu, hücrede tutuldukları Mamak Askeri Cezaevinden kaçırılmış, İsa'yı İran'a kaçırmışlar, Pehlivanoğlu yakalanmış ve idam edilmişti. Tarih: 8 Ekim 1980.

Pehlivanoğlu'nun idama götürülürken ailesine yazdığı mektubu, AKP Meclis Grubunda okurken ağlayan Başbakan

Erdoğan'ın gözyaşları kurumadan, Kemal Türkler'in kızı Nilgün'ün döktüğü gözyaşı, Cumhuriyet'in manşetine düşecek, Erdoğan'ın gözyaşları dünyayı dolanadursun, Nilgün kardeşin acıyı damıtan gözyaşını, Cumhuriyet manşete taşımasa, bilen bile olmayacaktı.

Başbakan Erdoğan'ın, partisinin grup toplantısında ağlayarak okuduğu mektup, 10 Ağustos 1978 gecesi, İsa Armağan'la birlikte, Balgat'ta dört kahveyi tarayan, beş masum insanı öldüren, ondört masum insanı yaralayan Mustafa Pehlivanoğlu'nun idam edilmeden önce ailesine yazdığı mektuptu.

Yani Başbakan Erdoğan'ın ağlayarak okuduğu mektubun sahibi, 12 Eylül-öncesi, 12 Eylülden bir ay önce, nice meçhul cinayetin olası faili ve bilinen beş kişinin katiliydi. Tanımadığı, bilmediği beş kişinin katili. Yani insanlığa karşı suç işlemişti, en ağır suç olan insanlık suçunu işlemişti.

"*Dev Yol Savunması*"nda, Tepecik ve Balgat katliamları için şu bilgiler vardı:

"Mamak-Tepecik semtine gitmekte olan Belediye otobüsüne, 8 Ağustos 1978 günü 19.00'da maskeli üç kişi tarafından yaylım ateşi açılmış, 3 kişi ölmüş, 2'si ağır 16 kişi yaralanmıştı. Otobüsteki yurttaşların çoğu Tepecik'te oturan insanlardı, akşam evlerine dönüyorlardı. Polis olay yerine ateş açarak yaklaşmış, saldırganlara kaçmaları için işaret vermişti. Olaydan sonra Ankara Valisi Tekin Alp, saldırganların ülkücü olduklarını açıklamış, ama saldırganlar bulunamamıştı.

Tepecik katliamını, Balgat katliamı izleyecekti. 10 Ağustos 1978 gecesi, saat 21.30 sıralarında, Balgat'ta çalıntı beyaz Murat arabadan 4 kahveye yaylım ateşi açılmış, 5 kişi ölmüş, 2'si ağır 14 kişi yaralanmıştı.

Tepecik ve Balgat katliamlarının ardından MHP (Sadi Somuncuoğlu) ve ÜGD, olayları kınayan, devrimcileri suçlayan açıklamalar yapmışlardı.

Tepecik katliamının katilleri bulunamadı!

Balgat'ta kahveleri tarayan dört kişiden ikisi, İsa

Armağan ile Mustafa Pehlivanoğlu, Ekim ayında yakalandılar, idama mahkum oldular. İdam cezaları Meclis'te görüşülürken Mamak Askeri Cezaevinden kaçırıldılar. İsa Armağan İran'a kaçırıldı. Askeri Savcılığa yazılı itirafta bulunan Pehlivanoğlu yakalandı ve idam edildi.

Mustafa Pehlivanoğlu, Askeri Savcılığa verdiği ve kendisinin havaya ateş ettiğini savlayan yazılı itirafında: olaydan bir gün önce İsmail Köksal ile birlikte gaspettikleri otoyla, Pehlivanoğlu, İsmail Köksal, İsa Armağan, Keklik Pınarı'ndaki Fehmi Kandemir'in evine gittiklerini, Kandemir'in evinden bir çanta içinde Çek yapısı bir tabanca, 12'lik Baretta, Mat marka otomatik tabanca ve bir el bombası ile Balgat'ta üç kahveyi tarayarak, silahları aldıkları Fehmi'nin evine geldiklerini, geceyi Fehmi'nin evinde geçirdiklerini belirten Pehlivanoğlu, "Aynı gece haberlerinde bizim kahveyi taramamız sonucunda 5 kişinin öldüğünü, 14 kişinin de yaralandığını öğrendik." diyecektir.

3 Ağustos 1978 Tepecik belediye otobüsüne saldırısını, 10 Ağustos 1978 Balgat'ta üç kahvenin taranması, Balgat katliamını da, 16 Mayıs 1979'da Etlik-Piyangotepe katliamı izleyecekti.

Piyangotepe'de maskeli üç kişinin saldırısı sonucu 7 kişinin öldüğü Çelik Kıraathanesinin sahibi Kıvırcık Memet'i dinlemiştik 78'lilerin 12 Eylül ile ilgili toplantısında. Ellerinde silahlarla kahveye giren saldırganlar, kahvede bulunanların yüzükoyun yere yatmalarını istemişler, sonra da üzerlerine ateş etmişlerdi. Kıvırcık Memet, ayrıca, saldırganların, gaspettikleri otonun sahibine tecavüz ettiklerini, ellerini ayaklarını bağlayarak bir baraj gölünün kıyısına, sazların arasına attıklarını anlatmıştı. Otonun sahibini köylüler bulmuş, ölmekten kurtarmışlardı.

Otobüs ve kahve tarayanlar özel olarak eğitilmişlerdi, ayrıca iğrenç yöntemleriyle toplulukları aşağılıyor ve sindiriyorlardı. Mustafa Pehlivanoğlu hariç değildi.

Erdoğan'ın gözyaşları, akşam kahveye arkadaşlarıyla oyun oynamaya gelmiş ve orada vurularak öldürülmüş beş

masum insanın ve onların yetim bırakılan çocukları için değil, aynı silahlarla yaralanan onaltı insan için değil, onların o güne değin ve daha sonra da faili meçhul kalmış cinayetlerinin kurbanları için değil, sabotaj, suikast, katliam ve iç savaş için özel olarak yetiştirilmiş, ülkeyi kana bulamış olanlar için akmıştı.

Zamanaşımı

Kemal Türkler'i öldürenlerin yargılanması sürecinde gündeme gelen "zamanaşımı" sorunu, mahkeme kapısında da tartışılmıştı.

Burada, tek bir olay ve tek bir katliam sanığı üzerinden dile getirilen sorun, aslında, öncesiyle ve sonrasıyla, 12 Eylülü "12 Eylül" yapan, ulusu çağdaş ulus düzeyine taşıyan simgesel adlardan devrimci demokratikleşmenin dinamikleri olan işçi sınıfını ve üniversite gençliğini, temeldeki kaynağı emekçi halkı, tek tek ya da toplu olarak öldüren, ülkeyi yer yer yakıp yıkan bir "gücün", "kökü dışarıda" bir organizasyonun sultasını kırma, ülkeyi içersine çekildiği karanlıktan ve kaostan kurtarma sorunudur.

Sorun, yetkisini ve gücünü Anayasadan ve yasalardan almayan, devlet içinde, "devlet"i tutsak almış bir organizasyonun, bugün de varlığını ve gücünü koruduğunu, geçen otuz yıllık süreçte, güvenlik güçlerinden yargıya, "özel" kişilerin "özel" olarak korunduğunu, onların cezalarının yıkandığını, özel amaçlı af ve benzeri yasalarla idam cezalarını bakkaldan yumurta çalan çocuk hırsızlar derekesine indirgeyen gizli ve gizil gücü açığa çıkarma sorunudur. Bu, aynı zamanda, Ağca'ları, Kırcı'ları, Çatlı'ları, Çiftçi'leri, insanla ve insanlıkla alay edercesine, (doğal ki içeri alındılar ve içerde kaldılarsa) davul-zurnayla cezaevi kapısından beş yıldızlı otellere taşıyarak, yurtseverleri vahşice öldürenleri "büyük vatanseverler" (Nazlı Ilıcak) olarak, "derin devleti derin millet sevgisiyle" (Mehmet Ağar) özleştirerek ulusa ve insanlığa dayatılmış olmasının ardındaki gerçeği açığa çıkarma

sorunudur.

Nilgün'ün, babası Kemal Türkler'in katili olduğunu üzerine basa basa yinelediği Ünal Osmanağaoğlu'nu yargı "makası"nda kurtarma çabaları, açıktır ki, 7 TİP'li üniversite öğrencisini hunharca katledenleri şu ya da bu biçimde, türlütevir yollarla yıkama oyunlarının bir devamıdır, ve bir de bu nedenle bizim için ayrı bir önemi vardır.

Çünkü, Ünal Osmanağaoğlu, Kemal Türkler'i öldüren ekipte görevlendirilmiştir. Yani "mobil" bir ekip elemanıdır. Olası faili meçhullerin meçhul kalması ve yeni faaliyetlerde kullanılması sözkonusudur. Bahçelievler katliamından aranırken Kemal Türkler'i öldürmek için belirlenen ekipte yer almıştır. Kemal Türkler'i öldürmekten aranırken, devlet içinden yurtdışında görevlendirilmiş ekip içinde yer almış, yurt içinde bir kamu kuruluşunda, Kuşadası'nda bir otelde görevlendirilmiştir, yani korumanın damarları o gün olduğu gibi, bugün de devletin içindedir. Güvenlik güçlerinin özel bir çabasıyla değil, bir raslantı sonucu yakalandığı, Bahçelievler katliamından 7 idam cezası aldığı zaman, idamlar, müebbetler silinmiş, yıllar küçülmüş, cezalar ödüle dönüşmüş bulunuyordu. Yetmemişti. Kemal Türkler'e sıktığı kurşunların kurşunlarından "zamanaşımı"yla temize çıkartılmak istenirken, TİP'li 7 genci öldürmekten aldığı 7 idam cezasını silmek için Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinden yeniden yargılanma kararı alacaktı. Türkler cinayetinden "zamanaşımı"ndan davayı düşürmek, Bahçelievler toplu kıyınından aldığı ve kesinleşmiş olan 7 idam cezasından kalan bakiyeyi, yeniden yargılanarak kağıttan silmek – bu eski gücün bugün kendini yenilemesi denemesidir, ulusu olduğu kadar, insanlığı ilgilendiren bir sorundur.

Ağır İnsanlık Suçu

Cumhuriyet'ten okuduğumuza göre, Türkler'in avukatları, "Mahkemenin yargı yetkisinden kaçınarak sanık

hakkında tasarruf sağlayan yetkililer hakkında suç duyurusunda bulunulmasını" istemiş ve insanlık suçlarında zamanaşımı uygulanamayacağını savlamışlar. Prof. Dr. Ersan Şen, bu görüşe katılmıyor. "Sanık aleyhine geçmişe yönelik etkide bulunamazsınız. O dönemde böyle bir uygulama yoktu!" yanıtını veriyor.

Klasik ve statik hukuk normlarına bağlı kalarak böyle düşünmek yanlış olmayabilir. Türkler cinayeti, 12 Eylül öncesi cinayet, suikast ve katliamlar manzumesinin bir öğesi olarak değil de, hukukçuların deyişiyle "adli" bir suç sayılarak davaya bakılırsa, biz de ağlayabiliriz. Ama ağlayacak mıyız? Çünkü bu dönemde işlenen cinayetler, yaşanan katliamlar hepsi bir bütün olarak siyasal ve ideolojik niteliklerinden soyutlanarak değerlendirildiği zaman, doğal ki, biz de iç hukuk normlarına göre düşünmek ve "kader"e boyun eğmek durumunda kalacağız. Özellikle de 12 Eylül döneminde ve 12 Eylülden sonra, ölümle, ölümlerle sonuçlanan olayların, kriminal açıdan birbirine bağlı ve bağımlı olaylar olduğunu, insanlığa karşı işlenmiş suçlar olduğunu sağ elimizle kapatarak, olayların arkasındaki amaçlar ve suçun niteliği açısından değerlendirmeden bir sonuca varmaya kalkışırsak, hem zaman açısından, hem de insanlığa karşı işlenmiş suçları adli suçlar olarak değerlendirmek açısından bir büyük yanlışa düşeriz.

12 Eylül öncesinden 12 Eylüle, 12 Eylülde ve 12 Eylül sonrasına değin, işlenen binlerle cinayet ve katliam, siyasal, ideolojik, mezhepsel ve etnik nedenlerle işlenmiştir, her biri bir bütünün bölümleri, bu bölümlerin parçalarıdır. Hepsi, dolayısıyla her biri, insanlığa karşı işlenmiş suçlardır. İnsanlığa karşı işlenmiş suçlar, uluslararası hukuka göre ağır insanlık suçlarıdır. Bu dönemde işlenen bireysel suçlar gibi toplu öldürümler de, nitelikleri, nicelikleri ve amaçları bakımından, genel adlandırılmasıyla insanlığa karşı işlenmiş suçlardır, ve bunlar, Türkiye'nin uymakla yükümlü olduğu zamanaşımı tanınmayan suçlardır.

Birincisi, bir iç savaş, NATO'nun diliyle "dolaylı savaş" ve

dolaylı savaşa karşı bir "özel savaş" yaşandı (ve yaşanıyor). Bu, bizatihi savaş suçudur; yani bu savaşın kendisi savaş suçudur.

İkincisi, bu savaş, siyasal, etnik, dinsel nitelikler gözetilerek, kimi yerde siyasal duruşu nedeniyle seçilmiş kişileri, kimi zaman ve çoğunlukla ideolojik konumları dolayısıyla toplulukları hedef alan insanlığa karşı işlenmiş suçlardır.

Üçüncüsü, mezhep ve etnik niteliklerine göre işlenmiş cinayet ve katliamlardır.

Bunlar, kısaca, (1) *savaş suçu*, (2) *insanlığa karşı işlenmiş suçlar*, (3) *soykırım suçu*dur. Uluslararası hukuka göre en ağır suçlardır, ve zamanaşımı uygulanamaz suçlar kategorisindedir.

(1) *Savaş suçu*: Savaşta, savaş-dışı unsurlara savaşan unsurlar gibi davranmak, savaş suçudur. 12 Ağustos 1949 günlü Cenevre Sözleşmesi, savaş zamanında sivillerin korunmasını amaçlamaktadır.

1949 Cenevre Sözleşmesinin 3. maddesi 1. fıkrasında savaş suçlarının konumuz ile sınırlı dökümü şöyle: Silahlarını teslim eden silahlı kuvvetler mensuplarıyla (yani savaş tutsaklarıyla), hastalık, yaralanma, tutukluluk dolayısıyla ya da başka herhangi bir nedenle savaş-dışı olan kimselere, silahlı çatışmaya doğrudan katılmayan şahıslara, her durumda, ırk, renk, din ve inanç, cinsiyet, doğum, servet vb. farkı gözetmeksizin insani davranışta bulunulmaması, savaş suçudur.

Yukarda belirtilen şahıslara karşı her zaman, her nerede olursa olsun, (a) Yaşama (hayata) ya da beden bütünlüğüne kastetmek, özellikle her şekilde katil, tatili uzuv (organ koparma, kesme), zulüm, azap ve işkenceler; (b) rehine alma, (ç) kişilerin haysiyet ve onuruna tecavüz, özellikle alay etme ve aşağılama; (d) usulüne uygun olarak kurulmuş bir mahkeme tarafından ve uygar uluslarca zorunlu olan adli teminat altında verilmiş kararlara dayanmayan mahkumiyet ve idamlar yasaktır.

Bunlar, savaş suçu, ağır insanlık suçudur.

(2) *İnsanlığa karşı suçlar*: Sivil halka karşı işlenen öldürme yoketme, köleleştirme, sürgün etme ve benzeri insanlıkdışı eylemler ile siyasal, ırksal ya da dinsel gerekçelerle zulum yapmak insanlık suçlarındandır, insanlığa karşı işlenmiş suçlardır. (Bkz: Muzaffer Sencer, Belgelerle İnsan Hakları, s. 145 vd.)

(3) *Soykırım suçu*: Etnik, ırksal ya da dinsel bir grubun tümüyle ya da bir bölümüyle yok edilmek amacıyla: (a) üyelerinin öldürülmesi, (b) üyelerinin bedensel ya da zihinsel olarak ciddi zarara uğratılması; (c) grubun tümüyle ya da bir bölümüyle bedensel yıkıma uğratılması amacıyla tasarlanmış yaşam koşullarına bilerek sokulması; (d) grup içinde doğumları önlemeyi amaçlayan önlemlerin alınması; (e) çocuklarının zorla bir başka gruba aktarılması edimlerinden herhangi biri anlamına gelir. Soykırım, ister barış, ister savaş zamanında işlensin, uluslararası hukuka göre savaş suçudur ve bu sözleşmeci taraflar, suçu önlemeyi ve cezalandırmayı üstlenir.

Savaş suçları, soykırım suçu, insanlığa karşı suçlar, uluslararası hukuk suçlarıdır. "Uluslararası hukuka göre suç oluşturan herhangi bir eylemde bulunan bir kimse, bundan sorumlu olup cezaya çarptırılır. — Uluslararası hukuka göre suç oluşturan bir eylem için iç hukukun ceza öngörmemesi, bu eylemde bulunan kimseyi uluslararası hukuka göre sorumluluktan kurtarmaz. — Uluslararası hukuka göre suç oluşturan bir eylemde bulunan kimsenin, devlet başkanı ya da sorumlu hükümet görevlisi olması, bu kimseyi, uluslararası hukuka göre sorumluluktan kurtarmaz. — Uluslararası hukuk uyarınca, cezalandırılması gereken suçlar, barışa karşı işlenen suçlar ve savaş suçlarıyla insanlığa karşı suçları da kapsar." (Savaş Suçları ve İnsanlığa Karşı Suçların Önlenmesi, "Giriş", s. 145.)

İşlendikleri tarih ne olursa olsun — savaş suçlarıyla özellikle savaş kurbanlarının korunmasını amaçlayan Cenevre Sözleşmelerinde sayılan "ağır suçlar"a (madde 1/a), ister savaş ister barış zamanında işlensin insanlığa karşı suçlar ile

silahlı saldırı yoluyla ele geçirme ve işgal, kurumlaşmış ırk ayrımcılığı politikasından doğan insanlık dışı eylemler ve soykırım suçuna" (madde 1/b) zamanaşımı uygulanmaz.

"Adli Suç" ve "İnsanlık Suçu"

12 Eylül öncesinde ve 12 Eylül döneminde, bireysel ve toplumsal, tek tek ve kitlesel, öldürüm ve kitlesel öldürüm, yaralama, yıkma, yakma gibi eylemleri, savaş suçu, insanlığa karşı suç ve soykırım açısından değerlendirebilmek için, bir iç savaşı çağrıştıran olaylar kümesini, niteliğine, yaygınlığına, derinliğine ve yoğunluğuna göre dökümünü yapmanın gereği vardır.

Birincisi: 12 Eylül öncesi öldürümler, tek tek, birbirinden ayrı, birbirinden bağımsız öldürümler miydi? Tüysüz'ün o zaman Hürriyet'e manşet olan sözlerine uyarlı, "canı sıkılan" sokak çocuklarının, "keyfe gelip" işledikleri bireysel cinayetler miydi, yoksa örgüt ve örgütler tarafından yürütülen planlı, programlı öldürümler miydi? Bunlardan da önemli olan, nitel ile nicelik, yaygınlık ve yoğunluk bakımından ülkeyi bir iç savaş ortamına çeken ve bir askeri darbeye ortam oluşturmak amacıyla işlenmiş cinayetler değil miydi?

İkincisi: Öldürümü temel ilke edinen saldırıların niteliği, şiddetin yaygınlığı ve yoğunluğu açısından bu suçlar bir bütünün parçaları mıydı, parçalardan bir bütün mü oluşturulmak istenmişti?

Üçüncüsü: Siyasal ve ideolojik amaçla işlenen suçlar, insanlığa karşı işlenen ve uluslararası hukuka göre zamanaşımı tanımayan suçlar mıydı, yoksa siyasal ve ideolojik amaçla gerçekleştirilen bu cinayet ve katliamlar iç hukuka uyarlı adi/adli suçlar olarak nitelenebilir, bu suçlara zamanaşımı uygulanabilir miydi?

1 Temmuzda (1980), Genelkurmay Başkanı Kenan Evren, kuvvet komutanlarıyla birlikte, darbe gününü 11/12 temmuz olarak belirlemiş, MHP Genel Başkan Yardımcısı Gün

Sazak'ın 27 Mayıs günü öldürülmesi üzerine, Çorum'da, 28 Mayısta başlayan ve devam eden olaylar yeniden tetiklenmiş, Kıbrıs istasyonunda görevli Alexander Peck'in Çorum MHP binasında planladığı doğrultuda, 2, 3, 4 Temmuzda ve özellikle Cuma günü olaylar yığınsal bir kalkışmaya ve iç savaşa dönüştürülmüştü.

NATO, Türkiye'de bir askeri darbe planlamış, ve bu askeri darbe için toplumsal ortam oluşturma anlamında, 1974 Aralığından 1980 12 Eylülüne değin, ülke planlı, programlı, amaçlı cinayetler, katliamlar ülkesi haline getirilmişti.

Ganser'in genel saptamasına göre, "1970'lerdeki terör olaylarında çoğunluğu sağcı komandolar tarafından düzenlenen terör saldırıları ve cinayetler sonucu ölenlerin sayısı beş bin civarındaydı." (*NATO'nun Gizli Orduları*, s. 410)

Cezaevinde gazete taramalarından toplanan bilgilere göre, 12 Eylül öncesinde, 1974-1980 yılları arasında, 2.109 sol, 1.286 sağ, 268 diğer, 281 güvenlik görevlisi, 94 çocuk, 1.350 görüşü belirlenemeyen, toplam 5.388 kişi siyasi nedenlerle öldürülmüştü.

1974-1980 yılları arasında faşistler: 946 tek yanlı saldırı; 218 çatışma; 129 kitle kurşunlama, bombalama; 13 toplu katliam; 12 işgal; 139 baskın; 55 gerici ayaklanma; 81 adam kaçırma, toplam 1.712 saldırı gerçekleştirmişlerdi.

12 Eylül öncesinde, faşistler, 129 kahve tarama, okula giden öğrenciler üzerine bomba atma, tarama, belediye otobüslerini kurşunlama gibi olaylarla 177 kişiyi; Balgat, Piyangotepe, Mecidiyeköy pasaj baskını ve benzeri 13 toplu katliamda 77 kişiyi; Malatya, Sivas, K. Maraş, Çorum gibi 55 gerici ayaklanmada ve gerici ayaklanma girişiminde 229 kişiyi, 79 adam kaçırma olayında çoğunluğu işkenceyle olmak üzere 92 kişiyi öldürmüşler, "davadan döndüğü" için de 16 kişi vurularak öldürülmüştü. (*12 Eylül Öncesi ve Sonrası*, Simge, s. 408.)

5 Haziran 1977 erken genel seçimlerinde, Ecevit başkanlığında CHP oylarını arttırmış ve milletvekili sayısını

184'ten 214'e çıkarmıştı. Demokratik solun seçmen ve milletvekili sayısını arttırması, sağın örgütlü ve planlı olarak şiddeti artırmasına neden olmuş, askeri darbe için toplumsal ortamın olgunlaştırılması amacıyla, olaylar, yeniden hızlandırılmış ve artırılmıştır.

Ganser, 1978 yılında, 3.919 faşist saldırının gerçekleştirildiğini, bu saldırılarda 833 kişinin öldürüldüğünü, 3.121 kişinin yaralandığını yazıyordu.

Devrimci Yol Savunması'nda, 1978 yılına ilişkin genel değerlendirme ise şöyleydi:

"1978 yılı içersinde bu tür kahve, otobüs tarama gibi katliamlar sonucunda faşistler tarafından (saptayabildiğimiz kadarıyla) 63 kişi öldürülmüştü. Aynı dönemde solcular tarafından gerçekleştirilen tek bir olay yoktur. Yine 1978 yılında düzenledikleri 23 gerici ayaklanmada 106 kişi öldürülmüş, 23 kişiyi de silah zoruyla kaçırdıktan sonra işkence ederek öldürmüşlerdi. 1978 yılı içinde öğretim üyelerine yönelik saldırılar sonucu, pek çok öğretim üyesini vurmuşlar, 1'i profesör, 2'si doçent, 3 üniversite öğretim üyesi öldürülmüştü. (s. 298.)

1 Mayısta (1977) Taksim Meydanında emekçiler üzerine, İnterkontinantal'in pencerelerinden ve Sular İdaresinin üstünden ateş açılması sonucu 34 kişinin öldürülmesini, Prof. Dr. Server Tanilli'nin vurulmasından (7 Nisan 1978), Prof. Dr. Bedrettin Cömert'in öldürülmesinden (11 Temmuz 1978), Prof Dr. Bedri Karafakioğlu'nun öldürülmesinden (20 Ekim 1978), Doç. Dr. Necdet Bulut'un öldürülmesinden (26 Kasım 1978) ayırmak ve bunları birbirinden ayrı olaylar olarak sorgulamak ve yargılamak olanaklı mıydı?

Sürdürelim: Adana Köy Koop Başkanı Akın Özdemir'in öldürülmesini (18 Aralık 1978), bombalı saldırı sonucu 8 sol öğrencinin (Ahmet Turan Ören, Baki Ekin, Abdullah Şimşek, Hamit Akıl, Murat Kurt, Hatice Özen, Cemil Sönmez, Nuri Ayyıldız adlı öğrencilerin) öldüğü ve onlarca öğrencinin yaralandığı İstanbul Üniversitesi katliamından (16 Mart 1978), Malatya Belediye Başkanı Hamit Fendoğlu'na gönderilen

bombalı paket sonucu kendisinin, gelini ve iki torununun öldürülmesinden ve öldürülmesiyle başlayan Malatya olaylarından (17-22 Nisan 1978), Malatya olaylarını 3 maskeli kişinin otomatik silahlarla Belediye otobüsünü tarayan, 2 kişiyi öldüren, 2'si ağır 11 kişiyi yaralayan Tepecik otobüsü katliamından (8 Ağustos 1978), dört kahvenin otomatik silahlarla dışardan taranarak 5 kişinin öldüğü 14 kişinin yaralandığı Balgat katliamından (10 Ağustos 1978) ayırmak, birbirinden bağımsız olaylar olarak düşünmek olanaklı mıydı?

Sürdürelim: 9 kişinin öldüğü onlarca kişinin yaralandığı birçok işyerinin talan edildiği Sivas olaylarını (3-4 Eylül 1978), 7 TİP'linin boğularak ve vurularak öldürüldüğü Bahçelievler katliamından (9 Ekim 1978), resmi açıklamaya göre 114 kişinin öldürüldüğü Kahramanmaraş katliamından (12-26 Aralık 1978), Abdi İpekçi'nin öldürülmesini (1 Şubat 1979), Mihri Belli'nin vurulmasından (7 Nisan 1979) ayırmak ve birbirlerinden bağımsız olaylar olarak sorgulamak, bireysel/adli suçlar olarak sorgulamak ve yargılamak olanaklı mıydı?

Sürdürelim: Adana öğretmen lojmanının basılmasını ve 6 öğretmenin öldürülmesini (18 Eylül 1979), Adana Emniyet Müdürü Cevat Yurdakul'un öldürülmesinden (28 Eylül 1979), Bayrampaşa'da kahvehane basılması ve 6 kişinin öldürülmesini (27 Ekim 1979), TÖB-DER İstanbul Şubesi başkanlarından Talib Öztürk'ün öldürülmesinden (16 Kasım 1979), Prof. Dr. Ümit Doğanay'ın öldürülmesinden (20 Kasım 1979), Mehmet Ali Ağca'nın Kartal Maltepe Askeri Cezaevinden kaçırılmasını (25 Kasım 1979). Prof. Dr. Cavit Orhan Tütengil'in öldürülmesinden (7 Aralık 1979), Beşiktaş'ta bir kafetaryaya yerleştirilen bombanın patlaması sonucu 5 kişinin öldürülmesinden ayırmak, ayrı olaylar olarak yargılamak olanaklı mıydı?

Kahramanmaraş katliamının yıldönümünde katliamı protesto eden 4 kişinin öldürülmesini, 4 bin kişinin gözaltına alınmasını, 1.711 öğretmenin görevden alınmasını (24 Aralık

1979), adam öldürmekten hükümlü 3 ülkücünün cezaevinden kaçırılmasını (6 Ocak 1980), İstanbul Mecidiyeköy'de kurşunlanan bir pasajda 6 kişinin öldürülmesinden (12 Mart 1980) ayırmak, adi suçlar olarak birbiriyle hiç bir ilintisi yokmuş gibi tek tek yargılamak olanaklı mıydı?

Ümit Kaftancıoğlu'nun öldürülmesini (11 Nisan 1980), Tarsus'ta çatışmada 8 kişinin öldürülmesinden (22 Nisan 1980), CHP Konya il başkanının öldürülmesini (7 Mayıs 1980), Dr. Sevinç Özgüner'in öldürülmesinden (23 Mayıs 1980), MHP Genel Başkan Yardımcısı Gün Sazak'ın öldürülmesini (28 Mayıs 1980), Çorum'da sol görüşlülerin dükkanlarının tahrip edilerek 2'si polis 4 kişinin öldürülmesinden (29 Mayıs 1980), İzmir İnciraltı Öğrenci Yurduna polis baskını sonrası 5 öğrencinin öldürülmesini (12 Haziran 1980), İstanbul Kartal'da bir asteğmen ile bir erin öldürülmesini (15 Haziran 1980); CHP Nevşehir İl Başkanı ve eski milletvekili Zeki Tekiner'in öldürülmesini (17 Haziran 1980), 55 kişinin öldürüleceği Çorum olaylarından (2 Temmuz 1980); Fatsa'da "Nokta" operasyonu yapılarak belediye başkanının ve 300 kişinin gözaltına alınmasından (11 Temmuz 1980); Zile Sulh Ceza Yargıcının öldürülmesini (11 Temmuz 1980); CHP İstanbul Milletvekili Abdurrahman Köksaloğlu'nun öldürülmesini (15 Temmuz 1980); MADEN-İŞ GENEL BAŞKANI KEMAL TÜRKLER'İN İSTANBUL'DA ÖLDÜRÜLMESİNDEN (22 Temmuz 1980); Balgat katliamı nedeniyle haklarında idam kararı verilen Mustafa Pehlivanoğlu ile İsa Armağan'ın Mamak Askeri Cezaevinden kaçırılmasını (27 Temmuz 1980); 10 ilde 24 kişinin öldürülmesinden (1 Ağustos 1980), çeşitli illerde 19 kişinin öldürülmesinden (4 Ağustos 1980) ayırmak, birbirinden ayrı, bağımsız olaylar olarak düşünmek ve değerlendirmek olanaklı mıydı, olanaklı olabilir miydi?

İşte Eylül:

1 Eylül 1980 — Çeşitli kentlerde, aralarında CHP Zile ilçe başkanının da bulunduğu 19 kişi öldürüldü.

2 Eylül 1980 — Çeşitli kentlerde 23 kişi öldürüldü.

4 Eylül 1980 — Konya Cezaevini basan silahlı kişiler, 7 sağ görüşlü tutukluyu kaçırdı.

6 Eylül 1980 — MSP'nin Konya'daki "Kudüs Miting"inde yeşil bayrak açıldı. Şeriat isteyen sloganlar atıldı.

11 Eylül 1980 — İstanbul'un çeşitli semtlerine 100'e yakın bombalı pankart asıldı. Trakya'daki NATO manevralarını protesto eden Dev-Sol imzalı pankartların imhası sırasında 1'i ağır 5 polis yaralandı.

Değişen Hükümetler ve Sürekli Artan Olaylar

2 Mart yarı-askeri darbesiyle amaçlanan Parlamentonun feshi gerçekleştirilememiş, siyasi partiler feshedilememiş, seçimler askıya alınamamış, özellikle devrimci sendikalar kapatılamamış, grev ve toplu sözleşme hakları sınırlı da olsa korunmuştu.

27 Ekim 1973 Genel Seçimlerin ardından, CHP ve MSP koalisyonu kurulacak, 26 Ocak 1974'te güvenoyu alacak, 12 Mart öncesi dönemde ve 12 Mart yarı-askeri darbesi altında gözaltında işkence gören, tutuklanan, hüküm giyen ve yalnızca ilerici ve devrimcilerin oluşturduğu partiler, sendika yöneticileri, işçiler, üniversite gençliği, Af Yasasıyla kademeli de olsa cezaevlerinden salıverilecekti. (12 Mart sürecinde Pentagon'un baskısıyla idam edilen Deniz Gezmiş-Hüseyin İnan-Yusuf Arslan'ı özellikle analım!)

Ecevit'in Başbakan olduğu ve CHP-MSP koalisyonunun güvenoyu aldığı 26 Ocak 1974'ten 12 Eylül 1980'e değin 7 kez hükümet el değiştirecekti. Siyasal erkin soldan sağa, sağdan sola geçtiği bu altı yıllık süreçte, siyasal nedenlerle öldürülenler ve toplu öldürümler sürekli olarak ve sayıca artacak, genişliğine, derinliğine ve yoğunluğuna tam bir savaş yaşanacaktı. Öldürümlerin ve toplu öldürümlerin (katliamların) savaş suçu, insanlığa karşı suçlar ve soykırım suçu açısından ve buna bağlı olarak bu suçlara zamanaşımı

uygulanıp uygulanamayacağı bakımından, iktidarların sağ ve sol niteliğine göre, ölümlerin genel bir tablosunu çıkarmak yararlı olacak:

26 Ocak 1974-12 Eylül 1980 sürecinde siyasal iktidarların partilere göre durumu ve bu iktidarlar döneminde siyasal nedenlerle öldürülenlerin sayısı:

(1) Ecevit Başbakan — CHP-MSP Koalisyonu - 10 ay
26 Ocak 1974-17 Kasım 1974
5 Ölü

(2) Sadi Irmak azınlık hükümeti — 4 ay
17 Kasım 1974 — 31 Mart 1975
10 ölü / 27 olay

(3) Demirel Başbakan — 1. MC. — 2 yıl, 2 ay, 10 gün
AP-MSP-MHP Koalisyonu
31 Mart 1975 – 21 Haziran 1977
343 ölü (1 Mayıs 1977: 34 ölü) — 204 olay

(4) Ecevit Başbakan — CHP azınlık hükümeti (1 ay)
21 Haziran 1977 – 22 Temmuz 1977
21 ölü

(5) Demirel Başbakan — 2. MC — 5,5 ay
AP-MSP-MHP Koalisyonu
22 Temmuz 1977 — 5 Ocak 1978
175 ölü (9'u güvenlik görevlisi)/ 84 olay

(6) Ecevit Başbakan — CHP-DP-CGP Koalisyonu
15 Ocak 1978 – 13 Kasım 1979
2.110 ölü (82 güvenlik görevlisi) / 698 olay

(26 Aralık 1978'den 13 Kasım 1979'a kadar, 13 ilde sıkıyönetim: 1.069 ölü, 301 olay)

(7) Demirel Başbakan — AP azınlık hükümeti (yeni MC)
13 Kasım-1979 —11 Eylül 1980 / 13 ilde Sıkıyönetim
2.750 ölü (236'sı güvenlik görevlisi) / 697 olay

Toplam ölü sayısı: 5.388 (236'sı güvenlik görevlisi)
Toplam olay sayısı: 1.710

Yıllara göre, siyasi nedenlerle öldürülenlerin sayısı ise

şöyle:

1975: 22 sol + 8 sağ + 12 ötekiler = 42 ölü
1976: 62 sol + 26 sağ + 31 ötekiler = 119 ölü
1977: 85 sol + 71 sağ + 82 ötekiler = 238 ölü
1978: 502 sol + 216 sağ + 331 ötekiler = 1.049 ölü
1979: 488 sol + 418 sağ + 463 ötekiler = 1. 369 ölü
1980: 840 sol + 558 sağ + 1.051 ötekiler: 2.499 ölü

1.999 sol, 1.307 sağ, 1.970 ötekiler, toplam: 5.266 (bir başka toplam 5.338).

Öldürmeyi temel amaç alan, şiddetin her geçen gün yaygınlaştığı, her geçen gün ölü sayısının arttığı, her geçen gün olayların olay-dışı kalmış kentlere yayıldığı bir programın uygulanmasıyla karşı karşıyadır ülke.

Ölü sayısındaki artışların yıllara göre günlük ortalaması şöyleydi: 1974'te günde 0.02 kişi, 1975'te 0.1, 1976'da 0.3, 1977'de 0.9, 1978'de 2.9, 1979'da 3.7, 1980'de günde 9.5 kişi öldürülüyordu.

Aylık ortalamaya göre, 1974'te ayda 1,6 ölü, 1975'te 3,5, 1976'da 8,2, 1977'de 28.6, 1978'de 119,3, 1980'de 294.2 kişi öldürülmüştü.

İktidarın solun ya da sağın elinde olması, ölümlerin artış ritmini değiştirmemiş, sürekli artmıştı öldürülenlerin sayısı.

1974-1980 arasında, Ecevit'in üç başbakanlığı döneminde (33 ayda ya da 1.005 günde) 2.253 kişi öldürülmüştü. Demirel'in üç başbakanlığı döneminde (40,5 ayda ya da 1.117 günde) 3.591 kişi öldürülecekti.

Yayılan ve Yoğunlaşan İç Savaş

Türkiye, gün gün yayılan, yoğunlaşan ve nitelik değiştiren bir iç savaşla can kaybediyor, kan kaybediyordu. Sıradan kişilerden simgesel adlara tırmandırılan öldürümler, 1 Mayıs 1977'de Taksim'de devrimci işçi sınıfına, 16 Mayıs 1978'de Beyazıt'ta devrimci üniversite gençliğine, 9 Ekim

1978'de Bahçelievler'de TİP'li öğrencilere, 17-22 Nisan 1988'de Malatya'da, 3-4 Eylül 1978'de Sivas'ta, 12-24 Aralık 1978'de Kahramanmaraş'ta, 28 Mayıs-20 Temmuz 1980'de Çorum'da, çoğunluğu alevi olan ve genellikle solda duran halka yönelik katliamlara dönüşecekti.

1 Mayıs 1977'de, Taksim'de, 500 bin kişinin katıldığı evrensel işçi bayramını kutlama etkinliği, etkinliğe katılanların dağılmaya başladığı sırada, dağılmakta olan yığınların üzerine Sular İdaresinin duvarları üstünden ve İnterkontinantal Otelin çatısında mevzilenmiş "meçhul kişiler"in açtığı ateş sonucu, 38 kişi ölmüş, yüzlerce insan yaralanmıştı. Alanda bulunan birkaç bin polis, 30 dakika süren ateş noktalarına yönelmemiş, kaçışan grubun içinden yüzlerce işçiyi, öğrenciyi toplamaya koyulmuştu. Katliam CIA tarafından programlanmış ve uygulamaya konulmuştu. Türk CIA ajanlarının adları basına yansımış; Şili'de, 1973'te Allende'ye karşı girişilen darbenin finansörlerinden olan ITT grubuna ait olan Interkontinantal Otel, 1 Mayıstan üç gün önce boşaltılmış, 1 Mayıs günü otele yabancı bir grup gelmiş, katliamdan sonra otel başka bir şirkete satılmış ve adı The Marmara olarak değiştirilmişti. (Geçerken ekleyelim ki, 1 Mayıs 1977 Taksim katliamı sırasında, 31 Mart 1975'te, Süleyman Demirel'in başbakanlığında, Adalet Partisi, Milli Selamet Partisi (Erbakan) ve Milliyetçi Hareket Partisi (Türkeş) ortaklığıyla kurulmuş olan 1. MC (Milliyetçi Cephe) hükümeti iktidardaydı.)

Ana muhalefet partisi lideri Bülent Ecevit, katliamın ardından Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk'e, Özel Harp Dairesiyle ilgili bilgileri aktaracak ve terör eyleminde Kontrgerilla'nın parmağı olduğundan kuşkulandığını söyleyecekti. Korutürk, Ecevit'in "kuşkularını", Başbakan Demirel'e aktaracak, Ecevit'in kuşkuları, Allende öldürüldüğü zaman "Eyi getti, eyi!.." diyebilen Demirel'in öfkelenmesine neden olacaktı.

(Taksim'de, DİSK'in önderliğinde, 33 yıl sonra gerçekleştirilen 1 Mayısın olaysız geçmiş olmasını, iki yıl

önce 1 Mayısta, işçilerin Taksim'e çıkmaması için DİSK'in kapısına çivi çakarak kapattırmış olan Erdoğan, ABD Dışişleri Bakanlığı sözcülerinin "Türkiye'nin siyasal evrimi" olarak niteledikleri, Silivri Guantonamasına toplattırdığı ortak nitelikleri yurtseverlik ve ulusallık olan aydınlarını, öğretim üyelerini, askerlerini imleyerek "çetelerin temizlenmiş olmasıyla" açıklamış, partisinin grubunda alkış almıştı).

5 Haziran 1977 seçim konuşmaları sürecinde, Niksar'da, Şiran'da, Gümüşhane'de, Erzincan'da taşlı-sopalı saldırılara uğrayan, Çiğli havaalanında suikastten sıyrılan Bülent Ecevit, İzmir'de, Başbakan Demirel'den kendisine yapılan ihbarı içeren bir mektup alacaktı. İhbara göre, Ecevit, Taksim meydanında konuşurken, uzun menzilli silahlarla vurulacaktı. İhbar mektubunu İzmir'de almıştı ve İzmir mitinginde yaptığı konuşmada, Ecevit, "devlet içinde fakat hukuk devleti alanı dışındaki bazı örgütler ve güçler" konusunda kaygılarını dile getirmiş, aynı kaygıları Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk'e iletmiş, "demokratik hukuk devletinin denetim alanı dışında kalan bazı örgütlerin kanlı olaylarda başlıca etken olduğunu" söylemiş. Korutürk, Ecevit'in kaygısını susarak geçiştirmişti. 1978'de yeniden Başbakan olduğunda Ecevit, Genelkurmay Başkanı Kenan Evren'den "bu sivil örgütü dağıtmasını istemiş", "Müsterih olun kaygılanacak bir şey yok" yanıtını almıştı Evren'den. (, 8 Ağustos 1995.) "Sivil" sözcüğünün altını özellikle çiziyoruz.

Evren, "*Anılar*'ında (s. 431), Başbakan Demirel'in "Özel Harp Dairesi'ndeki personeli teröristlerle mücadelede kullanmak" önerisini geri çevirdiğini yazacaktı. "Büyük emeklerle kurulan bu teşkilatın vaktiyle yanlış kullanıldığını, Genelkurmay Başkanı olduktan sonra Özel Harp Teşkilatını esas görevine yönelttiğini, tekrar "kontrgerilla" söylentilerinin ortaya atılmasına izin vermeyeceğini" söylediğini yazıyordu.

Hürriyet gazetesinde (26 Kasım 1990) yayınlanan söyleşisinde de, "Kanaatim o ki, Genelkurmay Başkanlığım sırasında, bu teşkilat görevi dışında kullanılmadı" diyecek,

kanaati için bir açık kapı bırakmayı ihmal etmeyecekti: "Ama belki, bana intikal ettirilmeden, bazı yerlerde gayri resmi olarak teşkilattan bazı kişiler bu işe bulaşmış olabilir. Bunu bilemem."

Ama eloğlu'nun bildiği şeyler de vardı. Orgeneral Evren'1n, darbe sırasında Özel Harp Dairesine başkanlık ettiği daha sonra ortaya çıkacaktı. Yalnızca Özel Harp Dairesine başkanlık etmeyecek, kendisine darbe için toplumsal ortamı sağlayacak, kontrgerilla ordusuna kumanda ettiği de ortaya çıkacaktı. Kendisini Türkiye Cumhuriyeti cumhurbaşkanı ilan edip savaş elbiselerini takım elbise ve kravatla değiştirdikten sonra, tüm terörist saldırıların sona erdiği, *Der Spiegel*'de (sayı:48, 26 Kasım 1990, s. 173-177) yayınlanan bir belgeden aktarılacaktı. (Ganser, 396.)

Yalnızca darbe öncesinde değil, darbe sonrasında da, bu kez, gene "devlet sırları" içinde, ama kökü dışarıda oluşumların direktifleriyle, cinayetlerin odağı sağı "yargı"yla ve hacışakir sabunuyla yıkayarak, solu, sosyalist sol ile birlikte harman yapıp çöplüğe dökerek, ülkeyi ve ulusu her alanda geriye çekmekle kalmayacak, NATO ile korunan sistemi korumak adına, ülkeyi ve ulusu Teksas kovboylarının av alanı ve kölesi durumuna getirecekti. .

Yoksa, Evren "özel" Anayasasının geçici 15. maddesine göre, "12 Eylül 1980 tarihinden ilk genel seçimler sonucu toplanacak Türkiye Büyük Millet Meclisinin Başkanlık Divanı oluşturuncaya kadar geçen süre içinde", idam edilen 50 kişinin (18'i sol, 8'i sağ, 23 adli suçlu, 1 asker), işkencede ölen 171 kişinin, silahla öldürülen 3 gazetecinin, cezaevinde yaşamını yitiren 299 kişinin, ölümü kuşkulu 144 kişinin, cezaevinde açlık grevinden ölen 14 kişinin, "kaçarken" vurulduğu savlanan 16 kişinin, çatışmada ölen 95 kişinin, doğal ölüm raporu verilen 73 kişinin, "intihar ettiği" savlanan 49 kişinin, toplam 924 insanın ölümünün ve öldürülmelerinin gerçek nedenlerinin yargı önünde araştırılıp soruşturulmasından yasama ve yürütme yetkisini Türk milleti adına, ama ABD yapısı silah zoruyla üstlenen ve kendisi olan Milli

Güvenlik Konseyini, onun hükümetlerini ve (İdam kararlarını yasalaştıran) Danışma Meclisini, "cezai, mali ya da hukuki" sorumluluktan (Anayasanın geçici 15. maddesiyle) niçin "yoksun" bıraksaydı!

Devlet Sırrı ve Sır Devlet

Burada saklı duran, devletin sürekli "devlet sırrı" dediği "sır devlet"in giziydi.

Hemen yukarda da belirtilen *Der Spiegel*'de yayınlanan bir belgede açıklandığı gibi, Orgeneral Evren, darbe sırasında Özel Harp Dairesinin de başkanıydı ve gizli Kontrgerilla ordusunun komutanıydı. "CIA tarafından finanse edilen Özel Harp Dairesinin Soğuk Savaş süresince birkaç kez ismi değiştirilmiş olsa da, liderlerinin direktifleri doğrultusunda sayısız operasyon düzenlemekten ve gizli düzenli-olmayan (gayri nizami) savaş yürütmekten ibaret görev ve stratejileri değişmemişti." (Ganser, s. 395.)

Evren'in, "kanaatim o ki", "ama belki" "gayri-resmi olarak", "bazı kişiler bu işe bulaşmış olabilir" söylemlerinde gizli ya da örtük kalan, örneğin 1978 yılında ayda ortalama 90 kişinin (günde 3 kişinin), 1979 yılında ayda ortalama 120 kişinin (günde 4 kişinin), 1980 yılında (12 Eylüle kadar) ayda ortalama 300 kişinin (günde 10 kişinin) öldürüldüğü bir savaşın varlığıydı ve giderek ülkeyi kana boğan, kaosa sürükleyen, askerin siyasal yaşama müdahalesini yığınların beklentisine ve özlemine dönüştüren bir iç savaştı yaşanan. İnsanlık ironisi şuradaydı, iç savaş ortamını yaratan iç ve dış güç, darbe yapacak olan lider kadro da kendini temsil eden güçtü, amaç, daha sistematik bir biçimde gerçekleştiriliyordu.

Bu iç savaş, kendiliğinden etnik toplulukların etnik savaşı ya da mezhep kümelerinin mezhep savaşı değildi. İdeolojiler arasında bir savaş da değildi.

5 Haziran 1977 Genel seçimlerinden önce, Yunanlı bir diplomatın New Yorklu bir bankere söylediği ve daha sonra

Executive Intelligence Review'in raporunda yer aldığı gibi, NATO, Türkiye'de Ordunun yönetime elkoyması için bir karar almış olmasıydı. (Bkz: M. Emin Değer, Oltadaki Balık Türkiye, 1993, s. 263.)

Başkan Carter'ın Ulusal Güvenlik Danışmanı Zbigniev Brzezinski, Henze'yi desteklemiş, "Gerek Türkiye, gerek Brezilya için en iyi çözüm askeri bir darbe olacaktır görüşünü dile getirmiş"ti. (Ganser, s. 421.)

ABD Başkanı Jımmy Carter ise, 12 Eylül darbesini "istikrar hareketi" olarak nitelemiş, ve 12 Eylül harekatından önce Türkiye'nin durumunun savunma açısından tehlike arzettiğini", "Afganistan'ın işgal edilmesi ve İran monarşisinin devrilmesinden sonra Türkiye'deki bu istikrar hareketinin içlerini ferahlattığını" söylemişti. (Cumhuriyet, 21 Ocak 1985.)

Nedenleri ayrı bir konu, ama şunu belirtmek gerekiyor, NATO'nun Türkiye'de ordunun yönetime elkoyması için karar alması, CIA'nın eski Türkiye istasyon şefi Paul Henze'nin, ABD Ulusal Güvenlik Danışmanı Brzezinski'nin Türkiye'de bir askeri darbeyi tek çıkar yol olarak önermesi, darbe gerçekleştikten sonra, Başkan Carter'in darbeyi "istikrar hareketi" olarak ve "içlerini ferahlatan" bir hareket olarak nitelemesi, ordunun müdahalesine kararın, ABD yönetimi tarafından verildiği kanısını pekiştiriyor ve bu çerçevede ülkenin kanlı bir kaosa sürüklendiğini, askerin müdahalesine toplumsal ortamı olgunlaştırmak için, ülke, bölgelere, yörelere ve kentlere göre farklı olmakla birlikte, tam bir iç savaş yaşamaya yargılanıyordu.

NATO'nun görevini anımsayalım:

NATO'nun görevi, NATO ile korunan sistemi korumak olarak özetlenebilir. NATO ülkelerini, NATO ile korunan sistemi koruyarak korur.

Dışardan, özellikle Sovyetler Birliğinden gelecek "komünist" bir saldırıya karşı, içerden NATO ile korunan sisteme karşı, yani "komünist" hareketlere karşı, kendi sistemini savunur.

Burada, "komünist" hareketlerin "komünist" olması gerekli de değildir. 1956'da Rockefeller grubunun Eisenhower'e yazdığı gizli iletisinde dile getirdiği gibi, "komünist" hareketler yerine, "ulusal hareketler" kullanılmıştır. İki nedenden dolayı: Birincisi ulusal hareketlerin güçlenmesi, ABD'nin ve NATO ile korunan emperyalist sistemi askeri anlamda koruyan NATO'nun bu ülkelerde zayıflamasına ve giderek "kapının önüne konmasına" neden olacaktır; ikincisi ulusal hareketler, ileriye giden, yani sosyalizme el verecek bir sürecin ön aşamalarını oluşturur.

NATO, NATO üyesi ülkelerde, sistemi korumayı, "dolaylı saldırı" kavramına dayandırmıştır. Eisenhower doktrini ile, ABD, "Uluslararası komünizmin, silah kullanmadan, dolaylı olarak da saldırıya geçebileceği" görüşünü "savaş doktrini" olarak kabul etmişti.

Rockefeller Grubu tarafından hazırlanan ve ABD yönetimine verilen bir raporda (1956), "açık saldırıların yanında, ondan daha tehlikeli, saldırı görünüşünde olmayan başka tür tehditlerin varlığından" sözedebiliyor ve bu tehditlerin ülke içindeki değişim ve dönüşümlerden oluştuğu vurgulanıyordu.

Bu saldırıların, bazan iç savaş biçiminde, bazan devrimci hareket biçiminde, bazan demokratik hareketler biçiminde ve bazan reform hareketleri biçiminde maskelenmiş saldırılar olduğu belirtiliyordu. Bunlar açık saldırı değil, dolaylı saldırılardı. ABD, kendisine bağımlı ve yarı-bağımlı ülkelerde, halkın kendi iradesiyle ve kendi girişkenliği ile oluşturacağı demokratik dönüşümleri, kendisine yöneltilmiş maskeli komünist tehdidi olarak nitelemiş ve bu "dolaylı saldırı"lara karşı "saldırı"yı ve "özel savaş"ı, savaş stratejisinin resmi politikası haline dönüştürmüştü.

Türkeş'in imzasıyla yayınlanan Ankara Bayram gazetesindeki bir yazıda, Rockefeller Grubunun görüşü bir başka biçimde ifade edilmişti: Anarşinin nedeni, "Türk devletinin yıkılmak, (...) yerine komünist bir diktatörlük kurulmak istenmesi"ydi. Benzer bir biçimde yinelenecekti: "Anarşizmin ana sebebi, komünist emperyalizmin ülkemize saldırıya

1974-80 Yılları Arasında Siyasi Nedenlerle Öldürülenlerin İllere Göre Dağılımı

(A) Adana: 444, Adıyaman: 17, Afyon: 7, Ağrı: 16, Ankara: 555, Antalya: 46, Amasya:37, Artvin: 38, Aydın: 25;
(B) Balıkesir: 26, Bingöl: 18, Bilecik: 1, Bitlis: 2, Bolu: 4, Burdur 2, Bursa 95;
(Ç) Çanakkale: 4, Çankırı: 3, Çorum: 72;
(D) Diyarbakır: 113, Denizli: 35;
(E) Edirne: 19, Elazığ: 103, Erzincan: 7, Erzurum: 28, Eskişehir: 64;
(G) Gaziantep: 268, Giresun: 31, Gümüşhane: 2, Hakkari: 9, Hatay: 94;
(İ) İçel (Mersin): 125, İsparta: 18, İstanbul: 1.244, İzmir: 130, İzmit (Kocaeli) 32;
(K) Kahramanmaraş 137, Kars (+Ardahan) 81, Kastamonu: 3, Kayseri: 98, Kırıkkale (Ankara'ya bağlı), Kırklareli: 5, Kırşehir 14, Konya: 62, Kütahya: 8;
(M) Manisa: 77, Malatya: 110, Mardin: 107, Muğla: 6, Muş: 11;
(N) Nevşehir: 12, Niğde: 17;
(O) Ordu: 182;
(R) Rize: 14;
(S) Sakarya: 11, Samsun: 123, Siirt: 53, Sinop: 5, Sivas: 20;
(Ş) Şanlıurfa halkı: 278.
(T) Tekirdağ: 6, Tokat: 31, Trabzon: 70, Tunceli: 31;
(U) Uşak: 39;
(V) Van: 13;
(Y) Yozgat: 11;
(Z) Zonguldak: 12.

geçmesi"ydi. (Ankara Bayram, 13 Kasım 1978.)

Rockefeller grubunun, açık komünist saldırılardan daha tehlikeli olduğunu söylediği bir ülke içinde oluşan ve gelişen değişim ve dönüşümler, Türkeş'in sözlerinde, "komünist emperyalizminin ülkemize saldırısı" biçiminde ifade ediliyor, ülke içinde büyüyen bu saldırıyı önlemek için Türkeş, "o dönemde 250 bin genci eğittiklerini" açıklıyordu. (Bozkurtlar, s. 297.)

Türkeş'in eğittiklerini söylediği 250 bin genç, 1968-1970 yılları arasında açılan "Komando Kampları"nda eğitilmişti:

İzmir (Gümüldür Akrepkaya mevkiinde, Karaburun ilçesi Balıkova köyü yakınında), Ankara (Eskişehir yolu üzerinde), İstanbul (Silivri'de Küçüksu Hekimbaşı çiftliğinde), Gaziantep (MHP il binasında, Erikçe köyünde),

Adana (Yumurtalık ilçesi Ayaş, Osmaniye ilçesi Zorgun ve Namrun yaylalarında), Kayseri (Yuvalı köyü Kızılırmak mevkiinde, İmamhatip ve Yüksek İslam Enstitüsü öğrencileri katılıyor), Sakarya (Karasuilçesi Kuyumcu köyü Turizm Derneği binasında), Konya (Çayırbağı mevkiinde), Çankırı (Kızılırmak bucağı Kızılırmak kıyısında), Mudanya (Yıldıztepe mevkiinde), Tokat (Yaylacık mevkiinde), Antalya (Sorgun köyü mevkiinde), Samsun (deniz kıyısında), Erzurum (Hasankale Bulkasım civarında), Trabzon (Zigana dağında), Bursa (Mudanya Kumkaya köyü Yıldıztepe mevkiinde) başta olmak üzere 45 komando kampı kurulmuş, bu kamplarda savaş oyunları, suikast, silah eğitimi verilmiştir. (*Hürriyet*, 10 Ocak 1969, Erbil Tuşalp, *Bozkurtlar*, Terörden Partiye, s. 317-320.)

"Kontrgerilla ordusunun Türkiye içinde ve dışında pek çok yerde eğitildiğini yazan Ganser, paramiliter eğitim merkezleri arasında Ankara, Bolu, Kayseri, Bursa ve Çanakkale'yi, 1974'ten sonra Kıbrıs'taki okulları sayar. "Bolu'daki dağ komandosu okulunda, Vietnam sonrası hazırlıkları yürüten Yeşil Bereliler ile ABD Özel Kuvvetleri subayları Kontrgerillayla birlikte eğitim aldılar, bazı seçilmiş kontrgerilla askerleri ABD'ye giderek Amerika Okulunda (School of American / SOA) eğitimden geçtiler." (Ganser, s. 407.)

Özel Kuvvetler ve teröristlerin eğitim merkezi SOA (önce Panama'da, sonra Amerika'da) bir şiddet üretim merkezi olarak ün kazanmıştı. SOA'da üç yıl eğitim veren ABD'li Binbaşı Joseph Blair, "Erlere insanları yakalayıp bir otobüsün altına atabilecekleri ve kafalarının arkasından vurmaları öğretiliyordu. Yeşil Bereliler komutasında Meksika sınırındaki Matamorus'ta patlayıcı kullanımı öğretiliyor, onlara, birini sessizce nasıl öldürecekleri, bıçaklayacakları ya da boğacakları öğretiliyordu." (s. 407.)

Türkeş, MHP'nin "Gençlik Örgütü" kisvesi altında, silahlı sağcı kuvvet Bozkurtlar'ı oluşturmuştu. (s. 398.)

"Bozkurtlar bir gençlik örgütü olmaktan çok, pantürkizm

ülküsü uğruna şiddete başvurmaya hazır silahlı ve eğitimli adamlardan oluşan, pek de acıması olmayan bir şebekeydi.

"CIA'nın Türkiye'deki gizli orduyu oluştururken kullandığı ve desteklediği hareket, işte bu milliyetçi faşist hareketti. Batı Avrupa'da NATO gizli ordularının keşfedilmesinin ardından Türkiye'de, CIA irtibat subayı Türkeş'in kontrgerilla adı altında faaliyet gösteren gizli gölge orduyu ağırlıkla Bozkurtlardan oluşturduğu açığa çıkartılmıştı." (Ganser, s. 396.)

Askeri darbe sırasında, Türkiye'de, yaklaşık 1.700 Bozkurt örgütlenmesi ve bu örgütlenmede kayıtlı yaklaşık 200 bin üye ile bir milyon ülkücü sempatizan bulunuyordu. (Herman ve Brodhead, *Bulgarian Connection*, s. 50 > Ganser, s. 421.)

MİT ve Kontrgerilla birimlerinin CIA sponsorluğunda kapalı bir kutu olan Özel Harp Dairesi komutasında faaliyet gösterdikleri, başka bir anlatımla içiçe geçmiş iki yapı oldukları ortaya çıkacaktı. Özel Harp Dairesi eğitim ve komutayı üstlenmişti, uygulamalar ise MİT ve Kontrgerilla tarafından gerçekleştiriliyordu. "Açık ve sinsi faaliyetler" tanımı altında, "adam öldürme, bombalama, silahlı soygunculuk, işkence, kötürümleştirme, adam kaçırmak suretiyle tedhiş ve olayları tahrik, misilleme ve rehinelerin alıkonulması, kundakçılık, sabotaj, propaganda ve yalan haber yayma, zorbalık ve şantaj" özel savaş yöntemleriydi.

Uluslararası Hukuk ve Zamanaşımı

Bir bakıma bilinenleri burada yinelememizin nedeni, bilinenleri bilmeyenlere anımsatmak değil, yukarda istatistiksel dökümü verilen, nicelikleri ve nitelikleri açıklanan ölümlerin ve öldürümlerin, tam tanımıyla bir savaşın, gizli bir savaşın sonuçları olduklarını, burada savaş suçu işlendiğini, savaş suçu kapsamında insanlığa karşı suçlar ve insanlık suçu işlendiğini, ideolojik / siyasal anlamda olduğu kadar, mezhepsel anlamda soykırım suçu işlendiğini açıklığa kavuştur-

maktır. — Bu suçlar, Birleşmiş Milletler tarafından uluslararası hukuk kapsamına alınmış suçlardır. Uluslararası hukuk kapsamına alınan insanlığa karşı işlenmiş suçlara zamanaşımı uygulanamayacağı, Savaş ve İnsanlık Suçlarına Zamanaşımı Uygulamayacağı Birleşmiş Milletler Genel Kurulu ve Avrupa Konseyi tarafından kabul edilmiştir.

Türkiye, 1974-1980 arası, açık, kanlı bir iç savaş yaşadı. 12 Eylülün önü ve yolu bu iç savaşta dökülen kanla açıldı. Kanın yaygınlığı ve yoğunluğunu, tırmanışını ve sıçrayışını, sayılar ile, sayıların günlere oranıyla oldukça kapsamlı bir dökümünü yukarda sergiledik.

İki nedeni vardı:

1974'ten 12 Eylül 1980'e uzanan kanlı dönem bir savaş dönemidir ve bu dönemde işlenen suçlar savaş suçudur. Bu savaş, insanlığa karşı işlenmiştir. Bu savaş siyasal açıdan ideolojik ve mezhepsel açıdan "soykırım" savaşıdır. Bu savaş işkencelerle sürdürülmüş bir savaştır. Bir işkence savaşıdır. Tümü birlikte, bu savaşta, en ağır insanlık suçları işlenmiştir. Bu açıdan uluslararası hukuk alanındadır, ulusal mahkemeler, adi / adli suçlar olarak değil, insanlığa karşı işlenmiş suçlar olarak davalara bakmak, kararlarını uluslararası hukuk normlarına göre belirlemek durumundadırlar.

İkincisi, insanlığa karşı işlenmiş olan bu suçlara zamanaşımı uygulanamaz.

Bir başka şey, zamanaşımı uygulanamayan suçlarda, uluslararası hukuka aykırı olarak, cezalar, af gibi, pişmanlık gibi yasa ve uygulamalarla, ceza olmaktan çıkarılarak, "vefa"ya ve "sefa"ya dönüştürülebilir mi? Zamanaşımı uygulanamamasının nedeni, insanlığa karşı suçlarda, cezanın zamanla düşmeyeceğini içerir, özellikle kaçarak zamanaşımından yararlanılmasına, ya da bu süreç içersinde af ve benzeri uygulamalarla ve af ve benzeri indirimlerle silinemeyeceği anlamını içinde taşır.

Savaş ve İnsanlık Suçlarına Zamanaşımı Uygulanamazlığına İlişkin Birleşmiş Milletler

Söyleşmesinde: (11 Aralık 1946)

Madde 1: İşlendikleri tarih ne olursa olsun, (a) savaş suçları; (b) ister savaş ister barış zamanında işlensin — insanlığa karşı suçlar ile kurumlaşmış ırk ayrımcılığı politikasından doğan insanlık-dışı eylemlere; (c) soykırım suçuna zamanaşımı uygulanmaz.

Madde 2: (Savaş suçları insanlığa karşı suçlar, insanlık-dışı suçlar ile soykırım suçuna), herhangi birinin işlenmesi durumunda, bu suçların işlenmesine elebaşı ya da suç ortağı olarak katılan ya da başkalarını doğrudan kışkırtan ya da sonucu ne olursa olsun bu suçların işlenmesi için gizli anlaşmaya girişen Devlet makamlarının temsilcilerine ve özel kişilere ve bu suçların işlenmesine gözyuman Devlet yetkililerine bu sözleşmenin hükümleri uygulanır.

Savaş ve insanlık suçları ile soykırım suçlarına ilişkin bu maddeler, 8 Ağustos 1945 günlü Nurnberg Uluslararası Askeri Mahkemesi Antlaşmasında tanımlanan ve Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun 13 Şubat 1946 / 11 Aralık 1946 günlü kararıyla onaylanan maddelerdir.

Savaş suçlarıyla insanlığa karşı suçlar, uluslararası hukuka göre en ağır suçlardır; işlendikleri ülkede, "iç hukuk"un kapsamı alanına girmese de, bu suçlara, uluslararası hukukun hükümleri uygulanır.

Bu fiillerin işlendiği ülkede, işlendiği zaman iç hukuka göre suç sayılmamış olması durumunda, iç hukuk, uluslararası hukukun uygulanmasına engel oluşturamaz. Bir başka deyişle, savaş suçları, insanlığa karşı suçlar, insanlık suçları (işkence dahil) ve soykırım suçuna, iç hukukta zamanaşımı tanınmış olsa da, işlendiği zaman uygar uluslarca benimsenmiş genel hukuk kurallarının uygulanmasına iç hukuk engel oluşturamaz. Savaş suçlarıyla insanlığa karşı suçlara, adi suçların zamanaşımına ilişkin iç hukuk kuralları uygulanamaz.

İnsan Haklarını ve Temel Özgürlükleri Koruma Avrupa Sözleşmesinin 2. Maddesinde yer aldığı gibi, "(1) Hiç kimse, işlendiği zaman ulusal ve uluslararası hukuka göre bir suç

oluşturmayan bir eylem ya da kusurdan ötürü herhangi bir biçimde suçlanamaz. Yine hiç kimseye suçun işlendiği zaman uygulanan cezadan daha ağır bir ceza verilemez. (2) Bu madde, işlendiği zaman uygar uluslarca benimsenmiş genel hukuk ilkelerine göre suç sayılan herhangi bir eylem ya da kusurdan bir kimsenin yargılanmasına ve cezalandırılmasına engel değildir."

"Savaş Suçlarına ve İnsanlığa Karşı İşlenen Suçlara Zamanaşımı Uygulanamazlığı Avrupa Sözleşmesi"nde (Strasbourg, 25 Ocak 1974), Sözleşmeci Devletlerin, Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun 9 Aralık 1948 tarihli "Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi"nde tanımlanan "suçların soruşturulmasında ya da bu suçlar için verilen cezaların uygulanmasında zamanaşımı uygulanmamasını güvenceye alacak gerekli önlemleri almakla yükümlü" oldukları (madde: 1) koşulu konmuş , ve "zamanaşımı uygulanmamasının",

"(1) Sözleşmeci devletlerde, bu sözleşme[nin], yürürlüğe girdiği tarihten sonra işlenen suçlara uygulana[cağı]; (2) Bu sözleşmenin yürürlüğe girmesinden önce işlenen suçlara, sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihte zamanaşımına uğramamış olması durumunda uygulana[cağı]" (madde: 2) hükmü getirilmiş, bir başka deyişle cezanın "geriye doğru yürümesi"ne, Birleşmiş Milletler Sözleşmesinde belirlenmeyen başlangıç için bir sınır ya da bir milat belirlenmiştir.

1950 yılında Uluslararası Hukuk Komisyonu, Nürnberg Mahkemesi Antlaşmasında tanınan ve Birleşmiş Milletler Genel Kuruluna sunulan uluslararası hukuk ilkelerine göre;

(1) Uluslararası hukuka göre suç oluşturan herhangi bir eylemde bulunan bir kimse, bundan sorumludur, cezaya çarptırılır.

(2) Uluslararası hukuka göre suç oluşturan bir eylem için iç hukukun ceza öngörmemesi, bu eylemde bulunan kimseyi uluslararası hukuka göre sorumluluktan kurtarmaz;

(3) Uluslararası hukuka göre suç oluşturan bir eylemde bulunan kimsenin devlet başkanı, ya da sorumlu hükümet

görevlisi olması, bu kimseyi uluslararası hukuka göre sorumluluktan kurtarmaz.

(4) Bir kimsenin, hükümetin ya da ülkelerin emri uyarınca eylemde bulunması, (...) bu kimseyi uluslararası hukuka göre sorumluluktan kurtarmaz.

(5) Uluslararası hukuka göre kendisine suç yüklenen bir kimsenin adil bir yargılamaya hakkı vardır. (Muzaffer Sencer, *Belgelerle İnsan Hakları*, 1988, s. 145.)

"Savaş Suçlarına ve İnsanlığa Karşı İşlenen Suçlara Zamanaşımı Uygulanamazlığı Avrupa Sözleşmesi"nin (Strasbourg, 25 Ocak 1974) yürürlüğe girdiği tarihten sonra işlenen suçlara ve bu sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihte zamanaşımına uğramamış suçlara zamanaşımı uygulanamaz.

Birleşmiş Milletler Soykırımı Önleme Sözleşmesinde tanımlanan suçlar, "ulusal yasaya göre cezalandırılır".

Savaş Suçlarıyla İnsanlığa Karşı Suç İşleyenlerin Cezalandırılması ilkelerinin 2. Maddesine göre "Her devlet, savaş suçlarıyla insanlığa karşı suçlar için kendi uyruklarını yargılama hakkına sahiptir."

Genel Kurulun 26 Kasım 1968 günlü (2391 / XXIII sayılı) kararıyla, "Savaş Suçlarına ve İnsanlığa Karşı Suçlara Zamanaşımının Uygulanamazlığı Sözleşmesi"ni benimsemiş, bu sözleşmeyle, sıradan suçlar için zaman sınırlaması koyan iç hukuk kurallarından değişik olarak savaş suçlarına ve insanlığa karşı suçlara zamanaşımının uygulanmaması kuralı konmuştur.

Birleşmiş Milletler, Sözleşme'yle sınırlı kalmamış, Genel Kurul, 1973'te, savaş suçluları ve insanlığa karşı suç işleyenlerin kovuşturulması ve cezalandırılmasını sağlama gereksinimiyle dokuz ilkeden oluşan "Uluslararası İşbirliği İlkeleri"ni benimsemiş ve ilan etmiştir.

"Savaş Suçlarına ve İnsanlığa Karşı İşlenen Suçlara Zamanaşımı Uygulanamazlığı Avrupa Sözleşmesi (Strasbourg, 25 Ocak 1974) 1. madde 2. fıkrası, "bu sözleşmenin yürürlüğe girmesinden önce işlenen suçlara,

sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihte zamanaşımına uğramamış olması durumunda uygulanacağı" hükmü konmuştur.

Sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarih olan 25 Ocak 1974'te zamanaşımına uğramamış olan suçların başlangıç tarihi, bu sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihte, Türk Ceza Yasasının 765 sayılı yasasında belirtilen (20 yıl + _ =) 30 yıl olan süreye göre, 25 Ocak 1944'ten sonra işlenmiş olan insanlığa karşı işlenmiş suçlara, savaş suçlarına ve soykırım suçlarına uygulanamayacağını öngörür. Bu iç hukukta olmasa bile, uluslararası hukuk normlarının uygulanması, Birleşmiş Milletler ve Avrupa Konseyi üyesi ülkeler için koşuldur. Bahçelievler toplu kırımı 9 Ekim 1978, Kemal Türkler'in öldürülmesi 22 Temmuz 1980'dir. Her iki olayda da suç işlemiş olanlar zamanaşımından kesinlikle yararlanamazlar. Çünkü bu suçlar insanlığa karşı işlenmiş suçlardır ve savaş suçlarıdır.

Bir cezanın geriye işlemesi burada sözkonusu değildir. İşlendiği zaman suç sayılmayan bir fiil sözkonusu değildir. İşlendiği zaman yasayla belirlenmiş cezadan daha büyük bir ceza verilmesi sözkonusu değildir. Birleşmiş Milletler Sözleşmesinde (1956), suç ne zaman işlenmiş olursa olsun zamanaşımı uygulanamazlığı, cezanın değil, zamanaşımının geriye doğru uygulanamayacağı yani insanlığa karşı bir suç ne zaman işlenirse zamanaşımı uygulanamayacağı vargısı, nasıl ki, cezanın geriye doğru işletilemeyeceği anlamında değerlendirilemezse, insanlık suçlarına zamanaşımı uygulanamayacağına ilişkin iç hukukta bir maddenin henüz yer almamış olması, suçu işleyene, "muktesep hak" tanımaz. Çünkü "zamanaşımı" bir ceza normu değildir, suçun işlendiği tarihte, uluslararası hukuka göre zamanaşımına uğramamışsa ve işlenen suç insanlık suçuysa, zamanaşımına uğramayacağı, uluslararası hukuka göre belirlenmiştir.

İç hukuk açısından ise, zamanaşımı, suçun işlendiği tarihe göre süresi belirlenebilir, ama suçun işlendiği tarihte iç hukukta yer alan zamanaşımı süresine göre değil, zamanaşımına uğradığının karara geçeceği tarihte yürürlük-

te olan zamanaşımı süresine göre karar verilmesi gerekir.

1 Haziran 2005'te yürürlüğe giren Türk Ceza Kanunu (5237), 765 Sayılı Ceza Kanunun 102. ve 104. maddelerinde düzenlenmiş olan dava zamanaşımı süreleri, yeni yasanın 66. ve 67. maddelerinde yeniden düzenlenmiş, müebbet hapis cezaları için (idamdan çevrilmiş, ağırlaştırılmış veya ağırlaştırılmamış tüm cezalar için) zamanaşımı süresi, (765 sayılı kanunda yer alan 20 yıl + 1/2 = 30 yıl olan süre), 30+ 1/2 = 45 yıla çıkarılmıştır.

1 Haziran 2005'te yürürlüğe giren 5237 sayılı Türk Ceza Kanunun 66. ve 67. maddelerine göre, 22 Temmuz 1980'de Türkler'i öldürmekten yargılananlar için iç hukuk normlarına göre zamanaşımı uygulanması durumunda, bu tarih, 22 Temmuz 2025'tir.

1982 Anayasası 90. maddesi, "Türkiye Cumhuriyeti adına yabancı devletlerle ve milletlerarası kuruluşlarla yapılacak andlaşmaların onaylanması, Türkiye Büyük Millet Meclisinin onaylamayı bir kanun ile uygun bulmasına bağlı" olduğunu; 90. madde son fıkrada da, "usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletler arası andlaşmaların kanun hükmünde" olduğu vargısı yer alır.

Zamanaşımıyla ilgili uluslararası hukuk normları açısından, Türkiye'nin Avrupa Birliğine tam üyelik başvurusundan (14 Nisan 1987) bu yana 20 yılı aşkın bir zaman geçmiştir. İnsanlığa karşı işlenen suçlar için zamanaşımı tanınmaması, iç hukukta, "kanun hükmünde" uygulanmak gereken normlardır. Suçlunun ve suçluların ulusal hukuka göre yargılanması, burada siyasi ya da ideolojik nedenlerle işlenen soykırım gibi, savaş suçu gibi, işkence gibi ağır insanlık suçlarına, uluslararası hukuk ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmelerine göre zamanaşımı uygulanmaması koşulu vardır.

Ankara Barosu İnsan Hakları Merkezi Başkanı Avukat Erşan Sansal, "Türkiye'de İnsan Hakları Alanında Yapılan Reformların Uygulanmasının Desteklenmesi Projesi Sempozyumu"na sunduğu (31 Mayıs 2007 günlü) bildiride,

1982 Anayasasının geçici 15. maddesinin son fıkralarının yürürlükten kaldırılmasına değinerek, "Anayasa Mahkemesinin, konuların Anayasaya uygunluğu denetimini yaparken, yalnızca Anayasa normlarını değil, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi hükümlerini de gözönünde bulundurduğunu, Sözleşme hükümlerinin üstün hukuk kuralları olduğunu, "buyurucu" ve "bağlayıcı" nitelik taşıdığını ve bu nedenle Anayasa'nın geçici 15. maddesinin son fıkralarını yürürlükten kaldırdığını" açıklığa kavuşturmuştu.

Kemal Türkler'in öldürülmesinin, adi/adli bir cinayet değil, siyasi ve ideolojik amaçlı, planlı ve programlı bir cinayet olduğu açıktır. Bütün özellikleriyle insanlığa karşı bir suç işlenmiş, ağır insanlık suçu işlenmiştir. Birleşmiş Milletler ve Avrupa İnsan Hakları sözleşmelerine göre de, zamanaşımı uygulanmayan suçlardandır. Bu davada zamanaşımı uygulanması, iç ve dış hukuk normlarına aykırıdır. Ve bu, 12 Eylül öncesi ve 12 Eylül sonrası insanlığa karşı işlenmiş bütün suçlar için geçerlidir. Çünkü:

12 Eylül ve Gizli Savaş

12 Eylül öncesi ölümler, öldürümler ve yıkımlarla bütünleşen olaylar "savaş" olarak nitelenebilir mi, "savaş suçu" sayılır mı? Ya da niçin "savaş" olarak nitelenir, bu kapsamda işlenen cinayetler niçin "savaş suçu" sayılmalıdır?

1974 — (12 Eylül) 1980 arasında, Türkiye genelinde siyasal amaçlarla başlatılan ve altıbine yakın insanın yaşamını yitireceği, toplu katliamların yaşandığı kentlerde, ev, işyeri, kurum binalarına saldırıldığı, yıkıldığı ve yakıldığı olaylar ve olgular toplaşması, bir bütün olarak, "savaş"tır, bu savaşı planlayanlar, uygulayanlar, onlara katılanlar ve gerçekleştirenler savaş suçu işlemiş sayılırlar. Bu savaş suçu, insanlığa karşı suçları ve soykırım suçlarını da içerir.

12 Eylülün arkasında duran bazı yüksek rütbeli subaylar, kokteyllerde, basın üyelerine, bunun bir "savaş" olduğunu yinelemişlerdi. İçerdeki devrimci-solun, kendini, genel olarak

"tutsak" olarak nitelediğini anımsayalım. Bu, bir "savaş"tı, adıyla-sanıyla bir savaştı. Şu var ki, klasik anlamda iki devlet arasında bir savaş değil, devletle bağıntılı ve bağlantılı, ama varlığını Anayasadan ve yasalardan almayan, dışa bağlı ve bağımlı ve o ölçüde örtülü ve gizli bir savaştı.

Topçu Kurmay Yarbay Talat Turhan'ın anlatımı şöyle:

"İstanbul Erenköy'deki işkence köşkünde MİT sorgu timi şefi emekli subay Eyüp Özalkuş'un işkence timi gözlerime gözbağı taktıktan sonra ellerimi ve kollarımı bağladı. Sonra bana, "Artık ordu üst yönetimi emrinde, anayasa ve yasalardan bağımsız faaliyet gösteren bir kontrgerilla birimi-nin ellerinde olduğumu" söyledi. Bana beni bir savaş esiri gibi gördüklerini ve ölüme mahkum edildiğimi söylediler." (s. 401).

12 Eylülden sonra, bazı "generallerin" cinayetlerinin, işkencelerinin üstünü örtmek için de, "bu, bir savaş" dedik-lerini hepimiz anımsıyor olmalıyız. İşkence, 12 Martta Kontrgerilla işkence istasyonları, 12 Eylülde DAL'a (Derin Araştırma Laboratuvarına) taşınmıştı ve işkence bu "savaş"ın özelliği, karakteristiğiydi..

Kontrgerilla ordusunun Türkiye içinde ve dışında pek çok yerde eğitim aldığını yukarda belirtmiş ve paramiliter eğitim merkezleri arasında Ankara, Bolu, Kayseri, Buca ve Çanakkale'de okullar bulunduğunu, Bolu'daki dağ komando okulunda, Vietnam savaşı hazırlıkları yürüten Yeşil Bereliler ile ABD Özel Kuvvetleri subaylarının kontrgerillayla birlikte eğitim aldıklarını Ganser'den aktarmıştık. Ganser, eğitim talimatnameleri arasında, Pentagon gizli servisi DIA'da görevli terörizm uzmanları tarafından yazılan sabotaj, bom-balama, öldürme, işkence ve terör ile ilgili ünlü Sahra Talimatnamesinin de bulunduğunu yazıyordu. Bu talimat-namelerde, "gizli askerlerden barış zamanlarında şiddet eylemleri gerçekleştirip suçu komünist düşmanın üstüne atarak korku ve alarm durumu yaratmaları" isteniyor, "gizli askerlere" alternatif bir yol olarak, "sol hareketlerin içine sızılması, şiddet eylemlerini bizzat sol hareketlerin gerçek-

leştirmesinin sağlanabileceği önerisi" yer alıyordu.

NATO üyesi ülkelerde, NATO ile korunan sistemin korunması, "dolaylı saldırı" kavramına dayandırılmıştır. Dolaylı saldırıya karşı "özel savaş", ABD'nin NATO eliyle, NATO ülkelerinde uygulamaya koyacağı savaşın genel adıdır. "Özel Savaş", "Özel Kuvvetler", "Özel Kuvvet Komutanlığı", "dolaylı saldırı"yı oluşturan savaş sistemleri ve kuramlarıdır. 1951'de. NATO üyesi ülkelerde kurulmuştur .1952'de, Türkiye NATO'ya girdiği zaman, Türkiye'de, Ankara'da, Amerikan Askeri Yardım Heyetinin (JUSMATT) koltuğu altında kundakladığı Seferberlik Tetkik Kurulu, bu "özel savaş"ın beşiği olacaktır.

"Seferberlik Tetkik Kurulu"nun, Amerikan Askeri Yardım Heyetinin binasında çalışmaya başlaması, okuru çok yanıltmamalıdır. Seferberlik Tetkik Kurulunun "para" olarak giderleri Amerikan Askeri Yardım Heyetinin giderlerinden karşılanmakta, ama Amerikan yardım heyetinin giderleri de, 1947'de Truman doktrini çerçevesinde, ABD'nin, Türkiye'ye, "Ulusal bütünlüğünü koruması ve özgür ulus olarak varlığını sürdürmesi için" yapmayı kararlaştırdığı 100 milyon dolarlık yardımdan karşılanmaktadır.

Ganser'in "Türkiye 4 Nisan 1952'de NATO'ya katıldığı zaman ülkede çoktan (Albay Türkeş'in de katkılarıyla) bir gizli ordu kurulduğunu" yazdığı "gizli ordu", Amerikan Yardım Heyetinin (JUSMATT) Ankara'da Bahçelievler'deki binasında faaliyet gösteren Seferberlik Tetkik Kurulu'ydu.

Bir başka deyişle, NATO, "gizli ordu"sunun karargahını, Türkiye'de hazır bulacaktı.

Burada şaşılacak bir durum olmamak gerekir. Truman Doktrini kapsamında, "Yunanistan ve Türkiye'ye Yardım Sağlamak İçin Kanun"da (22 Mayıs 1947), "Birleşik Devletler Askeri Kuvvetleri'ne mensup sınırlı sayıda şahısları, sadece müşavir olarak, bu memleketlere yardımda görevlendirme, görevlendirilen personelin (madde: 4), "bu memleketin personeline eğitim ve öğretim sağlamak sureti ile" (madde:5/B), "İdari masrafları ve (...) gerekli masrafları karşılamak ve öde-

mek şartı ile" (madde: 6) yardım yapılacaktı. Yani hem Amerikan Yardım Heyetinin hem de bu heyetin bulunduğu binada faaliyet gösteren Seferberlik Tetkik Kurulu'nun giderleri, Türkiye'ye ulusal bütünlüğünü korumak ve bağımsız ulus olarak varlığını sürdürmek için yapılacak 100 milyon dolarlık yardımdan karşılanacaktı.

Truman Doktrininde, Türkiye'ye (ve Yunanistan'a) yardım andlaşmasında vurgulandığı gibi, Türkiye'ye (ve Yunanistan'a) "Ulusal bütünlüğünü korumak ve özgür ulus olarak varlığını sürdürmek için" yardım yapılması kararlaştırılmıştı. Rockefeller'in 1956'da Başkan Eisenhower'e yazdığı gizli mektupta, "Bizimle dost olan ve bize uzun süreli, sağlam askeri paktlarla bağlanmış bulunan anti-komünist hükümetlerin iktidarda olduğu ülkelere" ve dolayısıyla Türkiye'ye yapılacak yardımların ve askeri paktların, "herhangi bir komünist saldırısını ve ulusal hareketleri önlemekte yararlı olacağı" belirtiliyordu.

Ulusal bütünlüğünü korumak ve özgür ulus olarak varlığını sürdürmek için verilmeye başlanan yardım, JUSMATT'ın (Amerikan Yardım Heyetinin) komutası altında şekillenecek olan Seferberlik Tetkik Kurulunun iki görevi vardı: "Türkiye'nin ulusal bütünlüğünü korumak ve özgür ulus olarak varlığını sürdürmek". Eisenhower savaş doktrininin ana çizgilerini belirleyecek olan Rockefeller grubunun raporunda, "ulusal bütünlüğün korunması", "herhangi bir komünist saldırısını önlemeye" dönüşecek ve, okur sıkı dursun, "özgür ulus olarak varlığını sürdürmek" de, "ulusal hareketleri önlemeye" dönüşecekti. Ya da yardım stratejisinin giz'i, "gizli" mektupta böyle açıklanıyordu.

Rockefeller grubunun görüşüne göre şekillenecek ve Eisenhower Doktrini olarak adlandırılacak "dolaylı saldırı" ve "özel savaş", Amerikan Savaş Doktrini olarak benimsenecekti.

Dışarıdan gelmesi olası bir "komünist saldırı", içerde gelişecek "ulusal hareketler", "komünizm" paydasında özdeşleştirilmişti, ve Eisenhower Doktrinine göre,

"Uluslararası komünizmin, silah kullanmadan, dolaylı olarak da saldırıya geçebileceği" görüşü, savaş doktrini olarak kabul edilmişti.

Rockefeller Grubu tarafından hazırlanan ve 1956 yılında ABD yönetimine verilen "gizli" raporda, "açık saldırıların yanında, ondan daha tehlikeli, saldırı görünüşünde olmayan başka tür tehditlerin varlığından" sözedilmişti. Bu saldırılar, "ulusal hareket" kavramında toplanan bazan iç savaş biçiminde, bazan demokratik akımlar biçiminde ve bazan reform hareketleri biçiminde maskelenmiş komünist saldırılardı. ("Türkiye ve Yunanistan'a Yardım Yasası" (s. 460-464), "Rockefeller'in Eisenhower'e Yazdığı Mektup", M. Emin Değer, *Oltadaki Balık Türkiye*, Kilit Yayınları, İstanbul 2010.)

"Öldüreceksin" ve "Öldürüleceksin"

ABD'nin Türkiye'ye "müdahale"sini gerçekleştirecek bir komünist sızma, "dolaylı saldırı" olmadığı açıktı. Ne var ki, Eisenhower Doktrininde ifade edildiği gibi, "devrimci hareket", "demokratik akım", "reform" gibi demokratik hak ve özgürlükler maskelenmiş komünist hareketler olarak nitelenmişti ve görüldüğü yerde imha edilmeliydi.

Saidi Nursi, 'daha radikal'di. Önce şark'ı, aklın ve bilimin değil, dinin (islam dininin) ve vahyin kurtaracağını savlamış, sonra da Cumhuriyetin başarılarını görünce, aklın, bilimin ve maddi felsefenin siyonizme, ateizme, anarşizme, komünizme götürdüğünü söyleyerek, "Beni serbest bırakın, gençleri, ateist, anarşist, siyonist, komünist olmaktan kurtarayım!" demişti. Silahı ise din ve imandı, ateizme ve komünizme sapanları, islam ile yola getirilecekti.

14 Ekim 1973 seçimlerinden sonra Bülent Ecevit, üç kez Başbakan oldu. 5 Ocak 1978'de üçüncü kez CHP, DP ve CGP koalisyonunun Başbakanı olarak Ecevit "Kontrgerilla"yı tartışmaya açmış, Demirel ve Türkeş'in suçlamaya varan ağır saldırılarıyla karşılaşmıştı. Ecevit, "Resmi adı

Kontrgerilla" olan bir kuruluş olmadığını" söyleyerek, "Kontrgerilla" tartışmalarının üstünü örtmeye zorlanmıştı. Kendi ifadesiyle, acısını içine gömerek.

Bu tartışma sürecinde, "Kontrgerilla", "Seferberlik Tetkik Kurulu", "Özel Harp Dairesi", basına yansıyan ya da basından yansıtılan konular olmuştu.

Seferberlik Tetkik Kurulu'nun amacını ve savunma stratejisini, Ülkü Arman, *Hürriyet*'te (7 Şubat 1978) yazacaktı:

"Düşman kuvvetlerinin saldırısı ve yurdun bazı bölümlerini ele geçirmesi durumunda düşman kuvvetleri ile gayrinizami (düzenli-olmayan) savaş yapmak, direniş grupları örgütlemek, düşman kuvvetlerinin yurt içine sızmaları halinde, onları bulup, imha etmek." olarak açıklıyordu.

Ülkü Arman, "Türkiye'ye dışardan bir saldırı olduğu zaman işgal altındaki topraklarda düzenli savaş dışında, düzenli olmayan savaşın (gayri-nizami savaşın), resmi bir savaş stratejisi olarak, Türkiye'ye, ABD tarafından kabul ettirildiğini yazacaktı.

Burada, bizim için önemli olan, birincisi, "düzenli-olmayan savaş"ın, hem "savaş" ve hem de "resmi savaş stratejisi" olarak kabul edilmiş olmasıydı. "Kabul ettiren", yani dayatan ve kabul etmeye zorlayan ABD'ydi. Amaç, Truman Doktrinine göre, Türkiye'nin ulusal bütünlüğünü koruması ve özgür ulus olarak varlığını sürdürmesiydi. Tarihin "cilvesi" de denebilirdi buna. Marx, 1850'lerde, Avrupa üzerinde dolaşan bir "hayalet"ten sözetmişti. *Komünist Manifesto*'ya böyle başlamıştı. Yüzyıl sonra 1950'lerde bir başka "hayalet" vardı. Özellikle de Türkiye'de. Bir farkla ki, etli-kemikli-canlı-kanlı bir hayalet. Bir elinde "Evrensel İnsan Hakları Bildirgesi", bir elinde entrika, ikiyüzlülük. Bir elinde envai türlü işkence aletleri, bir elinde ip... Bir elinde Kutsal Kitap, okyanuslarda filolardan bir ordu. Tarihin büyük hayaleti, kimlik ve kılık değiştirmiş Türkiye üzerine oturmuştu. Bu, bizim "Öz" amcamız, kurtarıcımız Sam Amcaydı, sağ/sol elinin işaret parmağını Türkiye'nin

gözünün içine sokmuştu ve tek bir sözcüktü ağzından çıkan: "Öldüreceksin..." ya da "Öldürüleceksin!"

Oğul Bush, bu tarihsel süreci ne güzel dile getirmişti. 1950'lerde Amerika'nın, Türkiye'yi "Komünizm"den kurtardığını söyleyecekti. Bizi, yani Türkiye Türklerini komünizmden kurtarmıştı Amerika. Bedelini, Türkiye, ABD'yi kurtarmak için ödemeliydi. Odak: Irak'tı.

Burada açıklandığı kadarıyla yetinmek gerekirse, Seferberlik Tetkik Kurulunun kuruluş amacını şöyle açıklamak gerekiyordu:

"Gayri nizami savaş", düzenli savaş yanında düşman kuvvetlerinin saldırısına ve yurt topraklarının bir bölümünün işgal edilmiş olmasına endekslenmişti.

Yurt içine sızan düşman kuvvetlerini (somutlaştırarak söylersek: yurt içine sızmış "Sovyetler Birliği kuvvetlerini", bulmak ve imha etmek için örgütlenmişti.

Öldürülenlerin adlarından, kimliklerinden, niteliklerinden katliama uğrayan kentlerin ahalisine değin, hangisi, hangileri, Türkiye topraklarını işgal etmiş düşman askeriydi, hangisi yurt topraklarına sızmış düşman kuvvetiydi! Ama herbiri demokrat, devrimci, laik, yurtsever ve çoğu da kendi halinde sade insanlardı, Siyasal seçimini, kültürel beğenisini kendi özgür iradesiyle belirlemişti. Bir kısmının tek "kusur"u ise "alevi" olmaktı. Cumhuriyetin laik cumhuriyet için yetiştirdiği çocuklarını, hallktan sade insanları, yetmedi alevileri tek tek öldürmek için, topluca imha etmek için, subaylar Amerika'ya götürülüyor, ABD Başkanı, Amerika'dan sabotaj, suikast, iç savaş dersleri verecek uzmanlar gönderiyordu Türkiye'ye.

Truman'dan Eisenhower'e: Kurtarıcı

Truman Doktrini çerçevesinde Türkiye'ye yapılacak yardım kararı ile birlikte, ne olduğu çok net olmayan ve peyderpey verileceği kararda belirtilen yardım başlamadan, Türkiye'nin siyasal kadrosunda demokratikleşme karşıtı bir

değişim ve demokratikleşme sürecini belirleyen kurumların çökertilmesi gündeme gelecekti.

Rockefeller'in Eisonhower'e yazdığı "gizli mektup" ve bu "gizli mektup"ta açıklanmış olan İran deneyimi ve değerlendirmesi anımsanırsa. Türkiye'de, siyasal erkte gerçekleştirilen değişikliklerin, İran hükümetindeki tayinlerden bire-bir kopyalanmış olduğunu anlamak da kolaylaşır.

Rockefeller, İran deneyiminden edindiği sonuçları, şöyle dillendiriyordu: "Ekonomik yardımı harekete geçirerek İran petrolüne el koymayı başardık ve bu ülkenin ekonomisine yerleştik. İran'da ekonomik pozisyonumuzun kuvvetlenmesi bu ülkenin dış politikasının kontrolümüz altına girmesini ve özellikle Bağdat Paktı'na (sonra CENTO olacak) üye olmasını sağladım. Şu anda İran Şahı, elçimize danışmadan hükümetinde herhangi bir değişiklik yapmaya bile cesaret edememektedir." (Belge için bkz: M. Emin Değer, *Oltadaki Balık Türkiye*, s. 450.)

Truman Doktrini çerçevesinde "Türkiye'ye Yapılacak Yardım Hakkında Antlaşma" (12 Temmuz 1947) ile birlikte, öncesinde ve sonrasında, Türkiye'de, Başbakan, Milli Eğitim Bakanı, Tarım Bakanı değişiyor, ABD yönetimi tarafından Sovyet sisteminden kopyalandığı ve terkedilmesi istenen Köy Enstitüleri, Çiftçiyi Topraklandırma Yasası, Halkevleri, ya yokediliyor, ya demokratik içeriğinden yalıtılıyor. Yetmiyor, ulusal bağımsızlığın temelini oluşturan Eğitim Birliği özünden delinerek, bir yanda dinsel eğitim okulları, bir yanda okullarda din eğitimi, Cumhuriyetin laik kimliğinin tahrip edilmeye başlandığı yıllar oluyor.

Türkiye'ye yardımın gizli tutulan birimi ise, Türkiye, NATO'ya girmeden önce kuruluyor. "Türkiye 4 Nisan 1952'de NATO'ya katıldığında, NATO'nun gizli ordusu kurulmuş bulunuyordu. Amerikan Askeri Yardım Heyeti'nin (JUSMATT) Ankara'da Bahçelievler'deki binasında faaliyet gösteren Seferberlik Tetkik Kuruluydu. 1965'te yeniden yapılandırılacak ve adı "Özel Harp Dairesi" olacaktı.

"Özel" Harp Dairesi, Seferberlik Tetkik Kurulunun öz

çocuğuydu ." NATO'ya bağlıydı. Yalnızca Türkiye'de değil, bütün Avrupa ülkelerinde kurulmuştu. Hepsi birden Brüksel'deki NATO merkezinden yönetiliyordu. Gladyo'nun her ülkede kendi özel kod adı vardı, amacı, siyasi düşman komünistleri yok etmekti. (Yokedilmek istenenlerin de "komünist" olmaları değil, komünist olarak nitelenmesi yeterliydi.) Örgütün ilişki ağı içinde, yalnızca askerler yoktu. Faşist örgütler, mafya grupları gibi sivil unsurları da vardı. (Yalçın / Yurdakul, *Bay Pipo*, 498-899.)

Eisenhover Doktrininde ise, dışardan gelecek bir saldırının değil, içerde oluşan demokrat ve devrimci kişilerin varlığının bir komünist saldırı potansiyeli oluşturduğu kabul edilmişti. "Uluslararası komünizmin, silah kullanmadan, dolaylı olarak da saldırıya geçebileceği" varsayımına dayandırılmıştı. Açık, silahlı saldırılardan daha tehlikeli olduğu savlanan "dolaylı saldırılar", "bazan devrimci hareket biçiminde, bazan demokratik akımlar biçiminde ve bazan reform biçiminde "maskelenmiş", komünist saldırılar" olarak sıralanmıştı.

Devrim, demokrasi, reform, maskeli komünist saldırılardı. Bu "maskeli komünizmi" öldürmek için devrimcileri, demokratları, reformcuları öldürtmek hakkı tanınmıştı Sam Amcaya.

Amerikan Dışişleri Bakanı Dulles ile Türk Dışişleri Bakanı Zorlu arasında, 5 Mart 1959'da, Ankara'da imzalanan ve o zaman Büyük Millet Meclisinin bilgisine sunulmamış olan, "Sızma, yıkıcı faaliyetler, sivil saldırı ya da dolaylı saldırı" durumunda, Türkiye'ye müdahale etme hakkı tanınmıştı. Neyin "sızma", "yıkıcı faaliyet", "sivil saldırı" ya da "dolaylı saldırı" olduğunun takdiri (Dışişleri Bakanı Fatin Rüştü Zorlu'nun Yassıada'da yargılanması sırasında, mahkeme başkanının sorusuna verdiği yanıtta açıklığa kavuştuğu gibi) Amerika Birleşik Devletlerine aitti. Yani ulusal egemenliğin temsil edildiği TBMM'nin yetkisi, Bakan imzasıyla ABD'ye devredilmişti.

1950'li yıllarda ve özellikle 1959'da, ABD'nin Türkiye'ye

"müdahalesi"ni gerektirecek bir komünist sızma, dolaylı saldırı olmadığı bilinen bir şeydi. Bir yıl sonra da 27 Mayıs (1960) askeri müdahalesiyle, bu, daha da somutlaşmıştı.

Ama sınırlı da olsa sola/sosyalizme açık, işçi sınıfının grevli-toplu sözleşmeli sendikal haklarının edimine olanak sağlayan 1961 Anayasası, sosyalist solun siyasal sahnede görünmesi, bu demokratik açılım, ABD için dünya komünist hareketinin dolaylı saldırısı olarak nitelenecek ve görüldüğü yerde vurulacak, olmadı boğazlanacak, olmadı ipe çekilecekti.

Ama 1964 yılında, Türkiye'nin Kıbrıs'a müdahalesine karşı çıkan ABD, yeni Başkan Jhonson, aynı yıl, yani 1964'te Amerikan Harp Akademisinde yaptığı konuşmada, şu anda geri kalmış ülkelerde yeni bir çalışma yaptıklarını, 344 ekibin 47 ülkede iç savaş taktiklerini öğrettiklerini" söylüyordu.

ABD'nin Türkiye'ye "müdahalesini" gerektirecek bir komünist sızma, dolaylı saldırı olmadığı bugün daha iyi biliniyor. Duyumlar şöyleydi: 300 milyon dolar karşılığında, takviyeli Tugayı ABD'nin emrinde Güney Kore'ye göndermiş olan Menderes, on yıl sonra ABD'den borç olarak istediği 200 milyon doları alamayınca Sovyetler'den istemeye kalkışmış, defteri dürülmek istenmişti. Yineleyelim bir duyumdu bu.

27 Mayıs 1960 askeri darbesi, baskılardan bunalan halkın coşkusuyla kucaklaşmıştı. Kendi içinden faşist eğilimler taşıyan bir grubu yurtdışına göndermiş, 1961 Anayasası, laik, demokratik, sosyal hukuk devletini temel alan bir Anayasa, bir ölçüde de olsa, sola, sosyalizme açık bir anayasa olacaktı.

1961 Anayasası ile açılan yeni dönem, işçi sınıfının grevli-toplu sözleşmeli sendikal savaşımıyla, sosyalist partisiyle, ilerici-yurtsever öğretmenlerin örgütlü direnişiyle, bütün bunlarla dokulaşan ve köylüyle kucaklaşan ve devrimin "dev"iyle büyüyen gençliğiyle, Türkiye'nin kararan rengini aydınlatmaya başladığı bir dönem olmuştu.

İlk eylemler, işçilerin eylemleridir. İlk sırada, 15 Ocak 1961'de gerçekleştirilen İstanbul İşçi Sendikaları Birliği'nin

işçilerin işten çıkarmalarını protesto mitingi vardı. İşçilerin sloganları arasında, "Grev hakkı istiyoruz!", "İşsizlik sigortası istiyoruz", "Programlı sanayileşme politikası istiyoruz", "Daimi iş istiyoruz" yazılı pankartları yer alıyordu.

31 Aralıkta İstanbul Saraçhane'de 100 bin işçinin katıldığı mitingle birlikte, 1961 yılı içinde, 8 yerde, farklı büyüklükte, farklı yerlerde, işçi mitinglerinin yapıldığına tanık oluyoruz. 1962 yılında, gene yalnız işçi direnişleri ve 7 eylem, 1963'te Kaval direnişi dahil iki işçi eylemi saptıyoruz.

Tümü, işçilerin sendikal hak arayışlarıyla ilgili eylemlerdi bunlar.

1964 yılında eylemler hem nitelik değiştirecek ve hem "karşı saldırılar"ın konusu olacaktı.

"Özel" Savaş ve Savaş Suçu

1964 yılı, Kıbrıs'ta EOKA'nın, Türkler üzerinde kanlı saldırılarını yoğunlaştırdığı bir yıl olmuştu. Başbakan İsmet İnönü, Kıbrıs'a müdahale kararı almış, ABD Başkanı Jhonson, müdahaleye karşı çıkmış ve müdahale gerçekleştirilememişti. Bu süreçte, 1964 yılı bütçesi onaylanmamış, İnönü hükümeti çekilmiş, Demirel başkanlığında yeni hükümet kurulmuştu. Aynı tarihlerde, ABD Başkanı Jhonson, Amerikan Harp Akademilerinde yaptığı konuşmada, "Geri kalmış ülkelerde yeni bir örgütlenme içindeyiz. Şu anda 344 ekibimiz 47 ülkede iç savaş taktiklerini öğretiyor." diyordu. Süleyman Demirel'in iktidarı dönemiydi, 28 komando kampı kurulmuştu. Türkeş'in anlatımıyla, 44 komando kampı kurulmuş, 250 bin komando yetiştirilmişti. Ecevit'in anlatımıyla, gençler, buralarda, cinayet, sabotaj, suikast ve iç savaş için eğitiliyorlardı.

İşçilerin sendikal eylemlerinden ilerici ve devrimci gençliğin eylemlerine, sol-sosyalist hareketlere değin eylemler, gösteri toplantıları, yürüyüşler, iç savaş biçiminde olsun, devrimci hareket biçiminde olsun, demokratik akımlar biçiminde olsun, reform hareketleri biçiminde olsun maskelen-

miş "komünist" saldırılardı, yani doğrudan değil dolaylı saldırılardı. İçerden, yani ülke içinde yapılmak istenen değişim ve dönüşümler, dünya silahlı komünist hareketin maskeli öğeleriydi, bu dolaylı saldırılara karşı savaş da özel savaştı.

Özel savaş, tüm öğeleriyle, savaş-suçuydu, insanlığa karşı işlenmiş en ağır suçları içeriyordu.

Bu karikatürün lejandı şöyle olmak gerekir:

Ben ulusal bütünlüğünü koruması için Türkiye'ye silah yardımı yaptım; sen ise ülkenin ulusal bütünlüğünü savunuyorsun. Ülkenin ulusal bütünlüğünü koruması için verdiğim silahla seni öldürmeleri emrini verdim. Özgür ulus olarak varlığını sürdürmesi için Türkiye'ye işkence aletleri, suikast silahları, asmak için sicim verdim. Sen ülkenin özgür ulus olarak varlığını sürdürmesi savaşımı veriyorsun. Özgür ulus olarak varlığını sürdürmen için seni önce filistin askısına asacağım, tezgaha yatıracak elektrikle bedenini aydınlatacağım ve sonra verdiğim ip ile seni sana astıracağım.

Evet bu, bir "savaş"tı. Dolaylı "savaş"tı, özel "savaş"tı, düzenli olmayan "savaş"tı, ilan edilmemiş bir "savaş"tı, ama "savaş"tı. Savaştı ve adıyla sanıyla savaş suçuydu, kendisi suçtu, "bizatihi" savaş suçuydu. Her suikast, her katliam, her cinayet aynı savaşın ayrı ayrı fotoğraflarıydı.

Demokratik, laik, sosyal hukuk devleti ile çerçevelenen anayasal sistemi yıkmak, yerine o gün etnik faşist ve bugün teokratik faşist bir sistemi "ikame"etmekti.

Nasıl ikame edilecekti?

Baskın yaparak,vurarak, öldürerek, yıkarak, yakarak..

Türkeş bunun için 250 bin genci eğittiklerini söylüyordu. Jhonson'ın "yeni örgütlenme biçimi" olarak nitelediği komando kamplarında görevlendirdiğini söylediği uzmanlar eğitecekti. Komando, ülkücü ya da başka biri, Türk devletini tasarımsal yıkmak isteyenleri fiilen öldüreceklerdi. Ya da dilediklerini komünist diye çekip vurabilir, elini kolunu koparabilir, başına çivi çakabilir, toprağa gömebilirdi. Bu ve

bunlar, devleti yıkılmaktan, ülkeyi komünist saldırıdan kurtarıyordu! Üstelik bu işi bir ücret karşılığında yapıyorlar, "kelle başına" şu kadar dolar alıyorlardı. Çünkü operasyonlarda ücret "lütfen" kabul ediliyordu!

Bir hukuk devletinde, devletin varlığını, savunduğu sistemi korumak görevi, devlete, devlet olarak kurumlarına aittir ve başkalarına devredilemez. Türkiye Cumhuriyetini toprak ve ulus olarak, yönetim ve sistem olarak koruma ve kollama görevi Anayasasıyla belirlenmiş Türkiye Cumhuriyetine ve onun organlarına aittir, Bu, ne Pentagon'un, ne Beyaz Saray'ın görevidir ve ne de gizli ya da örtülü kurumların, ne Türkeş'in, ne Ağca-Çatlı-Çiftçi-Kırcı'yı görevlendirenlerin görevi olabilir.

"Türk devletinin yıkılmak, yerine komünist bir diktatörlük kurulmak istenmesi" ya da "anarşinin ana sebebinin komünist emperyalizmin ülkemizde saldırıya geçmesi" nitelemelerini gerekçe yaparak, bir siyasi partinin önderliğinde komando kampları kurulması, komünist diktatörlük (!) kurulmasını isteyenleri öldürmeleri, komünist olarak niteledikleri yazarları, profesörleri, Cumhuriyet savcılarını, emniyet müdürlerini, öğretmenleri öldürmeleri, ancak ve ancak, kendini ulusun kurtarıcı iradesi olarak algılayan faşist yönetimlerde görülebilir. Bu da, şu ya da bu kişilerin, şurdaki burdaki parti başkanının, bir "ocak", "dernek" yöneticisinin işi olmadığı gibi, Anayasa ve yasalara göre kurulmuş görevlerin başında bulunan kişilerin işi de değildir.

Konumuzun çerçevesi içersinde kendiliğinden kurumlaşmış ve kadrolaşmış, özel olarak "komünist"leri yoketme amacıyla kişiye ya da kişilere emir verilebilir ve böyle bir yetki tanınabilir mi? Bir kişi, ya da kişiler, şu ya da bu nedenden dolayı, başka insanların öldürülmesi için emir verebilir mi, ne biri ya da birileri, herhangi bir yerden ya da birinden emir aldıkları için bir başkasını ve başkalarını öldürebilir mi, onlara işkence yapabilir, yaptırabilir mi?

9 Ekim 1978 gecesi, Bahçelievler'de, 7 TİP'li üniversite

öğrencisini öldüren ekipte yer alan Haluk Kırcı'nın 17 Kasım 1980 günlü elyazılı ifadesinden aktaralım: "...Dedim ki hepsini böyle bayıltıp öldürmek zor olur. Birer ikişer evden alıp götürelim, değişik yerlerde öldürelim. (...) İki kişiyi Mahmut'la birer birer arabaya götürüp bindirdik. Silahın birini Kürşat'a verip, Çatlı'nın kullandığı mavi "Chavrolet" marka arabayla yola çıktık. Çatlı ana yollardan arabayı Eskişehir yoluna sürdü. Gece karanlıktı. Zaten silah bendeydi. Arabadan ikisini aldım. Yolun kenarına toprak yamaca getirdim. Elleri arkadan bağlıydı. Kafalarına gelecek şekilde silahı tutarak ateşledim. İyice hatırlamıyorum. Galiba üçer kurşun sıktım. Hızla gelerek arabaya bindim. Tamam dedim. Hızla eve geldik. Yerde yatan birini orda duran askıyla boğmaya kalktım. Çok zor oluyordu, beceremedim. Çocuğun boğazından hırıltı geliyordu. Baktım olacak gibi değil. Yerde bulunan havluyu alarak ağzına ve burnuna sıkıca bastırdım. Böylece bir iki dakika geçti. Çocuk ölmüştü. ... Boğmak zor, silah kullanmak mecburiyetindeyiz. ... Sedirin üzerinde oturan "elleri arkadan bağlı" dört kişiye ateş etmeye başladım. Yakın mesafeden kafalarını hedef alıyordum. Silahımda mermi bitince hızla evi terk ederek sokağa çıktım koşarak eve geldim. ... Çatlı'nın kaldığı eve gittim. Silahı Çatlı'ya verdim. ... İnandığım bir uğurda mücadele ettim. VE BUNDAN GURUR DUYUYORUM. Allah Türk Milletini korusun. (17 Kasım 1980, elyazılı ifadesi.)

Haluk Kırcı, 17 Kasım 1980, Emniyet, elyazılı ifadesi:

"Bunun için "milli devlet güçlü iktidar" istiyorduk. Bölgemizde çok iyi tanıdığımız "komünistler" vardı. "Komünistleri bulup cezalandırabiliriz" dedim"

Haluk Kırcı, 17 Kasım 1980, Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığına verdiği ifade:

"Ben Bahçelievler'de 7 TİP'linin öldürülmesiyle ilgili olayı bütün açıklığıyla kabul ediyorum, bu suçu işledim, ancak pişman değilim. Ülkenin ve milletin bütünlüğüne bölünmezliğine inanan ulusal değerlere ve dinine bağlı bir Türk genci olarak görüşümü paylaşmayan kişilerin durum ve tutum-

larını ülkenin yararına görmediğim için bu suçu isimlerini vereceğim kişilerle birlikte işlemiştim."

Çorum'da alevilere, alevi oldukları için "komünist kızılbaşlar" olarak, komandolar tarafından savaş açıldığı ve onlarca insan öldürüldüğü için, kentten göçler hızlanır. Köylerden, akrabalarının taşınmasına yardım etmek için gelenler olur. Ülkücü komandolar, alevi köyleri ile kent arasındaki yolları tutmuşlardır.

Dava dosyasından "*Devrimci Yol Savunması*"na aktarılan satırlardan okuyalım:

"*Hamza Kökmen* — Çorum'un Sarılık mahallesine dayıoğlu Elvan Çağlar'ın şehir içi göçüne yardımcı olmak için gelir. 15-20 kişi tarafından karşı mezhepten diye yakalanır. Bir inşaata götürülmek için çağrılan taksinin gelmesini beklerken kaçmaya çalışır, yakalanır, olay yerine (Çorum İbrahim Çayırı mevkiine) taksiyle götürülür, bir ağaca bağlanır, yüzü gözü bıçakla kesilir, deşilir, kurşunlanır. Bir ara öldü sanılarak bırakıldığı yerden, gözler akmış biçimde sürünerek kaçmaya çalışırken yakalanır. 4 saat işkence sonucu öldürülür. Muhtarın da kararıyla gömülür. Cesedin gömüldüğü yerin kazılmasıyla 2 yıl sonra pantolonu, ayakkabısı vs. bulunarak, yakınları tarafından teşhis edilir. Sanıklardan birinin olaydan sonra kan tuttuğu için, 'ben adam kestim' diye sokaklarda bağırıp çağırdığı görülür.."

Erzincan Sıkıyönetim Komutanlığı 1 nolu Askeri Mahkemesi 1983/115 Evrak, 83/40 Esas ve 1983/339 sayılı 29.12.1983 günlü gerekçesinden:

SONUÇ: Olay devletin Anayasal düzeniyle ilgili bulunmadı ve adi cinayet hükümlerine ve 450/3'e göre bir ölüm ve diğer sanıklara çeşitli hapis cezaları verildi.

Böyle bir cinayet, adi suç olarak nitelenebilir mi?

Olayların bütünü içersinde ele alındığı zaman, Anayasal düzenle ilgili olmadığı savlanabilir mi?

Çünkü, burada, savaş suçu işlenmiştir. Devlet-dışı, Anayasa ve yasa-dışı oluşturulmuş paramiliter güçler, kendilerini "devlet" yerine koyarak, devletin doğrudan kendisine

ait olmayan, Anayasayla ve yasayla kendi kurumlarına bile vermediği bir "öldürme" yetkisini üstlenip kullanılmış olması, aslında tam da anayasal düzeni anayasayı kullanarak tepelemektir. Anayasa ile belirlenen hakların, masum yurttaşların mezheplerinden dolayı şöyle ya da böyle cezalandırılması, öldürülmesi, anayasal düzeni şu ya da bu biçimde değiştirmeye yönelik planlı, programlı bir kadro hareketi olduğu için hem anayasal düzeni değiştirme suçudur ve hem de savaş suçudur.

Bu, savaş suçudur. Bir grup, özel olarak, bazı ideolojiden, bazı siyasetten ve bazı inanç grubundan olanları öldürmek gibi, kendi kendine! bir "görev " yüklenmiştir. Bu, bir "dolaylı saldırı"ya karşı savunma da değildir. Ortada ne doğrudan ve ne de dolaylı saldırı vardır. "Dolaylı saldırı" olsa bile, kimseye, kendiliğinden öldürme yetkisi veremez bir kimse!. Devlet, yasal olarak oluşmuş savaş güçlerine de, savaş dışında olsun, savaşta olsun, savaş-dışı unsurları öldürme yetkisi vermez, veremez. Bu nedenle, tam anlamıyla bu, öldürenler tarafından "savaş" olarak nitelendiği için de, birebir savaş suçudur.

Vahşete bakılsın... İşkence insanlık suçudur. Ve burada insanlığa karşı suç işlenmiştir.

Üçüncüsü, bu, soykırım suçudur. İnsanlar alevi diye öldürülmektedir.

Gerek savaş suçu, gerek insanlığa karşı işlenmiş suç, gerek işkence-yani insanlık suçu ve gerek soykırım suçu, bunlar, iç hukuka göre suç sayılmasalar bile uluslararası hukuka göre suç sayılırlar. Uluslararası hukuka göre suç sayılan savaş suçu, insanlığa karşı suçlar, soykırım suçu, insanlık suçu (işkence), gene uluslararası hukuka göre, zamanaşımı tanmayan suçlardır.

İpekçi'yi öldürüp adi suç işlemekten ölüm cezası alan, ya da 7 TİP'liyi öldürüp 7 kez ölüm cezasına çarptırılan, orasından budanıp, burasından törpülenip, tek bir "müebbet"e çevirip, kaçamak af yasasıyla yıkayıp, insanlığı derinden yaralayan cinayetleri işleyenleri "kahramanlara

yaraşır" törenlerle davul zurna çalarak cezaevinden beş yıldızlı otellere taşımak, öldürülenleri iki kez, eşlerini, çocuklarını, kardeşlerini üç kez, beş kez öldürmek, insanlarla, insanlıkla alay etmektir, bütün bunlar hukuk devletinin, özellikle sosyal hukuk devletinin ilkeleriyle bağdaşmayan, bağdaştırılamayan dayatmalardır, aslında dayatılan ve dayatılmak istenen, bu cinayet ve katliamların arkasındaki gücün, bugün de devlet içinde güçlü olduğunu bize, hepinize haykırmasıdır!.

12 Eylül-öncesinden 12 Eylül ve 12 Eylül askeri yönetimi döneminde ülkenin ve ulusun insanlık ve ulus düşmanları tarafından kirletildiği, binlerce insanın yaşamını yitirdiği dönemin dışardan ve tek bir merkezden yönlendirilen iç savaş, insanlığa karşı işlenmiş suçlar ve soykırım suçunu oluşturduğunu, alevilerin yoğunlukta oldukları Sivas (1978), K. Maraş (1978) ve Çorum (1980) olaylarında somutlaştığını burada belirtmekle yetinelim.

Gong Vurdu: Darbe

Şöyle başlamıştım:

"Türkiye 4 Nisan 1952'de NATO'ya katıldığında, ülkede, Albay Türkeş'in de yardımıyla, çok önceden, NATO'nun gizli ordusu kurulmuş bulunuyordu. Gizli ordunun karargahı Amerikan Askeri Yardım Heyetinin (JUSMATT) Ankara'da Bahçelievler'deki binasında faaliyet gösteren Seferberlik Tetkik Kuruluydu. 1965'te yeniden yapılandırılacak ve adı "Özel Harp Dairesi" olacaktı. (Daniele Ganser, *NATO'nun Gizli Orduları*, s. 394.)

M. Ali Birand, 12 Eylül Saat 04.00'ü şöyle bitiriyordu.

03.30 –WASHINGTON— (Yerel saatle 20.00)

Milli Güvenlik Konseyi Türkiye Masası sorumlusu Paul Henze, evine yeni gelmişti. Beyaz Saray'ın 'Situation Room' diye adlandırdıkları bölümünü aradı. Dünyada ABD

açısından çok önemli diye nitelendirilebilecek gelişmeler bu bölüme yollanırdı. Pentagon olsun, Dışişleri, CIA olsun, Başkan'ın duyması gereken önemdeki konuları buraya yöneltirlerdi. Situation Room'da önce alt düzeyden başlayarak ve onay alarak haberi gerektiğinde Başkan'a kadar iletirdi.

—Paul, seninkiler nihayet. (..your boys have dona it)

—Kim benimkiler, neden bahsediyorsun?

—Senin generaller Türkiye'de darbe yaptılar.

—O, öyle mi? Çok memnun oldum.

Henze, gerçekten de memnun olmuştu. Derin bir iç çekti. Sekiz aydır bekliyordu bu anı. Türkiye gibi, NATO'nun önemli bir halkası kopmaktan kurtulmuştu.

—Haber nereden geldi?

—Jusmatt'dan geliyor..

—Biraz önce Türk Genelkurmay'ından Jusmatt'a resmi bilgi vermişler. Biz, Zbig'e (ABD Milli Güvenlik Konseyi Sorumlusu Başkan Carter'ın Güvenlik danışmanı Brezezinski) haber verdik.

—Muskie'ye de vermişler mi?

—Evet, Dışişleri de Bakana bildirmiş. Acil durum grubunu da kurmuşlar.

—O zaman Başkan'a da haber verilebilir. Herhangi birşey yapılmasına gerek yok. Bu müdahale bizim için iyidir. Bunu da söyleyin.

Başkan Carter, Kennedy Center'da "Damdaki Kemancı" müzikalini seyrediyordu. Locasının hemen dışındaki telefonu sinyal verdi. Beyaz Saray santrali Dışişleri Bakanı Muskie'nin görüşmek istediğini söyledi. Başkan telefona geldi.

—Türk Ordusu'nun komuta heyeti Ankara'da yönetime el koydu. Herhangi bir kuşku ve kaygıya gerek yok. Müdahale etmesi gerekenler etti."

Müdahale etmesi gerekenler etmişti ama, 12 Eylül-öncesi

cinayet, suikast ve katliamların, çok az da olsa, "ağa takılan" boğucuları, kana bulayıcıları yeni görevleriyle sahnedeki yerlerini alacaklardı. Anımsayalım: Ağca. Anımsayalım: Çiftçi... Anımsayalım: Çatlı... Anımsayalım: Kırcı..

Bahçelievler toplu kıyınında görev üstlenen "büyük şöhretleri" Abdullah Çatlı'nın liderliğinde, Haluk Kırcı'nın, Ünal Osmanağaoğlu'nun, İbrahim Çiftçi'nin, Bünyamin Adanalı'nın, Ercüment Gedikli'nin, Mahmut Korkmaz'ın ve Kadri Kürşat Poyraz'ın her biri, Devletten büyük "devlet"in özel ve özgün güdülemesi doğrultusunda, Ağar'ın sözleriyle, "derin millet sevgisi"yle öldürdükleri üniversite öğrencileri: Latif Can, Efraim Ezgin, Hürcan Gürses, Osman Nuri Uzunlar, Serdar Alten, Faruk Ersan, Salih Gevenci, bizi, hepimizi ve tüm insanlığı sorgulayan sorularını yineliyorlar, bilinmeyenleri bilmemizi istiyorlar bizden, bilinenleri de...

Öldürülenler, yalnızca insan olarak insanın değil, insanlığın evrensel bilincinde tarihin bilgisinde bugün de soruyor onlar. Akan kanlarıyla, gövdelerinde açılmış kurşun yaralarıyla, boğazlarında boğulan soluklarıyla, insanlığın sesinde sesleri yankılanıyor...

Bugün de, Kanlı Pazarı (16 Şubaü 1969). 1 Mayısı (1977) ve 1 Mayıs ile yumaklanan, İstanbul Üniversite katliamını (16 Mart 1978), Sivas'ı (3-4 Eylül 1978), Bahçelievler toplu kıyınını (9 Ekim 1978), K. Maraş'ı (19-24 Aralık 1978), Çorum'u (29 Mayıs — 22 Temmuz 1980), onlarca toplu kıyının, binlerce öğrencinin, emekçinin, yüzlerce yazarın, çizerin, profesörün, sendikacının, parti yöneticisinin baskına uğradığı, öldürüldüğü, pusuya düşürüldüğü, vurulduğu, yıkıldığı Türkiye kadar büyük bir cangılda soluklanmaya çalışıyoruz.

Katliam "Oyunu"ndan Mahkeme "Oyunu"na

Şöyle başlamıştım:

Bir sabah evinin önünde aracına bindikten sonra, dört

kişinin silahlı saldırısına uğradığı ve öldürüldüğü günden bugüne otuz yıl geçti. Cinayetle ilgili ilk dava, 1981 yılında, Ankara Sıkıyönetim Mahkemesinde açılmış, Abdülsamet Karakuş ve Aydın Eryılmaz adlı tetikçiler DİSK başkanlarından Kemal Türkler'i öldürmekten 12'şer yıl, olayda kullandıkları aracı gaspetmekten 20'şer yıl ağır hapis cezasına çarptırılmışlardı. Karar tarihi: 7 Nisan 1987.

Türkler'i vuran üçüncü tetikçi: Ünal Osmanağaoğlu. 9 Ekim 1978 Bahçelievler katliamından aranırken Kemal Türkler'i öldürüyor. Türkiye'de yakalandığı tarih: 1999. Bahçelievler katliamının "sanığı" olarak yargılanıyor, 7 kez ölüm cezasıyla cezalandırılıyor, ölüm cezaları tek bir ömürboyu (müebbet) hapis cezasına dönüştürülüyor. Kemal Türkler'i öldürmekten ise o günden bugüne yargılanıyor.

Son duruşma günü: 21 Temmuz 2010. Ertesi gün 22 Temmuz. Öldürülüşünün 30'uncu yılında anılacak Kemal Türkler. Ünal Osmanağaoğlu, duruşmaya getirilmediği için, karar verilmiyor. Böyle diyor Mahkeme Başkanı. Nilgün'ün çığlığı Bakırköy 2. Ağır Ceza Mahkemesinin koridorundan taşıyor: "Olayın tek tanığıyım. Ünal Osmanağaoğlu babamın katilidir. Onu babama kurşun sıkarken gördüm."

Kemal Türkler'e kurşun sıkan Ünal Osmanağaoğlu, duruşmaya gelmediği, getirilmediği için, mahkeme karar vermiyor, duruşma gününü, Eylül ayına erteliyor. Eski yasa maddelerine göre 30 yılı doldurduğu, yani zamanaşımına uğramış sayılacağı için, dava, fiilen düşmüş gibi algılanıyor. Nilgün bunun için isyan halinde. Onun isyanı, belirtelim ki, hepimizin isyanı, insanlığın isyanı.

Kemal Türkler'i öldürmekten yargılanan Ünal Osmanağaoğlu, Ankara Bahçelievler toplu kıyımında 7 TİP'li üniversite öğrencisini öldürmekten hükümlü. Bandırma Cezaevinde geçiriyor tatilini. 30'uncu yılında denecek ki: "Zamanaşımı". Denecek mi, denebilecek mi? Daha yukarda da belirttik. 1 Haziran 2005'te yürürlüğe giren Türk Ceza Yasasının 66 ve 67. maddelerine göre, daha önce 30 yıl olan zamanaşımı süresi 45 yıla çıkmış bulunuyor. İnsanlığa karşı

işlenmiş suçlarda ise, uluslararası hukuka göre zamanaşımı tanınmıyor, yani geriye doğru işliyor.

Kemal Türkler'le ilgili dava dosyası, 11 yıl boyunca yerel mahkeme ile Yargıtay arasında sürekli gidiyor ve geliyor. Kemal Türkler'i öldürdükleri tarihe göre otuz yıl, yakalanıp yargılanmaya başlandığı tarihe göre 11 yıl doluyor, bitmiyor dava... Zamanaşımından davanın düşürülmesi için birileri devrede olmalı. Şimdi sorular çoğalıyor. Yarın mahkeme zamanaşımından davanın düştüğüne karar verirse, sütten çıkmış akkaşık olmayacak kuşku yok ki. 7 idamı var.

[Buraya şunu eklemek gerekiyor: "*12 Eylülün İki Yüzü*", 12 Eylülün 30. yılına denk getirilmek amacıyla, bir bakıma 22 Temmuzda, yani Kemal Türkler'in öldürülüşünün yıldönümünde yazılmaya başlanmıştı. Türkler davası 23 Eylüle (2010) ertelendiği için, duruşma gününden önce yayınlanması düşüncesiyle yazmıştım ilk bölümü. Yargılama sürecinin farklı seyrettiğini, daha sonra, 24 Eylül 2010 günlü Cumhuriyet'te izleyecektik. Türkler davasında, Yargıtay Ceza Daireler Kurulunun kararına uymaktan kaçınan Bakırköy İkinci Ağır Ceza Mahkemesi Başkanı Ali Asker Kazak'ın, Ceza Daireleri Genel Kurulunun "bozma" kararına katılmasının mümkün olmadığını belirterek davadan çekilmek istediğini, ama Bakırköy 3. Ağır Ceza Mahkemesinin, çekilme koşullarının oluşmadığını belirterek, istemi kabul etmediğini öğrenecektik.

Mahkeme Başkanı, "Bozmaya uyarsam içimdeki adalet duygusunun öleceğine, şahsıma ve mesleki kariyerime saygımı yitireceğime inanıyorum." sözleriyle bir ilke de imza atıyordu.

Hilal Köse'nin haberini *Cumhuriyet*'ten (24 Eylül 2010) okuyalım:

"DİSK Başkanı Kemal Türkler'i öldürdüğü iddiasıyla yargılanan, sanık Ünal Osmanağaoğlu, "Ben 12 Eylül mağduruyum. Masumum" dedi.

"Sendikacı Kemal Türkler'in 22 Temmuz 1980'de öldürülmesine ilişkin davaya devam edildi. Oturumda,

Mahkeme başkanı Ali Asker Kazak'ın davadan çekilmek istediği ancak bu talebinin Bakırköy 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nce reddedildiği ortaya çıktı. Osmanağaoğlu hakkında üç kez beraat kararı veren yargıç Kazak, çekilme talebinde "Bozma kararına katılmam mümkün değildir. Yasa gereği, duruşmaya çıktığımızda bozmaya uymak zorunda kalacağım. 35 yıl yargıçlık görevimde inanmadığım hiçbir kararın altına imza atmadım. Bozmaya uyarsam içimdeki adalet duygusunun öleceğine, şahsıma ve mesleki kariyerime saygımı yitireceğime inanıyorum" dedi. Talebi reddeden Bakırköy 3. Ağır Ceza Mahkemesi de CMK'nin 30/1. maddesi uyarınca çekilme şartlarının oluşmadığını belirtti.

"Yargıtay'ın hakkında verilen beraat kararını bozmasına ilişkin diyeceği sorulan Osmanağaoğlu, kararın ideolojik olduğunu iddia etti. Türkler'in kızı Nilgün Soydan'ın 19 yıl sonra ifade vererek kendisini teşhis etmesini eleştiren Osmanağaoğlu, Soydan'a "yalancı" ve "müfteri" dedi. Müdahil avukatlarına dönerek, "Siz davayı takip etmiştiniz. Nilgün Soydan'a ifade verdirtmediniz. 19 yıl niye sustu" diye soran sanık, "Ben 12 Eylül'ü hazırlayacak kapasite ve istekte olmadığım gibi bizzat 12 Eylül mağduruyum" dedi."

Bugün 22 Ekim 2010.

Cumhuriyet'te bir haber daha:

"Kemal Türkler Davası / Duruşma Günü Yargıç İzne Çıktı". Birlikte okuyalım:

"DİSK Kurucu Başkanı Kemal Türkler'in katledilmesine ilişkin davada hakkında 3'üncü kez verilen beraat kararının Yargıtay tarafından bozulmasının ardından sanık Ünal Osmanağaoğlu'nun tekrar yargılandığı davaya yargıç, duruşma günü yıllık iznini kullanmaya başladığı gerekçesi ile katılmadı. Yeni görevlendirilen üye hakim dosyayı inceleyeceği gerekçesiyle duruşmayı ertelerken cumhuriyet savcısı Yalçın Ezerçe de sanık hakkındaki kamu davasının zamanaşımı sebebiyle ortadan kaldırılmasını istedi.

"Bakırköy 2. Ağır Ceza Mahkemesi'ndeki duruşmaya sanık Osmanağaoğlu, Türkler'in eşi Sabahat Türkler, kızları

Nilgün Soydan ve Yasemin Türkler, DİSK Genel Başkanı Süleyman Çelebi ile taraf avukatları katıldı. Türkler ailesinin avukatı Rasim Öz sanığın cezalandırılmasını talep etti. Avukat Burç Akpınar ise "Mahkemenin kararı ne olursa olsun binlerce kişinin laneti Ünal Osmanağaoğlu'nun üzerinde olacak" ifadelerini kullandı. Duruşmada sanık ile Türkler'in kızı arasında tartışma çıktı. Osmanağaoğlu'nun şikayetçi avukatlara yönelik "benim haklarımı da savunun" demesi üzerine Türkler'in kızı Soydan, "Sen de insanları öldürmeseydin " diye konuştu. Bunun üzerine sanık "Siz bir yalancısınız" ifadelerini kullanırken, Soydan "Katilsin, kabul et. Yüzüme bak" diye bağırdı."

o

"Ankara 3. Ağır Ceza Mahkemesinin verdiği ve Yargıtay tarafından da onaylanan 15 Şubat 2001 tarihli kararda Bünyamin Adanalı ve Ünal Osmanağaoğlu'nun (...) 7'şer kez ölüm cezası ile cezalandırılmalarına karar verildiği, ... idam cezalarının müebbet hapis cezalarına dönüştürüldüğü, Bünyamin Adanalı ve Ünal Osmanağaoğlu'nun toplam 6'şar yıl geceli-gündüzlü hücrelerde tecrit edilmek üzere hapis cezalarının infaz olunmasına karar verildiği" yazılıyor. (Öztürk, s. 162-163.) AİHM'ye başvurularında ise, avukatlar, 9 Ağustos 2002 tarihli *Resmi Gazete*'de yayınlanan 4771 sayılı yasa uyarınca Türkiye'de, idam cezasının kaldırıldığı, Ünal Osmanağaoğlu hakkında ölüm cezalarının en az yirmi beş yıl cezaevinde kalması şartıyla ömürboyu hapis cezasına çevrildiği , 10 Ekim 2007 tarihinde, cezanın, aynı şartlar altında çekilmek üzere kırk yıl hapis olarak değiştirildiği belirtiliyor. Ünal Osmanağaoğlu, Bahçelievler toplu kıyımından aldığı 7 idam kararı, Avrupa İnsan-Hakları Mahkemesine götürüyor. Duran Demirkıran ile Ülkü Ocakları Başkanı Muhsin Yazıcıoğlu'nun poliste verdikleri ifadelerinde Ünal Osmanağaoğlu'nu olaya karıştırdıklarını bu ifadelerin işkence altında alındığını ve bu nedenle

ifadelerini reddettikleri savlanarak yargılamanın yenilenmesi isteniyor.

Bahçelievler'den Türkler'e
Türkler'den Bahçelievler'e

12 Eylülün kanlı ülkesinde, "Bahçelievler" ve "Kemal Türkler", yalnızca birbirinden ayrı kıyım ve suikast olarak durmuyor, İpekçi'den Doğan Öz'e, Cevat Yurdakul'dan Tütengil'e, Necdet Bulut'tan Orhan Yavuz'a, Malatya'dan Sivas'a, K. Maraş'tan Çorum'a, hatta Çorum'a gerekçe yapılan Gün Sazak'a, birbiriyle bağlantılı, cinayet, sabotaj, suikast ve katliam için eğitilmiş, kurumlaşmış mobil infaz "manga"larının oluşturulduğunu da açıklıyor.

Sorular çoğalıyor. Bahçelievler toplu kıyını: 9 Ekim 1978. Kemal Türkler'in öldürülmesi: 22 Temmuz 1980.

Saygı Öztürk, 5-6-2 Tamam Reis'te, Ünal Osmanağaoğlu'nun 22 yıl sonra yakalanışını şöyle anlatıyor:

"Bahçelievler katliamı sanıklarından Ünal Osmanağaoğlu, aranmasına rağmen tam 22 yıl yakalanmadı. Arandığı dönemde de Kuşadası'nda otel işletiyor; sık sık İstanbul'a gidiyordu. Türkiye'nin en büyük ihracat ve naylon fatura yolsuzluğu olayının bir numaralı sanığı Erol Max Kohen ile Osmanağaoğlu'nun yakın ilişki içinde olduğu anlaşılıyor. Bahçelievler sanığı ile "Örümcek ağı" soruşturmasının sanığının ilgisi DGM Savcısı Hamza Keleş'in de dikkatinden kaçmıyor.

"Kohen'in en yakın dostlarının da İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nde bazı Emniyet Şube Müdürleri olduğu belgelerle ortaya çıkıyor. (...) İstanbul Organize Suçlar Şube Müdürü Adil Serdar Saçan'ı, Ankara DGM savcısı Hamza Keleş sorguluyor.

DGM savcısı Keleş'in bir sorusunu yanıtlarken, Saçan, "Bahçelievler katliamı sanığı" ile ilgili olarak "bir gerçeği de açıklamış" olacaktı. "Ünal Osmanağaoğlu isimli şahsı, biz ve Kaçakcılık Daire Başkanlığı, Bahçelievler katliamı nedeniyle

ve ayrıca DİSK Genel Başkanı Kemal Türkler'in öldürülmesi nedeniyle arıyorduk. Orada iki isim vardı: Birisi Tamer Osmanağaoğlu, diğeri de Ünal Osmanağaoğlu idi. Asıl sanık Ünal Osmanağaoğlu idi. Ancak o, Tamer Osmanağaoğlu kimliğini kullanıyordu. Bu şahısların hangisinin "Ünal" olduğu hususunda yeterli bilgiye sahip değildik."

"Emniyetin elindeki bilgilere göre, Tamer Osmanağaoğlu ile naylon fatura ve hayali ihracat suçundan tutuklanan, yargılaması devam eden Erol Max Kohen arasında iş ilişkisi vardı.

"Kuşadası'nda yakalanıp İstanbul'a getirilen Ünal Osmanağaoğlu'nun üzerinde "Tamer Osmanağaoğlu" kimliği çıkmıştı. Organize Suçlar Şube Müdürü, Erol Max Kohen'e "gerçek Ünal Osmanağaoğlu"nu belirlemesi için "teşhis" yaptırmak üzere emniyete davet etti. Odada Ünal ile Tamer bulunuyordu.

"Kohen onlara baktı. Kendisiyle tekstil işi yapan ve iş ilişkisi olanın Tamer olduğunu belirtti. Uzun yıllar kaçak hayatı süren Ünal Osmanağaoğlu, hakkında büyük iddialar olan kişinin saptamasıyla belirlenmiş oldu.

"Kohen ve bunun Emniyetteki bağlantıları konusunda DGM Savcısına önemli açıklamalar yapan Ersin Korkmaz'ın ifadelerinden yola çıkan savcı, Organize Suçlar Şube Müdürüne, Ünal Osmanağaoğlu ile Erol Max Kohen arasındaki ilişkiyi sordu. Saçan, Tamer ile Kohen'in ilişkisinin olduğunu, ancak Ünal'la Kohen'in ilişkisi olup olmadığını bilmediğini öne sürdü." (Saygı Öztürk, *5-6-2 Tamam Reis...*, s. 147-148.)

o

Bahçelievler toplu kıyımından ağır yaralı çıkan ve birkaç gün yaşayabilen Serdar Alten, Hacettepe Hastanesinde, Doktor Bülent Erdoğan'ın kontrolünde, iki polis memuruna anlatımında, birinin elinde uzun namlulu otomatik silah, silahlı dört kişinin, eve içeri girdiklerini, hepsini yüzükoyun yatırıp ellerini arkadan bağladıklarını, eter koklatıp

bayılttıklarını, elleri arkadan bağlı kurşuna dizildiklerini anlatmış, ayrıca eve içeri ilk giren 4 kişinin eşkalini vermişti. Biri de "Ünal Osmanağaoğlu"nun eşkaliydi.

Hacettepe Hastanesi Genel Cerrahi Devamlı Bakım Servisinde, Doktor Bülent Erdoğan'ın kontrolü altındayken, Cumhuriyet Savcı Yardımcısı ve Emniyet 2. Şube Müdürüne, 10 Ekim (1978) salı günü 11.30'da anlatımında, Serdar Alten, "Beni arabaya, birinci odaya silahla girenlerden biri götürdü. Götüren uzun saçlı, sarışın, rahat 1.80 boyunda, çukur yanaklı, aşağıya doğru sarkık bıyıklı, sarı düz saçlı, mavi montlu, siyah pantolonlu ve konuştuğu birkaç kelimeden doğulu ve güneydoğulu olduğunu tahmin ettiğim bir kişiydi!" anlatımıyla, Ağrı kökenli Ünal Osmanağaoğlu'nu tarif ediyordu. Aynı anlatımın devamında, "İki oda arasındaki irtibatı", "Beni arabaya bindirmek için götürüp geri getiren sarışın, uzun boylu, çukur yanaklı, aşağıya sarkık bıyıklı, sarı düz saçlı, mavi montlu, siyah pantolonlu, silahlı kişi temin ediyordu." sözleriyle Ünal Osmanağaolu'nun eşkalini çiziyordu.

Duran Demirkıran'ın 21.12.1978 günlü ifadesinden okuyalım:

"... büyük arabanın yanına bir Reno'nun geldiğini, içinden üç kişinin inerek arabanın yanında beklediklerini Ercüment'e söyledim. O da, bizim Ünal'gil geliyor karşılığını verdi. Eskiden beri tanıdığım Ünal'ın indiğini ben de görmüştüm. Ünal boylu boslu olduğundan hemen tanınacak bir tiptir."

"56/2 nolu eve, ... sonradan Reno araba ile gelen Ünal Osmanağaoğlu'nu, beraberindeki iki kişi ile Ercüment'in eve girdiklerini gördüm.

"Yukarda anlattığım şekilde Ünal Osmanağaoğlu ve yanındaki iki kişi eve girdiler. Ercüment'le Mahmut Korkmaz'ı evden çıkarken gördüm.

"Soruldu: Olay gecesi ikinci Reno arabadan inen daha önce tanıdığım Ünal'ın yanındaki iki kişiyi daha evvelce görmemiştim."

Bahçelievler katliamının bir numaralı kıyımcısı, Haluk Kırcı, olaydan iki yıl sonra, 17 Kasım'da (1980), Hakim Albay Nurettin Soyer, Deniz Hakim Yarbay Enis Tunga ve Deniz Hakim Üsteğmen Nihat Demirel'den oluşan Sıkıyönetim Askeri Savcılık Kuruluna verdiği ifadesinde, "Ben bu olayın sanıkları olarak şimdi bana saydığınız isimlerden İbrahim Çiftçi, (...„...) isimli kişileri hiç tanımadım, "İbrahim Çiftçi'yi gazetedeki resimlerinden tanırım", "Ünal Aslanağaoğlu'nu da (aynen böyle: "Aslanağaoğlu") hiç tanımam" diyecektir.

"İfade sahibi" sıfatıyla, "Askeri Savcılık odası"nda (13 Şubat 1981 günü) Askeri Savcının sorularını yanıtlayan Muhsin Yazıcıoğlu, "... gazetelerde, Bahçelievler'de 7 kişinin öldürüldüğünü okudum. Ölüm olayının ülkücüler tarafından yapıldığı söylentileri üzerine konuyu araştırdım. 2'nci başkanım olan Abdullah Çatlı'ya sorduğumda haberinin olmadığını söyledi. Site Yurdunda şimdi başkan olup olmadığını hatırlayamadığım Ünal Osmanağaoğlu'na sorduğumda önce bu konuda bir bilgisi olmadığını söyledi. ... Tekrar konuştuğum Ünal Osmanağaoğlu, bana, bu olayı Abdullah Çatlı"nın emri ve organizasyonu ile kendisi dahil olmak üzere Haluk Kırcı, Mahmut Korkmaz, Bünyamin Adanalı ile birlikte işlendiğini söylemişti." Askeri Savcının sorması üzerine, "... daha önce Ünal Osmanağaoğlu bu olay nedeniyle Haluk Kırcı'nın lakabıyla İdi Amin'in de adını vermişti."

Muhsin Yazıcıoğlu'nun, Ünal Osmanağaoğlu ile ilgili sözleri, "Haluk Kırcı" adına düzenlenen (20 Şubat 1981 günlü) Askeri Savcılık İddianamesinde yer alacaktır:

"Yapılan hazırlık sonunda ele geçen sanıklardan İbrahim Çiftçi, Ahmet Ercüment Gedikli, Duran Demirkıran, Ömer Yavuz Hacıömeroğlu, Abidin Şahiner, Mehmet Kundakçı, Ömer Özcan ve Kadir Temir haklarında TCK'unun 149/2 maddesi uyarınca yargılanılması istemiyle kamu davası açıldığı", "ele geçmeyen Abdullah Çatlı, Haluk Kırcı, Mahmut Korkmaz, Bünyamin Adanalı ve Ünal Osmanağaoğlu haklarında soruşturmanın sürdürüldüğü, Haluk Kırcı'nın 8

Ekim 1980 günü İstanbul'da yakalanarak savcılığa teslimin-den sonra soruşturmanın bu noktada derinleştirildiği" belir-tilecek ve "Haluk Kırcı" "İddianame"sinde, Muhsin Yazıcıoğlu'nun, Ünal Osmanağaoğlu ile yaptığı konuşmaya da yer verilecektir:

"Olay tarihinde (Ülkü Ocakları) dernek genel başkanı olan Muhsin Yazıcıoğlu ise Savcılığımızda Ünal Osmanağaoğlu ile yaptığı konuşmada aranan bu sanığın (Ünal Osmanağaoğlu'nun) olayı, Abdullah Çatlı, Haluk Kırcı, Mahmut Korkmaz ve Bünyamin Adanalı ile birlikte işlediğini söylediği", bu İddianamede yer alacaktır.

Bir kez daha, Kırcı'nın kendisine sıktığı kurşunlarla ölümcül yaralanan Serdar Alten'in, Hacettepe Hastanesinde iki polis memuruna anlatımında, "eve giren 4 kişi"den üçünün "eşkal"ini verebilmiş "uzun saçlı, sarışın, rahat 1.80 boyunda, çukur yanaklı, aşağıya doğru sarkık bıyıklı, sarı düz saçlı, mavi montlu, siyah pantolonlu, konuştuğu birkaç kelimeden doğu veya güneydoğulu" anlatımıyla "Ünal Osmanağaoğlu"nu, kendilerini vuran iki kişiden birinin "16-17 yaşlarında, kıvırcık saçlı, tüysüz, gözkapakları şişkin, tam esmer renkli ve uzunca boylu" anlatımıyla "Haluk Kırcı"yı tarif etmişti. Haluk Kırcı ise Ünal Osmanağaoğlu'nu hiç tanımadığını söyleyecekti.

Kemal Türkler'i öldürmekten yargılanan, ve zamanaşımından davanın düşürülmüş olabileceği hesapları yapılan Ünal Osmanağaoğlu'nun, Bahçelievler toplu kıyınında "özel" olarak korunmuş olmasının nedenini, Kemal Türkler'i öldürenler arasında yer almış olmasından çıkarsamak olanaklıydı. Tıpkı Doğan Öz'ü öldürmekten üç kez idam cezası almış olmasına ve sehpa'ya karşın, elleri pantolunun ceplerinde ıslık çalarak Mamak'tan inmiş olan Çiftçi'nin, Bahçelievler toplu kıyınından beraat etmesi gibi, Devlet içinde, "devlet"ten büyük bir gücün, bugün de, egemen durumunu koruduğunu, etkin olduğunu bize düşündürmesi gibi.

Ünal Osmanağaoğlu'nun avukatları, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine başvurarak, Bahçelievler toplu kıyınından mahkumiyetine kanıt olan D[uran] D[emirkıran] ile M[uhsin] Y[azıcıoğlu]'nun ifadelerinin işkence altında alındığı savlanarak, Ünal Osmanağaoğlu'nun yeniden yargılanması isteminde bulunmuşlar, AİHM, "Başvurunun, başvuran hakkında yürütülen yargılamanın hakkaniyetten yoksun olması kapsamında yapılan şikayete ilişkin kısmını kabuledilebilir" bulmuş, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 6. maddesinin 1. paragrafının ve 3. paragrafının d) bendinin ihlal edildiğine, oybirliğiyle" karar vermişti. (Karar tarihi: 21 Temmuz 2009, AİHM Başvuru no: 12769/02.)

Ünal Osmanağaoğlu'nun avukatları, askeri mahkemenin, Duran Demirkıran'ın işkence altında verdiği ifadelere itibar ettiğini ve Muhsin Yazıcıoğlu'nun önce başvuranın (Ünal Osmanağaoğlu'nun) adını olaya karıştırdığı halde daha sonra ifadesini geri çektiğini, "Resmi bilgilere göre, Muhsin Yazıcıoğlu'nun 1980/1205 sayılı dava sırasında bu tanıklığı, askeri mahkeme önünde görülen 1981/176 sayılı davanın sanığı olarak Mamak Askeri Cezaevinde tutukluyken işkence altında söylediğini savlamışlardı.

Avukatlar, Bahçelievler toplu kıyınında yer alan, ellerinde silah, TİP'li gençlerin bulunduğu odaya ilk giren dört kişi arasında yer alan İbrahim Çiftçi'nin, Aralık 1978'de, polise ve savcılığa verdiği üç ifadede "katliam olayına katıldığını kabul ederek suçunu itiraf ettiğini, ancak Ünal Osmanağaoğlu'nun adını hiçbir zaman zikretmediğini", daha sonra ifadesini işkence altında verdiğini iddia ettiğini ve bunu, (tarihi belirtilmeyen) raporlarla doğruladığını, sonuçta beraat ettiğini, Ünal Osmanoğlu konusundaki savlarının hukuksal haklılığına örnek olarak göstermişlerdi. İşkence altında alınan ve anlatımlarında Ünal Osmanağaoğlu'nun

adı geçen Duran Demirkıran'ın ve Muhsin Yazıcıoğlu'nun ifadelerinin hukuksal olarak geçersizliği savlanarak, Ünal Osmanoğlu hakkında dosyada başkaca delil olmadığını, bu nedenle de yeniden yargılanmasına karar verilmesini AİHM'den istenmişlerdi.

Ünal Osmanağaoğlu'nun ayrıca 1980 yılında bir sendika liderinin öldürülme olayına karıştığından şüphelenildiği, ve Hükümete göre yurtdışında uyuşturucu kaçakçılığından mahkum edildiğinin bilindiği", AİHM kararına yansımış, avukatları, Osmanağaoğlu'nun yurtdışına çıkmış olmasını, "tehlikeli siyasi kargaşa ve o dönemde süregelen güvensizlik yüzünden Türkiye'den kaçmak zorunda kalmış olmasıyla açıklamış ve bunun suçluluğun bir kanıtı olamayacağı"nı savlamışlardı.

AİHM, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 6. maddesinin 1. fıkrasında, "... herkesin, yasayla kurulmuş bağımsız ve yansız bir mahkeme tarafından bir süre içinde adil ve açık bir yargılanmaya hakkı olduğu" vargısına dayanarak, "başvuran hakkında yürütülen yargılamanın hakkaniyetten yoksun olması kapsamında yapılan şikayete ilişkin kısmının kabuledilebilir olduğuna" karar verecekti.

İKİ

GÜVERCİNLER VE SIRTLANLAR

(Bahçelievler Toplu Kıyımı)

Serdar Alten

(1)

9 Ekim 1978, Serdar Alten'in Cumhuriyet Savcısı Mehmet Bağış'a anlatımı: "5 kişi oturuyorduk. Faruk'la Hürcan sonradan geldiler. 4 kişi aniden içeri girdi. "Böyle devrimcilik mi olur, silah bile almamışlar!" diyerek küfrettiler. İçeri giren silahlı böyle dedi. Evvela kollarımızı bağlayıp eter koklatarak bayılttılar, sonra silahla bizi vurdular."

(2)

Serdar Alten'in, polis memurları Mehmet Tulut ve Sedat Açıkgöz'e, Dr. Bülent Çoşkun gözetiminde anlatımı:

"Eve girenlerin dört kişi olduğu,

1. şahsın, sarışın, uzun boylu kot pantolon ve postal giydiği,

2. şahsın, esmer, geniş kafalı, orta boylu, kısa saçlı

olduğu,

3. şahsın, genç, kıvırcık saçlı 16 veya 18 yaşlarında olduğu,

4. şahıs hakkında bir şey söyleyemeyeceği.

Kendilerinin evde televizyonda Vakıf dizisini seyrederken içeriye 1. şahıs, sarışın olan girdi, bilahare diğerleri girdi dedi.

Hemen ameliyata aldıkları için başka bir şey öğrenemedik.

(3)

Serdar Alten'in, 10.10.1978 günlü, C. Savcı Yardımcısı Mehmet Bağış, 2. Şube Müdürü Tahsin Gürdal'a, Doktor Bülent Erdoğan gözetiminde anlatımı:

"... mutfaktan çevrilmiş ilk odada ben, Gürcan oturuyorduk. Sonradan Salih ile ismini bilmediğim Hacettepeli geldiler. Bu Hacettepeli ile Salih ders çalışıyorlardı. Saatin 20.00 olduğunu tahmin ediyorum. Kısa bir süre sonra Latif ve Efrahim geldiler. Yatacak yer olmadığından Gürcan gitti.

"... televizyonda gösterilen Vakıf serisinin başladığı bir sırada oturduğum odanın kapısı çalındı. İçimizden hangisinin kapıyı açtığını hatırlamıyorum. Kapı açılır açılmaz içeriye ellerinde otomatik makineli uzun silah bulunan 4 kişi girdiler.

"... bunlar bize kıpırdamayın, ellerinizi yukarı kaldırın ve yere yatın dediler, odada yere yattık. İçeri giren dört kişiden birinde uzun makineli diğer üçünde markalarını bilmediğim normal büyüklükte tabanca vardı.

"... getirdikleri madde ile hepimizin kollarını arkadan bağladılar. Eter koklatarak bizi bayılttılar. Yalnız ben bayılmadım.

"... bu odanın yanındaki ikinci odada sorguya çekildik. Bize sorgularında silahımızın olup olmadığını ve paramızın olup olmadığını sordular. Silahımız yoktu. Ama bütün paramızı aldılar.

"... Sorgudan sonra beni dışarı çıkardılar. Sokakta bekleyen 34 PD, numarasını bilmediğim, ancak 34 PD harf ve rakamlarını katiyetle gördüğüm mavi renkli NOVA markalı arabanın bagajına bindirmek istediler ise de arabanın arkasındaki konuşmalardan kendisine Reis tabir edilen oturan kişi sonradan işaretle geri götürmelerini hatta kelimeleri de kullanarak geri götürülmemi isteyince beni tekrar eve getirdiler.

"... dışarıya arabanın yanına beni yalnız olarak götürdüler. Arabada reis denen esmer orta boylu kıvırcık saçlı 23-24 yaşlarında bıyıksız atletik yapılı kişi ile yanında bir kişi daha vardı. Beni arabaya birinci odaya silahla girenlerden biri götürdü.

"... Götürenin *uzun saçlı, sarışın, rahat 1.80 boyunda çukur yanaklı, aşağıya doğru sarkık bıyıklı, sarı düz saçlı, mavi montlu, siyah pantolonlu ve konuştuğu birkaç kelimeden doğu veya güneydoğulu olduğunu tahmin ettiğim* bir kişiydi.

"... beni de içeri geri götürdükten sonra, bizi silahla basanlar gülerek geçmiş olsun kurtuldunuz demeye başladılar. Böylece ikinci odada ben, Latif, Efraim ve Hürcan olarak dört kişi kaldık.

"... bizi burada, silahla, bir kanepeye kollarımız arkadan bağlı olarak yanyana oturtarak vurdular. Bizi vuranlar iki kişiydi. Bunlardan birisi *16-17 yaşlarında kıvırcık saçlı, tüysüz, gözkapakları şişkin, tam esmer renkli ve uzunca boylu* idi. Bizi tek başına bu çocuk tipindeki kişi vurdu.

"... İkinci oda, yani soldan girişte mutfaktan çevrilen odadaki vurma işini de *düz kısa saçlı kafa kemikleri kafasının yanından açıkça ve rahatlıkla görüldüğü gibi kemikleri çıkık*, 20-21 yaşlarında silahlının işi yaptığını tahmin ediyorum. Zira o odaya girerken kendisini görmüştüm.

"... İki oda arasındaki irtibatı da beni arabaya bindirmek için götürüp geri getiren sarışın, uzun boylu, çukur yanaklı, aşağıya sarkık bıyıklı, sarı düz saçlı, mavi montlu, siyah pantolonlu silahlı kişi temin ediyordu.

"... mağdurdan tekrar soruldu: Beni arabaya götürmekten vazgeçerek geri getirdiklerinde Salih evde idi. Ancak bir ara kargaşalık oldu, işte o sırada Salih'i görmedim. O sırada götürmüş olabilirler.

"... bu zabıt Hacettepe Hastanesi Genel Cerrahi Devamlı Bakım Servisinde 10.10.1978 Salı günü saat 10.30'da birlikte tanzim ve imza edildi. 10.10.1978 (C. Savcı Yardımcısı Mehmet Bağış, 2. Şube Müdürü Tahsin Gürdal, Mağdur Serdar Alten, Doktor Bülent Erdoğan).

(4)

11.10.1978. Yaralanan Serdar Alten'in ifadesini yeniden almak için Cumhuriyet Savcı Yardımcılarından Mehmet Bağış, A. Tuncer Sönmez, Ziyaaddin Özkanlı 16.55'te Hacettepe Hastanesine geldi:

"... Yaralı henüz ifadeye getirilmeden önce bugün yorgun olduğunu az soru sorulmasını ister olduğunu söyledi.

"... kendisine dün alınan ifadesi okundu. Aynen tekrar ederim, doğrudur, bana aittir dedi. Bundan evvel alınan ifadeleri de okundu, ifadelerin kendisine ait olduğunu ve doğru olduğunu bildirdi.

"... soruldu: "İfademde bahsettiğim 4 silahlı şahısların eşkallerine ilave edecek bir husus yoktur" dedi.

"... 7 kişi olarak olayda tespit edilen maktüllerden (kendisi de dahil) hangilerinin evde olduğu sorulduğunda, Faruk Ersan hariç diğerleri evdeydi. Bir ara daha evvelki ifademde belirttiğim gibi Hürcan Gürses dışarı çıktıysa da yine dönüp bizimle birlikte oldu.

"... eski alınan ifadesinde arkadaşları arasında ismini bilmediği Hacettepe Üniversitesinde okuyan birisinin de evde olduğunu söylemekle bu kişinin bugün ismini hatırlayıp hatırlamadığı soruldu. İsmini bilmem demesi üzerine, öğrenilen isimler tek tek okundu. Osman Nuri Uzunlar olması gerekir, Hacettepeli dediğim şahıs bu olabilir. Osman Nuri Uzunlar olarak bildirdiğiniz ismi şahsen bir kere

gördüm ve olay gecesi Salih Gevenci ile Efraim'in arkadaşıdır.

"... dünkü ifadesinin dışında bir şey hatırlayıp hatırlamadığını sorduğumuzda, ... "Şimdi ilk defa hatırlıyorum. Bizi vurmadan önce sanıklar birbirleri ile "*Bunların hepsini mi temizleyeceğiz!*" şeklinde bir söz sarfettiler.

"... ayrıca bize silahınız yok mu, paranız var mı? Silahımız olmadığını bildirince, "Böyle devrimcilik mi olur, silah bile almamışlar!" diyerek küfür ettiklerini tekrar etti.

"... 9.10.1978 günü Komiser Alpoğuz imzalı tutanak gösterildi, gülerek evet doğrudur, dedi. 11.10.1978.

(C. Savcı Yardımcısı Mehmet Bağış, C. Savcı Yardımcısı Ziyaeddin Özkanlı, C. Savcı Yardımcısı A. Tuncer Sönmez, Mağdur Serdar Alten birlikte imza altına alındı.)

Robot Resimler

Polis Memuru Naim Tatar'ın Işık Kansu'ya anlatımı:

"O olayda yaralı olarak kurtulan TİP üyesi Serdar Alten, Hacettepe'de yatıyordu. Ona, bizde kayıtları bulunan eski sabıkalı şahısların fotoğraflarını gösterdik. Yüzlerce fotoğraf gösterdik. "Kesinlikle hiçbiri değil" dedi. En sonunda robot resim çizmeye karar verdik. Ekibizimde yer alan bir arkadaşımızın resim yapma yeteneği vardı. Serdar Alten o ağır yaralı haliyle tarif ettikçe, belki 10-15 tane robot resim çizildi. En sonunda tam benzerlik sağlanınca, Serdar, "İşte bu!" dedi. Kendisini vuran şahıs olarak "İki kişi ateş etti. Bir tanesi de buydu!" dedi. Robot resmi çizdirdikten 5-6 saat sonra da rahmetli oldu. Robot resimdeki şahsın Haluk Kırcı olduğunu, teşkilat içersinde de "İdi Amin" olarak çağrıldığını belirledik." (*Cumhuriyet*, 5 Ekim 2010)

Bahçelievler toplu kıyımından yedi kez idam cezası alan Bünyamin Adanalı, gazeteci Saygı Öztürk'e yazdığı mektupta, "Ertesi gün gazeteleri gördüğümde şok olmuştum!" diye yazmıştı. "Çünkü olayda yaralı kurtulan birinin verdiği ifadeler ve eşkaller (...) Ercüment ve Haluk'un eşkallerini çok

açık sermişti. Robot resimler aynıydı. Tanıyan insanlar kesinlikle yanılmazdı. ... Artık hayat Haluk ve Ercüment için kolay değildi. (Saygı Öztürk, *5-6-2 Tamam Reis*, s. 165.)

5-6-2 Reis, Tamam mı?

Bahçelievler toplu kıyını davasını otuzüç yıldır toplu ve tek tek yargılama aşamalarında özveriyle kovuşturan onurlu iki savunman Nezahat Gündoğmuş ve Erşen Sansal'dı.

Erşen Sansal'ın anlatımı:

Yüzünü yanlardan kapatacak büyüklükte yakaları olan yadırgatıcı bir manto. Kabarık saçlı bir peruk. Başında yüzünü gizleyen büyükçe bir şapka.

Biz yandan görüyoruz. Sırtı, arkasında duran "sanıklara" dönük.

Bahçelievler toplu kıyınını çözecek iki maddi anahtar var. Biri, Serdar Alten'in anlatımında yer alan, "34 PD harf ve rakamlarını katiyetle gördüğü mavi renkli NOVA marka araba". İkincisi: Gene Bahçelievler'de, bir ev kadınının pazardan dönerken dinlenmek için oturduğu alçak duvarda, iki kişinin birbirleriyle "5-6-2 Reis! Tamam mı?" söylenmesi.

Orta yaşın üstünde "insanlık timsali" bu ev kadını, vahşetin duruşma salonuna çöktüğü cangılda, "5-6-2 Reis! Tamam mı?" sesinden, sesin "portresi"ni teşhis edecek.

Duruşma hakimi, "Görseniz tanır mısınız?" diye soruyor, "Tanırım!" yanıtı üzerine, arkada sanık sandalyesinde oturanları imleyerek, "Bakın bakalım" diyor yargıç; hanım tanık öyle duruyor, yüzünü sanık sandalyelerinde oturanlara çevirmiyor. Duruşma yargıcı yineliyor, Hanım tanık, heyecanla "Bakamam!" diyor. Israr üzerine, "Bakamam efendim!" diyor. Bir deste fotoğraf getiriyorlar, fotoğrafların içinden "teşhis" ediyor. Duraksamasız "bu ve bu" diyor.

Tanıklık bitiyor. "Buyurun gidebilirsiniz!" diyor başkan. Ama öyle duruyor Semiha Üstündağ hanım. Yinelenince, "Gidemem efendim!" diyor. Muhafız çağrılıyor salona, muhafızlarla çıkıyor salondan. Erşan Sansal, "teşhis" ve

tanıklık için mahkemeye gelen hanımın, garnizon içinde, mahkeme salonundan dış nizamiyeye kadar gitmek için muhafız istediğini ekliyor sözlerine.

Naim Tatar'ın anlatımı:

"Bahçelievler katliamı ile ilgili bir kadın tanık vardı. Yakınlarda rahmetli oldu. O tanık, Pazar dönüşü sokağın köşesine alçak bir bahçe duvarının üzerine oturuyor. Dinlenirken, iki gencin bir başka şahsa "5-6-2 tamam, teşhis ettik, buradalar" dediğini duyuyor. Şahısları da birebir görüyor. Daha sonra katliamın bu sokağın 56/2 Nolu dairesinde gerçekleştiğini öğreniyor. Bu sokakta cinayet oldu ve bu şahıslar "5-6-2" demişti diyerek kafasında bağlantı kuruyor. Bir yakını Polis Kolejinde görevli. Onun aracılığıyla bize bilgi geldi. Kadın tanık olarak ifade vermeye korkuyor tabii. Biz kadınla konuştuk. "Tutanakta isim ve adresini yazmayacağız" dedik. Şahıslar yakalandı. Bir tanesi Duran Demirkıran'dı. (*Cumhuriyet*, 5 Ekim 2010)

"Olay Tespit Tutanağı"

Elyazılı ve tarihsiz, dosyada 136. sırada bulunan Dürüst Oktay (Komser, Şube 2 Kısım 1) ve Naim Tatar (aynı yerde) imzalı, "Olay Tespit Tutanağı"ndan okuyalım:

9.10.1978 günü gecesi Bahçelievler 15. Sok. 56/2 sayılı TİP'sine mensup yedi kişinin ikamet ettikleri evde silahla vurularak öldürülme olayının tetkiki sırasında olaydan iki gün önce öğleden sonra, Bahçelievler 3. Cadde ile 16. sok. kesiştiği noktada, orta boylu kestane renkli aşağı sarkık bıyıklı, diğeri zayıf uzunca boylu sarışın saçı arkaya taranmış, açık çıkık alınlı kimlikleri belirsiz iki kişiden birinin elinde tesbih veya zincire benzer bir şeyin bulunduğu, bu arada esmer benizli ve elinde tesbih bulunan kişinin diğerine tamam [mı] şeklinde bir soru sorduğu muhatabının ise tam[am] Reis, 5-6-2 diye cevap verdiği bu defa aynı şahsın bir yanlışlık olmasın şeklinde sözüne karşılık tekrar tamam

diye karşılık verdiği, bu şahıslardan birinin adının Duran olduğu, diğerinin ise kimliğinin belirlenemediği, isim ve hüviyeti Emniyet Müdürlüğünde mahfuz bir kadının beyanından anlaşılması üzerine bu iki şahsın Bahçelievler'de meydana gelen öldürme olayının failleri olabileceği gözönünde bulundurularak araştırılmaya başlanmış ve araştırma sonucunda bu şahıslardan birinin AİTİA Mali Bilimler Yüksek Okulu muhasebe bölümünde öğrenci, Bahçelievler 24. Sok. 2 sayılı evde oturan Dursun oğlu 1956 doğ. Duran Demirkıran olduğu anlaşılmıştır. 18.12.1978 günü gecesi yakalanan bu şahıs gözaltına alınmıştır.

Yapılan soruşturmada olaydan önce elinde tesbih veya zincir bulunduran şahsın bu şahıs olduğu, yanında bulunan şahsın da ADMMA'si Elektrik bölümü son sınıf öğrencisi Hakan, Ankara Doğumevi Hastanesinde teknisyen olarak görev yapan Ömer Özcan olduğu anlaşılmıştır. Olaydan önce sanıkları pazara gitmekte olan hüviyeti Emniyet Müdürlüğünde mahfuz bayanın sanıklara ait daha önce temin edilen fotoğrafları gösterildi. Başka fotoğraflar arasına konulan Duran Demirkıran'a ait vesikalık fotoğrafı görür görmez tereddüt etmeden bana gösterdiğiniz fotoğraf Duran Demirkıran'a aittir, diğer Ömer Özcan'ın resmini tam olarak teşhis edemedim, Duran Demirkıran'ın yanında bulunan şahsın önden çekilmiş fotoğrafı gösterilirse belki tanıyabilirim, Duran Demirkıran Tokat Öğrenci Yurdunun Reisi diye tanınır. Bunlar devamlı surette gruplar halinde bu bölgelerde dolaşırlar, dedi.

"Olay ve Yakalama Tutanağı"

"18.12.1978" günlü, aynı elyazısıyla yazılı, "Olay ve Yakalama Tutanağı" dosyada 137. sırada. Şöyle:

"9.10.1978 günü gecesi Bahçelievler 15. Sokak 56/2 sayılı yerde ikamet eden TİP'sine mensup bulundukları tespit edilen 7 kişinin ölüm olayının soruşturulması sırasında bir kadının duyumları neticesi olayla ilgisi bulunduğu saptanan

Dursun oğlu 1956 doğumlu Tokat Nüfusuna kayıtlı AİTİA'si Mali Bilimler Yüksek Okulu öğrencisi Duran Demirkıran, Bahçelievler 24. Sokak karşısında bulunan Serap Kıraathanesinde yakalanmıştır.

"Yapılan üst aramasında bir adet siyah tespih bulunmuş ve zaptedilmiştir. Anında ev araması yapılmış, evinde hiçbir suç aletine rastlanmamıştır.

"Bu tutanak birlikte tanzim edilerek imza altına alınmıştır. 18.12.1978 saat 22.00 sıraları."

İmzalar: Dürüst Oktay (Komser, Şube 2 Kısım 1); Saadet Celmin (?) (Polis Memuru, Aynı Yerde); Hidayet Ağababa (Polis Memuru, Aynı yerde); Namık Şensoy (Polis Memuru, Aynı yerde); İrfan Kaçar (Polis Memuru, Aynı Yerde); Duran Demirkıran (Sanık).

o

Şu da var ki, Duran Demirkıran ile Ömer Özcan'ın yakalanışını ve sorgusunu, Bahçelievler katliamından hüküm giyecek olanlar, "hukuk skandalı" olarak niteleyecek, işkence savı, AİHM'nin kararına yansıyacaktı.

"Yedi kez idam cezası verilen Bünyamin Adanalı", Saygı Öztürk'e yazdığı ve Öztürk'ün kitabına aktardığı değerlendirmeye göre, Duran Demirkıran ile Ömer Özcan'ın yakalanmaları bir hukuk skandalıydı ve tertipti.

Bünyamin Adanalı'nın "senaryo" dediği "senaryosu" ise şöyleydi:

"Şu anda milletvekili olan ve yakınları PKK'nın dağ kadrosunda bulunan bir ülkücüyü, polis gözaltına almış, bu ülkücü de kendi dosyalarının kapatılmasına karşılık basından edindiği bilgiler ve hayal dünyasını kullanarak bir senaryo yazmış, polis, senaryoyu sahnelemek için, olay günü babasının cenazesi nedeniyle Tokat'ta bulunan (Bahçelievler'deki) Tokat Yurdu Müdürü Duran Demirkıran ile Ömer Özcan'ı almış, elindeki senaryoya göre onlara "gözcü" gibi küçük bir rol vermiş, dosyalarda sabit işkence raporlarıyla (bu işkence raporlarını unutmayalım) rollerini

kabul ve imza ettirmiştir. (Öztürk, s. 166.) Bu "senaryo" senaryosunu, Kırcı da Öztürk'e mektubunda yazıyor: "Polis olayı çözemeyince o bölgede tanınan bir arkadaşımızı almış ve bir senaryo ile dosyaya şekil vermiştir."

Duran Demirkıran

Duran Demirkıran: 24. Aralık 1978 günlü C. Savcısına verdiği ifadesinde:

"Olaydan 15 gün kadar evvel, Ülkü Ocaklarının malı olan ve onlar tarafından işletilen Bahçelievler 7. Cadde de bulunan, Pilatin Bilardo Salonunda Ömer Özcan'la otururken, aynı mahallede bulunan, yine genellikle sağcıların olduğu Dadaş Kıraathanesine sağcı arkadaşımız ve Ülkü Ocakları ikinci başkanı olan Mahmut Korkmaz haber gönderdiğinden, Ömer Özcan'la Dadaş Kıraathanesine gittik. Orada Reis dediğimiz Ercüment Gedikli, Mahmut Korkmaz ve muhutimizde İdi Amin diye anılan Haluk Kırcı ile oturduk. Sonradan buradan kalkıp, 27. sokak 10/1 de Mahmut Korkmaz'ın evine gittik. Biz eve gittiğimizde Bünyamin Adanalı evde idi. Bu evde Bünyamin Adanalı ile Mahmut Korkmaz birlikte otururlardı. İdi Amin diye anılan Haluk Kırcı da aynı evde devamlı olarak otururdu. Bu suretle, akşama yakın bu evde buluştuk. Burada sözü Mahmut Korkmaz alarak, ben ve Ömer Özcan'a hitaben, İdi Amin size iki kişi gösterecek bunları takip ederek, nerede oturduklarını, ne zaman gidip geldiklerini öğrenmemizi, vakit de geçtiğinden ertesi gününden başlayarak işe koyulmamızı istedi. Buradan ayrıldık. Bu toplantıda reis Ercüment hiç konuşmadı. Ertesi gün Pilatin Bilardo Salonunda buluşmak üzere anlaştık. Kararlaştırdığımız gibi, ertesi gün, sabah saat 8.00'de Pilatin Salonuna Ömer Özcan'la geldiğimizde Haluk Kırcı bizi bekliyordu. Buradan kalktık, bana 16 nolu sokağın başında tek başıma durmamı bildirerek, Ömer Özcan'la ikisi yanımdan ayrılıp, 17. sokakla 3. caddenin kesiştiği yere gittiler. O gün bir iki saat bekledik, kimseyi göremedik. 4-5 gün

bu şekilde geçti. Bir haftanın sonunda, Ömer Özcan bana takip ettiklerimizden bir kişinin girip çıktığı apartmanı öğrendiğini söyledi. Yalnız apartman numarasını söylemedi. Birkaç gün sonra arkadaşım Ömer Özcan bana uzaktan öğrendiği kişiyi gösterince ben de tanıdım. İsmini öğrenemedim demekle, Bahçelievler olayında ölenlerin fotoğrafları sanığa gösterildiğinde, bunlardan O. Nuri Uzunlar'ı göstererek, bu kişinin takiple tanındığını bildirdi. Kesinlikle Ömer Özcan'la 15. Sokak 56/2 nolu yeri tesbit ettiğimizi, olay gecesi, olaydan birkaç saat evvel geldiğimiz Dadaş kahvesinde, reis dediğimiz Ercüment Gedikli soru esnasında, bir kişiyi tanıdığımızı ve evini de tesbit ettiğimizi söyledik. Kahvede otururken aynı gece saat 21.00'e doğru Mahmut Korkmaz da geldi. Biz kahvede otururken yanımıza gelen reis Ercüment'e "tamam öğrendik" dediğimizde, "siz burada oturun, bekleyin, ben sonra gelirim" diyerek ayrıldı. Esasen Ömer Özcan tarafından olay yeri bir gün evvelden kesin olarak öğrenilmişti. Ömer Özcan bana evin 56/2 olduğunu bildirdi. Yanımızdan ayrılan reis Ercüment, bir gün evvel "bana da öğrendiğiniz yeri gösterin" dediğinde, olay gününden birkaç saat evvel, öğleden sonra 13 sıralarında buluştuğumuz Dadaş Kahvesinde ben oturdum. Ömer'le Ercüment gittiler, 56/2 nolu evi görüp geldiler. İşte bundan sonra reis Ercüment bize, yani Ömer'le bana "kahvede oturun, bekleyin" dedi ve bizden ayrıldı."... (24.12.1978 günlü C. Savcısına ifadesi.)

Haluk Kırcı:

18 Kasım 1980 günlü sorgusunda daha önce savcılığımıza vermiş olduğu ve hakkındaki gıyabi tutuklama kararının vicahiye çevrilmesi aşamasında hakim huzurunda da doğruladığı ifadesinden dönmüş bulunduğundan görülen lüzum üzerine yeniden sorgusuna geçildi.

Cevaben: Ben Bahçelievlerde 7 kişinin öldürülmesi ile sonuçlanan olayın hazırlığı döneminde herhangi bir bilgi ve görgü sahibi değilim ancak ben Ülkücü görüşü benimsediğimi ve Mahmut Korkmaz'ı hemşerim olduğu için yakınen tanıdığımdan Mahmut Korkmaz'ın Bahçelievler'deki 27.

sokak üzerinde bulunan Evren apartmanındaki dairesinde kalmaktayım. 8 Ekim 1978 günü yaklaşık saat 18.00 sıralarında eve geldiğimde evde Yusuf hoca dediğim kişi yalnız başına idi. Ben eve girdikten sonra yemek yapmaya başladım, kısa bir süre geçtikten sonra Mahmut yalnız olarak eve geldi. Daha sonra Duran Demirkıran'la Ercüment Gedikli eve geldiler, oturup havadan sudan konuşmaya başladılar, daha sonra ise Abdullah Çatlı, yanında o zamana kadar tanımadığım adını o gün öğrendiğim İbrahim Çiftçi ve önceden bir iki defa gördüğüm Kürşat Poyraz geldiler, Abdullah Çatlı içeri odaya geçelim dedi, ve yan odaya Çatlı, Mahmut Korkmaz, İbrahim Çiftçi, Duran Demirkıran ve Kürşat Poyraz girdiler. Hoca ile ben salonda kaldık, içerde ne konuştuklarını bilmiyorum, aradan yarım saat kadar bir süre geçtikten sonra Mahmut bana çay yapmamı söyledi ben çay yapıp yanlarına girdiğimde Çatlı, Mahmut Korkmaz'a bunu gönderelim mi diye sordu, bu sırada ben içeride Çatlı'nın ayaklarının arasında yerde büyükçe bir tabanca gördüm, Mahmut Korkmaz bana dönerek tamam gitsin dedi, Çatlı koparılmış bir zarf kapağını uzatarak üzerinde yazılı adrese gidip bakmamı söyledi, bana verdikleri talimata göre verilen adresteki yere gidip kapıyı çalmadan içeride kim olup olmadığını, ışıkların yanıp yanmadığını öğrenmekti. Dışarıya çıkarak bu adresi arayıp buldum, beni niye yolladıklarını bilmiyordum ancak düzen itibariyle niye yollandığımı da sormaya cesaret edememiştim. Belirtilen adrese gittim içerde ışık yanıyordu kapı kilidinin yanında kapı tahtalarında küçük bir kırık vardı oradan içeriye baktığımda karşıda iki kişinin daha doğrusu sol karşıya isabet eden yerde iki kişinin bir masada oturduklarını gördüm, birinin elinde iskambil kağıdı vardı. Daha sonra dönerek eve geldim, gördüklerimi naklettim, bardakları toplayıp dışarıya çıktım. Bu sırada saat yaklaşık 20.30 olmuştu, bir süre daha içerde oturdular, daha sonra ikişer ikişer dışarıya çıkıp gittiler, ben içeriye girerken kapının önünde karşı tarafta önceden tanıdığım partinin önünde de sık sık gördüğüm mavi mekanik araba vardı,

başkaca araba fark edemedim.

Duran Demirkıran: Aynı gün akşam saat 19.00 sıralarında Ercüment yanımıza geldi, biraz konuştuk. Saat 21.00 sıralarında, oturduğumuz Dadaş kahvesine, yanımıza Mahmut Korkmaz geldi. Hiçbir şey konuşmadan, Mahmut Korkmaz "haydi, gidiyoruz" deyince kalktık. 27. sokak başında bekleyen büyük, temiz, gri veya mavi renkli, karanlık olduğundan markasını ve rengini iyi göremediğim, tahminen yerli olmayan bu büyük arabaya Ercüment'le Mahmut Korkmaz binerek bizden ayrıldılar. Ben ve Ömer Özcan 17. sokağın başına geldiğimizde, Ercüment'in bizi beklediğini gördük. Beni bu sokağın 15. sokakla kesiştiği trafo yanında bir evin bahçesine yerleştirdiler. Arkadaşım Ömer Özcan'ı olay yeri olan 56/2 nolu evin arka tarafındaki 3. cadde ile 17. sokağın kesiştiği yere bıraktılar. Saat 24.00 sıralarında Ercüment yine yanımıza geldiğinde, gelen gideni sorduğunda, bir şey görmediğimi söyleyince, "56/2 nolu eve iki kişi girdi" dedi; "neden dikkat etmiyorsun" diye beni azarladı... (24.12.1978 günlü C Savcısına ifadesi.)

Eter

İbrahim Çiftçi: Emniyette alınan 25 Aralık 1978 günlü ifadesinde:

"... Ben okulda bulunduğum sırada Ekim ayının başlarında Kadir Temir yanıma gelerek "yarın bana uğra" dedi. Ben de nedenini sormadım ve ertesi günü Kadir'in çalıştığı hastaneye gittim. Kendisi bana 7-8 cm. uzunluğunda, yuvarlak, gazete kağıdına sarılı normal boyda bir şişe verdi. Ve içinde eter var diyerek bu eteri yarın saat 16.00 sıralarında, Bahçelievler Cami Durağında Ercüment Gedikli bekleyecek, ona vereceksin dedi. Ben de ertesi günü bu şişeyi Bahçelievler Cami Durağına saatinde götürdüm. Ercüment durağın tabelasının asılı bulunduğu direğin altında bekliyordu. Kendisine içinde eter olan şişeyi verdim. Eter şişesini verdikten sonra okula gittim. Şişeyi verirken

kendisiyle herhangi bir şey konuşmadım. Bu eter olayından iki üç gün sonra okulda Abidin Şahiner, Ömer Yavuz ile karşılaştım. Bana Pazar günü akşam üzeri Abidin Şahiner'in evine gel dediler.

(Komser *Dürüst Oktay*, Polis Memuru Şahin Ağan, Sanık *İbrahim Çiftçi* imzalı.)

İbrahim Çiftçi: Emniyette alınan 20 Aralık 1978 günlü ifadesinde:

"... diğer otodan hatırladığıma göre kısa boylu ve görsem tanıyabileceğim bir kişi daha arkamızdan geliyordu. Apartmana girdik. Ercüment kapıyı gösterdi. Kapı tahta idi. Kapıya elle vurduk. Birisi kim o dedi. ... bakınca ben Polis dedim, kapıdan içeri dört kişi birden girdik. Benle Ercüment televizyon bulunan oda gibi yere girdik, odada üç kişi vardı, ortada küçük bir masa vardı. Silahı çektik, kendilerine kıpırdamamalarını söyledik. O sırada Ercüment eteri çıkarttı, tekrar tekrar ağızlarına burunlarına koklattı, bayıldılar. Aynı işlem diğer ikinci bir odada yapıldı. Daha sonra Ercüment hepsinin ellerini odada bulunan tel, kordon, televizyon kablosu ile şahısların ellerini arkadan bağladı."

(Komser *Dürüst Oktay*, Polis Memuru *Naim Tatar*, Sanık *İbrahim Çiftçi* imzalı.)

Numune Hastanesi Başhekimi Dr. Turhan Temuçin, olayda kullanılan eterin ülkücü İbrahim Çiftçi'nin talimatıyla hastanede çalışan bir sempatizan tarafından çalındığını açıklayacaktı.

Naim Tatar'ın anlatımına göre de, Bahçelievler katliamında kullanılan "eter"in, Ankara Nümune Hastanesinden sağlandığı saptanmış, hastanenin depo görevlisi Kadir Temur, "eter"i, İbrahim Çiftçi'ye verdiğini söylemişti. Çiftçi okulda yakalanacak, gözaltına alınacaktı.

Sezen Öz'ün, Doğan Öz dava dosyasında yer alan bilgilerden bize aktardığına göre, İbrahim Çiftçi'nin evinde yapılan aramada, bir yastık kılıfı içersine saklanmış siyah kot pantolon bulunacaktı. Pantolon eter lekeleriyle doluydu, bu, Çiftçi'nin Bahçelievler katliamı sırasında giydiği pantolondu.

Emniyet'te, Duran Demirkıran'la bir araya konan ve gözetlenen İbrahim Çiftçi'nin, birbirlerini daha önceden tanıdığı saptanarak, aynı zamanda Doğan Öz'ün katiline çok benzediği için, olayın tanıklarına teşhis ettirilecekti.

Naim Tatar, Doğan Öz'ün dairesinin bulunduğu apartmanın kapıcısı hayati'nin, sekiz-on kişinin arasına konan İbrahim Çiftçi'yi görür görmez, atılarak yakasına yapıştığını, heyecanla, "İşte bu, işte buydu!" diye öfkeyle konuştuğunu, İbrahim Çiftçi'nin sapsarı kesildiğini anlatıyordu. Tanıklardan biri de öğretim üyesiydi. Çiftçi'yi tanıyacak, ama iki çocuğunun olduğunu masanın üstüne koyacaktı.

"İki" Plaka, "Bir" Araç

Serdar Alten'in, Cumhuriyet Savcı Yardımcısı ve 2. Şube Müdürüne (10 Ekim 1978 günlü) anlatımında, "... silahımız yoktu, olan bütün paramızı aldılar. Sorgudan sonra beni dışarı çıkardılar. Sokakta bekleyen 34 PD, numarasını bilmediğim, ancak 34 PD harf ve rakamlarını katiyetle gördüğüm metalik mavi renkli NOVA markalı arabanın bagajına bindirmek istediler ise de arabanın arkasında konuşmalarından kendisine "Reis" tabir edilen oturan kişi sonradan işaretle geri götürmelerini hatta kelimeleri de kullanarak geri götür[ül]memi isteyince beni tekrar eve getirdiler." anlatımında yer alan "34 PD" plakalı mavi metalik NOVA'ya çok benzeyen "Chavrolet" araba, olayın bir başka yönünün çözülmesinde anahtar rolü oynayacaktı.

Ülkü Ocakları başkanı Muhsin Yazıcıoğlu'nun Bahçelievler olayında adının geçtiğini anımsatan gazeteciye, yaşamdan koparılan 7 TİP'linin savunmanı Erşen Sansal, "Muhsin Yazıcıoğlu'nun, katliam sırasında Çatlı'nın kullandığı ve kendi sorumluluğunda olan 06 PD 137 plaka nolu araç dolayısıyla ifadesinin alınmış olduğunu, davada da gelip ifade verdiğini" belirtmişti. Erşen Sansal'ı izleyelim:

"Katliamda kullanılan arabanın yakalanmasının ilginç bir öyküsü var. Ve o araba ülkücü gençler tarafından sanırım

1977 seçimleri sırasında kullanılmak üzere Türkeş'e hediye edilmiş. Türkeş de daha sonra Ülkücü Gençlik Derneğine vermiş arabayı. Yani o arabanın kullanılmasında Muhsin Yazıcıoğlu'nun iradesi var. Yazıcıoğlu "Basından öğrendim haberi" diyor, "İlgim yok" diyor. Abdullah Çatlı'nın katliamdan hemen sonra gözaltına alınıp sorgulanıp serbest bırakıldığı basında da çıktı hatırlarsanız. Kasım ayında, ayın 8'inde, katliamdan bir ay sonra, "Bu arabayı sen kullanıyormuşsun" diye gözaltına almışlar. O sırada, Muhsin Yazıcıoğlu'nun Emniyete telefon ettiğini, "Çatlı'yı bırakmazsanız Ankara'nın 150 yerinde bomba patlatırız." dediğini, daha sonra bir ülkücünün itiraflarıyla ortaya çıktığını söylemişti.

NOVA marka araç ile Chevrolet aracın birbirine benzerliği biliniyor. 34 PD rakam ve harfleri, mavi rengi ve markası, aracı bulmaya yetmiyor.

Nevşehir-Avanos yolunda bulunan Kozaklı petrol istasyonunda mavi renkli bir Amerikan aracının 34 PD 137 plakası, konuya duyarlı bir politikacının dikkatini çekiyor. "34" rakamlarının, bir karton üzerine yazılmış olduğu gözünden kaçmıyor. Bantla tutturulmuş kartonu kaldırdığında, altında, hakiki plaka nosu olan "06" rakamlarını görüyor, polise iletiyor. "06 PD 137 plaka" mavi Chavrolet aracın, Ankara'da Sivas Öğrenci Yurdunda kalan Mustafa Mit adına kayıtlı olduğu saptanıyor.

Mustafa Mit:

Soruldu: Bahse konu 06.PD.137 plaka sayılı Şavrole malitu marka oto bana aittir. Otomu ekseriya Abdullah Çatlı isimli arkadaşa veririm, bu arkadaş otoyu ÜGD ile ilgili hizmetlerde kullanır. Ekseriye Anadolu'ya bu oto ile gidilir. Hatırladığıma göre Sivas'ta tutuklanan ÜGD Genel Başkanı Muhsin Yazıcıoğlu'nun tahliye tarihi 7.10.1978 günü otom Sivas'a gitti ve geldi, daha sonra ben otoyu Abdullah Çatlı'ya emanet ettiğim için ne yaptıklarını bilmiyorum, otom son zamanlarda çalınmadı, benm malumatım yoktur. Ben yakın zamanda Ankara'dan ayrılmadım. Bu otonun herhangi bir

olaya karıştığını bilmiyorum. Bir ara otomun tamirde olduğunu duymuştum, dedi. (10 Aralık 1978)

(İmzalar: Komser Dürüst Oktay Polis Memuru Orhan Ergün İfade Sahibi Mustafa Mit.)

34 PD ve Abdullah Çatlı

Haluk Kırcı:

"... daha sonra ise Abdullah Çatlı, yanında o zamana kadar tanımadığım adını o gün öğrendiğim İbrahim Çiftçi ve önceden 1-2 defa gördüğüm Kürşat Poyraz geldiler. ... Saat yaklaşık 20.30 olmuştu, bir süre daha içerde oturdular, daha sonra ikişer ikişer dışarıya çıkıp gittiler. Ben içeriye girerken kapının önünde karşı tarafta önceden tanıdığım partinin önünde de sık sık gördüğüm mavi mekanik araba vardı.

(19.11.1980 günlü Askeri Savcılık ifadesi.)

Duran Demirkıran:

"... Saat 21.00 sıralarında, oturduğumuz Dadaş kahvesine, yanımıza Mahmut Korkmaz geldi. "Haydi gidiyoruz" deyince kalktık. 27. Sokak başında bekleyen büyük, temiz, gri veya mavi renkli, karanlık olduğundan markasını ve rengini iyi göremediğim, tahminen yerli olmayan bu arabayı Ercüment'le Mahmut Korkmaz binerek bizden ayrıldılar. ... Reis Ercüment, yanıma geldiğinde, daha evvelce 15. sokağın biraz aşağı kısmında durup bekleyen yukarda bildirdiğim büyük arabanın yanına bir Renault geldi. ... Bu sırada büyük dediğim arabanın içinde birisinin sigara içtiğini gördüğümden beni devamlı kontrole gelen Ercüment'e bu kişiyi sordum. Bana "O büyük reistir!", Abdullah Çatlı olduğunu söyledi. Yalnız ben Büyük Reis Abdullah Çatlı'nın yüzünü görmedim. ... Büyük reis denen Abdullah Çatlı'nın, ben arabadan indiğini görmedim. Hep arabada otururken gördüm. ... Haluk Kırcı ile Bünyamin Adanalı da ortalarında kollarından tuttukları kişiyi çıkarıp büyük arabaya götürdüler ve kesin olarak binerken de gördüm. Büyük reis dediğimiz Abdullah Çatlı, yine bu sırada arabada oturuyordu.

... Ömer'le ben verilen talimat üzerine ayrıldık. 3. Cadde ile 17. Sokağın kesiştiği yere geldiğimizde 56/2 nolu evin yakınındaki büyük araba önümüzden geçti. Hemen arkasından beklediğimiz evin istikametinden iki silah sesi duydum." (24,12,1978 günlü C. Savcısına ifadesinden.)

Haluk Kırcı:

"... Saat 8'de Abdullah Çatlı ve eskiden yurttan tanıdığımız Kürşat Poyraz isimli arkadaşlar geldiler. ...

"... Mahmut ve Kürşat, Abdullah Çatlı'ya gidin sorun, bu böyle olmaz dedim. ...

"... bir saate yakın bir zaman geçti, kapıda bir araba sesi duyuldu. Mahmut elinde bir şişe ve pamuk olmak üzere eve döndüler. Eter vermiş Abdullah onu getirmiş. ...

"... Dışarı çıkarak Abdullah'ın yanına geldim. Arabada oturuyordu. Dedim ki hepsini böyle bayıltıp öldürmek zor olur. Birer ikişer evden alıp götürelim, değişik yerlerde öldürelim. ...

"... iki kişiyi Mahmut'la birer birer arabaya götürüp bindirdik. Çatlı'nın kullandığı mavi "Chevrolet" marka arabayla yola çıktık. Çatlı ana yollardan Eskişehir yoluna sürdü. ...

"... Arabadan ikisini aldım. Yolun kenarına, toprak yamaca getirdim. Elleri arkadan bağlıydı. Kafalarına gelecek şekilde silahı tutarak ateşledim.

"... Hızla gelerek arabaya bindim. Tamam dedim. Hızla eve geldik..."

"... "Mahmut yarı-baygın olan Serdar'ı yanlarına alarak arabaya götürdüler, biraz sonra geri getirdiler. Biraz evvel ekip otosu buradan geçmiş. Çatlı geri götürmelerini söylemiş. ..." (17.11.1980 günlü, Askeri Savcılar Kurulu için elyazılı ifadesinden.)

Serdar Alten:

...Sorgudan sonra beni dışarı çıkardılar. Sokakta bekleyen 34 PD numarasını bilmediğim, ancak 34 PD harf ve rakamlarını katiyetle gördüğüm mavi renkli NOVA markalı arabaya bagajına bindirmek istediler ise de arabanın

arkasındaki konuşmalardan kendisine Reis tabir edilen oturan kişi sonradan işaretle geri götürmelerini hatta kelimeleri de kullanarak geri götür[ül]memi isteyince beni tekrar eve getirdiler. (10.10.1978 günlü anlatımı.)

Muhsin Yazıcıoğlu:

Ben 1978 senesi sonlarına doğru ÜGD Genel Başkanı seçildiğimde teşkilatın emrinde metalik mavi renkte plakası 06 PD ile başlayan ancak numarasını hatırlayamadığım Chevrolet marka bir araba vardı. Bu arabanın hangi tarihte alındığını kesinlikle bilemem. Ancak trafikte Mustafa Mit adına kayıtlı görülüyordu. Araba derneğin emrinde kullanılırdı. Bu arabayı dernek görevlilerinden işi olan genel başkan olarak benden ve o tarihlerde 2. başkan olan Hasan Çağlayan'dan izin almak suretiyle kullanırlardı. 1978 yılı başında Abdullah Çatlı 2. başkan seçilince bu arabayı Abdullah Çatlı, başka bir amaçla kullanılması gerektiğinde de şoförlüğünü Sait Solmaz ve İbrahim Sarı yapardı. Bahçelievler'de 7 kişinin öldürüldüğü gün arabanın Abdullah Çatlı'da olduğunu tahmin etmekteyim, Çünkü araba Genel Başkan olarak bende değildi, benim yardımcım olan Abdullah Çatlı'da olması kuvvetle muhtemeldi. (13.2.1981 günlü Askeri Savcılığa ifadesi.)

Haluk Kırcı

Haluk Kırcı: Bu olaydan yaklaşık 2 gün kadar sonra yine eve gelen Çatlı, bana sen buralarda görünme hemen köyüne git dedi. Ben Ankara'dan ayrılarak memleketim olan Erzurum'a gittim, daha sonra bu olaydan arandığımı öğrenince kaçıp saklandım." (19.11.1980 günlü Askeri Savcılığa ifadesi.)

Haluk Kırcı: Benim Erzurum'a gelişimden 10-12 gün sonra Mahmut Korkmaz da Erzurum'a geldi. Bana önceleri olayı anlatmadı. Daha sonraki buluşmalarımızda Bahçelievler'deki olayı kastederek bu işten bir şey çıkmaz artık yırttık dedi. Daha sonra olayı anlattı, bana nakledişine

göre beraberce birlikte kaldığımız evden çıktıktan sonra Bahçelievler'de komünistlerin kalmakta oldukları eve kapıyı çalarak Mahmut, Ercüment, İbrahim ve Kürşat'la birlikte silah zoruyla girdiklerini, iki kişiyi dışarıya çıkartarak Eskişehir yolunda öldürdüklerini, ancak kimin öldürdüğünü söylememişti, benim tahminime göre ve Mahmut Korkmaz'ın anlatmasına göre Abdullah Çatlı'nın bulunduğu arabayla birlikte Ercüment'de olduğu halde götürdüklerini söylemişti. Ancak İbrahim'in arabayla gelip gelmediği yolunda bir şey söyleyip söylemediğini şimdi hatırlıyamıyorum, daha sonra tekrar eve dönerek içeriye girdiklerini, içerde bulunan 5 kişiyi eterle bayılttıklarını ve kendisinin birisini askıyla boğmaya çalıştığını ancak beceremediğini sonradan havlu ile boğduğunu, daha sonra tabancayla öldürmeyi kararlaştırarak bir odada hepsini divana oturttuklarını ve İbrahim'i evde yalnız bırakarak evden ayrıldıklarını diğer kişileri de İbrahim'in öldürdüğünü bana nakletmişti." (...)

Erzurum'da arandığımı duyunca İstanbul'a gittim. İstanbul'da çeşitli yerlerde saklandım. Abdullah Çatlı ile İstanbul'da hiç görüşmedim evinde kaldığım doğru değildir, bu aralarda Ankara'ya geldim. Ankara'da Yaşar Yıldırım'la buluşup bana sağladığı sahte kimliği aldım ve tekrar Erzurum'a gittim. Bu sırada 12 Eylül harekatı gerçekleşmişti bundan yaklaşık 1 ay kadar geçtikten sonra bir gün Erzurum'da Aslan Gözütok diye bir arkadaş Ankara'dan gelen Muhsin Yazıcıoğlu'nun benimle görüşmek istediğini söyledi. Bana bildirilen Cumhuriyet caddesindeki Hemşin Pastanesine gittim önceden bir defa gördüğüm ancak konuşmadığım Muhsin Yazıcıoğlu yanında tanımadığım bir kişi ile oturuyordu, bir süre konuştuktan sonra tanımadığım o bir kişiden ayrılarak baş başa konuşmaya başladık, bana ne yaptığımı sordu, bunaldığımı teslim olacağımı söyleyince "Sizin dosyayı en iyi bilen benim, senin teslim olmana gerek yok, kaçabildiğin kadar kaç" dedi, ilaveten şayet yakalanırsan olayı elinden geldiği kadar saptırarak anlat, diye talimat verdi. Bu arada Turan (Demirkıran) ile İbrahim

(Çiftçi) bizim teşkilatın en güvenilir kişileri, onları kurtarmamız lazım, sen suçu tamamen üstlen dedi ve olayla ilgili benim de bir kısmını bildiğim ayrıntıları bana tekrar tekrar anlattı, bu arada telkinlerde de bulunuyordu, biz davamızda başarıya ulaşacağımızı biliyoruz, bu arada birkaç kişinin asılması o kişiyi ölümsüz yapar şeklinde konuşuyordu. Yine ilaveten Abdullah Çatlı'nın teşkilata ters düştüğünü teşkilattan koptuğunu bu nedenle yakalanırsam hiç acımadan Abdullah Çatlı'yı suçlamamı söyledi, ve bana Abdullah Çatlı'nın İstanbul'daki evinin yerini ve içini tarif etti, orada saklandığımı söylememi de istedi. İstanbul'da iken 8 Kasım 1980 günü Kadıköy vapur iskelesinde kimlik kontrolü yapıldıktan sonra vapura binmek üzere iken tanımadığım sivil kıyafetli birisi askerlerle gelerek beni işaret etti, ve yakalanmamı sağlattıktan sonra ayrıldı. Bu kişiyi tanımam, ancak sonradan askerler bana sivil polis olduğunu söylediler.

Benim yakalanmam sırasında bir ihbar olduğunu sanıyorum, ancak kimin ihbar ettiğini bilemiyorum. Ancak Muhsin Yazıcıoğlu, Abdullah Çatlı'yı yakalatmayı düşünerek benim yakalanmamı teşkilatın planlayıp planlamadığını bilemem, ancak ben Kadıköy Emniyet Müdürlüğündeki sorgulanmamda kimliği bana Abdullah Çatlı'nın verdiğini söylemiştim, yakalanacağımdan benim haberim yoktu, bu nedenle bana yakalandığımda yardımcı olunacağı yolunda herhangi bir güvence verilmedi, yine Muhsin Yazıcıoğlu sen olayı üstlen İbrahim ve Turan bizim için çok önemli onlar çıktıktan sonra senin olay sırasında Malatya'da veya bir başka ilde hastanede yattığına dair rapor vereceğini böylece kendimi çok fazla riske etmeden salıverilmemi sağlayacağına beni inandırmıştı.

Olaylar kesinlikle bu şekilde oldu, Muhsin Yazıcıoğlu'nun halen nerede olduğunu bilmiyorum ancak çeşitli illerde dolaşarak Askeri yönetimin partimizin aleyhindeki tutumuna karşı kamuoyu oluşturmaya çalıştığını Genelkurmay Başkanlığına çeşitli illerden mektuplar yazdığını söylemişti, şimdilik başka bir diyeceği olmadığını anlattıklarının

tümünün doğru ve gerçeği yansıttığını söyledi.

Sorgusu şimdilik yeterli görüldü birlikte okunup imzalandı. (19.11.1980 günlü Yardımcı Askeri Savcıya ifadesi.)

İbrahim Çiftçi: Bende 7.65 çapında yerli yapı, Ömer Yavuz'da büyük bir silah, Ömer Özcan'da 14'lü bir tabanca, Ercüment Gedikli'de ise büyük bir tabanca vardı. Bizim bulunduğumuz odaya birkaç dakika sonra, evin önünde arkamızda duran ikinci arabadan inen büyük kafalı, kısa boylu, esmer, daha doğrusu çok kısa olmayıp benden kısa birisi de ismini bilmediğim bu arkadaş da bulunduğumuz odaya girdi. Ercüment cebinden bir eter şişesi çıkartarak içerdeki üç kişiye koklatıp bayıltınca yere düştüler. Ercüment kordonla her üçünün de kollarını arkadan bağladı. Arkamızdaki odaya giren büyük kafalı esmer benden kısa olan ismini bilmediğim arkadaşımız bayılanlardan birisinin sırtüstü yatar vaziyetteyken boğazını sıkarak boğdu, arkadaşlarım odada bayılttıkları iki kişiyi yandaki iki odaya sürükleyip götürdüler. Ben boğulan kişinin yanında kaldım." (26 Aralık 1978, Cumhuriyet Savcılığı ifade tutanağı.)

Haluk Kırcı: "... Dedim ki hepsini böyle bayıltıp öldürmek çor olur. Birer ikişer evden alıp götürelim, değişik yerlerde öldürelim. İki kişiyi Mahmut'la birer birer arabaya götürüp bindirdik. Çatlı'nın kullandığı mavi "Chevrolet" marka arabayla yola çıktık. Çatlı ana yollardan arabayı Eskişehir yoluna sürdü. Gece karanlıktı. Arabadan ikisini aldım. Yolun kenarına toprak yamaca getirdim. Elleri arkadan bağlıydı. Kafalarına gelecek şekilde silahı tutarak ateşledim. İyice hatırlamıyorum. Galiba üçer kurşun sıktım. Hızla gelerek arabaya bindim. Tamam dedim. Hızla eve geldik. İki kişi daha alacaktık. Eterle Kürşat'ın hepsini bayıttığını gördüm. Mahmut yarı baygın olan Serdar'ı yanlarına alarak arabaya götürdüler, biraz sonra geri getirdiler. Dedim ki bunları tek tek baygınken boğalım. Yerde yatan birini orda duran askıyla boğmaya kalktım. Çok zor oluyordu, beceremedim. Çocuğun boğazından hırıltı geliyordu. Baktım olacak gibi değil. Yerde bulunan havluyu alarak ağzına ve

burnuna sıkıca bastırdım. Böylece bir iki dakika geçti. Çocuk ölmüştü. Boğmak zor, silah kullanmak mecburiyetindeyiz. Sedirin üzerinde oturan dört kişiye ateş etmeye başladım. Yakın mesafeden kafalarını hedef alıyordum. Silahımda mermi bitince hızla evi terk ederek sokağa çıktım koşarak eve geldim. ... Çatlı'nın kaldığı eve gittim. Silahı Çatlı'ya verdim. ... İnandığım bir uğurda mücadele ettim. VE BUNDAN GURUR DUYUYORUM. Allah Türk Milletini korusun. (17 Kasım 1980, elyazılı ifadesi. Büyük harfler ifade sahibinindir.)

(1) *Haluk Kırcı*: "Ben kesinlikle bu 7 kişinin öldürülme olayına karışmadım." (8.11.1980 günlü ifadesi.)

(2) *Haluk Kırcı*: "Bunun için "milli devlet güçlü iktidar" istiyorduk. Bölgemizde çok iyi tanıdığımız "komünistler" vardı. Birkaçının adresini biliyorduk. "Komünistleri bulup cezalandırabiliriz" dedim." (17 Kasım 1980 günlü elyazılı ifadesi.)

(3) *Haluk Kırcı*: "Ben Bahçelievler'de 7 TİP'linin öldürülmesiyle ilgili olayı bütün açıklığıyla kabul ediyorum, bu suçu işledim, ancak pişman değilim. Ülkenin ve milletin bütünlüğüne bölünmezliğine inanan ulusal değerlere ve dinine bağlı bir Türk genci olarak görüşümü paylaşmayan kişilerin durum ve tutumlarını ülkenin yararına görmediğim için bu suçu planlayıp daha sonra isimlerini vereceğim kişilerle birlikte işlemiştim. (17 Kasım 1980 günlü Askeri Savcılık ifadesi.)

(1) *Haluk Kırcı*: "Ben Bahçelievler'de 7 kişinin öldürülmesi ile sonuçlanan olayın hazırlığı döneminde herhangi bir bilgi ve görgü sahibi değilim. 8 Ekim 1978 günü yaklaşık 18.00 sıralarında eve geldim. Ben eve girdikten sonra Mahmut yalnız olarak eve geldi, daha sonra Duran Demirkıran'la Ercüment Gedikli geldiler. Daha sonra Abdullah Çatlı, yanında o zamana kadar tanımadığım adını o gün öğrendiğim İbrahim Çiftçi ve önceden 1-2 defa gördüğüm Kürşat Poyraz geldiler. Hoca ile ben dışarıda kaldık, içerde ne konuştuklarını bilmiyorum. Mahmut bana çay yapmamı

söyledi, ben çay yapıp yanlarına girdiğimde, Çatlı, Mahmut Korkmaz'a bunu gönderelim mi diye sordu. Bu sırada ben içerde Çatlı'nın ayaklarının arasında yerde büyükçe bir tabanca gördüm. Çatlı, koparılmış bir zarf kapağının üzerinde yazılı adrese bakmamı söyledi, ... evde planlanan olayı ben önceden bilmiyordum. Ancak olaydan sonra haberlerden öğrendim. Olaydan yaklaşık 2 gün kadar sonra yine eve gelen Çatlı, bana sen buralarda görünme hemen köyüne git dedi. Daha sonra bu olaydan arandığımı öğrenince kaçıp saklandım. (19.11.1980 günlü Askeri Savcılık ifadesi.)

Haluk Kırcı: "Eve, Ercüment, Mahmut, Kürşat ve ben birlikte girdik. Eve girdiğimizde sadece iki kişide silah vardı. Evde yaklaşık 5 saat kaldık. İçerde, ellerini, ayaklarını bağladığımız ve sorgulamaya başladığımız 7 kişiden Osman Nuri Uzunlar ölünce her şey değişti ve panikledik. ... İki kişiyi Çatlı'nın kullandığı otomobile gönderdik. Gecenin o saatinde bir polis ekip otomobili görülünce diğerlerinin otomobille götürülmesinden vazgeçildi. Kişilerin evde öldürülmesini kararlaştırdık. Ne yalan söyleyeyim dört kişiyi orada ben öldürdüm. Bir kişi de sorgu sırasında havasızlıktan ölmüştü." (Haluk Kırcı anlatımı, Öztürk, s. 155.)

"Ağır Ceza Mahkemesi"nde

Olaydan 22 yıl sonra yakalanan Ünal Osmanağaoğlu, Bünyamin Adanalı ile birlikte, Ankara Üçüncü Ağır Ceza Mahkemesinde yargılanmıştı. Ünal Osmanağaoğlu hakkında, "yargılamanın hakkaniyetten yoksun olduğuna" karar veren Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararının, Askeri Mahkemenin değil, Ağır Ceza Mahkemesinin kararı üzerine "kurgulandığını", burada, bir kez daha belirtelim. Bahçelievler katliamında hunharca öldürülen yedi masum gencin aile üyeleri olarak davaya katılan Serhat Alten, Abdullah Gevenci, Namık Kemal Ersan, Şükriye Ezgin, İbrahim Uzunlar ve İhsan Can'ın vekilleri Erşen Sansal ve

Nezahat Gündoğmuş'un, Ünal Osmanağaoğlu'nun Ankara Üçüncü Ağır Ceza Mahkemesinde yargılanması sürecinde, mahkemeye sundukları (6..10.2000 günlü) Esas Hakkındaki dilekçelerinde, şu görüşlere yer vermişlerdi:

1978 yılının 8 Ekim gecesi Türkiye'nin yakın geçmişinin en kanlı olaylarından biri yaşandı. 9 Ekim sabahı, tüm Türkiye kamuoyu, insanlık dışı hunhar bir katliamın haberleriyle çalkalandı.

Türkiye İşçi Partisi üyesi 7 genç, bu katliamın hedefi oldular. Kamuoyunda "Bahçelievler Katliamı" diye bilinen bu olayda, Faruk Ersan, Serdar Alten, Latif Can, Efraim Ezgin, Salih Gevenci, Osman Nuri Uzunlar, Hürcan Gürsoy acımasız bir biçimde katledildiler. Olay, yalnız Türkiye'de değil, bütün Dünyada nefret yarattı. Dünya basını, dünya televizyonları, radyoları, geniş çevreler olayı büyük tepkilerle karşıladılar. Bu katliamı planlayarak gerçekleştiren kişiler, hayatlarında yüzlerini bile görmedikleri bu yedi genci, sokakta takip ederek, adreslerini evlerini araştırıp saptayarak, nihayet bir gece yanlarına aldıkları eteri, silahı, arabalarıyla, çeşitli cinayet araç ve malzemeleriyle düzenledikleri kanlı olayda, saatler süren insanlık dışı işkencelerle katlettiler.

1978 yılının 9 Ekim sabahında, elleri tellerle bağlanmış, ağızlarında tıkaçlar, beyinlerine sıkılmış kurşunlarla ya da boğularak öldürülmüş cesetleri bulunan maktullerin katledildiği ve vahşet örneği zulümlerle işlenen bu katliam, aradan 21 yılı bulan bir süre geçmiş olmasına karşın, bugün hala Türkiye'de yargının, basının ve kamuoyunun, hükümetlerin, yasama organının gündeminde önemli bir yer işgal etmektedir.

Sanık Ünal Osmanağaoğlu, bu vahşi katliamın en önemli faillerinden biridir.

Bahçelievler Katliamı, olayın ardından soruşturma aşamasında elde edilen kanıtlarla tamamıyla aydınlığa çıkmış, olayın nasıl planlanıp ne suretle yapılmış olduğu açıklığa kavuşmuş, olayın sanıklarının büyük bir bölümü, daha soruşturmanın başlarında teker teker yakalanmış, tüm saptırma, örtbas etme çabalarına karşın, bu menfur katliam kanıtlanmıştır. Olayın ne suretle cereyan ettiği ve kimler tarafından icra edildiği üst yargı organının,

Yargıtayın da onayından geçerek kesinlik boyutuna ulaşmıştır.

Duran Demirkıran, Ünal Osmanoğlu'nun, olay yerine Çatlı, Çiftçi, Kırcı vb. ile birlikte geldiğini, 56/2 nolu eve girdiğini, kendileri ordan ayrılırken, silah seslerini duyana değin içerde kaldığını 21.12.1978 günlü, C. Savcı Yardımcısına ifadesinde şöyle anlatmıştı:

*"**Olay gecesi** ikinci Reno arabadan inen daha önce tanıdığım Ünal'ın yanındaki iki kişiyi **daha evvelce görmemiştim. Birisi uzun boylu, yapılı, Ünal'ın tipinde idi ve bunun saçları da kabarıktı. Diğeri kısa boylu idi ve karanlık olduğundan giysilerini ve yüzlerini fark edemedim. Ancak şimdi emniyette bulunan, bana gösterdiğiniz adının İbrahim Çiftçi olduğunu söylediğiniz yukarda bildirdiğim büyük arabanın yanına bir Reno'nun geldiğini, ancak karanlıkta rengini tam olarak bilemediğim ve içinde üç kişinin inerek arabanın yanında beklediklerini, Ercüment'e söyleyince, o da** bizim Ünal'gil geldiler **karşılığını verdi. Bu arabadan inenlerden** eskiden beri tanıdığım Ünal'ın indiğini ben de görmüştüm. Ünal boylu boslu olduğundan derhal tanınacak bir tiptir. **Diğer insanlardan birisi** Ünal tipinde, uzun ve yapılı bir kişi idi. **Üçüncü kişi kısa boylu idi.** Ünal'ın dışındakileri karanlık olduğu için ve **tahminen 100 metre kadar ilerde durduklarından** simalarını, renklerini tayin edemedim. **Yalnız** Ünal'ın tipine benzeyenin **kabarık saçlı olduğunu gördüm. Sanığa** Ünal dediği kimsenin soyadı sorulduğunda bilmediğini bildirmekle Ünal'ın fotoğrafı gösterildi. "Evet Ünal budur, gecede gördüğüm, burada tanıdım" demekle Ünal denen kişinin Ünal Osmanağaoğlu olduğu, sanık tarafından kesinlikle belirlendi. Tanıdığım Ünal'la beraber inen **iki kişinin yanına Ercüment gelince, gözetlediğimiz 56/2 nolu eve beraberce gittiler. Bu sırada büyük dediğim arabanın içinde birisinin sigara içtiğini gördüğümden, beni devamlı kontrola gelen Ercüment'e bu kişiyi sordum. Bana "o büyük reistir" Abdullah Çatlı olduğunu söyledi. Yalnız ben büyük reis Abdullah Çatlı'nın yüzünü görmedim. Abdullah Çatlı'yı daha önceden tanırım; kendisi Mali Bilimler ve Muhasebe Yüksek Okulunda öğrencidir. Ülkücü Gençlik Derneği 2. başkanlığı yaptığını biliyorum. 56/2 no'lu eve benim görmediğim,**

Ercüment'in bildirdiği iki kişi ve sonradan Reno araba ile gelen Ünal Osmanağaoğlu ve beraberindeki iki kişi ile Ercüment'in eve girdiklerini gördüm. Büyük reis denen Abdullah Çatlı'nın, ben arabadan indiğini görmedim. Hep arabada otururken gördüm. Yukarıda anlattığım şekilde Ünal Osmanağaoğlu ve yanındaki iki kişi eve girdiler. Ercüment'le Mahmut Korkmaz'ı ;;ketinize gidin, para ve diğer ihtiyaçlarınızı temin edelim" dedi. Biz bu şekilde konuşurken 56/2 no'lu evden daha evvelce tanıdığım Haluk Kırcı ile Bünyamin Adanalı da ortalarında kollarından tuttukları bir kişiyi çıkarıp büyük arabaya götürdüler ve kesin olarak binerken de gördüm. Büyük reis dediğimiz Abdullah Çatlı, yine bu sırada arabada oturuyordu. Ömer'le ben verilen talimat üzere ayrıldık. 3. cadde ile 17. sokağın kesiştiği yere geldiğimizde 56/2 no'lu evin yakınındaki büyük araba önümüzden geçti; hemen arkasından beklediğimiz evin istikametinden iki silah sesi duydum. Ayrılmadan evvel silah sesi duymadım. Biz Ayrılıp gittiğimiz ana kadar, sonradan Reno ile gelip 56/2 no'lu eve giren Ünal Osmanağaoğlu ve yanındaki iki kişi, ayrıldığımız ana kadar bu evden çıkmadılar. ... Öldürme olayına karışan Bünyamin Adanalı, Haluk Kırcı ve Ünal Osmanağaoğlu'nu (olaydan sonra) hiç görmedim."

Ağır Cezadan AİHM'ye

Yineleyelim:

Ünal Osmanağaoğlu'nun avukatları, AİHM'ye başvurularında, "Ünal Osmanağaoğlu"nun adı geçen iki ifadenin, (1) Duran Demirkıran'ın ifadesinin, (2) Muhsin Yazıcıoğlu'nun ifadesinin, baskı ve işkence altında alınan ifadeler olduğunu, bu nedenle tanıklıklarının geçersiz sayılması gerektiğini savlayacaklardı.

Ünal Osmanağaoğlu'nun olaydan 22 yıl sonra yargılanacağı Ankara Üçüncü Ağır Ceza Mahkemesine, savunmanlar Nezahat Gündoğmuş ile Erşan Sansal'ın sundukları Esas Hakkındaki Dilekçelerinde yer verdikleri ve Ünal Osmanağaoğlu'nun birçok kez adının geçtiği Duran

Demirkıran'ın ifadesinin baskı ve işkence altında verildiği savlanarak, bu olaydan tam da 31 yıl sonra, bu ifadenin geçersiz sayılmasını AİHM'den talep etmişlerdi.

Ankara İkinci Sulh Ceza Mahkemesine, tutuklanması istemiyle çıkacak olan Duran Demirkıran, Ülkü Ocakları Sorumlusu Ercüment Gedikli'nin isteği üzerine Ömer Özcan'la birlikte, TİP'lilerin oturduğu evi tespit ettiklerini, olay gecesi olayın yaşandığı sokağa "gözcü" olarak konduklarını söylemiş, diğer kişiler yanında, eskiden tanıdığı Ünal'ın (Ünal Osmanağaoğlu'nun) 56/2 nolu eve girdiğini gördüğünü ifadelerinde yinelemiş, ayrıca "Karakolda alınan ifadesinin doğru olduğunu" belirterek, "okunan ifadem doğrudur." dediği Mahkeme tutanağına geçmişti.

AİHM'sine, Ünal Osmanağaoğlu'nun avukatları, D[uran] D[emirkıran]'ın 30 Haziran 1979 tarihinde, askeri savcılık önünde verdiği ifadede, "işkence altında sorgulandığını ve tamamı polis tarafından kaleme alınan tutanağı zorla imzaladığını söylediğini" ileri sürmüşlerdi. Kanıt ise, Duran'ın penis civarında kaynağı açıklanmayan bir lezyon teşhisi konmuş olmasıydı.

Elimizdeki Duran Demirkıran'ın ilk ifadesi kendi elyazısıyladır ve dört sayfadır. Emniyette, Cumhuriyet Savcılığında ve Mahkemede verdiği dört ifadesinin dördünün de birbiriyle tutarlı olduğu, Ünal Osmanağaoğlu ile Bünyamin Adanalı'nın birlikte yargılandığı duruşmada, Ankara 3. Ağır Ceza Mahkemesi Başkanı tarafından ifade edilmişti.

Duran Demirkıran'ın ifadesini alan ve Bahçelievler duruşmasını yürüten Başkomser Dürüst Oktay"a, mahkemede, yargıç, "iddialar için ne diyorsun?" diye sormuş, Oktay, "sanıklara herhangi bir şekilde baskı ve işkence yapmadık!" demişti. (Öztürk, s. 111.)

Duran Demirkıran'ın zor okunan çok yeri silik elyazılı ifadesi dışında Emniyet (19.12.1978) ve Savcılık (21.12.1978) ifadeleri ve tutuklanma kararı (25 Aralık 1978) var. Osmanağaoğlu'nun avukatlarının AİHM'ye başvurularında,

Duran Demirkıran'a, 20 Haziran 1979'da, askeri savcılık önünde verdiği ifadede, işkence altında sorgulandığını söylemiş olması olasıdır. Bu ifade, Bahçelievler toplu kıyını sanığı olarak verilmiş ise, gözetim altına alındığı, emniyet ve savcılıkta verdiği ifadelerden 6 ay sonra, penisinde saptanan kaynağı belirsiz bir lezyonun, bir işkence kalıntısı değil, bir mizah konusu olacağı anlaşılır bir şeydir.

Bir mizah konusu da, Muhsin Yazıcıoğlu'nun ifadesini işkence ve baskı altında verdiği iddiasıdır. Yazıcıoğlu, çırılçıplak askıdayken Haluk Kırcı'yla yüzleştirildiğini söylemiş, ifadesini işkence altında verdiğini savlamış. Bu, Ünal Osmanağaoğlu'nun avukatlarını, çok heyecanlandırmışa benziyor.

Anlatımlarda çelişkiler var:

Birincisi: Haluk Kırcı 8 Kasım 1980'de İstanbul'da yakalanmış, 11 Kasımda Ankara'ya getirecek ekibe teslim edilmişti. 17 Kasımda Askeri Savcılık (savcılardan oluşan bir kurul) tarafından ifadesi alınmış, aynı gün, "İddianame"deki söylemle, "gerek bedenen, gerek ruhen tam sağlam" olduğuna ilişkin 7 imzalı rapor düzenlenmişti. Bunun, Kırcı'nın işkence görmediğinin kanıtı olması bir yana, ifadesinin Askeri Savcılıkta alınmış olmasının anlamı, Emniyette alınmadığının kanıtıydı. Muhsin Yazıcıoğlu'nun "Ünal Osmanağaoğlu'nun adının olayda yer aldığının pekiştirmeli olarak geçtiği ifadesi ise, 13 Şubat 1981'de ve Askeri Savcı tarafından alınmış ifadesidir. İki tarih arasında iki aydan fazla bir süre vardır.

İkincisi: Bahçelievler katliamından bir ay sonra, 8 Kasımda (1978) olay sırasında kullanılan Nova/Chevrolet marka araba ile ilgili olarak, Askeri Savcılık, Muhsin Yazıcıoğlu'nun ifadesini almıştı. Çünkü bu araç, Ülkü Ocakları başkanının emrine tahsil edilmişti ve Ülkü Ocaklarının etkinliklerinde kullanılıyordu. Yazıcıoğlu, burada, "Başkan" olarak kendisine tahsis edildiğini, Bahçelievler katliamında kullanılmış olması dolayısıyla, arabayı kullanan kişiyi bulmak anlamında olayı kimin planlayıp

gerçekleştirdiğini öğrenmek istemiş, kendi anlatımına göre, önce ülkücülerin karargahı olarak bilinen Site Yurdu Müdürü olması olası Ünal Osmanoğlu'na sormuş, sağlıklı bir yanıt alamamış, İkinci Başkan Abdullah Çatlı'yı sormuş, bilgisi olmadığı yanıtını almış.

Muhsin Yazıcıoğlu'nun 13 Şubat 1981 günlü Askeri Savcılık ifadesinden okuyalım:

"2'inci başkanım olan Abdullah Çatlı'ya sorduğumda haberinin olmadığını söyledi. Ancak soruşturmayı sürdürdüm. Site yurdunda başkan olup olmadığını hatırlayamadığım Ünal Osmanağaoğlu'na sorduğumda önce bu konuda bir bilgisi olmadığını söyledi. Tekrar konuştuğum Ünal Osmanağaoğlu bana bu olayı Abdullah Çatlı'nın emri ve organizasyonu ile kendisi dahil olmak üzere Haluk Kırcı, Mahmut Korkmaz, Bünyamin Adanalı ile birlikte işlendiğini söylemişti. Ancak burada Ercüment Gedikli'nin adından da bahsettiğini hatırlar gibiyim, ancak kesin emin değilim."

Başlangıçta da, 06 PD 137 plaka nolu araçla ilgili olarak açıklamalarda bulunmuştu Yazıcıoğlu. Üstelik Yazıcıoğlu'nun ifadesi, "ifade sahibi" olarak alınmıştı, "sanık" olarak değil.

Bu ifade ile ilgili bir işkence iddiası sözkonusu edilemeyeceği gibi, yadsınılmasını gerektirecek bir şey olmadığı da açıktı.

Ama şimdi, AİHM'ye, işkence savıyla, Ünal Osmanağaoğlu'nun adının geçtiği ifadenin hukukça geçersiz sayılması talep edilecekti.

Üçüncüsü: Bahçelievler Katliamından bir ay sonra, 8 Kasımda (1978), Abdullah Çatlı, olayda kullandığı mavi renkli Chevrolet arabanın Serdar Alten'in ilk numarasını ve harflerini verdiği arabanın aynı araba olması dolayısıyla gözaltına alındığı zaman, Muhsin Yazıcıoğlu, Emniyete telefon ederek, Çatlı'nın hemen serbest bırakılmasını buyurmuş, bırakılmaması durumunda, Ankara'nın 150 yerinde bomba patlatacağını söylemişti. Emniyeti tehdit etmiş ve baskısı altına almış (1978) bulunan Yazıcıoğlu'na, aynı günlerde,

aynı makamlarda işkence yapıldığını savlamak doğru olabilir miydi!

Dördüncüsü: Emniyet 2. Şube 1. Kısım polis memuru Naim Tatar'ın anlatımı: "MHP'liler 12 Eylül darbesini darbeden önce öğrenmiş olacaklar ki, o gece MHP Genel Merkezinden bazı bavullar kaçırılmış, Ankara Sıkıyönetim Savcılığı, bavulların kaçırıldığını öğrenmiş, ama nereye kaçırıldığını belirleyememişti.

"Yakalanan bir kişi, soruşturma sırasında, bu bavulları Anıtkabir'in Bahçelievler'e bakan yönüne gömdüklerini söylemiş, ama yerini tam göstermemişti. Bavulların kimlerle götürüldüğü sorulduğunda, "Başımızda Muhsin başkan vardı!" demişti. Diğer şahsı bulmak için girdikleri büroda, Muhsin Yazıcıoğlu ile karşı karşıya gelmişler. "Aldık, getirdik. Arkadaşlar hemen gözünü bağlamışlar. "Konuşalım da ondan sonra bağlayın" dedim. Odama getirdiler, gözlerini açtılar. "Beni tanıyor musun?" dedim, "Tanıyorum" dedi. "Burada böyle konuşalım mı, içeri mi göndereyim?" "Burada konuşalım" dedi. "12 Eylül gecesi Genel Merkezden çıkarılan valizleri nereye gömdünüz?" dedim. Kağıda çizdi. "Yer olarak burası, ama oraya gidersem daha rahat gösteririm" dedi. Alana gittik. Anıtkabir'in hemen arkasında yaklaşık olarak 100 metrekarelik bir alan gösterdi. Devlet Su İşlerinden dozer çağırdık. Valizlere ulaştık. Valizlerin içersinde ilk kez gördük C-4 patlayıcıyı. Hiç kullanılmamıştı o zamanlar. Çeşitli silah parçaları, silah iğneleri vardı. Değiştirilmiş silah namluları vardı. Bunların kullandığı silahların namlularını Kırıkkale'de Makine Kimya'dan emekli olmuş bir şahıs değiştiriyordu."

Naim Tatar şunları ekleyecekti: "Yazıcıoğlu, yıllar sonra işkence gördüğünü anlattı televizyonlarda, ama doğru değildi, işkence filan yapılmadı." (Işık Kansu, "Kan Denizindeki Mercek", Cumhuriyet, 7 Ekim 2010.)

Buradan çıkarılabilecek maddi sonuçlar şunlar olabilirdi: (1) Muhsin Yazıcıoğlu, Askeri Savcılıkta, 13 Şubat 1981'de, "ifade sahibi" olarak ifade vermişti. Nedenini Ülkü Ocakları

Derneği başkanının emrinde bulunan Nova'ya benzeyen Chevrolet aracın Bahçelievler katliamında kullanılmış olmasıydı. İşkence savı ise, MHP'de saklanan cinayet, suikast ve katliamda kullanılan ve kullanılacak olan silah ve mühimmatın 12 Eylüle öngelen gece, MHP genel merkezinden alınarak Anıtkabrin eteğinde bir yere gömülmesiyle ilgiliydi. Naim Tatar, çekinmiyor, "Burada böyle konuşalım mı, içeri mi göndereyim!" diyor. "Burada konuşalım" yanıtını alıyor.

Emniyete alındığında, konu, MHP Genel Merkezinden bavullarla taşınan silah ve cephaneyle ilgiliydi. Bahçelievler katliamıyla ilgili değildi. Katliamda kullanılan Chevrolet araç dolayısıyla ifadesi alınmıştı. Bu ifadesini askeri savcılığa vermişti, işkence savı ise, Emniyette, sakladığı MHP silahlarıyla ilgiliydi. Yazıcıoğlu'na burada da işkence yapılmadığı açıktı.

AİHM / Hükümetin Yanıtı

AİHM'nin "Osmanağaoğlu-Türkiye Davası" ile ilgili kararın özet çevirisinde,

Hükümetin:

1) İlk olarak, ön soruşturma da dahil mevcut davayı oluşturan olayların 1978 yılına uzandığını anımsatarak, Hükümetin, Türkiye'nin bireysel itiraz hakkını yalnızca 28 Ocak 1987 tarihinden sonra "meydana gelen olaylar ve bu olaylara dayalı kararları kapsayan olgular" için tanıdığını ve bu nedenle AİHM'nin ratione temporis yetkisiz olduğunu,

2) Esasla ilgili olarak, Hükümet, başvuranan (Ünal Osmanağaoğlu'nun) yalnızca Duran Demirkıran ve/veya Muhsin Yazıcıoğlu'nun ifadelerine bakılarak değil, kesinlikle dava dosyasındaki tüm unsurlar gözönüne alınarak mahkum edildiğini,

3) Duran Demirkıran'ın kötü muameleye maruz kaldığı iddialarının tıbbi delillerle ve polis memurlarının ifadesiyle çürütüldüğünü, işkence iddialarının savunmanın bir manevrası olduğunu, Muhsin Yazıcıoğlu'nun da bir savunma

manevrası gördüğünü ileri sürdüğünü, ihbar ettiği kişinin intikam almasından korktuğu için ifadesini geri çektiğini,

4) Askeri Mahkemenin, Duran Demirkıran'ın 19 Aralık 1978 günlü ifadesini daha ağırlıklı olarak dikkate almış olmakla birlikte, Ağır Ceza Mahkemesinin bu seçime bağlı kalmadığını, dava dosyasının bütününü değerlendirerek karar verdiğini, doğal olarak, ilk davada Ünal Osmanağaoğlu aleyhine olarak ortaya çıkan unsurları da gözönüne aldığını,

5) Tanıkları sorgulayamamasının tek nedeninin davanın soruşturma aşaması boyunca ve suç ortaklarının askeri mahkeme önünde yargılanmaları süresince Ünal Osmanağaoğlu'nun firarda olmasına bağlı olduğunu, ilgili şahsın avukatı eşliğinde bu delillere, hem esas hakimleri önünde, hem de Yargıtay nezdinde itiraz hakkı bulunduğunu, AİHM'ye yanıt olarak vermişti.

AİHM / Bir Yargı Vak'ası

AİHM'ye yapılan başvuruda, (1) Ünal Osmanağaoğlu'nun adının Duran Demirkıran'ın ifadesinde geçtiği, ama Duran Demirkan'ın ifadesini işkence ve baskı altında imzaladığını, bu nedenle geçersiz sayılması gerektiğini, (2) Muhsin Yazıcıoğlu'nun ifadesinde Ünal Osmanağaoğlu'nun adının geçtiğini, Yazıcıoğlu'nun bu ifadesini işkence altında verdiğini açıkladığını, (3) İbrahim Çiftçi'nin katliam olayına katıldığını itiraf ettiğini, ifadesinde de, Ünal Osmanağaoğlu'nun adının geçmediğini, ama ifadesini işkence ve baskı altında verdiğini söylediği için, (ifadesinin geçersiz sayılması anlamında) beraat ettiğini, ve bunun lehlerine bir örnek oluşturduğunu, (4) dosyada Ünal Osmanağaoğlu adının başka yerde geçmediğini, (5) mahkumiyet kararına delil oluşturan ifadelerinin esas hakiminden önce askeri hakimler tarafından değerlendirildiğini ve esas hakimin bu değerlendirmeleri izlediğini savlayarak yargılamanın yinelenmesini istemişlerdi. Biz de ekleyelim: (6) Ünal Osmanağaoğlu'nun adı, Haluk Kırcı'nın ifadesinde de

geçmektedir, Kırcı, askeri savcılardan oluşan bir kurula ifadesinde, sorulması üzerine, "Ünal Osmanağaoğlu'nu hiç tanımadığını" söyleyecektir. Aynı yerde 5 saat birlikte kaldığı ve Osman Nuri Uzunlar'ı yanında boğduğu İbrahim Çiftçi'yi tanımadığı gibi, 5 saat birlikte olduğu Ünal Osmanağaoğlu'nu da tanımadığını söyleyecekti Kırcı.

AİHM'ye başvuruda, Haluk Kırcı'nın "Ünal Osmanağaoğlu'nu tanımadığını" söylediği ifadesine yer verilmiş olsaydı, herhalde, orada, Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığının Haluk Kırcı adına düzenlenen "İddianame"de (20.2.1981), Kırcı'nın, "İlk sorgusu sırasında gerek bedenen, gerek ruhen tam sağlam olduğunun saptanmasına karşın, gerçeği yansıtmadığı kanaatine varılmakla", (1) "18.11.19809 günü yeniden sorgulandığında, 17.11.1980 tarihli kararından dönerek, bu itirafı teşkilat yönünden önemli sayılan İbrahim Çiftçi ve Duran Demirkıran'ı kurtarmak amacıyla, olayın planlayıcı uygulayıcılarından gıyabi tutuklu Abdullah Çatlı'nın emir ve direktifleri doğrultusunda yaptığını", (2) " 19.11.1980 günlü ifadesinde ise, her iki ifadesinden vazgeçerek, bu olaya (Bahçelievler toplu kıyınına) hiçbir şekilde karışmadığını, kendisine ve teşkilata karşı çıkması nedeniyle Muhsin Yazıcıoğlu'nun telkinleriyle Abdullah Çatlı'yı suçlama ve İbrahim Çiftçi ile Duran Demirkıran'ı yasal takipten kurtarmak için söylediğini; (3) "aşamalı olarak yapılan sorgulardan 5.2.1981 günlü sorgusunda olayı tümüyle reddettiğini", (4) "5 Şubat 1981 günlü ifadesinde bu olaya karıştığını, gerçeği söylediğini beyanla olayı Abdullah Çatlı, Mahmut Korkmaz, Ercüment Gedikli ve Kürşat Poyraz'la birlikte gerçekleştirdiklerini" anlattığı görüşüne yer verilmişti. Ünal Osmanağaoğlu, İbrahim Çiftçi, Bünyamin Adanalı ve Duran Demirkıran'ın özellikle "saklandığı" konuyla ilgilenenlerin gözünden kaçmayacaktı. (5) İddianame'de, Haluk Kırcı'nın "gerek bedenen, gerek ruhen tam sağlam olduğunun saptandığı"nı, buna karşın ilk sorgusunda, askeri savcılar ve yargıçlardan oluşan kurul, gerçeği söylemediği sonucuna varmıştı.

Saygı Öztürk'e, "Eylemi (!!!) gerçekleştirdikten sonra Ankara'dan ayrıldığını, Erzurum ve İstanbul'da kaldığını ifade ettiğini" söyleyen Haluk Kırcı, "Kadıköy İskeselesinde yakalandığım zaman onlara 50 tane hikaye uydurdum. Çünkü üzerimdeki kimlikteki fotoğraf bana ait, ancak kimlik bilgisi başkasına aitti. Sıkıyönetim Komutanlığı tarafından arananlar kitabında yer alan fotoğrafı gösterdiklerinde yelkenlerim suya indi" diyor, ardından da büyük işkenceler gördüğünü öne sürüyor ve "Tutuklandıktan üç ay sonra doktora gönderildiğini" söylüyor. (Öztürk, s. 155.)

Burada önce şu belirtilmeli:

"Toplu kıyım" suçundan, Haluk Kırcı adına, askeri savcılık tarafından düzenlenen İddianame'de, "Yakalanması sırasında Haluk Kırcı'nın üzerinde ele geçen kendi fotoğrafı yapışık Ahmet Balta adına düzenlenen sahte kimlikle ilgili olarak yürütülen soruşturmada", "şu aşamada açıklanması sakıncalı bazı bilgiler elde edilerek, durumun yasal yönden kovuşturma yapmaya yetkili mercilere intikal ettirildiği" belirtilmiş, bugüne değin de "açıklanması sakıncalı bilgiler" açıklanmamıştı.

Kırcı'nın sekiz ifadesi var, sekizi de birbirini tutmuyor. 8 Kasımda (1980) yakalanıyor, 11 Kasımda Ankara'dan gelen ekibe teslim ediliyor.

"Büyük işkenceler gördüğünün", "yakalandıktan üç ay sonra doktora gönderildiğinin" kanıtlarını, 17.11.19809 günlü "tutanak"tan okuyalım:

17 Kasım 1980 Pazartesi günü İstanbul'da yakalanarak adamlı olarak Savcılığımıza getirilen Haluk Kırcı gerek huzurdaki sözlü anlatımından ve gerekse kendi el yazısıyla verdiği ifadesinde 7 kişinin ölümüyle sonuçlanan olayı bütün açıklık ve çıplaklığıyla itiraf etmiş bulunduğundan bu ifadesinin zora bağlı olup olmadığının saptanması amacıyla Gülhane As. Tıp Akademisi Tıp Fakültesi Psikiyatri bölümünden çağrılan Tabip Ön Yzb. Teoman Söhmen (ruh sağlığı ve hastalıkları uzmanı) ile Mamak Özel Askeri Ceza

ve Tutukevi Müdürlüğü Baştabibi Tabib Yzb. Hikmet Dodan huzurda birlikte sanık Haluk Kırcı'yı kontrol ve muayene ettiler. Sanığın öncelikle fiziki muayenesinin yapılmasının gerektiği tabiplerce öne sürülmesi üzerine lüzumlu muayenelerin yapılması için sanık tabiplere teslim edilerek sorgu odasında yalnız bırakıldılar.

Yaklaşık yarım saat süren muayene ve konuşma sonucu:

Sanığın harici muayenesinde vücudunun herhangi bir yerinde yara bere, cebir ve şiddet asarı ile darptan oluşan ekimoz, lezyon gibi klinik ve patolojik herhangi bir bulguya rastlanmadığı, ayrıca gerek kollarında gerekse vücudun diğer yerlerinde iğne izinin bulunmadığı sanığın fiziki muayenesini yapan Tabip Kd. Yzb. Hikmet Dodan'ın beyanından anlaşıldı.

Sanığı muayene eden tabipler Söylemezoğlu ve Söhmen ise;

Sanığın ruhsal ve mental fonksiyonlarının muayenesinde herhangi bir patoloji saptanmadı, sanığın olayları yer ve zaman göstererek kronolojik bir sırayla ruhsal semptom bozukluğu olmaksızın anlatmasından, tahsiline devam etmesinden, daha önce herhangi bir ruhsal hastalık tarif etmemesinden, hali hazır durumuyla kendisini akıl kuramlarına ve mantık yöntemlerine uygun olarak savunmasından, hali hazır durumuyla şuur ve hareket serbestisini tamamen ya da ehemmiyetli derecede seyredecek herhangi bir ruhsal ya da mental bir hastalığa düçar olmadığı kanısındayız. dediler.

Düzenlenen tutanak birlikte okunup imza altına alındı. 17.11.1980.

Nurettin Soyer (Hv. Hakim Alb. As. Savcı), **Enis Tunga** (Dz. Hak. Yb. Yrd. As Savcı), **Nihat Demirel** (Dz. Hak. Ütğm Yrd. Askeri Savcı), **Hikmet Dodan** (Tbp. Kd. Yzb.), **Ünsal Söylemezoğlu** (Tbp. Ön Yzb.), **Teoman Söhmen** (Tbp. Ön Yzb.), Ömer Gözüyaşlı (T.K.)

Haluk Kırcı'nın gördüğünü savladığı büyük işkencelerin başka "büyük" bir şey olduğunu okuyoruz burada. Üç ay

sonra doktora götürüldüğü ne kadar doğruysa, büyük işkenceler gördüğü de o kadar doğru!

Gülünç yanı, "aşamalı yapılan sorguların" tümünde birbirine karşıt, birbiriyle çelişen ifadelerin yer almış olmasıdır. Bunlar, tam bir serbestlik içersinde ifade verdiğinin kanıtı da olmak gerekir. Kuşku yok ki, ifadelerinin hiçbiri tam olarak doğru değildir. Özellikle isimlerin saklanmasında.

Kırcı'nın ifadesinde, bir yerde, o da "tanımadığı" anlamında Ünal Osmanağaoğlu'nun adı geçmektedir. AİHM'ye başvurularında, Kırcı'nın, sorulması üzerine, "Ünal Osmanağaoğlu'nu hiç tanımam" dediği 17 Kasım 1980 günlü ifade tutanağının, bu tutanakta yer alan çok "zengin" bilgilerin AİHM'ye aktarılmamış olması tam bir eksikliktir. Çünkü orada Ünal Osmanağaoğlu'nu tanımadığını söylemektedir. Bu ifade, bu bakımdan da, Osmanağaoğlu'nun avukatlarının savlarını pekiştirici olurdu. Ama Bahçelievler katliamının sıradan bir "adam öldürme" olayı olmadığını, insanlığın vicdanını ürpertecek bir vahşet belgesi olduğunu, her gözeneğinden hile, tertip, düzen, aldatma, oyun sızdığını, AİHM yargıçlarının görmeleri de olanaklı olurdu.

Vahşeti, itirafı ve inkarı özetleyen "boğma" olayını ve anlatımını, bir kez de burada yineleyelim:

Haluk Kırcı: ... Yerde yatan birini orda duran askıyla boğmaya kalktım. Çok zor oluyordu; beceremedim. Çocuğun boğazından hırıltı geliyordu. Baktım olacak gibi değil, yerde bulunan havluyu alarak ağzına ve burnuna sıkıca bastırdım. Böylece bir iki dakika geçti. Çocuk ölmüştü. (17 Aralık 1980, elyazılı ifadesi.)

Haluk Kırcı: "Bu sırada ben adını bilmediğim birisini askıyla (tel üzerine naylon kaplı) boğmaya çalıştım, çok zor oluyordu, beceremedim. Bunun üzerine bir yastık alarak ağız ve burnuna bastırdım ve kişiyi boğarak öldürdüm." (17 Aralık 1980, Askeri Savcılara anlatımı.)

(Haluk Kırcı'nın adını bilmediğini söyleyerek, sıradan birini, olanca kiniyle boğarak öldürdüğü gencin, oraya ders çalışmaya gelen Osman Nuri Uzunlar olduğunu bildiğini, bil-

erek boğduğunu, Duran Demirkıran'ın (19.12.1978) Emniyet ifadesinden saptamak olanaklı:

"... akşama yakın bu evde buluştuk. Mahmut Korkmaz, ben ve Ömer Özcan'a hitaben, İdi Amin size iki kişi gösterecek, bunları takip ederek, nerede oturduklarını, ne zaman gidip geldiklerini öğrenmemizi istedi. ... O gün iki saat bekledik, kimseyi göremedik. 4-5 gün bu şekilde geçti. Bir hafta sonunda, Ömer Özcan, bana takip ettiklerimizden bir kişinin girip çıktığı apartmanı öğrendiğini söyledi. Yalnız apartman numarasını söylemedi. Birkaç gün sonra arkadaşım Ömer Özcan bana uzaktan öğrendiği kişiyi gösterince, ben de tanıdım. İsmini öğrenemedim demekle, Bahçelievler olayında ölenlerin fotoğrafları sanığa gösterildiğinde, bunlardan O. Nuri Uzunlar'ı göstererek, bu kişinin takiple tanındığını bildirdi." diyecekti.)

Haluk Kırcı: "Bu arada bir hususu açıklamam lazım. Daha eter alınmaya gidilmesinden önce evde bulunurken, Mahmut Korkmaz evdekilerden birisini askıyla boğmaya çalışmıştı. Ancak başaramayınca ben ve Kürşat havluyla bu kişiyi boğduk." (5 Şubat 1981, Hazırlık Soruşturması Sorgu Tutanağı.)

İbrahim Çiftçi: "Bu sırada Ercüment cebinden bir eter şişesi çıkartarak ihtimalle pamuk olabilecek beyaz bir şeye eteri dökerek içerdeki üç kişiye koklatıp bayıltınca yere düştüler. Ercüment kordonla her üçünün de kollarını arkadan bağladı. Bundan sonra arkamızdaki odaya giren büyük kafalı esmer benden kısa olan ismini bilmediğim arkadaşımız bayılanlardan birisinin sırt üstü yatar vaziyetteyken boğazını sıkarak boğdu. Arkadaşlarım odada bayılttıkları iki kişiyi yandaki odaya sürükleyip götürdüler. Ben boğulan kişinin yanında kaldım. Öbür odaya hiç gitmedim." (26 Aralık 1978, Cumhuriyet Savcılığı ifade tutanağı.)

Haluk Kırcı: İçerde ellerini ayaklarını bağladığımız 7 kişiden Osman Nuri Uzunlar ölünce her şey değişti ve panikledik. İki kişiyi Çatlı'nın kullandığı otomobille gön-

derdik. Ne yalan söyleyeyim, dört kişiyi orda ben öldürdüm. Bir kişi de sorgu sırasında havasızlıktan ölmüştü. (Öztürk'e Kırcı'nın anlatımı, s. 154.)

Bir Tatil "Keyfi"

Öteki isimler bir yana, Uzunlar'ı, boğarak öldüreceği eve, Ünal Osmanağaoğlu ve İbrahim Çiftçi ile birlikte giren Haluk Kırcı, Ünal Osmanağaoğlu'nu ve İbrahim Çiftçi'yi tanımıyor; İbrahim Çiftçi, Kırcı'nın Uzunlar'ı gözleri önünde boğduğunu söylüyor, ama Kırcı'nın adını bilmiyor ve Kırcı'yı tanımıyor. Duran Demirkıran'ın, eve Çiftçi ile birlikte girdiğini ve gece 01'de olay yerinden ayrılırken evden çıkmadığını söylediği Ünal Osmanağaoğlu'nu, Çiftçi de, Kırcı da görmüyor, görüyor da tanımıyor, tanısa da birbirlerinin adlarını bilmiyorlar. Serdar Alten, iki oda arasındaki irtibatı sağlayan şahsın eşkalini veriyor, Çiftçi, Kırcı'nın eşkalini veriyor, ama Ünal Osmanağaoğlu'nun eşkalini vermiyor.

AİHM'ye başvuruda, biri doğrudan görgüye dayalı, öteki anlatıma dayalı (Duran Demirkıran ile Muhsin Yazıcıoğlu'nun) tutanaklarının, işkenceye dayalı ifadeler olduğu savlanıyor, ve dosyada Ünal Osmanağaoğlu hakkında başka delil yok diyor, ama olayda Ünal Osmanağaoğlu'nun olup-olmadığı tartışılmıyor. Ucuz hukukçu oyunu...

Erzurum'da, Kırcı, Ünal Osmanağaoğlu ile birlikte saklanıyor, birlikte yiyip içiyor, birlikte yatıp kalkıyorlar, sonra yadsıyor Kırcı, Askeri Savcı soruyor, Kırcı, ben, diyor, Ünal Osmanağaoğlu'nu tanımıyorum.

Saygı Öztürk'ün *5-6-2 Tamam Reis* kitabında, iki Ünal var. Biri "Ünal", öteki "Ünal Osmanağaoğlu". Biri ötekinin dublörü sanki.

Kırcı, Bahçelievler "eylemine" Ünal Osmanağaoğlu'nun katılmadığını söylüyor ısrarla. Askeri Savcıların sorusunu yanıtlarken de "Ünal Osmanağaoğlu'nu (Aslanoğlu diye yazıyor) hiç tanımadığını" gürleyen sesiyle söylüyor. Kırcı ve Adanalı, Öztürk'e yazdıkları mektuplarda, Ünal

Osmanağaoğlu'nu ele vermemeye özen gösteriyorlar. "Ünal" diye yazıyorlar.

7 kez idam cezası alan Bünyamin Adanalı'nın Saygı Öztürk'e anlatımından izleyelim:

"Haluk da Erzurum'a gelmişti. Haber gönderdim görüştük. Mahmut ve Ünal'ın da geldiğini öğrendik. Ben ve Haluk, Ünal ile ilk olarak o gün karşılaştık. Olaydan sonra hepimiz bir araya gelmiştik. (Bu iki tümceciği, "Ünal'ın da geldiğini", "olaydan sonra hepimiz"i unutmayalım.) Olanları ve bundan sonra olacakları tartıştık. Hiç birimiz neler olduğunu tam bilmiyorduk. O gün mutabakat sağladığımız tek şey asılmak yerine böyle bir odada ölünceye kadar yaşayabileceğimizdi. (Okur "asılmak yerine"yi unutmamalı!) Ortalık netleşinceye kadar Erzurum'da kalmaya kararlıydım. Ünal ve Haluk da bana katıldılar.

"Kalacak bir yer ayarladık. Bu, eski kullanılmayan iki katlı bir konaktı. Gece karanlığında eve eşyaları taşıdık. Pencerelere battaniyeleri çiviledik. Ampullerin etrafını kağıtla kapadık. Bir türlü ısınamıyorduk. O yıl Erzurum'da hava eksi 40'lara ulaşıyordu. Tek alternatifimiz gaz sobasıydı. Gaz işimizi Ünal çözdü. Amcasının Erzurum'da akaryakıt istasyonu vardı. (s.167-168.)

"Bu evde ancak üç ay dayanabildik. Artık dayanma gücümüz kalmamıştı. Öte yandan çevrenin de dikkatini çekmeye başladık. Haluk ve Ünal İstanbul'a gitmeye karar verdiler. Ben de Bayburt'a gitmeye karar verdim. "Ünal'larla devamlı haberleşiyorduk. (168.) Davanın seyrini öğrenmek için Ankara'ya gittim. Mahmut'larda kaldıktan sonra İstanbul'a gittim. Haluk'la buluştuk. Taksim'de bir derginin bürosunda kalıyordu. Birlikte kalmaya başladık. Mahmut ve Haluk yurtdışına çıkmayı düşünüyorlardı. Ünal da, aynı fikirdeydi."

Pendik'te bir ev. Haluk'la çoğu kez birlikteler. Hafta sonrası Mahmut ve Ünal da geliyor, birlikte kalıyorlar. Ne var ki "12 Eylül gerçekleşmiş, ortalık bir anda karmakarışık olmuştu". Haluk yakalandıktan sonra Mahmut ve Ünal

yurtdışına çıkacaklardı. (s.169)

Bir "Tarih" Hilesi

Haluk Kırcı'nın İstanbul'da araba vapurunda ihbar üzerine yakalanışı 8 Kasım 1980. Yani Bahçelievler katliamından iki yıl bir ay sonra. İstanbul'da yakalandıktan dokuz gün sonra, 17 kasım 1980 günü Askeri Savcılık odasında Kırcı.

Tutanağı izliyoruz:

"Yüklenen suç anlatılıp soruldu:

"İfadesinde: Ben, bana yüklenen suçla ilgili olarak ifademi yazılı olarak vermek istiyorum dedi.

"Savcılık sorgu odasında sanığa saat 11.00'de yeteri kadar kağıt ve kalem verilerek isteği yerine getirildi, sanık yazılı ifadesini 14 sahife olarak kendi elyazısıyla yazıp saat 14.15'te bitirdi.

"Sanık Haluk Kırcı'ya Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcısı Nurettin Soyer, Savcı Yardımcısı Deniz Hakim Yüzbaşı Enis Tunga, Deniz Hakim Üsteğmen Nihat Demirel'den oluşan heyet huzurunda yazılı olarak verdiği ifadesinin tekrarı olmakla birlikte olayı yeniden anlatması söylendi. Sanık:

"Cevaben: Ben Bahçelievler'de 7 TİP'linin öldürülmesiyle ilgili olayı bütün açıklığıyla kabul ediyorum, bu suçu işledim, ancak pişman değilim. Ülkenin ve milletin bütünlüğüne ve bölünmezliğine inanan ulusal değerlere ve dinine bağlı bir Türk genci olarak görüşümü paylaşmayan kişilerin durum ve tutumlarını ülkenin yararına görmediğim için bu suçu planlayıp daha sonra isimlerini vereceğim kişilerle birlikte işlemiştim."

Aynı ifadeden sorulan bazı isimlere ise yanıtı şöyleydi:

"Bu olayın sanıkları olarak şimdi bana saydığınız isimlerden İbrahim Çiftçi, Abidin Şahiner, Kadir Temir isimli kişileri hiç tanımam. İbrahim Çiftçi'yi gazetedeki resimlerinden tanırım. Ayrıca Ünal Aslanağaoğlu'nu da [Osmanağaoğlu'nu da] hiç tanımam."

5-6-2 Tamam Reis... adlı kitaptan:

"Kırcı, Bahçelievler katliamını anlatırken zaman zaman "yemin ederim" diyor ve kendisi gibi 7'şer kez idam cezası verilen Bünyamin Adanalı ve Ünal Osmanağaoğlu'nun Bahçelievler olayı ile ilgilerinin bulunmadığını söylüyor." (s. 153.)

8/9 Ekim 1978, Bahçelievler katliamı,

8 Kasım 1980'de İstanbul'da yakalanıyor.

12 Nisan 1988'de 7 kez idama mahkum.

1989'da, "şartlı tahliye"den yanlışlıkla tahliye.

1 Ağustos 1992'de Erzurum'da (Erzurum valisi Mehmet Ağar nikah şahidi) evlendi.

25 Ocak 1996'da Küçükçekmece'de yakalandı.

1 Şubat 1996'da Küçükçekmece Cumhuriyet Başsavcılığına teslim edildi. Savcılık, Ankara Sıkıyönetim Mahkemesinin ilamı gelene değin nezarette tutulmasını istedi. Kırcı aynı gün nezaretten kaçtı.

3 Kasım 1996'da Susurluk. Üç ölü, biri Abdullah Çatlı. Bahçelievler katliamından aranıyordu, "Kumarhaneler Kralı" olarak adlandırılan Ömer Lütfi Topal cinayetinden gıyabi tutuklu olarak aranan Kırcı, 9 Ocak 1998 günü akşamı, İstanbul'da Kurtköy'de Bahçelievler katliamı sanığı Bünyamin Adanalı'nın evinde telefon numarasından iz süren polis tarafından yakalanacaktı. Polis, Kırcı'nın Bostancı'daki evinde arama yapmaya geldiği zaman, evin eşyalarının bir kamyona yüklenmekte olduğunu görecek, eşyalara elkonacak, yapılan aramada eşyalar arasında 27 milyon dolar değerinde çek ve senet bulunacaktı. Kırcı, bunların, kumarhaneler kralı Ömer Lütfi Topal'ın ortağı, Susurluk davası sanığı Ali Fevzi Bir'e ait olduğunu söyleyecekti.

Ömer Lütfi Topal cinayetinden gıyabi tutuklu olarak aranan Haluk Kırcı'nın elektronik telefon fihristindeki isimleri tarayan polis, "Susurluk bağlantılı" isimler arasında, Bünyamin Adanalı, Duran Demirkıran, Ercüment Gedikli, Mahmut Korkmaz gibi Bahçelievler katliamında görev alanların içinde bir ad daha saptayacaktı: Ünal Osmanağaoğlu.

(Saygı Öztürk, s. 145-146.)

Susurluk "Kazası", adını, Susurluk ilçesinden alıyordu, Susurluk'la hiç ilgisi yoktu. Milletvekili Sedat Bucak, İstanbul Emniyet Müdür Yardımcısı Hüseyin Kocadağ ve Abdullah Çatlı, Kuşadası'nda bir otelden geliyor, ve Susurluk'tan geçiyorlardı. Ünal Osmanağaoğlu ise Kuşadası'nda devlete ait bir otelin işletmecisiydi.

Yineleyelim:

AİHM'ye başvurularında, Ünal Osmanağaoğlu'nun avukatları, *esas hakimleri önünde* yaptıkları savunmada:

(1) *Askeri Mahkemenin*, Duran Demirkıran'ın işkence altında alınan Ünal Osmanağaoğlu'nun adının yer aldığı ifadesine itibar ettiğini;

(2) Muhsin Yazıcıoğlu'nun, Ünal Osmanağaoğlu'nun adını olaya karıştırdığı ifadesini daha sonra işkence altında verdiğini savlayarak geri çektiğini;

(3) İddia makamının (Cumhuriyet Savcılığının), Ünal Osmanağaoğlu aleyhine sunduğu deliller arasında, askeri mahkemenin incelediği dosyadan alınan Duran Demirkıran'ın ifadesi ile Muhsin Yazıcıoğlu'nun tanıklığının yer aldığını;

(4) İbrahim Çiftçi'nin hem polise, hem de Cumhuriyet Savcılığına verdiği ifadelerde, katliam olayına katılarak suçunu itiraf ettiğini, Askeri Savcılığa verdiği ifadesinde baskı altında ifadesini imzaladığını, Ünal Osmanağaoğlu'nun adını ise hiçbir zaman zikretmediğini;

(5) (Dosyada) Ünal Osmanağaoğlu hakkında başka bir delil bulunmadığını savlamışlardı.

Olayın oluşumunun AİHM'ye sunuluşu ise şöyle:

"3 Ekim 1978 günlü (*le 3 octobre 1978*) tarihinde, Türkiye çeşitli terörist grupların silahlı eylemleriyle mücadele ederken, bir sağ partinin ilçe başkanı ile oğlu İstanbul'da öldürülmüştür. Cinayetleri aşırı sol militanların işlediğinden şüphelenilmiştir. Yasadışı milliyetçi bir grubun ölenlerin intikamını almaya karar verdiği söylentileri ortalıkta dolaşmaya başlamıştır.

"9 Ekim 1978 günü saat 1.30 sıralarında, Bahçelievler (Ankara) 15. sokakta bulunan 56/2 nolu apartmanda silah sesleri duyulmuştur. "Bahçelievler katliamı" diye bilinen bu olayda yedi genç solcu hayatını kaybetmiştir. Ölenlerin beşi vurularak, biri boğularak öldürülmüştür. Ağır yaralanan yedinci mağdur Serdar Alten, hastaneye kaldırılmadan önce polis tarafından sorgulanmış, ertesi gün ve ondan sonraki gün ise Ankara Olağanüstü Hal Komutanlığının askeri savcısı ("askeri savcılık") tarafından hastanede dinlenmiştir. Serdar Alten ifadelerinde, apartmana giren saldırganların dört kişi olduklarını tekrarlamıştır.

"Serdar Alten, birkaç gün sonra aldığı yaralara yenik düşerek hayatını kaybetmiştir.

"Askeri savcılık, soruşturma çerçevesinde katliama karıştığından şüphelenilen ve içlerinde başvuranın da (Ünal Osmanağaoğlu'nun da) bulunduğu ondört kişinin kimliklerini tespit etmiştir.

"Olaya karışanlar üç ceza yargılamasına konu olmuşlardır."

(Bu satırlar, "Avrupa Konseyi İnsan Hakları Mahkemesi, Üçüncü Daire, Osmanağaoğlu-Türkiye Davası" (Başvuru no: 12769/02) Kararın özet çevirisi'nden alındı.)

Birincisi: Bahçelievler katliamının bir "intikam alma" amacıyla gerçekleştirildiği söylemi, aslıyla, esasıyla, özüyle doğru değildir. Bu, olay açığa çıktıktan sonra uydurulmuştur.

Türkçe metinde "3 Ekim 1978" ve Fransızca metinde "le 3 Octobre 1978" tarihi hilelidir. Çünkü, sözü edilen "bir sağ partinin ilçe başkanı ile oğlunun öldürülmesi" olayı, 3 Ekimde değil, 8/9 Ekimde gerçekleştirilmiştir. Aradaki tarih farkı, birincisi, Bahçelievler katliamının bir intikam alma amacıyla yapıldığı yalanına inandırıcılık kazandırmaktır, ikincisi, "ölenlerin intikamını almaya karar verdiği söylentilerinin ortada dolaşmaya başladığının", katliamdan sonra savunma amacıyla uydurulmuştur, cinayeti kendi iradeleriyle işlediklerini söyleyenler de, daha sonra bu "yalan"a sarılmak istemişlerdir.

İlk ağızda, yani haber duyulur duyulmaz , aynı "milliyetçi grup", olayın soldaki grupların iç hesaplaşması olduğu yalanını yaymış, ama ağır yaralı olarak birkaç gün yaşayabilecek olan Serdar Alten'in 9.10.1978 tarihli ifadesinde Cumhuriyet Savcısına, "4 kişi bir anda içeri girerek "Böyle devrimcilik mi olur, silah bile almamışlar" diyerek küfrettiler. (Konuşmalarından) faşist olduklarını anladım. Failleri görsem tanırım. Evvela kollarımızı bağlayıp, eter koklatarak bayılttılar, sonra silahla bizi vurdular ve gittiler." anlatımıyla ölmeden önce yalanlamıştı.

Hacettepe Hastanesinde, Dr. Bülent Coşkun'un kontrolü altında, polis memurları Mehmet Tulut ve Sedad Açıkgöz'e anlatımında, Serdar Alten, eve giren dört kişinin eşkalini verdikten sonra, "bizi faşistler vurdu" diyecek, çok acı çektiğini ekleyecek, tutanaktaki söylemiyle, "hemen ameliyata aldıkları için başka bir şey öğrenemedik"lerini kayda geçeceklerdi.

C. Savcı Yardımcısı Mehmet Bağış, 2. Şube Müdürü Tahsin Gürdal, Dr. Bülent Erdoğan, Mağdur Serdar Alten imzalarını taşıyan 10 Ekim 1978 günlü saat 11.30'da tanzim ve imza edilmiş olan ifade tutanağında, Serdar Alten, "İçeri giren 4 kişiden birisinde uzun makineli diğer üçünde markalarını bilmediğim normal büyüklükte tabanca vardı. Bize sorgularında silahımızın olup olmadığını ve paramızın da olup olmadığını sordular. Silahımız yoktu. Olan bütün paramızı aldılar." diyecekti.

C. Savcı Yardımcısı Mehmet Bağış, C. Savcı Yardımcısı Ziyaeddin Özkanlı, C. Savcı Yardımcısı A. Tuncer Sönmez'in aldığı 11.10.1978 günü (17.00'den sonra alınması olası) ifadesinde Serdar Alten, "Bizi vuranların sol gruba mensup olduğunu tahmin etmiyorum, çünkü konuşmaları tamamiyle sağ gruba mensup olan kişilerin konuşmalarına benziyordu" diyordu.

MHP ve Ülkü Ocakları yöneticilerinin kendilerinin tertipledikleri suikast, cinayet ve toplu katliamları, sol grupların eylemi olarak halka duyurmaya çalıştıkları biliniyor. Burada

da, olayın sol içinde bir çatışma olarak duyurulmak istendiği, tutmayınca, İstanbul'da bir sağ partinin ilçe başkanı ile oğlunun öldürülmesinin intikamını almak için Bahçelievler katliamının planlandığı ve uygulandığı yayılmak istenmişti. O kadar ki, kaçak durumundayken, Haluk Kırcı da bu yalanı benimseyecek ve kendisini kandan yıkamaya çalışacaktı. Muhsin Yazıcıoğlu ise Hamamönü'nde üç ülkücünün solcular tarafından öldürülmesi üzerine intikam amacıyla Bahçelievler cinayetinin işlendiğini söyleyecektir. (Şu ağır işkence altında alındığı söylenen ifadesinde.)

Bahçelievler katliamının basında yer aldığı 10 Ekim 1978 günlü gazetelerde, 7 TİP'linin öldürülmesinin yanında "Bir ülkücü, MHP İlçe Başkanının oğlunu öldürdü" haberi yer alacaktı. Cumhuriyet'in birinci sayfasında, ayrıca, "2 öğrenciyi kurşuna dizen ülkücünün adı saptandı" haberi yer alıyordu.

"MHP İlçe Başkanı ve oğlu" değil, "MHP ilçe başkanının oğlu" öldürülmüştü, 10 Ekim 1978 günlü Cumhuriyet'te yer alan başlıca üç başlık şöyleydi: (1) Altı TİP'li hunharca öldürüldü, (2) Bir ülkücü, MHP ilçe başkanının oğlunu öldürdü, (3) 2 öğrenciyi kurşuna dizen ülkücünün adı saptandı.

10 Ekim 1978 günlü Milliyet gazetesi, 1'inci sayfası: "Ankara'da hunharca cinayet / TİP'li 6 genç öldürüldü"; "Zeytinburnu MHP Başkanının oğlunu MHP'li bir şoför öldürdü ve yakalandı."

10 Ekim 1978 günlü Hürriyet: VAHŞET! 7 kişi birden kurşuna dizildi.

Duran Demirkıran'ın Bahçelievler'de, "komünist" kişileri ve evlerini belirlemek için kendilerine 10-15 gün önceden görev verildiğine ilişkin yukarıya aldığımız ifadesini, burada da anımsatalım.

Yinelersek:

Ünal Osmanağaoğlu'nun avukatları, AİHM'ye başvurularında, Bahçelievler vahşetini "meşruluk" sorusuyla şöyle tatlandırmışlardı: "3 Ekim 1978 tarihinde, Türkiye çeşitli terörist grupların silahlı eylemleriyle mücadele ederken, bir

sağ partinin ilçe başkanı ile oğlu İstanbul'da öldürülmüştür. Cinayetleri aşırı sol militanların işlediğinden şüphelenmiştir. Yasadışı milliyetçi bir grubun ölenlerin intikamını almaya karar verdiği söylentileri ortalıkta dolaşmaya başlamıştır."

Yanıtlar şöyle:

(1) 3 Ekimde değil, 8 ya da 9 ekimde. Haber 10 Ekim günlü gazetelerde. (2) Bir sağ partinin değil "MHP Zeytinburnu ilçe başkanı"nın; öldürülen ilçe başkanı ve oğlu değil, ilçe başkanının oğlu; (3) cinayeti aşırı sol militanların işlediği doğru değil, MHP'li şoför öldürüyor; (4) yasadışı milliyetçi bir grup değil, her türlü cinayeti işlemekte özgür baştan ayağa yasal ÜGD yönetici ve üyeleri. Katliam, her ne kadar kişiler üzerinden yürütüldüyse de, "yasal" bir örgütün ülkeyi kana bulayan genel ve yöresel kadrosu ve uygulaması sözkonusu, Halkın söylediği adla: *Ülkü Ocakları.*

AİHM kararının özet çevirisinde, "Davanın Oluşumu"na ilişkin ikinci paragrafta, Serdar Alten'in hastaneye kaldırılmadan önce polis tarafından sorgulandığını, ertesi gün ve ondan sonraki gün ise "Ankara Olağanüstü Hal Komutanlığının askeri savcısı ("askeri savcı") tarafından hastanede dinlendiğini" okuyoruz. Soruşturma çerçevesinde katliama karıştığından şüphelenilen ve içlerinde Ünal Osmanağaoğlu'nun da bulunduğu dört kişinin kimliklerinin Askeri Savcılık tarafından tespit edildiği belirtilmekte.

Birincisi:

Serdar Alten'in hastaneye kaldırılmadan önce polis tarafından dinlendiği doğru değil. İşlek, elyazılı ve iri harflerle bir sayfanın üstten üçte-ikisine yakın alanını kaplayan, "İfade Tutanağı" altında "9.10.1978" tarihi, ve "C. Savcısı" imzası ile "Mağdur Serdar Alten" yazısı ve imzası vardır. "C. Savcısı"nın, daha sonraki tutanaklardaki imza özdeşliğinden, bu imzanın "C. Savcı Yardımcısı" "Mehmet Bağış"a ait olduğu açıkça görülür. Yani, Serdar Alten hastaneye götürülmeden önce alınan ilk ifadesi polise ait değil, Cumhuriyet Savcı Yardımcısına aittir. Polise ait ifade de vardır, ama bu neyi değiştirir.

İkincisi:

"Ertesi gün ve ondan sonraki gün ise Ankara Olağanüstü Hal Komutanlığının askeri savcısı ("askeri savcı") tarafından hastanede dinlendiği" ise büsbütün uydurmadır. Kötü kasta dayalıdır. Soruşturmanın "esas savcısı" tarafından değil, "askeri savcı" tarafından yürütüldüğünü. AİHM'ye "yutturma" amacını gütmektedir. Ve AİHM,

—lütfen bağışlasınlar— bu zokayı yutacaktır.

Olay 8/9 Ekim gecesi, saat 1.30, yani 9 Ekim 1978 günü gecesi yaşanmıştır. Üzerinde tarih olmamakla birlikte, Serdar Alten'in iki polis memuru tarafından "getirildiği Hacettepe Hastanesinde" ifadesinin alındığı tutanakta belirtilmiştir. Bu tutanakta polis memurları Mehmet Tulut ve Sedat Açıkgöz ile Dr. Bülent Göksu'nun imzaları bulunmaktadır.

Üçüncü ifade tutanağı, 10.10.1978 günlüdür, 11.30'da tanzim ve imza edildiği yazılıdır, "C. Savcı yardımcısı Mehmet Bağış", "2. Şube Müdürü Tahsin Gürdal" ile "Serdar Alten" ve "Dr. Bülent Coşkun" imzalarını taşır.

Burada, AİHM'ye iletildiği gibi, "Ankara Olağanüstü Hal Komutanlığının askeri savcısı ("askeri savcı") tarafından Serdar Alten'in dinlendiği" gülünç bir yakıştırmadır. Çünkü Ankara, hiçbir zaman, "Olağanüstü Hal Komutanlığı" gibi bir komutanlık tanımadı. Bununla "Sıkıyönetim Komutanlığı" ifade ediliyorsa, Ankara'yı da içersine alacak olan sıkıyönetim, bazı ifadelere göre CIA görevlisi Paul Henze'nin, bazı ifadelere göre Amerika Büyükelçiliği birinci ya da ikinci sekreterliğinin yönetiminde, Muhsin Yazıcıoğlu'nun başkanı olduğu Ülkü Ocaklarının lider kadrosunun gerçekleştirdiği K. Maraş olayları üzerine, 26 Aralık 1978'de ilan edilecektir. Oysa Bahçelievler kıyınının tarihi 8/9 Ekim 1978'dir, yani sıkıyönetimin ilanından iki ay öncedir. Soruşturmanın bu aşamasında "askeri savcı" yoktur. Burada ve başka yerde de, "askeri savcı" ifadeleri AİHM'yi yanıtlamaya yönelik vurgulamalardır. Sonuç da alınmıştır.

Çünkü, AİHM, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinde yer

alan "yasayla kurulmuş bağımsız ve yansız bir mahkeme" ölçütüne bağlı olarak, özellikle "askeri savcı" ve "askeri mahkeme"yi, esas hakimi saymıyor, bu kıstasa uyarlı olarak karar veriyor. Başvuruda "asker" hilesine başvurulduğu açık. Olaydan sonra birkaç gün yaşayabilen Serdar Alten'in, hastaneye kaldırılmadan polis tarafından, hastanede "*Ankara Olağanüstü Hal Komutanlığının askeri savcısı* ("*askeri savcı*") tarafından dinlendiği" biçiminde AİHM'ye "bilgi" aktarılmasıyla, yargılamanın önayağını oluşturan hazırlık ya da ilk soruşturmanın, "yasayla kurulmuş bağımsız ve yansız mahkeme" ölçütleriyle örtüşmediğini ileri sürerek AİHM'nin yanıltmak istenmiş olmasıdır..

o

Olayın tarihi, olayla ilgili davanın açılış ve kapanışı ile Ünal Osmanağaoğlu'nun yargılanmaya başlandığı ve yargılandığı tarih ve yer açısından konuya yaklaştırılırsa:

AİHM'ye başvuruda, katliamda yer alan Duran Demirkıran'ın "18 ile 24 Aralık 1978 tarihleri arasında gözaltında tutulduğu", "polise 19 ve 22 Aralık 1978 tarihlerinde olmak üzere iki defa ifade verdiği", "gözaltı süresinin sona ermesinden sonra 24 Aralık günü savcı tarafından ve ertesi gün de sorgu hakimi tarafından dinlendiği" belirtilmiş; "29 Haziran 1979 tarihinde Duran Demirkıran, *askeri savcılık önünde verdiği ifadede*, işkence altında sorgulandığını ve (elyazılı ifadesi yok sayılarak) *tamamı polis tarafından* kaleme alınan tutanağı zorla imzaladığını iddia ettiği" görüşleri aktarılmıştır

"Askeri Mahkeme, 17 Mayıs 1983 tarihli kararında Duran Demirkıran'ın 22, 24 ve 25 Aralık 1978 tarihleri arasında, sırasıyla polise, savcıya ve hakime verdiği ifadelerinin bütün olarak uyumlu olduğunu tespit etmiştir."

"Ünal Osmanağaoğlu, 11 Nisan 1999'da, yakalanarak tutuklanmış, 14 Nisanda cezaevine konmuş, 26 Haziran 1986 tarihli iddianame gereğince ağır ceza mahkemesi önüne

çıkarılmıştır.

"Ünal Osmanağaoğlu'nun avukatları, *esas hakimleri önünde* yaptıkları savunmada, *askeri mahkemenin Duran Demirkıran'ın işkence altında verdiği ifadelerine* itibar ettiğini",

"Ünal Osmanağaoğlu'nun adını olaya karıştırmış bulunan Muhsin Yazıcıoğlu'nun daha sonra ifadesini geri çektiğini ve bunu yapmaya zorlandığını iddia ettiğini,

"İbrahim Çiftçi'nin hem polise, hem de savcılığa verdiği ifadelerde katliam olayına katıldığını itiraf etmiş olmakla birlikte, Ünal Osmanağaoğlu'nun adını hiç zikretmediğini belirtmişler, ya askeri savcı tarafından ifadesi alındığı için, ya Cumhuriyet Savcısı tarafından ifadesi alınmış olsa da, işkence altında verilmiş ifadeler olduğu için, askeri yargının dikkate alınmaması gerektiğini, AİHM'nin önüne koymuşlar, üstüne üstlük, avukatları, Ünal Osmanağaoğlu hakkında dosyada hiçbir delil bulunmadığını ileri sürmüşlerdi.

"Ünal Osmanağaoğlu bu olayın içinde yoktu" denmiyor, olayın içinde olduğunun somut delilleri yadsınarak, görgü tanıklarının tanıklık ifadelerinin işkence ya da fiziksel baskı altında alındığı ileri sürülerek delil bulunmadığı savlanıyor.

Hemen belirtelim ki, İbrahim Çiftçi, (1) Ünal Osmanağaoğlu evde yoktu demiyor. Olay yaşanan eve önce dört kişi olmak üzere, yedi kişi giriyor, çıkıyor. Bu yedi kişi, yedisi de birbirini çok iyi tanıyor, İbrahim Çiftçi ise hiç birini tanımadığını söylüyor. Ama birlikte olduğu, adlarını vermediği bu insanlardan birinin Ünal Osmanağaoğlu olduğu, Duran Demirkıran'ın ifadesinde açıklanmış bulunuyor.

20,12.1978 günlü ifade tutanağı:

"... daha sonra iki kişiyi öbür odaya götürdüler. İçerde kalan bir kişiyi, içimizden birisi bez ve havlu ile sıkarak boğdu. Bu boğma işlemini yapan *iri kafalı kısa boylu olan kişi* idi...

23.12.1978 / yer gösterme tutanağı:

"... mutfak olarak kullanılan odayı göstermiş, kendisinin burada bulunduğunu, bir kişinin, *büyük kafalı orta boylu*

esmer şahıs tarafından bu odada boğulduğunu yer göstererek beyan etmiş, ..."

25.12.1978 günlü ifade tutanağı:

"... İçerde bulunan üç kişiden ikisini öbür odaya götürdüler. İçerde kalan ben ve *kısa boylu, büyük kafalı, esmer olan şahıs* sebebini anlamadan havlu ve orda bulunan paçavra ile şahsın birisinin ağzını kapattı. Şahıs cansız yere yıkıldı. Ben bayıldı zannettim."

26.12.1978 günlü ifade tutanağı:

"... Arkamızdan odaya giren büyük kafalı, esmer, benden kısa olan, ismini bilmediğim arkadaşımız bayılanlardan birisinin sırtüstü yatar vaziyette iken boğazını sıkarak boğdu, ... ben boğulan kişinin yanında kaldım."

Dört ayrı ifade de, "boğma", "boğarak öldürme" aynıdır. Ama dört ayrı ifade de, boğan kişinin adını, İbrahim Çiftçi vermiyor, eşkalini tarif ediyor. 20.12.1978: "*İri kafalı kısa boylu olan kişi sıkarak boğdu.*" 23.12.1978: *Büyük kafalı, orta boylu esmer şahıs* tarafından bu odada boğuldu." 25.12.1978: "*Kısa boylu, büyük kafalı, esmer olan şahıs* ağzını kapattı. Şahıs cansız yere yıkıldı." 26.12.1978: "*Büyük kafalı, esmer, benden kısa olan,* ismini bilmediğim arkadaşımız boğazını sıkarak boğdu."

20.12.1978 günlü ifade tutanağı:

İbrahim Çiftçi: "... diğer otodan hatırladığıma göre *kısa boylu ve görsem tanıyabileceğim bir kişi* daha arkamızdan geliyordu. Apartmana girdik. Ercüment kapıyı gösterdi. Kapı tahta idi. Kapıya elle vurduk. Birisi kim o dedi. ... bakınca ben *polis* dedim, *kapıdan içeri dört kişi birden girdik.* Benle Ercüment televizyon bulunan oda gibi bir yere girdik, odada üç kişi vardı, ortada küçük bir masa vardı. Silahı çektik, kendilerine kıpırdamamalarını söyledik. O sırada Ercüment eteri çıkarttı, tekrar tekrar ağızlarına burunlarına koklattı, bayıldılar. Aynı işlem diğer ikinci bir odada yapıldı. Daha sonra Ercüment hepsinin ellerini, odada bulunan tel, kordon, televizyon kablosu ile şahısların ellerini arkadan bağladı. O sırada televizyonda dizi film oynuyordu, tahminime göre

Vakıf'tı. ... daha sonra iki kişiyi öbür odaya götürdüler. İçeride kalan bir kişi(yi), içimizden birisi bez ve havlu ile sıkarak boğdu. *Bu boğma işlemini yapan iri kafalı kısa boylu olan kişiydi.* İkinci odaya ben pek girmedim. Bir ara sarışın olan arkadaşlardan birisi dışarı çıkıp geldi hangisi olduğunu iyi göremedim. Yalnız tahminime göre arabaya bir kişi götürmüş olabilirler. ... içlerinde birinin gözünde gözlük vardı. Gözlüğü çıkardık. Gözlük numaralı gözlüktü."

20 Aralık 1978 günlü bu ifade tutanağı, **Dürüst Oktay** (Komiser, 2. Şube, 1. Kısım), **Naim Tatar** (Polis Memuru, Aynı yerde), İbrahim Çiftçi (sanık) imzalarını taşıyor.

23.12.1978 günlü yer gösterme tutanağı:

"... Bahçelievler 15. sokağa gelindi. Sanık İbrahim Çiftçi, Ercüment Gedikli, Ömer Özcan, Ömer Yavuz ve ismini bilmediği, görse tanıyabileceği şahısla birlikte 56/2 numaralı dairenin tahta kapısından içeri girdiklerinde, sol tarafta televizyonlu ortada bir masa bulunan ayrıca mutfak olarak kullanılan odayı göstermiş, kendisinin burada bulunduğunu, *bir kişinin, büyük kafalı orta boylu esmer şahıs* tarafından bu odada boğulduğunu yer göstererek beyan etmiş, ayrıca ifadesinde bahsettiği *gözlük ise ufak masanın üzerinde görülmüş*, diğer odaya girildiğinde, kendisinin bu odaya girmediğini, ... duvara baktığında İşçi Partisinin amblemi bulunan kartonu gösterip bunu hatırladığını" söylemiştir.

Tutanak, **Dürüst Oktay** (komiser), **Naim Tatar** (polis memuru), **Saadet Celesun** (polis memuru), **İbrahim Çiftçi** (sanık) imzalıdır.

İbrahim Çiftçi'nin Askeri Savcılık ifadesi:

"Sanığın dosya 184-185 sıralarda yeralan sorgusu okundu, ben bu ifadeyi işkence altında kollarımdan tutup zorla imzalatılmak suretiyle kabullenmiş görünmek zorunda kaldım. Bu ifadem doğru değil, zor altında alınmıştır.

"184-185 sıralarda yer alan" sorgusu ise, 25.12.1978 günlü sorgudur. Komser **Dürüst Oktay**, polis memuru **Şahin Ağan**, sanık **İbrahim Çiftçi**'nin imzalarını taşımaktadır.

Çünkü, Muhsin Yazıcıoğlu, 13 Şubat 1981'de, Askeri Savcılık odasında, Bahçelievler toplu kıyınında kullanılan "metalik mavi renkte plakası 06 PD ile başlayan ancak numarasını hatırlayamadığı Chevrolet marka araba" ile ilgili olarak, denebilirse, bilgisine başvurulmuştu. Tutanakta da "sanık" değil "ifade sahibi"ydi.

Kendisi Ülkü Ocakları Başkanıdır, 1977 yılı sonlarına doğru Ülkü Ocakları Derneği Genel Başkanı seçildiği zaman "teşkilatın emrinde metalik mavi renkte plakası 06 PD ile başlayan ancak numarasını hatırlayamadığı Chevrolet araba" dolayısıyla ifadesine başvurulmuştu. Çünkü aynı araba Bahçelievler toplu kıyınında kullanılmıştır. Kullanan, kıyını programlayan, planlayan, uygulayan Ülkü Ocaklarının ikinci başkanı, "Reis" olarak çağrılan Abdullah Çatlı'ydı. Araç Mustafa Mit üzerine kayıtlı olmakla birlikte, Yazıcıoğlu'nun başkanı olduğu "teşkilat"ın faaliyetlerinde kullanılmaktaydı. Gözcüsünden sözcüsüne, boğanından vuranına, hepsi Ülkü Ocaklarının ya bölge temsilcisidir, ya fakülte, ya öğrenci yurdu ve benzeri yerlerden sorumlu, silahlı kişilerdir. Chevrolet, ama Nova olarak da algılanan Çatlı'nın kullandığı, Bahçelievler 15. sokak 56/2 nolu evden alınan iki kişi Faruk Ersan ve Salih Gevenci, Polatlı yoluna Çatlı'nın kullandığı bu araba ile götürülmüş, elleri arkadan bağlı olan gençler Polatlı yolunda yol kıyısından biraz içerde kurşuna dizilmişti.

Yazıcıoğlu, Sivas olayları dolayısıyla 12-13 gün tutuklu kaldığını, serbest bırakılınca bu araba ile Ankara'ya geldiğini, tam gününü belirleyememekle birlikte gazetelerde, Bahçelievler'de 7 kişinin öldürüldüğünü okuduğunu —ne hikmetse, Yazıcıoğlu'da, Kırcı'da, Çiftçi'de gazetelerden öğreniyor haberi— ölüm olayının ülkücüler tarafından yapıldığı söylentileri üzerine araştırmalarını sürdürdüğünü söyleyecek ve sorduğum, tekrar konuştuğum Ünal Osmanağaoğlu bana bu olayı Abdullah Çatlı'nın emri ve orga-

nizasyonu ile kendisi dahil olmak üzere Haluk Kırcı, Mahmut Korkmaz, Bünyamin Adanalı ile birlikte işlendiğini söylediğini söyleyecekti. Ancak kişisel olarak yaptığım soruşturmada Bahçelievler'de 7 kişinin öldürüldüğü gün arabanın Abdullah Çatlı'da olduğunu tahmin etmekteyim, çünkü araba Genel Başkan olarak bende değildi, benim yardımcım olan Abdullah Çatlı'da olması kuvvetle muhtemeldi." (13 Şubat 1981 / Askeri Savcılık Odası.)

Ünal Ağaoğlu'nun avukatları, AİHM'nin kararında yer aldığı biçimiyle, "askeri yargıçların aksine ağır ceza mahkemesi daha ziyade Duran Demirkıran'ın 22 ve 24 Aralık 1978 tarihlerinde verdiği ifadeleri dikkate almıştır, Muhsin Yazıcıoğlu'nun tanıklığı ise bu karardaki ifadesiyle aynı olmakla beraber fazladan bir tek "kendisi" kelimesini içermektedir." "Resmi belgelere göre, Muhsin Yazıcıoğlu'nun asıl tanıklığına uyan da bu versiyondur. Bir gerçek daha var ki, 1980/1205 sayılı dava sırasında Muhsin Yazıcıoğlu bu tanıklığı, askeri mahkeme önünde görülen 1981/176 sayılı davanın sanığı olarak Mamak Askeri Cezaevinde tutukluyken işkence altında söylediğini ileri sürerek inkar etmiştir."

Birincisi: Yazıcıoğlu'nun Ünal Osmanağaoğlu'ndan naklen söylediği, "bu olayı Abdullah Çatlı'nın organizasyonu ve emri ile kendisi dahil olmak üzere birlikte işlendiği" söylemi, Duran Demirkıran'ın sözlerinin bir versiyonu olmaktan uzaktır. İkincisi: Muhsin Yazıcıoğlu, bu ifadeyi, askeri mahkeme önünde değil, askeri savcılıkta görülen bir davanın sanığı olarak" değil, "sanık" olarak değil, "ifade sahibi" olarak vermişti.

AİHM karar özetinde, Ünal Osmanağaoğlu'nun avukatları hakkında dosyada, Duran Demirkıran ile Muhsin Yazıcıoğlu'nun ifadelerinde Osmanağaoğlu'nun adının geçtiğini, bunların ifadelerinin de baskı ve işkence altında alınmış ifadeler olduğunu savladıklarını okuyoruz. Mademki bunlar ifadelerini işkence altında vermiştir, bu ifadeler geçersizdir. Ünal Osmanağaoğlu hakkında dosyada başka delil de

yoktur. Yeniden yargılanmalı ve mahkumiyet kararı kaldırılmalıdır.

Osmanağaoğlu avukatlarının, AİHM'den iki şeyi sakladıkları gözden kaçmıyor. Birisi, Haluk Kırcı'nın, birlikte olay-evine girdiği, beş saat bir arada kaldığı Ünal Osmanağaoğlu'nu tanımadığını söylemiş olması, İkincisi aynı şekilde eve birlikte girdikleri halde, İbrahim Çiftçi'yi, sorulduğunda gazete fotoğraflarından tanıdığını söylemisidir. Adına düzenlenen İddianame'de özellikle vurgulandığı gibi Haluk Kırcı, külliyen inkardan külliyen üstlenmeye değin sürekli ifade değiştirmiş, ifade değişikliklerinde esas olarak "isimlendirme" belirleyici olmuştur. Duran Demirkıran'ın çok iyi tanıdığını söylediği, boyunu bosunu tarif ettiği, ikinci araç olan Reno'dan inen ve 56/2 nolu eve giren Ünal Osmanağaoğlu'yla birlikte eve girmiş olması gereken Haluk Kırcı, Çatlı ve Yazıcıoğlu'ndan aldığı talimat gereği, Osmanağaoğlu'nu, Osmanağaoğlu ile birlikte İbrahim Çiftçi'yi sürekli saklamış, sorulduğunda da, Ünal Osmanağaoğlu'nu tanımadığını söylemişti. İbrahim Çiftçi'yi de nerdeyse isim olarak tanıyordu.

Kırcı'nın, "Susurluk" sorgulamasında cep telefonunda kayıtlı adlar arasında Ünal Osmanağaoğlu'nun da adı vardı. Bu, sonradan edinilmiş bir tanışıklık olarak savunulabilirse, o zaman Susurluk "kaza"sında (sonradan inkar etse de) arkadaki araçta bulunduğunu söyleyen Kırcı'nın herhalde bu arkadaki araçta yanındakileri de sayması gerekecekti.

Ama konumuzla sınırlı olarak söylemek gerekirse, Duran Demirkıran'ın 56/2 nolu eve girerken gördüğünü söylediği ve Kırcı'nın, eve girenler arasında özenle saymaktan kaçındığı Ünal Osmanağaoğlu'nu, Ünal Osmanağaoğlu'yla birlikte Haluk Kırcı'yı "eşkal" olarak Serdar Alten'in belirlediği ve dava dosyasının ilk sıralarında yer alan ifade tutanağının AİHM'den gizlendiği gözden kaçmıyor. Hatta öyle ki, Kırcı, "külliyen inkarını" içeren ilk ifadelerini, Serdar Alten'in anlatımını öğrendiği ölçüde değiştirmiş ve hatta öyle ki, Askeri Savcılığa, Kırcı'nın yeniden ve "doğru" ifadesini verip,

cezaevine geri götürüleceği sırada, vicdanının sesini dinleyip, yeniden ifade vermek ve bu kez "doğru ifade vermek" istemişti. "Vicdan"ını savcılık odasına serip, yeniden "doğru" ifade verdiği, yani saptananlar, yakalananlar, kaçanlar, yurtdışına çıkanlara göre ifade değiştirdiği gözönüne alınırsa, Serdar Alten'in ifadesinin (adlandırma olmadığı için olsa gerek) AİHM'den saklandığı da kendiliğinden anlaşılacaktı.

Serdar Alten, ağır yaralı olarak getirildiği Hacettepe Hastanesinde, doktor gözetiminde iki polis memuruna anlatımında, eve ilk giren dört kişi arasında, saydığı şahıslardan, kendisini de vuran "genç, kıvırcık saçlı, 16 ya da 18 yaşlarında" olan ile "Haluk Kırcı"nın eşkalini vermişti. Serdar Alten, 10 Ekim 1978 günü alınan ifadesinde, "*Beni, arabaya, birinci odaya silahla getirenlerden biri götürdü. Götüren uzun saçlı, sarışın, rahat 1.80 boyunda, çukur yanaklı, aşağıya doğru sarkık bıyıklı, sarı düz saçlı, mavi montlu, siyah pantolonlu ve konuştuğu birkaç kelimeden doğu ve Güneydoğulu tahmin ettiğim bir kişiydi" ile Ağrı kökenli Ünal Osmanağaoğlu'nu tarif etmişti, ve aynı anlatımında, "İki oda arasındaki irtibatı, beni arabaya bindirmek için götürüp geri getiren sarışın uzun boylu, çukur yanaklı aşağıya sarkık bıyıklı, sarı düz saçlı, mavi montlu, siyah pantolonlu silahlı kişi temin ediyordu.*" anlatımıyla, gene Ünal Osmanağaoğlu'nun eşkalini veriyor, ve "silahlı" olduğunu belirtiyordu.

İbrahim Çiftçi'nin, 20.12.1978 günlü ifade tutanağında, Serdar Alten'in dışarıya götürülüşünü anlatımında, Ünal Osmanağaoğlu'nu gizlediğini "gizlemek" olanaklı mı? Şöyle: "İkinci odaya ben pek girmedim. Bir ara sarışın olan arkadaşlardan birisi dışarı çıkıp geldi, hangisi olduğunu iyi göremedim. Yalnız tahminime göre arabaya bir kişi götürmüş olabilirler."

Hem "sarışın arkadaşlardan birisi götürüp getirdi" diyor, "sarışın" olduğunu görüyor, ama hangisi olduğunu bilmiyor. Serdar Alten'in beş saate yakın bir süre, iki oda arasındaki

irtibatı, bu "sarışın" arkadaşı sağlıyor ve bu iki odadan birinde beş saate yakın bulunan Çiftçi, iki oda arasındaki irtibatı sağlayan Ünal Osmanağaoğlu'nu tanımıyor. Kertenkeleler güler...

o

Serdar Alten yaşamda değil. Ama aynı anlatımında (10 Ekim 1978), "Bizi, burada, silahla bir kanepeye kollarımız arkadan bağlı olarak yanyana oturtarak vurdular. Bizi vuranlar iki kişiydi. Bunlardan birisi 16-17 yaşlarında kıvırcık saçlı, gözkapakları şişkin tam esmer renkli ve uzunca boyluydu. Bizi odada tek başına bu çocuk tipindeki kişi vurdu." anlatımıyla da Haluk Kırcı'yı tanımlamıştı.

Öteki adı "İdi Amin" olan Kırcı'nın iki adını herkes biliyor, ama Çiftçi bilmiyor. Sürekli eşkalini veriyor. Kurbağalar güler...

Bir de utanmadan, bu ifadeleri Cumhuriyet Savcısına verdiği ifadesi dahil, işkence ve baskı altında imzaladım diyor. Kolumdan tuttular, zorla imza attırdılar diyor Askeri Savcıya.

Ben olay yerine hiç gitmedim dediği olay yerine silahlı gittiğini, gerekli gereksiz, kaç kez yineliyor ifadesinde. Ama silahının yerli yapı, laz işi, 7.65 silah olduğunu ayrıca yineliyor. Atılan silahlar, mermi ve kovanlar incelendiği zaman, böyle yerli yapı bir silahtan atılmış mermi ya da kovan bulunamayacağını bildiği için... Kargalar hala gülüyor...

Haluk Kırcı, başlangıçta, Bahçelievler katliamıyla hiçbir ilişkisi olmadığını söylemiş, daha sonra, tüm olayı üstlenmiş, sonra bir kısmını "tenzil etmiş", eve ilk giren dört kişiden biri olan Kırcı, bu dört kişiden birinin Ünal Osmanağaoğlu ve ötekinin İbrahim Çiftçi olduğunu özenle gizlemişti. Duran Demirkıran ise Ünal'ın da, İbrahim Çiftçi'nin de eve girdiğini ve geç vakit bulundukları yerden ayrılırken evden çıkmadıklarını söyleyecekti. Silah seslerini duyduğu zaman ikisi de evdeydi. Bu nedenle de Duran Demirkıran'ın ifadesi yadsınmıştı sürekli.

o

AİHM'ye gönderilen dosyada bu belgelerin olmadığı ve sıradan bir "cinayet" olayı irdeler gibi, AİHM'nin karar verdiği anlaşılıyor. Ama bir başka şey de var:

Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığının "Toplu Kıyım" suçundan, "Haluk Kırcı" adına düzenlenen 20.2.1981 günlü iddianamede, "Yapılan hazırlık soruşturması sonunda ele geçen sanıklardan İbrahim Çiftçi" (ve 7 kişi), "ele geçmeyen Abdullah Çatlı, Haluk Kırcı, Mahmut Korkmaz, Bünyamin Adanalı ve Ünal Osmanağaoğlu hakkında ise soruşturma"nın sürdürüldüğü, ve bu arada Haluk Kırcı'nın 8.10.1980 günü İstanbul'da yakalandığı, bu nedenle, soruşturmanın bu noktada derinleştirildiği" belirtiliyordu.

Ünal Osmanağaoğlu'nun avukatları, AİHM'ye başvurularında, kendi istemlerine destek sağlamak amacıyla, İddianame'de, "ele geçen sanıklardan İbrahim Çiftçi"nin, açık ve ayrıntılı olarak yüklendiği fiilleri, baskı ve işkence altında verdiğini söyleyerek beraat ettiğini, kendi istemleri için "örnek olay" olarak sunmuşlardı. AİHM kararında yer aldığı biçimiyle İbrahim Çiftçi'nin, "hem polise ve hem de savcılığa verdiği ifadelerde, katliam olayına katıldığını", "daha sonra ifadesini işkence altında verdiğini iddia etmiş", raporlarla işkence iddiaları doğrulanmış, Askeri Mahkeme, başka dört sanık yanında İbrahim Çiftçi'nin de beraatine karar vermiş, Askeri Yargıtay ve Askeri Mahkeme arasında bozma ve uyma biçiminde gidip gelen dosya dışında dört kişinin mahkumiyeti onaylanmış. İbrahim Çiftçi, Doğan Öz davasında olduğu gibi burada da, gizemli bir biçimde beraat ettirilmişti. Acaba "işkence ve baskı" savlaması her zaman ve her şekilde, her derde deva mıydı? Özellikle de işkence ederek, boğarak, sıra sıra kurşuna dizerek öldürmeleri dezenfekte etmenin aracı mıydı işkence!

Haluk Kırcı, Askeri Savcıya 18 Kasım 1980 günlü anlatımında, İbrahim Çiftçi'yle ilgili olarak şunları söyleyecekti:

Kırcı'nın, Askeri Savcıya, "Benim dün verdiğim ifadem doğrudur" dediği "anlatımının gerçek olmadığı yolunda savcılıkta uyanan haklı kuşkular anlatılarak gerçeği söylemesi" istendiğinde, Kırcı, bunun üzerine ifadesini şöyle değiştirmişti:

"Benim dün verdiğim ifadem doğru değildir. Bu olayı Abdullah Çatlı planlamıştır. Çatlı, yakalanmam halinde, bana tutarsız ifade vermemi, suçu tamamen üstlenmem gerektiğini söylememi bildirmişti." "Ben de o yüzden dün bütün olayı kendim yapmış gibi size anlattım. Esasında ben eve, yani Bahçelievler'deki katliam yapılan evin kapısının önünde durdum, içeriye girmedim. Ben dışarda dururken Ercüment ve Mahmut bir kişiyi getirdiler, Çatlı'nın kullandığı arabayla çıkıp gittiler. Demin yukarda söylememiştim, asıl eve girenler Ercüment, Mahmut, Kürşat ve İbrahim Çiftçi'ydi. İbrahim Çiftçi'nin kesinlikle ismini vermemem hususunda Abdullah Çatlı bana talimat vermişti."

"Niye Abdullah Çatlı'yı sürekli suçlayıp İbrahim Çiftçi ve Duran Demirkıran'ı kurtarmaya çalıştığı sorulduğunda, cevaben, tereddütlü bir şekilde, Abdullah Çatlı'nın olayla ilişkisi zaten biliniyordu, (...) Çiftçi ve Demirkıran'ın olay içinde olduğu hatırlatıldığında "Vallahi bir ard niyetim yoktu" diyecekti.

Bir gün sonra, 19.11.1980 günlü anlatımında ise, Haluk Kırcı, bu kez Muhsin Yazıcıoğlu'nun önerdiği doğrultuda ifade vermeyi denemişti:

"Erzurum'da arandığımı duyunca İstanbul'a gittim. İstanbul'da çeşitli yerlerde saklandım. Abdullah Çatlı ile İstanbul'da hiç görüşmedim. Evinde kaldığım doğru değildir. Bu aralarda Ankara'ya geldim. Ankara'da Yaşar Yıldırım'la buluşup bana sağladığı sahte kimliği aldım ve tekrar Erzurum'a gittim. Bu sırada 12 Eylül harekatı gerçekleşmişti.

Devam ediyor Kırcı:

"Bundan yaklaşık bir ay geçtikten sonra, bir gün Erzurum'da bir arkadaş Ankara'dan gelen Muhsin

Yazıcıoğlu'nun benimle görüşmek istediğini söyledi. Cumhuriyet Caddesindeki Hemşin Pastanesinde (...) yanyana konuşmaya başladık. (...) "Sizin dosyayı en iyi bilen benim. Senin teslim olmana gerek yok. Kaçabildiğin kadar kaç dedi. İlaveten, şayet yakalanırsan olayı elinden geldiği kadar saptırarak anlat, diye talimat verdi. Bu arada, Turan (Duran Demirkıran) ile İbrahim (Çiftçi) bizim teşkilattaki en güvenilir kişiler, onları kurtarmamız lazım, sen suçu tamamen üstlen dedi ve olayla ilgili benim de bir kısmını bildiğim ayrıntıları bana tekrar tekrar anlattı (...) Abdullah Çatlı'nın teşkilata ters düştüğünü, teşkilattan koptuğunu, bu nedenle yakalanırsam hiç acımadan Abdullah Çatlı'yı suçlamamı söyledi ve bana Abdullah Çatlı'nın İstanbul'daki evinin yerini ve içini tarif etti, orada saklandığımı söylememi de istedi.

İbrahim Çiftçi'nin işkence ve baskı altında verildiği savlanan Emniyet ve Askeri Savcılık anlatımlarını tarihe belge olması amacıyla bitirmeden bir kez de burada yineleyelim:

(25 Aralık 1978):

"... Ben okulda bulunduğum sırada Ekim ayının başlarında Kadir Temir yanıma gelerek "yarın bana uğra" dedi. Ben de nedenini sormadım ve ertesi günü Kadir'in çalıştığı hastaneye gittim. Kendisi bana 7-8 cm uzunluğunda, yuvarlak, gazete kağıdına sarılı normal boyda bir şişe verdi. Ve içinde eter var diyerek bu eteri yarın saat 16.00 sıralarında, Bahçelievler Cami Durağında Ercüment Gedikli bekleyecek, ona vereceksin dedi. Ben de ertesi günü bu şişeyi Bahçelievler Cami Durağına saatinde götürdüm. Ercüment durağın tabelasının asılı bulunduğu direğin altında bekliyordu. Kendisine içinde eter olan şişeyi verdim. Eter şişesini verdikten sonra okula gittim. Şişeyi verirken kendisiyle herhangi bir şey konuşmadım. Bu eter olayından iki üç gün sonra okulda Abidin Şahiner, Ömer Yavuz ile karşılaştım. Bana Pazar günü akşam üzeri Abidin Şahiner'in evine gel dediler. Ben de Pazar günü saat 17.00 sıralarında Abidin Şahiner'in Bahçelievler 3. Cadde 117/A'da bulunan evine git-

tim. Eve gittiğimde evde Ömer Özcan, Ömer Yavuz, Abidin Şahiner ve Mehmet Kundakçı vardı. Toplantıda, "Evimizin arka sokağında bulunan sokakta TİP'çiler kalıyor. Bunların evini basacağız. Ercüment geldiği zaman talimatı verecek!" dedi. Saat 21 sıralarında Ercüment Gedikli gri renkli büyükçe hususi bir araba ile geldi, korna çalarak bizi dışarı çağırdı. Evden dördümüz birden dışarı çıktık ve Ercüment Gedikli'nin bulunduğu arabaya bindim."

Cumhuriyet Savcılığına 26 Aralık 1978 günlü verdiği ifadesinde İbrahim Çiftçi, olay içinde yer aldığını, ama öldürme olayıyla ilgili olmadığını yineleyecektir:

"Bahçelievler olay gecesinden önceki aynı gün, aynı okul ve sınıf arkadaşım Abidin Şahiner Bahçelievler 3. Cadde 117/A'daki evini tarif ederek gündüz 17-18 arasında gelmemi bildirince o saatte Abidin'in evine gittim, içeride Yükseliş'te okuyan Ömer Özcan ile bizim okulda okuyan Ömer Yavuz ve Mehmet Kundakçı vardı. Bir müddet konuştuk. Ömer Özcan arka sokakta TİP'lilerin oturduklarını söyledi, gece o eve gideceğimizi bildirdikten bir müddet sonra tahminen olay gecesi saat 21.00 veya 22.00 sıralarında Ercüment Gedikli oturduğumuz evin kapısına araba ile geldi, içeriye girmedi. Ercüment'in bindiği araba karanlıkta koyu renkli gri renginde de olabilir bir büyük yabancı araba idi, Ercüment inmeden biz çıktık, ben, Ömer Yavuz ve Ömer Özcan arka tarafa oturduk, Abidin ile Mehmet Kundakçı yürüyerek gitti. Araba ile 3. Caddeden aşağıya doğru Pazar yönünden bir sokaktan daha geçip bir sokakta yani kararlaştırılan yerde durdu, biz sokakta durduğumuz sırada arkamızdan hatırladığıma göre koyu renkli bir reno araba gelerek biraz gerimizde durdu, bizi getiren büyük arabanın ön tarafında Ercüment Gedikli oturuyordu, arabayı da kalın bıyıklı, esmer, arabadan inmediği için boyunu görmediğim birisi kullanıyordu, bindikten sonra da arabadan inmedi. Biz arabadan indikten sonra önümüzde Ercüment Gedikli olduğu halde olay yeri olan evin kapısına geldik. Ercüment kapıyı vurdu, içerden "kim o" deyince biz "polis" cevabını vererek

kapı açıldı. Ben, Ömer Yavuz, Ömer Özcan ve Ercüment Gedikli ellerimiz silahla içeriye daldık, bizim girdiğimiz odada üç kişi vardı, birisi gözlüklü, diğer ikisi bıyıklı, genç, zayıf, boylu boslu olup bıyıkların tipi kalın ve aşağıya taralı sarkık idi, ancak uçları uzunca olmayıp küt halinde idi, ben bu üç kişiyi daha önce görmemiştim, o gece gördüm. Kendisini tanımam. Bende 7.65 çapında yerli yapı, Ömer Yavuz'da büyük bir silah, Ömer Özcan'da 14'lü bir tabanca, Ercüment Gedikli'de ise büyük manala (sözcük okunamıyor) bir tabanca vardı, bizim bulunduğumuz odaya birkaç dakika sonra evin önünde arkamızda duran ikinci arabadan inen büyük kafalı, kısa boylu, esmer, daha doğrusu çok kısa olmayıp benden kısa birisi de ve ismini bilmediğim bir arkadaş da bulunduğu odaya girdi. O ana kadar oradakilerle bir şey yapmamıştık. Bu sırada Ercüment cebinden bir eter şişesi çıkartarak ihtimalle pamuk olabilecek beyaz bir şeye eteri dökerek içerdeki üç kişiye koklatıp bayıltınca yere düştüler. Ercüment kordonla her üçününde kollarını arkadan bağladı. Bundan sonra arkamızdaki odaya giren büyük kafalı, esmer, benden kısa olan ismini bilmediğim arkadaşımız bayılanlardan birisinin sırt üstü yatar vaziyette iken boğazını sıkarak boğdu, arkadaşlarım odada bayılttıkları iki kişiyi yandaki odaya sürükleyip götürdüler. Ben boğulan kişinin yanında kaldım, öbür odaya hiç gitmedim. Şahıs boğulduktan sonra yalnız kaldığım odada şaşırıp telaşlandım. Diğer odadaki sesleri bu haleti ruhiye ile hiç duymadım. Bir müddet sonra Ercüment bulunduğum odaya gelerek bana çık sen deyince çıktım. Dışarıda bulunduğumuz evin tahminen 100 metre kadar ileri sokakta beni bekleyen Abidin ile birlikte Abidin'in evine gittik. Esasen olaydan heyecanlandım, şaşırdım bana bu şekilde adam vurulacağını baştan söylememişlerdi girdikten sonra da artık dönemezdim esasen ben silahda kullanmadım. (Doğan Öz'ü anımsıyor insan, ister istemez!)Beni şaşırmış görünce Ercüment odadan çıkartıp gönderdi, ben tahminen evde bir saatten fazla kaldım, beni gönderdikten sonra arkadaşlarım ne kadar

kaldılar ve yanlarına kim geldi ne yaptıklarını bilemem. Ben çıkıp Abidin'in evine giderken çıktığımız evden uzaklaşmadan aynı evden silah sesi duydum ancak telaşımdan kaç el duyduğumu bilemiyorum. Abidin ile geldiğimiz Abidin'in evinde birbirimize bir şey sormadık dedi. (Eve saat 10.00'da geldiklerini, 1.30'da evde silahlar atıldığını, yani "bir saatin" doğru olmadığını belirtelim.)

"Soruldu: İkinci arabada Abdullah Çatlı'ya benzeyen birisinin oturduğunu gördüm, yalnız kesin olarak bunun Abdullah Çatlı olup olmadığını söyleyemem ... kişi Abdullah Çatlı'ya benziyordu, yalnız kesin değildir. (Abdullah Çatlı'nın oturduğunu değil, Çatlı'nın arabayı kullandığını söylemesi gerekirdi.) Bu olayda bizi Ercüment Gedikli idare etti ve o emir veriyordu. Ercüment silahları da ben arabanın içinde iken verdi. Ercüment Gedikli sabaha karşı bulunduğum Abidin Şahiner'in evine gelerek bana verdiği silahı geri aldı, olaydan sonra Ömer Yavuz ile Ömer Özcan'ı gördüm, ertesi gün olayı da gazetelerden okudum, daha doğrusu olayın sabah olmayıp ertesi günkü gazetelerden olayı öğrendim.

"Soruldu: 25.12.1978 tarih ve altında imzam olan Emniyet Müdürlüğünde alınan okunan ifademi dinledim bu ifade de bana aittir. İfade tutanağındaki her iki sahife altındaki imza da benimdir, kabul ediyorum dedi."

Tekrar soruldu: Olaydan birkaç gün önce aynı okulda okuduğum arkadaşımız Kadir Temir, bana çalıştığı Numune Hastanesi döner sermayeye ertesi gün gelmemi söylediğinden gittim, bana kağıda sarılı bir şişe vererek bunun eter olduğunu ve Ercüment Gedikli'ye Bahçelievler Cami Durağında hatırımda kaldığına göre gündüz saat 16.00 sıralarında vermemi söylemekle Ercüment'i bulup verdim, ancak ertesi gün verdim. İğfal edilerek bilmeden katılıp pişmanlık duyduğum bu olaya ait bildiklerimi saklamadan samimi olarak bir tesir altında bırakmadan serbest irademle beyan ettim dedi, ifadesini imzası ile tasdik etti."

Hani derler ya, "Buyurun Cenaze namazına!..."

İbrahim Çiftçi, Askeri Savcıya 17 Aralık 1978 tarihine

kadar Bahçelievler'e hiç gitmediğini, olayı sonradan basından öğrendiğini söyleyecekti.

Çiftçi'nin "Askeri Savcı"ya ifadesi şöyle:

"Kendisine yüklenen suç anlatılıp soruldu:

"Cevaben: Ben sonradan basından öğrendiğim bu olaya karışmadım, ancak bu olay nedeniyle zanlı olarak götürüldüğüm yanlış oldu bir başka olay nedeniyle götürüldüğüm emniyet genel müdürlüğünde uzun süre işkence altında tutuldum. Bunların baskısı ve etkisi altında işkenceden kurtulmak amacıyla istediklerini söylemek mecburiyetinde kaldım. Ben 17 Aralık 1978 tarihine kadar Bahçelievler'e hiç gitmemiştim. Bu tarihte Abidin Şahiner'in evinde kendisiyle birlikte Mehmet Kundakçı da olduğu halde 3 sınıf arkadaşı bir gün sonraki sınavlara hazırlanmıştık. Bu suçu kabul etmiyorum. Sonradan basından öğrendiğim bu olay sırasında Aşağıayrancı'da bir arkadaşımın evinde idim, gecede orda kaldım. Bu sırada Hatice Koç isimli arkadaşımın annesi de evde idi dedi.

"Sanığın dosya 184-185 sıralarda yer alan sorgusu okundu, ben bu ifadeyi işkence altında kollarımdan tutup zorla imzalatılmak suretiyle kabullenmiş görünmek zorunda kaldım. Bu ifadem doğru değildir zor altında alınmıştır. dedi.

"Sanığın dosya 199-200 sıralarında yer alan C. Savcısınca alınan ve emniyettekine benzer içerikli tutanak okundu, bu ifade de aynı gün şubede alınmıştı. Ben bu kişilerin de yine polis olduğunu sanarak bu ifadeyi de imzalamak zorunda kalmıştım. Ben hiçbir şekilde bu olaya karışmadım. Zor altında gerçeğe aykırı olarak ifadem alındı, dedi.

"Ben sanıklardan sınıf arkadaşlarım olan Abidin Şahiner, Kadir Temir ve Mehmet Kundakçı'yı tanırım diğerlerini tanımam. Abdullah Çatlı'yı ise ismen tanırım. Abdullah Çatlı'nın ismi Ülkü Ocakları Başkanlığı yaptığı için ismen tanırım. Ben bugüne kadar hiçbir eyleme katılmadım düşünce itibariyle milliyetçiyim dedi."

Çiftçi, kendisinin polise ve cumhuriyet savcısına (yani esas görevlisine) verdiği ifadeleri, bu kez "askeri savcı"ya

ifadesiyle kaldırıyor. Ve bu kez, Osmanoğlu'nun avukatları, "esas hakim" kavramını ters yüz ediyorlar, Çiftçi'nin Cumhuriyet Savcısına verdiği ifadesini (ki polise verdiği ifadeyle bire-bir örtüşür bu ifade), bu kez askeri savcıya verdiği ifadesiyle "ortadan kaldırıyor"lar.

Kırcı'nın ifadesi anımsanabilir: Çiftçi, Çatlı'nın yanında ve Kırcı, Çatlı'nın ayakları altında kocaman bir silah görüyor... Buradan Çatlı ile birlikte, Çatlı'nın sürdüğü arabayla olayın yaşanacağı yere gidecekler. ... Çiftçi, Ünal Osmanağaoğlu ile birlikte eve girecek... Girdikleri evde, Ercüment, kendisinin daha önce getirdiği eterle, içerdekileri bayıltacak... Kırcı, bir genci boğarak öldürecek... Masanın üstüne konan gözlüğü yer tesbit tutanağında gösterecek... Ercüment'le birlikte kullandıkları eteri pantolonuna dökecek, bunun için pantolonunu evde, yastık kılıfı içinde saklayacak.

Bütün bunları, eter dökülen pantolonu da olay yerine gitmeden hayalinden yapmış olacak. Nasıl ki, Bahçelievler'de "görev başında"ki Ünal Osmanağaoğlu'nu, Erzurum'da, "Ünal" olarak ve saklanarak görüyorsak, burada da Doğan Öz'ü vuran, Bahçelievler'e fiilen katılan İbrahim Çiftçi'yi, Askeri Savcılık odasında kaybediyoruz.

Burada yalnızca ikinci bir İbrahim Çiftçi'yi, ikinci bir Ünal Osmanağaoğlu'nu değil, İkinci bir Çatlı'yı, ikinci bir Kırcı'yı değil, ikinci bir "devlet"i görüyoruz. Katliamcı, işkenceci, suikastçı, tertipçi, hilelerle yüklü, kirli, üstelik her yönüyle iğrençleşmiş bir devleti. Devleti çürüten devleti.

Son Notlar

5-6-2 Tamam Reis'ten okuyoruz:

Haluk Kırcı: Gündüzleri atölyede çalışıyordum. Artık iyi bir mobilyacı olmaya başlamıştım. İşimiz erken bittiğinde akşam yemeklerimi bazen lokantada, bazen de kuzenimin evinde yiyordum. İşte böyle erken çıktığım bir akşam yemekten atölyeye dönüyordum. Kuzenim dükkanı üzerime kapatmak için beni bekliyordu. Devriye gezen askerler kimlik kon-

trolü yapıyordu. Üzerimde *Ahmet Yıldırım – Konya* adına düzenlenmiş bir kimlik vardı. Saat 23.00 civarıydı ve 24.00'te sokağa çıkma yasağı başlıyordu. Asker şüphelenmiş olacak ki, arananlar listesine bakma gereği duydu. Listede birden fazla Ahmet Yıldırım ismi vardı. Ne kadar ikna etmeye çalışsam da başarılı olamadım. Kaçmayı da gözüm kesmiyordu, elleri tetikteydi, boşu boşuna ölmemeliydim. Alaya gidinceye kadar dua ettim.

İçerde 30-40 kişi daha vardı. Hepsi değişik sol fraksiyonlara mensup insanlardı. Bir yüzbaşı, gözaltına alınanları gruplar halinde nezarethaneye yerleştiriyordu. Sıra bana gelince hangi fraksiyondan olduğumu sordu. Ben de Türk milliyetçisi olduğumu ve mobilyacı esnafı olduğumu ve hata sonucu buraya getirildiğimi söyledim. Yüzbaşı bir an durakladı ve benim kenarda durmamı söyledi. İşini bitirdikten sonra yüzbaşı masasına oturarak beni yanına çağırdı.

Oturacak yer gösterdi ve sohbete başladık. Bir müddet sonra iyiden iyiye masum olduğuma inanmaya başlamıştı. Şimdi sıra benim prosedüre uygun bir şekilde salıverilmeme kalmıştı. Hemen Selimiye Kışlasındaki bir üstünü aradı. Ne kadar iknaya çalışsa da karşısındakinin ikna olmaya niyeti yoktu. Çünkü Türkiye genelinde tam 46 Ahmet Yıldırım aranmaktaydı. Ve soruşturma bitmeden salıverilmemin mümkün olmadığını söylüyordu. Yüzbaşı telefonu kapattı. Yetki ve prosedürü anlatmaya çalışıyor, beni teselli etmeye uğraşyordu.

Tam o esnada kapı açıldı. Ve bir albay içeri girdi. Albay gecenin o saatinde brifing almaya gelmişti. (Belki de beni kurtarmaya). Yüzbaşıyı yanına çağırmış bir şeyler konuşuyordu. Yüzbaşı eliyle beni göstererek bir şeyler anlatıyordu. Albay yanıma gelince mutad soruları sormaya, bense daha öne anlattığım şeyleri anlatmaya başladım. Ayrıca hanımımın hamile ve evde yalnız olduğunu söyleyerek duygularına hitap etmeye çalışıyordum. Hemen şoförünü çağırarak beni evime bırakmasını söyledi.

Daha sonraları başıma birkaç yakalanma olayı gelse de

en ciddi olanı buydu. Suçsuz olduğum için Allah yardım ediyordu. O gece albayı da Allah göndermişti. (Öztürk, s. 174.)

o

Abdullah Çatlı ve Susurluk Dosyası'ndan okuyoruz:

"Bilgiler şöyledir...

"Kanada'da askeri ateşemiz Attila Altıkol, ASALA tarafından öldürüldükten sonra, devlet "kısasa kısas" kararı aldı. Bu iş için Abdullah Çatlı Avrupa'da bulunarak iş ona ihale edilir.

Haluk Kırcı anlatıyor...

"Abdullah Çatlı diyor ki, tamam ben bu mücadeleyi başlatırım, ama birinci şart benim arkadaşlarım cezaevindedir. Bir, benim ismimi verir. Bir arkadaşım daha var onun ismini verir. Bu arkadaşlarımı serbest bırakın. İkinci, Alpaslan Türkeş'i serbest bırakın. Üç, idamları durdurun, çünkü biz de zarar görüyoruz, der.

Milli Güvenlik Konseyinde bu görüşülür. Konseyin verdiği cevap, yani 5 tane general der ki, Haluk Kırcı'yla falan şahsın serbest bırakılması mümkün değil, ama asılmamalarını garanti ediyoruz. Alpaslan Türkeş zamanı geldiğinde serbest bırakılacak. İdamlar da makul bir süre sonra durdurulacak." (s. 62-63.)

Kitabın yazarı sürdürüyor:

"Gelelim 12 Eylül dönemine...

"Evren Paşa şimdi çıkıp beyanat veriyor: "Çatlı ismini ilk defa duyuyorum. Bu tür işler Cumhurbaşkanı düzeyinde konu olmaz. Gizli servisler istihbarat almak için her türlü olanağı değerlendirirler. İti uğursuzu da kullanırlar. Ben Çatlı ismini ilk kez duydum. Bu işi MİT biliyordur. Açıklaması gerekirse MİT açıklar." (s. 61-62.)

Kitabın yazarı Prof. Dr. Ural, Evren "MİT" deyince, Evren'in kızı ve MİT'in o zaman bir numarası sayılan damadı için Çatlı'nın ayrı ayrı şiir yazdığını bir başka sayfada anımsatıyor.

Emin Pazarcı'nın anlatımına göre, Abdullah Çatlı, ilk kez Türkiye'ye 1983'te gelmişti. Askeri Yönetim döneminde, Yeşilköy'de bir albay tarafından karşılanmış, üst düzeyde bazı görüşmeler yapılmış, Çatlı, elini kolunu sallaya sallaya, pasaportuna giriş-çıkış damgası vurulmadan Türkiye'ye gelmiş ve gitmişti.

Oral Çelik, Susurluk Komisyonu üyeleriyle aralarında geçen konuşmada, "Dört kişi olduklarını, Çatlı'nın liderleri olduğunu" söyleyecek, şunları ekleyecekti:

"Yurtdışında devlet görevlileri bizi buldu, teklif yaptılar. Biz de 12 kişilik bir liste verdik. Bu kişiler serbest bırakırlarsa teklifi kabul edeceğimizi bildirdik. Devletimiz için ASALA'ya karşı mücadele ettik. Teklifi çok üst düzeyden insanlar yaptı. Öyle MİT daire başkanları filan değil. Çok daha üst düzey. Almanya, Yugoslavya, Kanada, Lübnan, Avusturya ve Amerika'da toplam 28 eylem yaptık. Her Ermeni başına 10 bin dolar alıyorduk. ASALA'yı biz bitirdik.

"Abdullah Çatlı'yı Türkiye'den tanıyordum. İsviçre'de de aynı hapishanede yattık. 100 gram eroin ile yakalandım. Bu da komploydu. Cezaevinden de 1984'te İsviçre'ye gelen bir Devlet Bakanı sayesinde kurtarıldım. O dönem Turgut Özal başbakandı.

5-6-2 Tamam Reis'ten:

Susurluk "kazasından sonra", polis, Kırcı'nın Bostancı'daki evinde arama yapmaya geldiğinde ilginç bir manzara ile karşılaşmış, Kırcı'nın oturduğu dairedeki eşyaların bir kamyona yüklendiğini görmüşlerdi. Polis yüklenecek eşyalara elkoymuş, yapılan aramada 27 milyon değerinde çek ve senet bulmuştu. Kırcı, bu senetlerle ilişkisinin olmadığını, Bostancı'daki evin ise Kumarhaneler kralı Ömer Lütfü Topal'ın ortağı, Susurluk davası sanığı Ali Fevzi Bir'e ait olduğunu söyleyecekti.

Kırcı'nın sorgusu İstanbul Emniyet Müdürlüğü Organize Suçlar Şubesi'nde yapılıyordu. Sorgucunun sorularını yanıtlayan Kırcı, "Çatlı'nın 12 Eylül (1980) sonrası önce İsviçre'ye gidip Mehmet Şener'le buluştuğunu" söyleyecek ve

şunları anlatacaktı:

"Şener eski ülkücülerdendir. İsviçre'de Mehmet Şener ile birlikte sahte pasaporttan yakalandılar. Ancak Türkiye, iade talebinde gecikince iki gün sonra serbest bırakıldılar. Çatlı daha sonra Almanya ve Fransa'ya geçti. Bu dönemde, Milli Güvenlik Konseyi'nin aldığı karar uyarınca, Ermeni komitecilere karşı yurtdışında operasyon yapılması için Çatlı ile bazı kamu görevlileri irtibata geçti. Çatlı, Oral Çelik ve Ünal Osmanağaoğlu'nun organizatörlüğünde Ermenilere karşı bombalama eylemlerinde bulunmuşlar. Fransız polisi, bunlardan şüphelenmiş. Ancak somut delil bulamayınca, Çatlı'nın bana anlattığına göre bir mizansenle eroin kaçakçılığı suçlamasıyla Abdullah Çatlı gözaltına alınmış. 5 yıl cezaevinde kalmış. Cezaevinden çıkınca İsviçre'ye iade edilmiş. Bildiğim kadarıyla 1990 yılında eski ülkücülerin yardımıyla, Çatlı sahte bir kimlikle Türkiye'ye giriş yaptı ve İstanbul'a yerleşti."

Haluk Kırcı'nın anlatımına göre, Emniyet Genel Müdür Danışmanı Emekli Yarbay Korkut Eken, Ankara'da, Altınel Otelde Çatlı'ya, "Sana bir görev vereceğiz!" demişti, yapılacak işleri anlatmış, Çatlı, "Tamam komutanım" demiş, bir gün sonra, parası, pasaportu verilmişti.

Çatlı, Kırcı'nın, Saygı Öztürk'e anlatımına göre kimliği ile Almanya, Fransa, Belçika, Macaristan, Hollanda ve Yunanistan'a gitti. PKK'nın Avrupa üst düzey yöneticilerinden Ali Sapan ve Kani Yılmaz ile DHKP-C'li Dursun Karataş ile ilgili istihbarat faaliyetlerinde bulundu. Kendisine eski arkadaşları Ethem Kıskıs (Balgat sanığı), Kürşat Poyraz (Bahçelievler katliamı sanığı), Rıfat Yıldırım (Doç . Dr. Bedrettin Cömert'in katili) yardımcı oldu.

Korkut Eken, Çatlı'ya, yurtdışında kullanılmak üzere sayısını bilmediği miktarda U2 silahı vermişti. 1995'in sonlarında Eken silahları Çatlı'dan istemiş, Çatlı çantasında taşıdığı Mikro U2 silahı vermemişti. Eken, Saygı Öztürk'e anlatacaktı. Emniyet Genel Müdürlüğünden alınan suikast silahları, komşu bir ülkede PKK'lıların bomba eğitimi

gördüğü kampı basmak için kullanılacaktı. Kampın basılmasına yalnız Çatlı değil, değişik dönemlerde o ülkeye sızdırılacak 10 kişilik bir tim gerçekleştirecekti. Susurluk "kazası" planları değiştirecek, herkes kendi derdine düşecek, "Büyük Vatanseverlik" boşalan sahnenin bir köşesinde, milyonlarla ifade edilen markların (25 milyon mark), bir gecede el değiştirdiği söylenen tirilyonların (7 trilyon) gölgesinde kalacaktı. Bahçelievler "operasyonu"nun "ücret"i neydi, soran olmamıştı.

Sorulmamıştı ama, sorulanlar da olmuştu.

Roma'da, cezaevinde, Askeri Savcı Tevfik Tunç Onat, Hakim Binbaşı Önder Ayhan, Ağca'ya şu soruları sormuşlardı:

— Akbank Beyazıt Şubesindeki hesabınıza 25 Eylül 1978 günü 100 bin lira yatıran kimdir?

— Aksaray'da Türk Ticaret Bankası hesabınıza Yalçın Özbey isimli bir şahıs tarafından 150 bin lira yatırıldı mı?

— Yapı Kredi Bankasının Gebze Şubesinde 29 Aralık 1978'de sizin adınıza kimin hesap açtığını ve hesaba kimin 250 bin lira yatırdığını söyleyin?

— Elimizdeki belgelere göre, 29 Aralık 1978 günü Yapı Kredi Gebze Şubesine yatırmış olduğunuz 200 bin lira 4 Ocak 1978 günü aynı bankanın Malatya Şubesinden çekilmiş. Açıklayın!

— Anneniz Müzeyyen Ağca'nın 15 Ocak 1979 tarihinde Ziraat Bankası Malatya Şubesine yatırmış olduğu parayı nasıl elde ettiğini söyleyin?

— Bütün ailenin eline 3 ayda bir emekli maaşı olarak 15 bin lira geçmesine rağmen, ailenizin 1978 Eylül ayından başlayarak yüksek meblağlara sahip olmasını nasıl izah edersiniz?

Yanıtlar hiç önemli değil...

Bir de şu: Hepsi yoksul Anadolu çocuğu rolünde... Çatlı'nın, Çiftçi'nin çayını yapıyor Kırcı. Ama hangi silahı kapsa, sektirmiyor. Nerden öğrendin[iz] bu silahları kullanmayı diyen çıkmıyor. Silahları nerden, nasıl edindiklerini

de.... Kim öğretti size bu kadar, acımasız olmayı diyen de çıkmıyor. Ve kim kimi niçin koruduğu da devlet gizi olarak kalıyor. Bu "giz" (sır) devlet, "açık" devleti yönetiyor. Yönetmiyor, köfte yer gibi keyifle yiyor.

Soru şu: Bizi kim yönetiyor?

BAHÇELİEVLER TOPLU KIYINI KISA BELGELİĞİ

DURAN DEMİRKIRAN EMNİYET ANLATIMI 19.12.1978

Duran Demirkıran 2. Şube 1. Kısım komseri Dürüst Oktay tarafından alınan ifadesi (19.12.1978):

" 1. Olay tarihinde bağlı bulunduğumuz Ülkü Ocaklarının Bahçelievler Bölgesi başkanı Ercüment Gedikli, olay tarihinden iki gün önce Ömer Özcan'a ve bana, Bahçelievler 15. Sokaktaki bekar evlerini ve sokağın sonuna doğru solcuların bulunduğu bir evin bulunduğunu, evin tam adresini tespit etmemizi istedi. Özcan ve ben, 15. sokak 56/2 numaralı evi iki gün kontrol ettikten sonra tespit ettik. Durumu Ercüment Gedikli'ye bildirdik.

2. Dadaş kıraathanesinde, saat 22.00'de Mahmut Korkmaz geldi ve yanımızda bulunan Ercüment'e "Hadi!" dedi. Dışarı çıktık. Tahminen Nova'ya benzeyen kurşuni veya mavi renkli bir oto gördüm. Bu otoya Ercüment ile Mahmut bindiler. Biz de yaya olarak 15. sokağa geldik. Ercüment kapıda bizi bekliyordu. Ercüment, bana Eser Sitesi tarafını, Ömer'e de 16. sokak istikametini kontrol et, polis gelince bize haber verirsiniz dedi. Bize silah vermediler. Ercüment'in üzerinde 14 tabir edilen büyük bir tabanca vardı.

3. Bu arada az ilerde duran arabaya girdim. İçinde bir kişi sigara içiyordu. Bu şekilde saat 1.30'a kadar dolaştım. Bu esnada evden 4 kişi çıktılar. Evden çıkan bu dört kişi: (1) Ercüment Gedikli, (2) Bünyamin Adanalı, (3) Mahmut

Korkmaz, (4) soy ismini bilmediğim ancak takma adı İdiamin olan Haluk isimli şahıslardı. Ercüment benim yanıma geldi, tekrar diğer şahısların yanına gitti. İsmini verdiğim Bünyamin, Mahmut ve Haluk tekrar eve girdiler. Bu arada oto da kapı önüne geldi. İçeriye giren üç şahıs, evden iki kişiyi alıp dışarı çıktılar. Dışarı çıktıklarında beş kişi olmuşlardı ve hepsi birden arabaya bindiler, arabada olanların sayısı şoför dahil yedi kişi olmuşlardı ve Bahçelievler son durağa gelip buradan Eskişehir istikametine doğru gittiler. Ben bu şahısları parkta beklemeye başladım.

4. Aradan 1,5 saat kadar zaman geçmişti ki, araba yine geldi ve arabanın içinden yukarda isimlerini verdiğim dört kişi indi. Ercüment sen evine gidebilirsin dedi, ayrılarak evime gittim.

Duran Demirkıran'ın Cumhuriyet Savcı Yardımcısına verdiği (21.12.1978 günlü) ifadesi üç tam sayfa. Olay ve olaya katılan adlar burada daha ayrıntılı (Okuyabildiğim kadarıyla şöyle):

1. Reis Ercüment bana 15. sokağın biraz aşağı kısmında durup bekleyen yukarda bildirdiğim büyük arabanın yanına bir renonun geldiğini, ancak karanlıkta rengibi tam olarak blemediğini ve içinden üç kişinin inerek arabanın yanında beklediklerini, Ercümente söyleyince, o da, bizim ÜNAL'gil geliyor karşılığını verdi. En önden inenlerden eskiden beri tanıdığım ÜNAL'IN indiğini ben de görmüştüm. Ünal boylu boslu olduğundan hemen tanınacak bir tiptir. Diğer insanlardan birisi Ünal tipinde, uzun ve yapılı bir kişi idi. Üçüncü kişi kısa boylu idi.

2. Beni devamlı kontrole gelen Ercüment'e, bu kişiyi sordum. Bana o büyük reistir. Abdullah Çatlı olduğunu söyledi. Yalnız ben büyük reis Abdullah Çatlı'nın yüzünü görmedim. Abdullah Çatlı'yı daha önceden tanımam. Kendisi Mali Bilimler ve Muhasebe Yüksek Okulunda öğrencidir. Ülkücü Gençlik Derneği 2. Başkanlığını yaptığını biliyorum. 56/2 nolu eve ... sonradan Reno araba ile gelen Ünal Osmanağaoğlu'nu (...) beraberindeki iki kişi ile Ercüment'in

eve girdiklerini gördüm. Yukarda anlattığım şekilde Ünal Osmanağaoğlu ve yanındaki iki kişi eve girdiler. Ercüment'le Mahmut Korkmaz'ı evden çıkarken gördüm.

3. Soruldu: Olay gecesi ikinci reno arabadan inen daha önce tanıdığım Ünal'ın yanındaki iki kişiyi daha evvelce görmemiştim. Birisi uzun boylu, yapılı, Ünal'ın tipindeydi ve bunun saçları da kabart. Diğeri kısa boyluydu, karanlık olduğundan giysilerini ve yüzlerini fark edemedim. Ancak şimdi emniyette bulunan, bana gösterdiğiniz, adının İbrahim Çiftçi olduğunu öğrendiğim kişi, o gün renodan Ünal'la birlikte inen kişiye kabarık saçları hariç tamamen benziyor Aynı boyda, aynı kalıpta, ayn tipte... (...) Bu 4 sayfalık bilgi verme ve imzalama işi emniyette tamamen serbest olarak kendi irademle söylediklerimdir. Hiç bir zor ve başka bir tehdit ifade hususunda bana karşı kullanılmadı. ... Reno'dan inen Ünal'a benzeyen kişi, halen nezarette olup bana gösterdiğiniz adını İbrahim Çiftçi olarak öğrendiğim kişinin şimdiki saçlı durumu hariç o gece gördüğüm tipin boyuyla, kalıbıyla tamamen aynısıdır. (21. 12.1978)

HALUK KIRCI
EMNİYET ANLATIMI
(Kısaltıldı.)

Sanık Ahmet Balta (Haluk Kırcı):

"... esas ismim Haluk Kırcı'dır. Üzerimde çıkan ve Ahmet Balta adına düzenlenmiş bulunan kimlik sahtedir. Bu kimliği bana Abdullah Çatlı isimli arkadaşım çıkartmıştı. Nerede olduğumu bilmiyorum. Çünkü o da benim gibi kaçaktır. Bu arkadaşım da benim gibi Türk milliyetçisidir. Hakkımda gıyabi tevkif müzekkeresi vardır. Ben bunun için sahte kimlik kullanmaktayım. Bu tevkif müzekkeresi Ankara Bahçelievler'de meydana gelen 7 kişinin öldürülmesi olayı ile ilgili olarak yakalanan arkadaşım Turan (Duran) Demirkıran'ın vermiş bulunduğu ve aslı olmayan ifadesinden dolayı çıkmıştır. Ben kesinlikle bu 7 kişinin öldürülme

olayına karışmadım. Ben bu tarihlerde Erzurum'da bulunuyordum. "Ben hiç bir zaman devlete olan inancımı yitirmedim!" (8.11.1980)

HALUK KIRCI
EMNİYET TUTANAĞI
SAHTE KİMLİK

Hakkımda 7 kişiyi öldürmekten gıyabi tevkif çıkartılmıştı. Onun için Ankara'yı terk ettim ve 8.11.1980 günü İstanbul'da polislerce yakalandım. Kendileri ifademi aldılar, üstümü aradılar ve bu hususta da gerekli ifademi aldılar. Üzerimde eski Ankara ÜGD Genel Başkanı Yaşar Yıldırım tarafından temin edilen Mehmet oğlu Emine'den olma 1959 doğumlu Ahmet Balta adına tanzim edilmiş bana onun tarafından yani Yaşar Yıldırım tarafından verilen Ahmet Balta adına tanzim edilmiş sahte nüfus hüviyet cüzdanı, yalnız bu hüviyet cüzdanındaki fotoğraf bana aittir. Ben Yaşar Yıldırım'a bunun için vermiştim. Görüşümüz aynı olduğunan Yaşar Yıldırım tarafından bu hüviyet cüzdanı bana verilmişti. Daha önce beni yakalayan İstanbul'daki memurlar bunları zapta geçmişti dedi. Sahte hüviyet taşıdığından dolayı iş bu ifade tutanağı tanzimle imza altına alındı. 14.11.1980

HALUK KIRCI
İDDİANAME
SAHTE KİMLİK (ilgili paragraf)

Yakalanması sırasında Haluk Kırcı'nın üzerinde ele geçen kendi fotoğrafı yapışık Ahmet Balta adına düzenlenen sahte kimlikle ilgili olarak soruşturma sürdürüldüğünde, şu anda açıklanması sakıncalı bazı bilgiler elde edilerek, durum yasal yönden kovuşturma yapmaya yetkili mercilere intikal ettirilmiştir. (20 Şubat 1981)

HALUK KIRCI
ELYAZILI SORUŞTURMA TUTANAĞI
(14 Sayfa, Kısaltıldı)

"... Bu zaman içersinde devlet hükümetler tarafından aciz duruma getirilmiş. İnsanların kendi devletine olan inancı yetirilmişti. Bizim ortaya çıkma amaçlarımızdan biri de devleti güçlü kılma fikriydi. Bunun için "milli devlet güçlü iktidar" istiyorduk.Bölgemizde çok iyi tanıdığımız komünistler vardı. Birkaçının adresini biliyorduk. Bu fikrimi Mahmut Korkmaz'a açtım. ... Kendisi Ülkü Ocakları yönetim kurulunda çalışmış. İyi bir vatanseverdi. ... Nasıl bir şey yapabiliriz dedi. Ben de komünistleri bulup cezlandırabiliriz dedim. ... Sen silah temin et ben yaparım dedi. ... Ercüment Gedikli bana adresi verdi. ... Bir gün evvel eve gidip baktım. Daha sonra "Mahmut Korkmaz'ı bularak silahları akşam eve getirmesini söyledim. ... Fikrimi o tarihte ÜGD Genel Başkan Yardımcısı Abdullah Çatlı'ya açıkladığımı, onun bunu kabul ettiğini ve akşam eve geleceğimi, gelirken yardımcı olarak arkadaşlarını getireceğini söyledi. Biz beklemeye başladık. Saat 2.30'da falan eve misafir olacak Ercüment Gedikli geldi. ... Mahmut'a dedim ki, Ercüment de bizimle gelsin. Ercüment sonunda bizimle gelmeyi kabul etti. Saat 8'de Abdullah Çatlı ve yanında eskiden yurttan tanıdığımız Kürşat Poyraz isimli arkadaşlar geldiler. Kürşat o tarihte bir olaydan aranıyordu. İçeri girerek ne yapacağımızı konuştuk. Ben dedim ki eve gidip bakıyım. Eğer evdelerse gelirim, giderez. Evden çıktım, oraya gittim. Kapının altında bir delik vardı, delikten içeri baktığımda oda tam görünmüyordu. Fakat iki kişinin masa başında oturduklarını gördüm. Bunun üzerine geri gelerek iki kişi olduklarını ve kapıyı çalarsak girebileceğimizi söyledim. Abdullah Çatlı ben giiyorum eyer aksi bir durum olursa beni evden arayın dedi ve gitti. Biz de, kalkarak yayan eve gittik. Saat galiba 10 civarındaydı kapıyı çaldık, yanlış Turan'ın dediği gibi veya iddia edildiği gibi polis aç kapıyı falan demedik normal kapıyı çaldık açıldı silahlar bende ve

Mahmut'taydı, Ercüment ve Kürşat'ta silah yoktu. Hızla içeriye girdik, iki oda vardı. Benim gördüğüm oda değil mutfaktı ve dört kişi burada oturmuş kağıt oynuyorlardı. Diğertaraftaki odada üç kişi vardı. Ben mutfağa girdim, bu dört kişiye yere yatmalarını ve kimliklerini çıkarmalarını söyletdim. Dediklerimi aynen yaptılar bu arada diğer odada bulunan üç kişiyi de buraya getirmiştik. Hepsini yere yatırmıştık. Biz iki kişi beklerken adam sayısı 7'ye çıkmıştı. İki silah vardı, 4 kişi biz eve girmiştik. Silah kullanırsak hepsini öldüremezdik, ne yapmamız gerektiğini 10-15 dakka düşündük artık ok yaydan çıkmıştı. Geri dönemezdik buun üzerine Mahmut ve Kürşat'a Abdullah Çatlı'ya ne yapmamış gerektiğini gidin sorun bu olay böyle olmaz dedim. Onlar da kabul ettiler ve Ercüment'le ben evdeyken onlar gittiler aradan bir saate yakın bir zaman geçti kapıda bir araba sesi duyuldu ve Mahmut elinde bir şişe ve pamuk olmak üzere eve döndüler. Eter vermiş Abdullah onu getirmiş. Daha sonra teker teker öldürürüz. Dışarı çıkarak Abdullah'ın yanına geldim. Arabada oturuyordu. Dedim ki hepsini böyle bayıltıp öldürmek zor olur. Birer ikişer evden alıp götürelim, değişik yerlerde öldürelim." ... "iki kişiyi Mahmut'la birer birer arabaya götürüp binirdik. Silah'ın birini Kürşat'a verip, Çatlı'nın kullandığı mavi "cevrolet" marka arabayla yola çıktık. Çatlı ana yollardan arabayı Eskişehir yoluna sürdü. Gece karanlıktı. Zaten silah bendeydi. Arabadan ikisini aldım. Yolun kenarına toprak yamaca getirdim. Elleri arkadan bağlıydı. Kafalarına gelecek şekilde silahı tutarak ateşledim. İyice hatırlamıyorum galiba üçer kurşun sıktım. Hızla gelerek arabaya bindim. Tamam dedim, hızla eve geldik. İki kişi daha alacaktık. Eterle Kürşat'ın hepsini bayılttığını gördüm." (...) "Mahmut yarı-baygın olan Serdar'ı yanlarına alarak arabaya götürdüler, biraz sonra geri getirdiler. Biraz evvel ekip otosu buradan geçmiş, Çatlı geri götürmelerini söylemiş. (...) Dedim ki bunları tek tek baygınken boğalım. Yerde yatan birini orda duran askıyla boğmaya kalktım. Çok zor oluyordu, beceremedim. Çocuğun

boğazından hırıltı geliyordu. Baktım olacak gibi değil, yerde bulunan havluyu alarak ağzına ve burnuna sıkıca bastırdım. Böylece biriki dakika geçti. Çocuk ölmüştü. (...) Boğmak çok zor, silah kullanmak mecburiyetindeyiz. (...) Boşalmış silahı Kürşat'a vererek gitmelerini istedim. Onlar da hepsini bir araya toplayalım öyle gidelim dediler. (...) Sedirin üzerinde oturan dört kişiye sırayla ateş etmeye başladım. Yakın mesafeden kafalarını hedef alıyordum. Silahımla mermi bitince hızla evi terkederek sokağa çıktım ve koşarak kaldığımız eve geldim. (...) Çatlı'nın kaldığı eve gittim. Silahı Çatlı'ya verdim. (...) İnanmadığım bir uğurda mücadele ettim. Ve BUNDAN GURUR DUYUYORUM. Allah Türk milletini korusun."(Elyazılı ifade, tarih yok.)

HALUK KIRCI
HAZIRLIK SORUŞTURMASI SORGU TUTANAĞI
17.11.1980
(TAM METİN)

Sanık Haluk Kırcı: Şükrü oğlu Hafizeden 1958 yılında Erzurumda doğma, Nevşehir merkez nüf. Kayıtlı Ankara eğt. Enstitüsü Matematik böl. 1. sınıfta öğrenci, Erzurum Aliravi cad. Çırçır mah. No. 105/3'te oturur, bekar, ifadesine göre sabıkasız.

Yüklenen suç anlatılıp soruldu.

İfadesinde: Ben bana yüklenen suçla ilgili olarak ifademi yazılı olarak vermek istiyorum dedi.

Savcılık sorgu odasında sanığa saat 11.00'da yeterli kağıt ve kalem verilerek isteği yerine getirildi, sanık yazılı ifadesini 14 sahife olarak kendi el yazısıyla yazıp saat 14.25'te bitirdi.

Sanık Haluk Kırcı'ya Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı As. Savcısı Nurettin Soyer, Savcı yardımcısı Dz. Hak. Yb. Enis Tunga,Dz. Hak. Üst teğmen Nihat Demirel ve tutanak katibi Astbubay Ömer Gözüyaşlı'dan oluşan heyet huzurunda yazılı olarak verdiği ifadesinin tekrarı olmakla birlikte

olayı yeniden anlatması söylenildi,

Sanık cevaben: Ben Bahçelievler'de 7 TİP'linin öldürülmesiyle ilgili olayı bütün açıklığıyla kabul ediyorum, bu suçu işledim ancak pişman değilim. Ülkenin ve milletin bütünlüğüne bölünmezliğine inanan ulusal değerlere ve dinine bağlı bir Türk genci olarak görüşümü paylaşmayan kişilerin durum ve tutumlarını ülkenin yararına görmediğim için bu suçu planlayıp daha sonra isimlerini vereceğim kişilerle birlikte işlemiştim.

Ben milliyetçi ülkücü görüşü benimserim, MHP'ye ve ülkücü gençlik derneklerine veya bu partiye bağlı kuruluşlara kayıtlı değilim, ancak gerek partinin ve gerekse ülkücü derneklerin görülerini benimserim. Parti genel merkezine zaman zaman giderdim, gençlik kollarına önceden tanıdığım Abdullah Pehlivanlı ile zaman zaman gider konuşurdum. Partiye gittiğimde görüşüp konuştuğum diğer kişilerin adlarını şimdi hatırlamıyorum. Milliyetçi ülkücü görüşü benimsemem nedeniyle komünistlerin millet ve ülke zararına eylem ve davranışlarını görerek harekete geçmemiz zamanının gelip geçmekte oluğuna inandığımdan Bahçelievlerde evlerini bildiğim bazı komünistlere karşı harekete geçmem gerektiği yolundaki fikrimi hemşerim olan uzun süredir yakın arkadaşım bulunan ülkü ocakları yönetim kurulunda eskiden görev yapan Mahmut Korkmaz'a açtım.

Önceleri zamansız olduğunu söylediyse de sonradan benim ısrarım karşısında öyleyse sen yap ben karışmam dedi. Bunun üzerine ben silaha ihtiyacım olduğunu söyledim, silah sağlayacağını bildirdi, bu arada bende sonradan gerçekleştirdiğim olaydan iki gün kadar önce Bahçelievler Gima'nın karşısındaki Dadaş kıraathanesinde gördüğüm ve eskiden MHP'nin gençlik teşkilatında yanlış oldu yanılmıyorsam Büyük Ülkü derneğinde görev yaptığını duyduğum Ercüment Gedikli'ye komünistlerin eylem ve tutumlarından bahsederek bunlara artık bir ders vermek lazım ben bunda kararlıyım. Bahçelievler'de komünister var bunların adreslerini bana bildir dedim. O da bu düşüncemde bana hak ver-

erek iyi olur ben bir araştırayım sana bildiririm dedi.

Bundan bir gün sonra yine Bahçelievler'de dolaşırken rastladığım Ercüment Gedikli'ye adres bildirip bildirmeyeceğini sorduğumda, ben bir araştırma yaptım bu evde komünistler kalıyormuş diyerek bana bir kağıda yazdığı adresi verdi, sokağını şimdi hatırlayamıyorum ancak numarası 156/2 veya 56/2 olabilir. Daha sonra ben sokak numarasını şimdi hatırlayamadığım ancak gösterebileceğim evi bularak civarda tek başıma kısa bir keşif yaptım, daha sonra Bahçelievler'de Dadaş kıraathanesinin biraz aşağısındaki Mahmut Korkmaz'ın oturmakta olduğu Evren apartmanındaki dairesine gittim, zaten ben de misafir olarak o evde kalmakta idim, silahları sordum akşam getirebileceğini söyledi, o gün akşam saat 18.30 sıralarında Mahmut Korkmaz iki tabanca getirerek bana teslim etti, bu tabancaların ikisi de 14'lü tabir edilen markasını bilmediğim 9 mm'lik iki tabanca idi. Her iki silahın şarjörleri de doluydu, yedek mermi yoktu, şarjörü boşalttım ve mermileri silerek dikkatlice yeniden yerleştirdim, daha sonra Mahmut'la olayı nasıl gerçekleştirebileceğimizi konuşmaya başladık. Ben birkaç kişi daha gerektiğini söyledim, Mahmut ben de varım dedi, bunun üzerine ben iki üç kişi daha lazım diye söyledim. Mahmut bu fikrimisilahları istediğimde ÜGD genel başkanı yardımcısı Abdullah Çatlı'ya açtığını ve o akşam benimsediği bu planın uygulanması için yardımcılarıyla birlikte geleceğini söyledi. Bu sırada bir raslantı eseri eve Ercüment Gedikli geldi, adresi kendisinden aldığım için bu olaya onunda muhakkak karışması gerektiğini söyledim. O da bizlerle beraber eylemi gerekleştirmeyi kabul etti.

Ercüment'in gelişinden bir müddet sonra yaklaşık saat 20.00 sıralarında Abdullah Çatlı ve önceden Tokat yurdundan tanıdığım Kürşat Poyraz eve geldiler, Abdullah Çatlı'yı önceden toplantılardan tanırdım, ancak yakınlığı yoktu. 5'imiz evde oturarak olayı enine boyuna tartıştık. Ben bu arada gündüzden Ercüment'in bana verdiği ve sonradan kontrol ettiğim eve gidip bir bakmayı önerdim, kabul ettiler. Ben

silahları almadan yalnız başıma 21.00 sıralarında komünistlerin oturmakta oldukları eve gittim, kapının altındaki delikten içeriye baktığımda iki kişinin bir masa başında oturmakta olduklarını görerek Korkmaz'ın evine döndüm. 2 kişi olduklarını eve gidebileceğimi söyledim. Daha sonra Abdullah Çatlı, Kürşat'ı bizlerle bırakarak ben gidiyorum, aksi bir şey olursa beni arayın diyerek ayrıldı. Yaklaşık saat 22.00 sıralarında eve gittik, bu sırada silahlardan birisi bende diğeri ise Mahmut'ta idi, Ercüment ve Kürşat her ikisi de silahsızdılar. Kapıyı ben çaldım, hiç bir şey demeden kapıyı açtılar. Bunun üzerine bizler elimizde silahlarla içeriye girdik kapı mutfağa açılıyordu daha doğrusu hole açılıyordu, holün tam karşısında ise mutfak vardı, mutfağın içindeki masada üç kişi oyun oynuyorlardı, silahlarımızla bunları etkisiz duruma getirdik. Mutfağın girişe göre sağındaki odada 3 kişi daha vardı. Biz içeriye girdiğimizde silahla 7'sinin de yere yatmasını söyledik. Hepsini yere yatırdık, içerde toplam 7 kişiyi görünce hepimiz şaşırmıştık. Silahla hepsini öldürmek zor olacaktı, birlikte ne yapacağımızı tartıştık, bu arada ben evde arama sonucu silah bulamayınca "Böyle devrimcilik mi olur silah bile almamışlar" şeklinde bir cümle sarfettim.

Ne yapacağımızı öğrenmek için Abdullah Çatlı'ya haber vermeyi kararlaştırdık. Ben Ercüment'le evde kaldım, Kürşat'la Mahmut, Abdullah Çatlı'nın 4 yoldaki evine talimat almaya gittiler, Kürşat giderken tabancasını ben alarak belime soktum. Ercüment silahı almamıştı.

Bu sırada televizyonda Vakıf adlı klasik dizi vardı, ben televizyonu kapattım. Yaklaşık bir saat kadar bekledik, daha sonra kapıda bir araba sesi duyuldu, önceden anlaştığımız gibi kapı 2 defa çalındı, açtığımda Mahmut'la Kürşat içeriye girdiler. Mahmut'un elinde bir şişe ve pamuk vardı, Abdullah Çatlı'nın dışarıda arabada olduğunu şişede ise eter olduğunu söylediler. Ne yapacağımızı sorduğumda Abdullah Çatlı'nın yolladığı bu eterle bu 7 kişiyi önceden bayıltıp sonra teker teker öldürmemiz gerekeceğinin uygun olacağını söyledi. Bu

sırada Abdullah Çatlı'nın da dışarda arabada olduğunu öğrendiğimden dışarıya çıkıp stop etmiş metalik mavi renkte Chevrolet marka 06 PD kod ve harf grubuyla başlayan numarasını hatırlayamadığım arabanın yanına gittim, Abdullah Çatlı'yla konuştum, evde bu işin zor olacağını bunların birer ikişer arabayla götürülüp ıssız bir yerde öldürülmelerinin daha uygun olacağını söyledim. Benim bu fikrim Abdullah Çatlı'ya da yakın geldi ve eve dönerek eve dönüşünde kendisine iade ettiğim silahını elinde tutmakta olan Kürşat'a Abdullah Çatlı'yla kararlaştırdığımız fikri anlattım. Bu arada bu 7 kişinin hepsinin ellerini arkadan bağlamıştık ve hepsi yüzükoyun yerde yatıyorlardı. Ellerini kablo ip gibi şeylerle bağlamıştık, Kürşat'la ikimiz silahlı olduğumuz halde Ercüment'le Mahmut'u içerde bırakarak isimlerini bilmediğim iki kişiyi elleri bağlı oldukları halde silah zoruyla dışarıya çıkartıp arabanın arkasına bindirdik, ben arka sıranın en sağına oturdum. Kürşat geriye dönerek silahı bıraktı, tekrar gelerek şoför mahalline oturdu. Araç Abdullah Çatlı'nın yönetiminde hareket etti. Araç Eskişehir yoluna çıktı. Gece karanlığında Abdullah arabayı bir yerde durdurdu, bu iki kişiyi arabadan indirdim, yaklaşık 15-20 metre kadar ileriye götürdüm, bir yamaca yatırdım, yüzükoyun oldukları halde her ikisini de başlarına yanılmıyorsam 3 el ateş ettim. Bu sırada Abdullah Çatlı direksiyonun başında idi, araba çalışır vazyette idi, ışıkları söndürülmüştü. Kürşat ise şoför mahallinin kapısının yanında duruyordu, daha sonra beraberce aynı eve geri döndük, amacımız iki kişi daha alıp götürmekti, kapıyı yine anlaştığımız şekilde 2 defa vurdum, kapıyı Ercüment açtı içeriye girdiğimde silah Mahmut Korkmaz'ın elinde idi, araKürşat benimle beraber geldiği için silahını geri aldı, iki kişi daha alacağımızı söyledik, ancak onlar bize danışmadan birhata yapmış ve içerde kalan 5 kişiyi eterle bayıltmışlardı. Bu halleriyle götürülmelerinin zor olması nedeniyle tekrar dışarıya çıkarak Mahmut Abdullah Çatlı'yla konuştu,Abdullah, Mahmut'a ayıltın öyle getirin demiş, daha

sonra Mahmut içeriye döndü. Kürşat'la Mahmut yarı baygın olarak yatan, sonradan gazetelerden adının Serdar Alten olduğunu öğrendiğim kişiyi dışarıya götürdüler, ancak kısa bir süre sonra tekrar geri getirdiler. Bunun üzerine benim aklıma bu kişileri baygınken evde öldürmek gelmişti, geri getirmelerine neden olarak da Abdullah Çatlı'nın biraz önce bir ekip arabasının geçtiğini görmesi olduğunu bana naklet-mişlerdi.

Bu sırada ben adını bilmediğim birisini askıyla (tel üzerine naylon kaplı) boğmaya çalıştım, çok zor oluyordu, beceremedim, bunun üzerine bir yastık alarak ağız ve burnuna bastırdım ve o kişiyi boğarak öldürdüm. Bundan başka bu odada 3 kişi daha vardı, 3'üde baygındı, diğer suç ortaklarımın yanında ise 1 kişi baygın yatıyordu. Bu kişi Serdar Alten'di, ancak dışarıya çıkartılıp götürülmesi sırasında ayılmıştı. Boğmanın güç olacağını düşündüm, bu fikrimi diğerlerine söyledim. Ancak hep birlikte kaçmanın zor olacağını, onların gitmeleri gerektiğini, benim tek başıma bu işi yapabileceğimi söyledim. Ben de 6'sını önceden kullandığım 8 mermi kalan tabancamı Kürşat'a verdim, kendisinden 14 mermi bulunan tabancayı aldım. Bu kişilerin tümünü biraaya getirdik. Açıklayayım birisini önceden öldürdüğüm mutfakta baygın yatan 4 kişiyi girişe nazaran sağ taraftaki Serdar Alten'in yatmakta olduğu daha doğrusu oturmakta olduğu sedire oturur vaziyette yerlştirip başına bir mermi sıktım, Serdar yüzükoyun sedirden aşağıya devrildi, bu sırada yanılmıyorsam elleri arkadan bağlıydı, sonra sırayla yine elleri arkadan bağlı diğer kişilerin başlarına mermi sıktım. Hepsi sırtüstü sedirin üstüne düştüler, Bir mermiyi de yüzükoyun yere düşen Serdar Alten'in sırtına sıktım, bu sırada kapak takımı geride kaldığından mermilerin bittiğini anladım. Kapak takımlarını düzeltip öbür taraftan da dışarıya çıkıp kaçmaya başladım. Koşarak Mahmut Korkmaz'ın evine gittim. Kapıyı çaldım evde misafir olarak kamakta olan Yusuf Naci adında bir öğretmen açtı, Mahmut evde yoktu, silahı sandalyenin altına saklayarak

uyumaya çalıştım, ancak uyuyamadım. Sabah saat 08.00 sıralarında silahı alarak Abdullah Çatlı'nın önceden bildiğim bir defa gittiğim 4 yoldaki evine vardım, silahı kendisine verdim, Mahmut'un bu silahı kimden aldığını bilmiyorum, daha sonra Ankara'yı terk ederek uzunca süre memleketim olan Erzurum'da, daha sonra da İstanbul'da saklandım.

Bu sıralarda devamlı kendi kimliğimle dolaşıyordum, ancak bundan yaklaşık 1 yıl kadar önce Ankara'ya geldiğimde Bahçelievler PTT'nin karşısında 3'üncü cadde üzerindeki 56/2 numaralı eve gittim. Evde ÜGD Genel Başkanı Yaşar Yıldırım vardı. Benim bu olaydan arandığımı biliyordu, salonda ayaküstü konuştuk bana yakalanmam sırasında üzerinde ele geçen önceden hazırlamadığı kimliği hazırlaması için fotoğrafıverdim, iki gün sonra tekrar giderek kendisinden Ahmet Balta adına düzenlenen kimliğimi aldım daha sonra da İstanbul'da yakalandım.

Bu olaydan sonra Abdullah Çatlı ile hiç görüşemedim ancak Mahmut Korkmaz'la Erzurum'da bir defa görüştük ve arandığımı da ondan duymuştum dedi.

Duran Demirkıran'ın anlatımıyla ifadesi arasındaki çelişkiler nedeniyle sorulduğunda, olay kesinlikle burada anlattığım şekilde olmuştur, Duran Demirkıran'ı önceden yurtta tanırdım, kendisi kesinlikle söylüyorum olaya karışmadı, ancak olayın seyrini biliyordu zor altında bu ifadeyi imzalamış olmalı. Ben bu suçu işlediğimi kabul ediyorum, ortalıkta bu olayla ilgili olarak bir çok isim dolaşmakta, ben bu olayı Abdullah Çatlı, Kürşat Poyraz, Mahmut Korkmaz ve Ercüment Gedikli ile birlikte gerçekleştirdim.

Kürşat Poyraz önceden Beşevler'de bir kişinin öldürülmesinden aranıyordu, kendisinin Diyarbakır'lı olduğunu sanıyorum, nerede oturduğunu halen nerede saklandığını bilmiyorum. Ancak halen yakalanmadı, kaçak durumundadır. Kürşat 17-18 yaşlarında gösteren gerek yaşı 20'nin üzerinde olan Ticaret Turizm veya mali bilimler yüksek okulunda okuyan 1.65-1.70 civarında tahminen 6 kilo ağırlığında, esmer, saını yana tarar, düz saçlı, kara kaşlı,

koyu renk gözlü, aslında gözlük kullanan ancak olayda gözlüksüz bulunan bıyıksız, başkaca bir fiziki özelliği olmayan kişiydi. Şimdi nerede saklandığını bilemem.

Olay sırasında benim üzerinde koyu gri ceket, ayağımda ise yine koyu renk kot pantolon vardı.

Ben bu olayın sanıkları olarak şimdi bana saydığınız isimlerden İbrahim Çiftçi, Abidin Şahiner, Kadir Temir isimli kişileri hiç tanımam, İbrahim Çiftçi'yi gazetedeki resimlerinden tanırım. Ayrıca Ünal Osman Ağaoğlu'nu da hiç tanımam. Bünyamin Adanalı, Mahmut Korkmaz memleketlim oldukları için kendilerini tanırım. Ancak Mahmut Korkmaz dışında diğerleri bu olaya karışmadılar, Duran Demirkıran, Ömer Yavuz, Abidin Şahiner, Mehmet Kundakçı ve Ömer Özcan'ı önceden tanırdım, ancak bu kişilerin olayla hiç bir ilgileri yoktur, Ercüment Gedikli'nin adresi kimden bulunduğunu, bu adresin bulunmasında Duran Demirkıran'la Ömer Özcan'ın yardımları olup olmadığını bilemem.

Mahmut Korkmaz 1.80-85 boylarında, 24-25 yaşlarında, esmer, beyaz tenli saçlarını yana tarar, düz siyah saçlı, atletik yapılı, bıyıksız, kahverengi gözlü bir fizik yapıdadır, başkaca fiziki özellikleri yoktur, halen kendisiyle hiçbir ilişkim olmadığı için nerede saklandığını yakalanıp yakalanmadığını bilemem.

Görülen lüzum üzerine soruldu, Cevben: Bu olay sırasında kesinlikle bu olayda gözcü kullanmadım. Amacımız eylemi hemen yapıp çıkmak olduğu için gözcü kullanmaya gerek görmemiştik. Biz olayı iki kişiyi öldürmek için planladığımızdan gözcüye gerek görmedik eve girdiğimizde özellikle Abdullah Çatlı'nın emrini bekerken evde arama yapmış bu kişilerle konuşmuştum. Evde TİP'in afişleri, yayınlar ve bazı sol derneklerin makbuzları vardı, dedi.

Bu olayda gerçekten suçsuz birçok kişi mağdur olmaktalar, ben bu suçu açık yüreklilikle itiraf ettim. Amacım adaleti yanıltmak değil pişmanlık duymadığım bu olayı bütün çıplaklığıyla gözler önüne sermektir dedi.

Sorgusu şimdilik yeterli görüldü birlikte okunup imzalandı.

17 Kasım 1980.

HALUK KIRCI
ASKERİ SAVCIYA ANLATIMI
(18.11.1980)

Kırcı, Askeri Savcıya, "Benim dün verdiğeim ifadem doğrudur" diyerek "sanığın" anlatımının gerçek olmadığı yolunda savcılıkta uyanan haklı kuşkular anlatılarak gerçeği söylemesi" istenmiş, daha sonra, Çatlı, "Benim dün verdiğeim ifade doğru değildir. Bu olayı Abdullah Çatlı planlamıştır. Çatlı, yakalanmam halinde, bana tutarsız ifade vermemi, suçu tamamen üstlenmem gerektiğini söylememi bildirmişti." "Ben de o yüzden dün bütün olayı kendim yapmış gibi size anlattım. Esasında ben eve yani Bahçelievler'deki katliam yapılan evin kapısının önünde durdum. İçeriye girmedim. Ben dışarda dururken Ercüment ve Mahmut bir kişiyi getirdiler, Çatlı'nın kullandığı arabayla çıkıp gittiler. Demir yukarda söylememiştim,asıl eve girenler Ercüment, Mahmut Kürşat ve İbrahim Çiftçi idi. İbrahim Çiftçi'nin kesinlikle ismini vermemem hususunda Abdullah Çatlı bana talimat vermişti.

"Niye Abdullah Çatlı'yı sürekli suçlayıp İbrahim Çiftçi ve Duran Demirkıran'ı kurtarmaya çalıştığı sorulduğunda, cevaben, tereddütlü bir şekilde Abdullah Çatlı'nın olayla ilişkisi zaten biliniyordu, (...) Çiftçi ve Demirkıran'ın olay içinde olduğu hatırlatıldığında Vallahi bir ard niyetim yoktu" dedi. (18.11.1980)

HALUK KIRCI
ASKERİ SAVCIYA ANLATIMI
(19. 11. 1980, kısaltıldı)

Askeri Savcı: İfadesinden dönmüş bulunduğundan

yeniden sorgusuna geçildi.

Sanık Haluk Kırcı: "Ben Bahçelievler'de 7 kişinin öldürülmesi ile sonuçlanan olayın hazırlığı döneminde herhangi bir bilgi ve görgü sahibi değilim. (...) 8 Ekim 1978 günü yaklaşık 18.00 sıralarında eve geldim. Ben eve girdikten sonra Mahmut yalnız olarak eve geldi, daha sonra Duran Demirkıran'la Ercüment Gedikli geldiler. Daha sonra, Abdullah Çatlı, yanında (...) İbrahim Çiftçi, ve Kürşat Poyraz geldiler. Yan odaya Çatlı, Mahmut Korkmaz, İbrahim Çiftçi, Duran Demirkıran, Kürşat Poyraz geldiler. Hoca ile ben salonda kaldım. İçerde konuştuklarını bilmiyorum. ... İçerde Çatlı'nın ayakları arasında yerde büyükçe bir tabanca gördüm. (...) Çatlı koparılmış bir zarf kapağını uzatarak üzerinde yazılı adrese gidip bakmamı söyledi. Bu adresi arayıp buldum. İçerde ışık yanıyordu. Anahtar deliğinden iki kişinin bir masada oturduklarını gördüm. (...) O gece eve kimse gelmedi. Evde planlanan olayı önceden bilmiyordum. Ancak olaydan sonra radyoda haberlerden benm kontrol ettiğim evdeki olayı öğrendim." (...) Benim Erzurum'a gelişimden 10-12 gün sonra, Mahmut Korkmaz da Erzurum'a geldi. Bahçelievler'de ki olayı anlattı. (Mahmut Korkmaz, Haluk Kırcı'ya anlatmış), Mahmut Kormaz'ın bana nakledişine göre, beraberce birlikte kalmakta olduğumuz evden çıktıktan sonra, Bahçelievler'de komünistlerin kalmakta oldukları eve, kapıyı çalarak , Mahmut, Ercüment, İbrahim ve Kürşat'la birlikte silah zoruyla girdiklerini, iki kişiyi dışarıya çıkartarak Eskişehir yolunda öldürdüklerini, ancak kimin öldürdüğünü söylememişti, benim tahminime göre ve Mahmut Korkmaz'ın anlatımına göre Abdullah Çatlı'nın bulunduğu arabayla birlikte Ercüment de olduğu halde götürdüklerini söylemişti,ancak İbrahim'in (çiftçi) arabayla gelip gelmediği yolunda bir şey söyleyip söylemediğini şimdi hatlyamyorum, daha sonra tekrar eve dönerek içeriye girdiklerini, içerde bulunan 5 kişişi eterle bayıttıklarını ve kendisinin de (Mahmut Korkmaz'ın) birisini askıyla boğmaya çalıştığını, ancak beceremediğeini sonradan

havlu ile boğduğunu, daha sonra bir odada hepsini divana oturttuklarını ve İbrahim'i evde yalnızbırakarak evden ayrıldıklarını diğer kişileri de İbrahim'in öldürdüğünü bana nakletmişti.

Erzurum'da arandığımı duyunca İstanbul'a gittim. İstanbul'da çeşitli yerlerde saklandım. Abdullah Çatlı ile İstanbul'da hiç görüşmedim. Evinde kaldığım doğru değildir. Bu aralarda Ankara'ya geldim. Ankara'da Yaşar Yıldırım'la buluşup bana sağladığı sahte kimliği aldım ve tekrar Erzurum'a gittim. Bu sırada 12 Eylül harekatı gerçekleşmişti. Bundan yaklaşık bir ay geçtikten sonrabirgün Erzurm'da Aslan Gözütok diye bir arkadaş Ankara'dan gelen Muhsin Yazıcıoğlu'nun benimle görüşmek istediğini söyledi. Cumhuriyet Caddesindeki Hemşin Pastanesinde (...) yanyana konuşmaya başladık. Bana ne yaptığımı sordu. Bunaldığımı teslim olacağımı söyleyince, "Sizin dosyayı en iyi bilen benim. Senin teslim olmana gerek yok. Kaçabildiğin kadar kaç dedi. İlaveten, şayet yakalanırsan olayı elinden geldiği kadar saptırarak anlat, diye talimat verdi. Bu arada, Turan (Duran) ile İbrahim (Çiftçi) bizim teşki en güvenilir kişileri, onları kurtarmamız lazım, sen suçu tamamen üstlen dedi ve olayla ilgili benim de bir kısmını bildiğim ayrıntıları bana tekrar tekrar anlattı (...) Abdullah Çatlı'nın teşkilata ters düştüğünü, teşkilattan koptuğunu, bu nedenle yakalanırsam hiç acımadan Abdullah Çatlı'yı suçlamamı söyledi ve bana Abdullah Çatlı'nın İstan bul'daki evinin yerini ve içini tarif etti, orada saklandığını söylememi de istedi. Muhsin Yazıcıoğlu yakalanmamı istediği için saklanmak için tekrar İstanbul'a gitmemi istedi. İstanbul'da iken 8 Kasım 1980 günü Kadıköy vapur iskelesinde kimlik kontrolü yapıldıktan sonra vapura binmek üzere iken tanımadığım sivil kıyafetli birisi askerlerle gelerek beni işaret etti, Yakalanmamı sağladıktan sonra ayrıldı. Askerler bana sivil polis olduğunu söylediler. 19.11.80.

HALUK KIRCI

ASKERİ SAVCIYA EK İFADESİ
[İLGİLİ PARAGRAF]
15.1.1981

As. Sav. : Dz. Hak. Yb. Enis Tunga
T.K : Ömer Gözüyaşlı
Tarih : 15.1.1981

Sanık Haluk Kırcı (Açık kimliği önceden saptanmıştır.)
Soruldu cevaben: Ben bu olayla ilgili olarak Savcılığınıza son verdiğeim ifadeyi aynen kabul ediyor ve tekrarlıyorum. Ancak bu ifadem de de olay günü eve gidip evde kaç kişinin olduğunu ve ışıkyanıp yanmadığını saptadiktan sonra döndüğüm gerçek dışıdır, ben bu eve olaydan çok sonra merak ettiğim için apartmanın önüne kadar gitmiştim, yanımda Ahmet ve Hayati soyadlarını hatırlayamadığım iki arkadaş vardı dolaşırken apartmanı bana gösterip orası olduğunu söylemişlerdi, evle ilgili ayrıntılı bilgiyi bana Muhsin Yazıcıoğlu anlatmıştı, dedi. (15.1.1981.)

HALUK KIRCI
HAZIRLIK SORUŞTURMASI SORGU TUTANAĞI
(5 Şubat 1981)

Sanık Haluk Kırcı, bugün ifadesinin alınmasından sonra cezaevine gitmek üzere iken yeniden savcılığımıza başvurarak vicdan azabı çektiğini, gerçeği söyleyeceğini beyan ettiğinden yeniden Savcılık sorgu odasına alındı ifadesinin tesbitine geçildi.
Sanık ifadesinde: Benim Savcılığınıza ilk olarak el yazımlada yazarak verdiğim sonra tutuklama sırasında mahkemeye verdiğim ifadem gerçeğe en yakın olanıdır. Ancak ayrıntılarda bazı düzeltmeler yapmak ve gerçeği söylemek istiyorum. Bu olayı Abdullah Çatlı ve olay günü Mahmut Korkmaz'la birlikte saptadıkları evi olay günü Evren apartmanına gelerek bildirdi. Bizler Abdullah Çatlı'nın kullandığı

arabaya ben, Mahmut Korkmaz, Ercüment Gedikli, Kürşat Poyraz'la birlikte binerek bahse konu eve gittik. Çatlı dışında dördümüz eve girdik. Eve ilk girdiğimizde 5 kişi vardı, beşini de silah zoruyla yere yatırdık bir süre sonra Mahmut yalnız dışarıya çıktı, Çatlı'ya gitti. Kısa bir süre sonra da geri döndü. Biz Reisle birlikte bi yere gideceğiz. Siz bunları muhafaza edin dedi, ve dışarıya çıktı. İçerde Ercüment'te v Kürşat'ta 14'lük tabancalar vardı. Evde yarım saat kadar bekledikten sonra kapı çalındı. Tanımadığımız biri daha eve girdi. Onu da aynı şekilde yere yatırdık. Kesin olarak hatırlamıyorum ama bu kişilerin hepsinin elleini bağlamış olabiliriz. Bunan 15 dakika kadar sonra Mahmut elinde eterle geldi. Hepsini eterle bayılttık. Sadece iki tanesini götürüleceği için bayıltmamıştık, bu kişileri Ercüment'le Mahmut elleri arkadan bağlı oldukları halde götürüldüler. Dönüşlerini beklemekteyken kapı çalındı, eve bir kişi daha geldi. Onu da alıp içeriye götürdük. Bundan yarım saat sonra Mahmut'la Ercüment geri geldiler. Bu arada bir hususu açıklamam lazım. Daha eter almaya gidilmesinden önce evde bulunurken, Mahmut Korkmaz evdekilerden birisini askıyla boğmaya çalışmıştı. Ancak başaramayınca ben ve Kürşat havluyla bu kişiyi boğduk. Daha sonra Mahmut'la Ercüment dışardan geldikten sonra daha sonra hastanede öldüğünü duyduğum kişiyi yarı-baygın bir vaziyette kollarından tutarak büyük Reis'in yanına götürdüler, daha sonra tekrar geri getirdiler. Bunların hepsini içerde sedirin üzerine dizdik, daha önceden boğduğumuz kişi mutfağın oradaydı. Mahmut Ercüment'le bana siz gidin dedi. Ercüment elindeki tabancayı kimseye vermedi. İçerde sadece Kürşat'ta tabanca vardı. Ben ve Ercüment, Mahmut'un söylediği şekilde Abdullah Çatlı'nın arabasına giderek sindik ve 5-6 dakika kadar bir süre geçmemiştiki, önce Mahmut sonra Kürşat koşarak geldiler, arabaya binerek birlikte uzaklaştık. Gerçek budur. Önceki kabulümde olayları daha ayrıntılı anlatmıştım. Bu anlatımımda söylemediğim, ancak ilk ifademdeki, şimdiki ... çelişmeyen hususları aynen kabul eiyorum. Bu olaylarda

İbrahim Çiftçi'nin Turan Demirkıran'ın, Bünyamin Adanalı'nın, Ömer Özcan'ın ilgilerini bilemiyorum. Ancak gerçek şimdi anlattığım şekildedir. (5 Şubat 1981.)

İBRAHİM ÇİFTÇİ
EMNİYET İFADE TUTANAĞI (ÖN KISIM)
ve
SAVCILIK İFADE TUTANAĞI (SON KISIM)

Emniyet ifade tutanağı (25 Aralık 1978):

"... Ben okulda bulunduğum sırada Ekim ayının başlarında Kadir Temur yanıma gelerek "yarın bana uğra"dedi. Ben de nedenini sormadım ve ertesi günü Kadir'in çalıştığı hastaneye gittim. Kendisi bana 7-8 cm uzunluğunda, yuvarlak, gazete kağıdına sarılı normal boyda bir şişe verdi. Ve içinde eter var diyerek bu eteri yarın saat 16.00 sıralarında, Bahçelievler Cami durağında Ercüment Gedikli bekleyecek, ona vereceksin dedi. Ben de ertesi günü bu şişeyi Bahçelievler Cami Durağına saatinde götürdüm. Ercüment durağın tabelasının asılı bulunduğu direğin yanında bekliyordu. Kendsine içinde eter olan şişeyi verdim. Ben bu şişeyi hiç açmadım. Şişenin nasıl olduğunu, ne renk ve üzerinde ne yazdığını bilmiyordum. Eter şişesini verdikten sonra okula gittim. Şişeyi verirken kendisiyle herhangi bir şey konuşmadım. Bu eter olayından iki üç gün sonra okulda Abidin Şahiner, Ömer Yavuz ile karşılaştım. Bana Pazar günü akşam üzeri Abidin Şahin'in evine gel dediler. Ben de Pazar günü saat 17.00 sıralarında Abidin Şahiner'in Bahçelievler 3. Cadde 117/A da bulunan evine gittim. Eve gittiğimde evde Ömer Özcan, Ömer Yavuz, Abidin Şahiner ve Mehmet Kundakçı vardı. Toplantıda, evimizin arka sokağında bulunan sokakta TİP'çiler kalıyor. Bunların evini basacağız. Ercüment geldiği zaman talimatı verecek dedi. Saat 21 sıralarında Ercüment Gedikli gri renkli büyük bir oto ile gelecek dedi. Saat 21 sıralarında Ercüment Gedikli gri renkli büykçe hususi bir araba ile geldi, korna çalarak bizi

dışarı çağırdı. Evden dördümüz birden dışarı çıktık ve Ercüment Gedikli'nin bulunduğu arabaya bindim."

Cumhuriyet Savcılığı ifade tutanağı (26 Aralık 1978):

"Bahçelievler olay gecesinden önceki aynı gün, aynı okul ve sınıf arkadaşım Abidin Şahiner Bahçelievler 3. Cadde 117/A'daki evini tarif ederek gündüz 17-18 arasında gelmemi bildirince o saatte Abidin'in evine gittim, içeride Yükseliş'te okuyan Ömer Özcan ile bizim okulda okuyan Ömer Yavuz ve Mehmet Kundakçı vardı. Bir müddet konuştuk Ömer Özcan arka sokakta TİP'lilerin oturduklarını söyledi, gece o eve gideceğimizi bildirdikten bir müddet sonra tahminen olay gecesi saat 21.00 veya 22.00 sıralarında Ercüment Gedikli oturduğumuz evin kapısına araba ile geldi içeriye girmedi Ercüment'in bindiği araba karanlıkta koyu renkli gri renginden de olabilir bir büyük yabancı araba idi, Ercüment inmeden biz çıktık, ben, Ömer Yavuz ve Ömer Özcan arka tarafa oturduk, Abidin ile Mehmet Kundakçı yürüyerek gitti araba ile 3. Caddeden aşağıya doğru Pazar yönünden bir sokaktan daha geçip bir sokakta yani kararlaştırılan yerde durdu, biz sokakta durduğumuz sırada arkamızdan hatladığıma göre koyu renkli bir reno araba gelerek biraz gerimizde durdu, bizi getiren büyük arabanın ön tarafında Ercment Gedikli oturuyordu, arabayı da kalın bıyıklı, esmer, arabadan inmediği için boyunu görmediğim birisi arabayı kullanıyordu, bindikten sonra da arabadan inmedi. Biz arabadan indikten sonra önümüzde Ercüment Gedikli olduğu halde olay yeri olan evin kapısına geldik. Ercüment kapıyı vurdu, içerden "kim o" deyince biz "polis" cevabını vererek kapı açıldı. Ben, Ömer Yavuz, Ömer Özcan ve Ercüment Gedikli ellerimiz silahla içeriye daldık, bizim girdiğimiz odada üç kişi vardı, birisi gözlüklü, diğer ikisi bıyıklı, genç, zayıf boylu boslu olup bıyıkların tipi kalın ve aşağıya taralı sark idi, ancak uçları uzunca omayıp küt halinde idi, ben bu üç kişiyi daha önce görmemiştim, o gece gördüm, Kendisini tanımam. Bende 7.65 çapında yerli yapı, Ömer Yavuz'da büyük bir silah Ömer Özcan'da 14'lü bir tabanca, Ercüment

Gedikli'de ise büyük manalı bir tabanca vardı, bizim bulunduğumuz odaya birkaç dakika sonra evin önünde arkamızda duran ikinci arabadan inen büyük kafal, kısa boylu, esmer daha doğrusu çok kısa olmayıp benden kısa biriside ve ismini bilmediğim bu arkadaş da bulunduğu odaya girdi.O ana kadar oradakilere birşey yapmamıştık. Bu sırada Ercüment cebinden bir eter şişesi çıkartarak ihtimalle pamuk olabilecek beyaz bir şeye eteri dökerek içerdeki üç kişiye koklatıp bayıltınca yere düştüler Ercüment kordonla her üçününde kollarını arkadan bağladı bundan sonra arkamızdaki odaya giren büyük kafalı esmer benden kısa olan ismini bilmediğim arkadaşımız bayılanlardan birisinin sırt üstü yatar vaziyette iken boğazını sıkarak boğdu, arkadaşlarım odada bayılttıkları iki kişiyi yandaki odaya sürükleyip götürdüler ben boğulan kişinin yanında kaldım, öbür odaya hiç gitmedim şahıs boğulduktan sonra yalnız kaldığım odada şaşırıp telaşlandım diğer odadaki sesleri bu haleti ruhiye ile hiç duymadım bir müddet sonra Ercüment bulunduğum odaya gelerek bana çık sen deyince çıktım dışarda bulunduğumuz evin tahminen 100 metre kadar ileri sokakta beni bekleyen Abidin ile birlikte Abidin'in evine gittik, girdiğimiz odada televizyon açık olup, içerdekiler zannederim Vakıf dizisini izliyorlardı, biz içeriye girince silahlarımızı tevcih ederek kıpırdamamalarını söylemiştik girdiğimiz odada masa, sandalye hatırladığıma göre duvarda TİP'in amblemi vardı esasen olaydan heyecanlandım, şaşırdım bana bu şekilde adam vurulacağını baştan söylememişlerdi girdikten sonra da artık dönemezdim esasen ben silahta kullanmadım beni şaşırmış görünce Ercüment odadan çıkartıp gönderdi, ben tahminen evde bir saatten fazla kaldım beni gönderdikten sonra arkadaşlarım ne kadar kaldılar ve yanlarına kim geldi ne yaptıklarını bilemem ben çıkıp Abidin'in evin giderken çıktığımız evden uzaklaşmadan aynı evden silah sesi duydum ancak telaşımdan kaç el duyduğumu bilemiyorum, Abidin ile geldiğimiz Abidin'in evinde birbirimize bir şey sormadık ve konuşmadık dedi.

Soruldu: İkinci Arabada Abdullah Çatlı'ya benzeyen birisinin oturduğunu gördüm, yalnız kesin olarak bunun Abdullah Çatlı olup olmadığını söyleyemem ben Abdullah Çatlı'yı önceden de tanırdım, Çatlı kısa saçlı takım elbise ile gezer, ortadan birazuzun boylu, normal kilolu, kumral renkli, bıyıksız birisidir işte arabada oturan ancak tamamen karanlıktan dolayı göremediğim kişi Abdullah Çatlı'ya benziyordu, yalnız kesin değildir. Bu olayda bizi Ercüment Gedikli idare etti ve o emir veriyordu Ercüment silahlarıda bize arabanın içinde iken verdi, Ercüment Gedikli sabaha karşı bulunduğm Abidin Şahiner'in evine gelerek bana verdiği silahı geri aldı olaydan sonra Ömer Yavuz ile Ömer Özcan'ı gördüm ertesi gün olayı da gazetelerden okudum, daha doğrusu olayın sabah olmayıp ertesi günkü gazetelerden olayı öğrendim, aramızda görüştüğümüz de olayı da hiç konuşmadık. Artık olan olmuştu. Adam öldürüleceğini bilseydim olaya karışmazdım, Ercüment Gedikli'yi bugüne kadar da görmedim. Mehmet Kundakçı'yı da her zaman görüyordum onunla da olayı hiç konuşmadım dedi.

Soruldu: 25.12.1978 tarih ve altında imzam olan Emniyet Müdürlüğünde alınan okunan ifademi dinledim bu ifade de bana aittir. İfade tutanağındaki her iki sahife altındaki imzada benimdir kabul ediyorum dedi.

Tekrar soruldu: Olaydan birkaç gün önce aynı okulda okuduğum arkadaşımız Kadir Temir, bana çalıştığı Numune Hastanesi Döner sermayeye ertesi gün gelmemi söylediğinden gittim, bana kağıda sarılı bir şişe vererek bunun eter olduğunu ve Ercüment Gedikli'ye Bahçelievler Cami durağında hatırımda kaldığına göre gündüz saat 16.00 sıralarında vermemi söylemekle Ercüment'i bulup verdim, ancak ertesi gün verdim yalnız şişenin içini açıp bakmadım, şişe normal bir ilaç şişesi büyüklüğünde idi. İğfal edilerek bilmeden katılıp pişmanlık duyduğum bu olaya ait bildiklerimi saklamadan samimi olarak bir tesir altında bırakmadan serbest irademle beyan ettim dedi, ifadesini imzası ile tasdik etti. 26.12.1978

MUHSİN YAZICIOĞLU
ASKERİ SAVCILIK İFADESİ
13 Şubat 1981

Ben 1978 senesi sonlarına doğru ÜGD Genel Başkanı seçildiğimde teşkilatın emrinde metalik mavi renkte plakası o6 PD ile başlayan ancak numarasını hatırlayamadığım Chevrolet marka bir araba vardı. Bu arabanın hangi tarihte alındığını kesinlikle bilemem. Ancak trafikte Mustafa Mit adına kayıtlı görülüyordu. Araba derneğin emrinde kullanılırdı. Bu arabayı dernek görevlilerinden işi olan genel başkan olarak benden ve o tarihlerde 2. başkan olan Hasan Çağlayan'dan izin almak suretiyle kullanırlardı. 1978 yılı başında Abdullah Çatlı 2. başkan seçilince bu arabayı Abdullah Çatlı, başka bir amaçla kullanılması gerektiğinde de şoförlüğünü Sair Solmaz ve İbrahim Sarı yapardı. O aralarda ben Sivas olayları diye tanımlanan olaylar nedeniyle yaklaşık 12-13 gün kadar Sivas'ta tutuklu kalmıştım. Tahliye edildiğimde bahse konu araba Sair Solmaz'la birlikte beni almaya Sivas'a gelmişti, yanındakileri hatırlamıyorum. Ancak Ankara'ya henüz gelmeden önce mi yoksa geldikten sonra mı kesin hatırlayamıyorum, gazetelerde, Bahçelievler'de 7 kişinin öldürüldüğünü okudum, Ölüm olayının ülkücüler tarafından yapıldığı söylentiler üzerine konuyu araştırdım. 2'nci başkanım olan Abdullah Çatlı'ya sorduğumda haberinin olmadığını söyledi. Ancak soruşturmayı sürdürdüm. Site yurdunda başkan olup olmadığını hatırlayamadığım Ünal Osmanağaoğlu'na sorduğumda önce bu konuda bir bilgisi olmadığını söyledi, ancak ben bu soruşturmanın peşini bırakmadım. Tekrar konuştuğum Ünal Osmanağaoğlu bana bu olayı Abdullah Çatlı'nın emri ve organizasyonu ile kendisi dahil olmak üzere Haluk Kırcı, Mahmut Korkmaz, Bünyamin Adanalı ile birlikte işlendiğini söylemişti. Ancak burada Ercüment Gedikli'nin adından da bahsettiğini hatırlar gibi oluyorum, ancak kesin emin değilim. Nedenini sorduğumda bundan kısa bir süre önce

Samanpazarı'nda öldürülen 3 ülkücü arkadaşımızın intikamını almak amacıyla yapıldığını bana nakletmişti, daha sonra bu edindiğim bilgilere dayanarak durumu tekrar Abdullah Çatlı'dan sordum yine bana haberi olmadığını söyleyip bu olaydaki sorumluluğu kabul etmedi. Ancak kişisel olarak yaptığım soruşturmada Bahçelievler'de 7 kişinin öldürüldüğü gün arabanın Abdullah Çatlı'daolduğunu tahmin etmekteyim, çünkü araba Genel Başkan olarak bende değildi, benim yardımcım olan Abdullah Çatlı'da olması kuvvetle muhtemeldi.

Sonraları konuşmalarımızda bu konuda tartışdığımız ve kendisinden de şüphelendiğim için birbirimize olan güvenimizi saygımızı kaybetmiştik bu nedenle ben yeniden kongreye gitmeyi ve benimle birlikte Abdullah Çatlı'nın çekilmesinin şart olduğunu ileri sürdüm, daha sonra kongreye gidildi her ikimizde aktif görevden ayrıldık, bu sıralarda benim kişisel istihbaratıma göre isimlerini öğrendiğim kişilerin muhbir durumuna düşmemek için güvenlik kuvvetlerine bildiremedim, zaten o sıralarda sonradan hastanede ölen kişinin anlatımına dayanılarak bu işi ülkücülerin yaptıkları kesinlik kazanınca ben yukarda bahsettiğim soruşturmaya gerek duydum, çünkü önceleri solun bir iç hesaplaşması olabileceği yolunda da söylentiler vardı. Bu nedenle bu işi kesinlikle ülkücülerin yapabileceği yolundaki söylentilere dayanarak ben soruşturdum, yukarıda bahsettiğim hususları saptamıştım, bu olaydan sonra Turan Demirkıran yakalandı ve daha sonra benim istihbaratıma göre bu olaya karışmaları muhtemel ve bu nedenle aranan kişilerin hepsi dağıldı, bu tarihten sonra Abdullah Çatlı ile ve diğer kişilerle bir daha görüşemedik. Ancak bu olaya bağlı olarak aramıza soğukluk girdi, 12 Eylül 1980'den sonra bir gün tanımadığım bir çocuk yanıma gelerek Haluk Kırcı'nın benimle görüşmek istediğini söyledi, ayrıca paraya ihtiyacı olduğunu nakletti, Ben lokalde oturan mühendis arkadaşlardan kendi cebimdeki parayı da katarak toplam 10.500 Tl'sini aynı gün Bahçelievler'de Haluk Kırcı'yı gördüm. Şunu da

açıklayayım ben parayı Haluk'a vermedim ona verilmek üzere haberi ileten çocuğa vermiştim.

Bahçelievler'deki Yıldırım kıraathanesinde Haluk'la yaptığım bu konuşmada istediği parayı yolladığımı söyledim, Haluk'un belirttiğim kahvede olduğu bana haberi getiren çocuk iletmişti, konuşmamızda mahkemesinin durumunu ordu bilebildiğim kadarıyla kendisine bir şeyler söyledim, ilaveten 12 Eylül sonrası durumu değerlendirerek teslim olup olmaması yolunda kendisine herhangi bir şey söylemedim. Ancak söylentilere göre durumun iyi olmadığını kendisinin bileceğini belirttim. Benim edindiğim bilgiye göre İbrahim Çiftçi'nin bu olayda adının bana söylendiğini hatırlamıyorum, ancak Duran Demirkıran'ın adı da söylenmiş olabilir. Ömer Özcan'ın da adını verip vermediklerini hatırlayamıyorum. Bu olaydan sonra Abdullah Çatlı ile görüşmek istememe rağmen bir araya gelip konuşamadık. Ancak İstanbul'a gittiğimde kendisiyle görüşmek istedim, ancak kendisiyle temas kuramadım. Duyduğuma göre kendisi İstanbul'da kuyumculuk ve kimyevi madde imalatıyla uğraşıyormuş. Halen nerede olduğunu kesin bilemiyorum. İstanbul'a gittiğimde kendisini bulabilmek için hemşerisi olan ve yakın ilişkilerini bildiğim Abdullah Kederoğlu'nu telefonla aramış ve konuştuğumda kendiside bana bilmediğini nakletmişti.

Ben Haluk Kırcı'nın yakalanması hakkında bilgi sahibi değilim, yine kendisine yakalandığı takdirde şu veya bu şekilde ifade ver diye herhangi bir talimat vermedim, Haluk Kırı'yla Bahçelievler'deki konuşmamda arandığı olayla ilgili olarak herhangi bir şey sormaya gerek görmemiş daha doğrusu ortam itibariyle fırsatta bulamamıştım.Ancak daha önce Ünal Osmanağaoğlu bu olay nedeniyle Haluk Kırcı'nın lakabıyla İdi Aminin de adını vermişti, dedi.

İfadesi yeterli görüldü birlikte okunup imzalandı. 13.2.1981

ÜÇ

İÇ SAVAŞIN KİTLESELLEŞTİRİLMESİ SAVAŞ VE KATLİAM SİVAS — KAHRAMANMARAŞ — ÇORUM

SİVAS
3-4 EYLÜL 1978

Ağustos 1959'da CENTO (Central Treaty Organization / Merkezi Andlaşma Örgütü) adını alacak olan Bağdat Paktı, Şubat 1955'te kuruldu. ABD Dışişleri Bakanı Dulles'in söylemiyle, bu pakt, "Komünizm tehlikesine karşı, Türkiye, İran, Pakistan, Irak ve mümkün olursa Suriye'den oluşacak bir Kuzey Zinciri (Northern Tier) oluşturulması planına uygun olarak" kurulmuştu.

Alevileri dışlayan mezhep ayrılığının ayrışmaya, siyasal ayrışmanın, eğitimde mezhep ayrışmasıyla eklemlenerek devlet kadrolarına ve siyasal erke yansımaya başlaması, kitleleri mezhep temeli üzerinde siyasal ayrışmaya yöneltmiş, aleviler de "alevi" olarak siyasallaşmaya zorlanmıştı.

Mezhep farklılığının yoğun olduğu kentler ile aynı mezhepten olmakla birlikte etnik açıdan farklı olduğu kentler, iç ve dış gericiliğin av alanları olarak, seçildiler.

Sivas, mezhep ve etnik farklılığının yoğunlaştığı kentlerin başında geliyor, kırsal alandaki farklılık, kentsel alana taşındığı ölçüde, kimi konumlarda aleviler alevi, Kürtler Kürt olarak, kimi konumlalarda Kürtler alevi ya da aleviler Kürt olarak saldırının hedefine konuyordu.

"Yeşil Kuşak" ile dinin canlandırılması amaçlanıyordu ama, bu ülkeler de, yani Türkiye'de, İran'da, Pakistan'da, din canlıydı, yani ölmemişti. Dinin canlandırılmasının arkasındaki amaç, islamın siyasallaşmasıydı.. İslamın siyasallaşması demek, tarikatların ve "cemaat"lerin siyasallaşması, yani faal hale gelmesi, siyasal erk üzerinde etkin konuma gelmesi demekti. Tarikat ve cemaatlerin siyasallaşması, yalnızca, dinin, tarikat ve cemaat olarak siyasal iktidar üzerinde örtük bir otorite oluşturmasına yol açmayacak, aynı zamanda, Saidi Nursi'nin deyişiyle, "dinsizliğe, anarşizme ve komünizme" karşı ideolojik bir aktivite kazanacaktı. Sovyetler Birliğine karşı, ABD'nin liderliğinde hızlandırılan dinin canlandırılması politikasının, Cemal Gürsel'in "fahri" başkanı olduğu "Komünizmle Mücadele Dernekleri" ile halef-selef olan, laik okulların anarşist ve komünist yetiştirdiğini söyleyen Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay'ın himmeti ve gayreti ile açılan kulvardan laik cumhuriyet, dindar cumhuriyete doğru pupa-yelken yol alacaktı..

CHP, 14 Ekim 1973 genel seçimlerinde, ülke genelinde oyların %33,3'ünü, Sivas ilinde %32,9'unu almıştı. 5 Haziran 1977 genel seçimlerinde ise, ülke genelinde 41,4'ünü, Sivas ilinde %42,9'unu alacak, Türkiye Birlik Partisinin oylarıyla birlikte, Sivas'taki CHP ile TBP'nin oy oranı %46,5'a ulaşacaktı. Bir başka deyişle, devrimci işçi ve öğrenciler, ilerici, yurtsever bilim adamları, yazarlar, gazeteciler, öğretmenler üzerinde yaygılaşan ve yoğunlaşan şiddete karşın, solun oyları artacaktı. Özellikle aleviler, oylarını blok olarak, solda toplamıştı. Kuşku yok ki, Sivas simgeydi, alevilerin yoğunlukta ve çoğunlukta olduğu illerde (seçim birimlerinde), sol ve özellikle sola oy veren aleviler, sağın ve özellikle dinsel

gericiliğin, "komünizm"e karşı kullanılan şoven sağın kitlesel boyutta cinayet, suikast ve katliamlarına hazır olmalıydı!

SAVAŞ VE KATLİAM

Harp Akademileri Komutanı Bedrettin Demirel, "Benim kanaatim 1978'de müdahalenin yapılmasıydı" diyor. "Sayın Evren bir ordu müdahalesi için zamanın iyi seçilmesi kanaatinde" olduğunu söylemişti. Bunu, Demirel, "Biz bunu bir sene önce yapmalıydık. Ama olgunlaşsın diye bekledik" biçiminde aktaracaktı. Askeri müdahale 1978'in başında yapılmış olsaydı, 12 Eylül 1980'e kadar öldürülen 5.388 kişi değil, 382 kişi öldürülmüş olacak, 5.006 kişi yaşamda kalacaktı.

"1978" neydi? Niçin 1978'de "ordunun müdahalesi" önerilmişti, niçin müdahale 1980'e ertelenmişti.

11 Aralık 1977 yerel seçimlerinde, il merkezlerinin 42'sini CHP, 15'ini AP almıştı. Bu, aynı zamanda, AP'den 12 milletvekilinin ayrılmasına yolu açacak, Demirel'in başkanlığında kurulan AP, MSP ve MHP koalisyonunun oluşturduğu 2. MC (Milliyetçi Cephe) hükümeti düşecek, Ecevit'n başkanlığında CHP, DP, CGMP ve bağımsızlardan oluşan yeni bir koalisyon hükümeti kurulacaktı.

Ecevit Başkanlığında yeni hükümetin kurulduğu 5 Ocak 1978'den önceki üç ay içinde siyasal nedenlerle 78 kişi öldürülmüştü, bu tarihten sonra (yani Ecevit hükümetinin kurulmasından sonra) üç ay içinde toplam 187 kişi öldürülecekti.

Ecevit'in (bu süreçte) üçüncü başbakanlığı döneminde (5 Ocak 1978—13 Kasım 1979) toplam 698 olay yaşanacaktı ve sokakta 2.110 ölü vardı. Malatya (17-22 Nisan 1978, Sivas (3-4 Eylül 1978) ve K. Maraş (19-24 Aralık 1978) toplu katliam olayları Ecevit'in iktidarı döneminde yaşanmıştı.

o

3 Ağustos 1978 günlü Sivas'ta yayınlanan Hakikat gazetesinde yer alan bir haberde, Sivas Acıyurt köyü Ülkü Ocakları şubesinde yapılan toplantıda, konuşmacıların, "Milliyetçi Türkiye"yi, "solcu militanlara asla teslim etmeyeceklerini", "yurdun içten ve dıştan gelen her türlü saldırıya karşı korunacağı"nı söyledikleri yazılıyordu.

"İçten ve dıştan saldırı" söyleminin, daha önce açıklanan Seferberlik Tetkik Kurulu'nun ve dolayısıyla Özel Harp Dairesinin amaçlarına uyarlı bir söylem olduğunu anımsatalım.

Sivas olaylarından bir ay önce, bir köyde, Ülkü Ocakları toplantısında bu görüşlerin dile getirilmiş, yerel gazetede haber olarak yer almış olmasının özel bir amacı olduğunu gözardı etmeyelim.

o

"Sivas olaylarının birden başlamadığının belirtildiği Devrimci Yol Savunması'nda, Ramazan ayı boyunca mezhep ayrılıklarına dayanan propgandalar yapıldığı, bunların, camilerde, evlerde ve gazetelerde yaygınlaştırıldığı yazılıyordu. Duvarlara "Alevi öldüren Cennete gider" ve benzeri sloganlar yazılmış, bildiriler dağıtılmıştı. "Camilere saldırılıyor, oruç tutturulmuyor. Aleviler ayaklanacak!" şeklinde söylentiler çıkartılıyordu.

Sivas'a diğer illerden ve köylerden getirilen militanlar, Ülkü Ocakları yatakhanelerine yerleştiriliyor, toplu şekilde çarşıda, mahalle aralarında gezerek, gövde gösterisi yapıyorlardı.

3 Eylül günü önceden tertiplendiği gibi şehrin her yerinde, taksilerden megafonlarla, "Aleviler camiye bomba attılar, Aleviler camileri yakıyorlar, Müslümanları kesecekler, Müslümanlar birleşin" çağırıları yapıldı. "Dinsizleri öldürürsek, tarlaları, dükkanları bize kalacak, hükümet bize bir şey yapmayacak" aldatmacalarıyla, cahil insanlar kandırıldı.

Bu yalanlarla programlanmış 13-15 yaşındaki çocukların çoğunlukta olduğu, gerici kitle harekete geçecek, 5-6 yerden birden 80-100 kişilik gruplar halinde, önceden saptadıkları mahallelere, evlere ve dükkanlara yöneleceklerdi. Alibaba Mahallesini uzun menzilli silahlarla yaylım ateşine tuttular. Alevi olmayan, ama CHP'lilerin yoğun olduğu Yüceyurt, Çavuşbaşı gibi semtlere yapılan saldırılara halk karşı koyacak, saldırı sonuçsuz kalacaktı..

Saldırganlar bu kez çarşıda Belediye binasını ve dükkanları yıkıp yakacaklar. Yalnızca Alevilerin değil, CHP'lilerin ve Ülkü Ocaklarına haraç vermeyen AP'lilerin, MSP'lilerin de dükkanlarını yağmalayacaklar, önceden işaret koydukları, kendi yandaşlarının, MHP'lilerin dükkanlarına dokunmayacaklardı.

Sivas CHP il başkanının il başkanları toplantısında verdiği bilgiye göre, Sivas olayları, "milliyetçi geçinenlerin bir bakkal dükkanında 12 yaşlarında bir kız çocuğunu çırılçıplak soyarak ciletlemesi" dolayısıyla başlamıştı. Bir başka anlatıma göre, olaylar "Yüceyurt mahallesinde, bakkal dükkanında, herkesin gözüönünde, bir kız çocuğuna tecavüze yeltenilmesi" (Dev Yol Davası, s. 246) üzerine başlamıştı. Bir başka anlatıma göre, Alibaba Mahallesinde semt pazarı kurulmuştu. Ertesi gün ramazan bayramıydı. Sabah saatlerinde, biri alevi ve öteki sünni iki çocuk kavgaya başlamış, yaşlı bir alevi, çocukları ayırmak istemiş, ama çevresini bir anda 18-20 kadar ülkücü komando sarmıştı. Kadınlar da karışmıştı olaya. Adamlarını, çocuklarını komandoların elinden almaya çalışırken, silahlar patlamş, Gülsüm Keklik ve Müslime Gülmez adlı kadınlar orada öldürülmüştü. Pazar dağılmış, Alibaba Mahallesi kuşatılmış, ellerinde benzin bidonlarıyla mahalleye dolan "komandolar" evleri ateşe vermişti.

"Kanımız aksa da zafer islamın!" diye bağıran ve yüzlerine mendil bağlayan ülkücüler, bir yandan demir çubuk ve sopalarla çarşı içindeki ve caddelerdeki bazı dükkanları ve işyerlerini tahrip ederken, kent merkezinde, çarşı içinde ve

çeşitli mahallelerde, "Alibaba camisi bombalandı!", "Ölenler var!" diyerek, çarşı esnafını ve kahvelerde bulunanları harekete geçirmişlerdi. İçerde çalışanların "solcu, komünist, alevi" olarak nitelendiği Belediye binasını taşlamışlar, alevilere ve CHP'lilere ait iş yerlerini yakıp yıkmışlardı; Aydoğan, Çiçekli, Altıntabak, Kılavuz, Gayyurt, Yüceyurt, Yeşilyurt gibi son on yılda kurulan semtler savaş alanına dönmüştü.

Polisin müdahalesi yetersiz kalmıştı. Yozgat'tan gelen askeri komanda taburu kenti denetimi altına aldığı ve silah sesleri kesildiği zaman, 5 ölü ve 50 kadar da yaralı vardı. Ölüler arasında saldırıyı örgütleyen ve başlatan ülkücü komandolar da bulunuyordu.

4 Eylül, Sivas Kongresinin 59. yıldönümüdür ve ramazan bayramıdır.

Bayram namazında, camilerde, "komünistler, kızılbaşlar kardeşlerimizi öldürdü" haberiyle birlikte, "Ümmedi Muhammed" savaşa çağrılır.

İçişleri Bakanı İrfan Özaydınlı, Jandarma Alay Karargahındayken, Hacı Zahit Mahallesinde çıkan yangını söndürmeye gelen itfaiyeci, komandolar tarafından engellenir. Abdülvahabi Mahallesinde yangını söndürmeye gelen itfaiye ekibine, komandolar saldırır, şoförü yaralarlar.

4 Eylül akşamı 9 ölü, 100 kadar yaralı vardır. 97 ev ve 350 işyeri yakılmış ya da yıkılmıştır.

Öncesi de vardır: 17-18 Nisan 1978 Malatya. Sonrası ise 12-24 Aralık Kahramanmaraş. Bir başka deyişle Sivas olayları, Türkiye ölçeğinde bir tertibin halkalarından biridir.

Bir yıl önce, gene ramazan bayramı arifesinde, Divriği'de, "komünstler camiye bomba koydu" haberleri yayılır. Kavga ve kargaşadan sonra, söylentinin aslı olmadığı anlaşılır, girişim sonuçsuz kalır. Benzer bir söylenti il merkezinde yinelenir. 10 Ağustos 1978'de, kentin en büyük camilerinden Meydan camisinin bombalandığı, imamın dövüldüğü haberi yayılır. İmam bu haberi yalanlar. Ama, 24 Ağustos (1978), Eğitim Enstitüsünden çıkan ve Alibaba Mahallesine gitmek-

te olan üçyüz kadar öğrenci, "ülkücü, milliyetçi, müslüman"lar tarafından silahla taranır. Enstitü öğrencilerinden Yunus Yıldırım 11 yerinden kurşunla yaralanır. (Zeki Coşkun, Öteki Sivas, s. 291-192.)

Olaylardan sonra ise göç hızlanacaktır. Camilerde, "Komünistler, solcular ve aleviler bize ramazan bayramını kutlatmadılar!", "Kurban bayramında koç kanı yerine komünistlerin ve kızılbaşların kanını akıtacağız!" ve benzeri konuşmalar, alevilerin önemli bir kısmının Sivas'tan ayrılmasına neden olur. 22 Eylül 1978'de, "Müslüman Gençlik" imzalı bir bildiri yayınlanır, bir yandan alevilerin komünizme yaklaştığı ve öte yandan bu olayların "alevi-sünni kavgası" değil, "komünistler-milliyetçiler" kavgası olduğu yinelenir.

3-4 Eylül 1978 Sivas olaylarıyla ilgili soruşturmayı yürüten Sivas Cumhuriyet Savcısı Tümer Ünver, ön soruşturma raporunda, "Kanımız aksa da zafer İslamın! Milliyetçi Türkiye!, Müslüman Türkiye!, Komünistlere ölüm!, Sivas kafirlere mezar olacak!" gibi sloganların kullanıldığı olay günü, Sivas'a , çevre illerin plakasını taşıyan çok sayıda aracın geldiği, "Sünni-sağcı topluluk içinde yüzleri maskeli kişilerin de bulunduğu", "Olayların genel karakterinin mezhep ve siyasal görüş ayrılığı nedeniyle hasım tarafın can ve malını hedef alan sünni-sağcıların daha baskın oldukları bir imha hareketi" olduğu görüşüne yer verilecek; ön soruşturma raporu doğrultusunda düzenlenen iddianame ile açılan davada 350 sanık yargılanacak, 20 kişi hüküm giyecektir. (Çetin Yiğenoğlu, *Şeriatçı Şiddet ve Ölü Ozanlar Kenti Sivas*, Ekin Yayınları, 1994; Zeki Coşkun, *Aleviler, Sünniler ve ... Öteki Sivas*, İletişim Yayınları, İstanbul 1995.)

Çetin Yiğenoğlu'nun "1978 olayları, yeni yaşanan 1993 olayından sonra size nasıl görünüyor?" sorusunu yanıtlayan Millet Partisi Sivas Merkez İlçe Başkanı Avukat Mustafa Coşkun, "O zaman da, olayı tam bir provokasyon, bir gizli servis işi, bir kardeş kavgası olarak görmüştüm." diyecek, CHP eski İl Başkanı Baki Dalak, şunları ekleyecektir:

"1978'de, Sivas halkının alevi-sünni çatışması diye bir düşüncesi yoktu. O olayda insanlar habersiz bir şekilde çatışmanın içine düştüler. Olayı, olay sonrasında açılan davayı bir avukat olarak izledim. Orada olayın gerçek sanıkları yargılanmadı. 350 sanık yargılandı. İçlerinden 20'si hüküm giydi. Onlar da gerçek suçlular değildi." (Yiğenoğlu, s. 104-105.)

KAHRAMANMARAŞ
ARALIK 1978

3-4 Eylül 1978'de, Sivas'ta, solcuların ve alevilerin, "komünist" olarak imha edilmek istenmesi, bir "model" olarak değerlendirilebilirse, denilebilir ki, bu "model", geliştirilmiş olarak Kahramanmaraş'a (19-24 Aralık 1978) taşınacak, 111 kişi yaşamını yitirecektir.

Resmi açıklamaya göre, Kahramanmaraş'ta 111 (yüzonbir) kişinin öldürüldüğünü söylediğim zaman, dinleyenler arasından yanlışımı düzeltmek isteyenler olmuş, konuşmama ara verdiğim zaman da biri yanıma gelmiş ve şimdi Almanya'da yaşayan, olay sırasında Kahramanmaraş'ta belediye şoförlüğü yapan bir tanıdığının tanıklığını iletmişti bana. Belediye'de şoförlük yapan tanıdığı, küçük yaşta ailesini yitirmiş. Bir aile, onu yanına almış. Anne ve baba gibi bakmış, büyütmüşler. Şoför olarak da belediyeye yerleştirmişler. Katliamın ertesi günü, belediyenin çöp arabasıyla ölüleri toplamaya çıkmışlar. Anne ve baba olarak bildiği bu iki insanın da ölüsünü kendi elleriyle çöp arabasına koymuş olmanın şoku içinde, o gün Maraş'ı terketmiş, sonra da Türkiye'yi... Ama unutmadığı bir şey daha var: Çöp arabasıyla taşınan cesetler, yani sahipsiz olanlar. O gün 144 ceset taşımışlar.

Katliamın uygulayıcıları, Ülkü Ocakları yöneticileri ve "komando"lardır.

Kahramanmaraş Ülkücü Gençlik Derneği, "Güneş ne zaman doğacak!" adlı bir filmin Kahramanmaraş'a getirilme-

si ve Çiçek Sinemasında oynatılması için aracılık yapar.

Filmin oynatılmaya başlanmasından üç gün sonra, 19 Aralık'ta, akşam, filme ara verildiği sırada, salonun ön sıralarına, "parça tesiri olmayan, basınç tesirli ve etkinlik gücünün az olduğu" uzmanlarca saptanan bir patlayıcı madde atılacaktır. Patlama sonucu birkaç kişi hafif yaralanır.

"Patlayıcı madde", aslında yarım dinamit lokumudur. Kahramanmaraş Ülkücü Gençlik Derneği Başkanı Ökkeş Kenger'in talimatıyla, bir caminin tuvalet duvarındaki kovuktan alınan ve ikiye bölünen dinamitin bir parçası, içerde, balkondan salona atılmış, gene Ökkeş Kenger'in talimatı üzerine, sinemadaki patlamanın ardından, aynı binanın üstüne atılan dinamitin öbür parçası, fitil dinamitten ayrıldığı için patlamamıştı. Sinemadaki patlamadan dolayı, içerdekileri galeyana getirmekle görevli olanlar, aynı zamanda, patlayıcıyı, sinemaya bir bakkalın zorlamasıyla getirilen ve sol çevreler arasında görülen bir gencin attığını söylemişler ve genci yakalattırmışlardı. Sinemada görevlendirilmiş grubun tahrikiyle, dışarda, CHP binası ve PTT taşlanmıştı. Polisin göstericilere engel olması nedeniyle, PTT'den, Ülkü Ocakları Genel Merkezine telefon edilecek, polisin kendilerini engellediği söylenecek, takviye kuvvet göndermeleri istenecekti. Bu, dışardan "kuvvet" getirilmiş olduğunun da açıklamasıydı.)

Ertesi gün, 20 Aralıkta, solcuların gittiği Akın Kahvehanesi ikinci kez bombalanacak; 21 Aralık Perşembe günü, 50 militan ülkücünün kente getirildiği valiye ihbar edildikten birkaç saat sonra, Endüstri Meslek Lisesinden TÖB-DER'li iki öğretmen okul çıkışı kurşunlanacak, biri sokakta, biri kaldırıldığı hastanede ölecektir.

Ertesi gün yapılan cenaze törenine, MHP ve Ülkü Ocaklarının elebaşılık yaptığı gruplar, "komünistlerin ve alevilerin cenaze namazının kılınmaması" için sloganlar atmış, cenaze törenine katılanlara, taşla, silahla, sopayla, baltayla saldırmışlardı. Saat 17'ye doğru, Cenaze topluluğu,

saldırganların ve yanlarına çektikleri halkın çemberi içersinde kalır. Taş ve sopa saldırısına uğrayan solcular kaçışır. Jandarma saldırganları dağıtmaya çalışır, faşistler jandarmaya silahla karşılık verir. Jandarma silah kullanır. Kümeler halinde sokaklara dağılan saldırganlar, iki polis otosunu yakar, CHP binasını yeniden basarlar. Sağcılar içinde de üç ölü vardır.

Aynı günün gecesi: Olayların teşvik ve tahrikçilerinden 20-30 kişilik bir grup, iddianamede yeri belirtilen bir evde toplanır. 23 Aralık Cumartesi günü yapacakları eylemler konusunda kararlar alınır. Mahallede bulunan alevilerin evleri saptanır. Silah, dinamit, gazyağı, sopa gibi malzemelerin nasıl ve kimler tarafından temin edileceği, nerelerde saklanacağı, bunların nasıl dağıtılacağı kararlaştırılır. Aynı gece bir kamyon ve bir otomobil ile silah, dinamit, gazyağı getirilir ve getirenlerin evlerinde saklanır.

23 Aralık 1978, Cumartesi. Mahalle içlerinde, köylerde aynı yalanlar yinelenir: "Komünistler, aleviler, Ulucamiyi yaktılar. Kadınlarımızın memelerini kestiler, ağaçlara çivilediler. Allah için cihad başına." Minareden: "Kızıl komünistler din kardeşimiz falancayı şehit ettiler, cenaze namazı için toplanalım." Cenaze için toplanan kalabalığa: "Aleviler yukardaki camileri yaktı." Yukardaki cami yanında olanlara" "Kızıl aleviler Ulucamiyi yaktı!" Köylerde: "Komünistler Ulucamiyi yakmışlar!" "Belediyeye ait bir pikabın hoporlöründen: "Alevi komünistler suya zehir kattı." Bir camide hocanın vaazı: "Hükümet komünist bir hükümettir. Komünistlere yardım edip Ulucamiyi yaktırdı. Müslüman din kardeşlerimizi öldürdüler. Allahını seven müslüman olarak cenk meydanına hazırlansın." Bir köy muhtarı: "Aleviler Ulucamiyi bombaladılar. Kızların başına çöktüler. Kadınlarımızın memelerini kestiler." Bir cami imamı: "Cuma günü Ulucamiyi yaktılar. Başımızda imansız ve komünist bir hükümet var." Bir muhtar: Bir elinde bayrak, bir elinde otomatik silah. "Vurun Sütçü İmamın aşkına vurun, din elden gidiyor!".

24 Aralık sabahı sokağa çıkma yasağı ilan edilecek, ama, saldırganlar yakın köy ve kentlerden getirdikleri çoğu 10 yaşından küçük ülkücülerle kente doluşacak, "Müslüman Türkiye" sloganları atarak, CHP'li ve alevi yurttaşların işyerlerini gaz-mazot-benzin dökerek ateşe verecekler, CHP,TİP, TİKP, POL-DER, TÖB-DER binalarını ve sağlık müdürlüğünü yakıp yıkacaklar; mahallelelere ve evlere uzun namlulu silahlarla saldırılacak, evleri ateşe verecek, bebeleri, çocukları satırla doğrayacak, kadınların memelerini kesecek, hamile kadınların karınlarını deşecekler.

İddianmeden: Saldırganların başında elindeki eğri şarjörlü otomatik tüfekle, bir taraftan ateş ederek, diğer taraftan da "Ne duruyorsunuz, bomba atın, dinamit atın!"; "Solcuları vurun, sizi polis durdurursa dönün polisi vurun, asker durdurursa, dönün onu da vurun..." diyerek saldırganları teşvik ve tahrik ediyor, alevilerin, CHP'lilerin, ilerici ve devrimcilerin evlerini yakıyor, çocukları, kadınları balta ile doğruyor, öldürdüklerinin kollarını, bacaklarını keserek kazana koyuyor ve yaktıkları evin bodrumuna atıyorlardı.

Binbaşı Kemal Gündüz:

"23.12.1978 günü sabahleyin Yörükselim Mahallesi Çamlık bölgesinde iken, Mağaralı Mahallesi'nin daha ilerisindeki bir grupta üç hilalli bayrak gördüğünü (...) Yörükselim Mahallesi'nde olaylar devam ederken, öğleden sonra Serintepe tarafından gelen yaşlı bir vatandaşın 'Bizim orada katliam başladı' demesi üzerine (...) Mağaralı ve Yörükselim Mahallesi'nin üst tarafında bulunan Zeytinlik bölgesinin üst kısmına gittiğini; evlerin ateşe verilmiş olduğunu; evlerin köşesine ve arazinin muhtelif yerlerine dağılmış, av tüfeğiyle ateş eden insanlar gördüğünü; (...) ateş gelen yerlere hedef gözetmeksizin ateş ettiklerini; bir evin önünde ve balkonunda iki kadın cesedi gördüğünü (...) o bölgede takriben 50 eve dağılmış bulunan 700-800 Aleviyi kariyerlerin himayesinde kışlaya taşıdıklarını, bu tahliye işlemini saat 15.00'e kadar sürdürdüğünü" (s. 192).

Tanıklar, Hünkar Bozkurt, ...:

"23.12.1978 günü sabah saat 08.00 sıralarında bakkal Murat'ın evinin önüne minübüs, kamyon ve dolmuşlarla toplulukların geldiğini; orasının çok kalabalık olduğunu; bu toplulukların 'Müslüman Türkiye, Komünistler Moskova'ya, Allahını seven gelsin, Alevilere ölüm, Alevileri yaşatmayalım' diye bağırarak ve ellerinde kesici, delici aletler, taş, sopa ve uzun menzilli silahlar olduğu halde yürüyüşe geçtiklerini; oturdukları İmam Ergönül'ün evinin etrafında dolaşan bu topluluğun camları kırdıktan sonra gittiklerini; saat 13.00 sıralarında yine bu topluluğun eve hücum ettiklerini; evin üzerine çıkarak beton tavanı delmeye başladıklarını; pencerelerden içeriye gaz, benzin, patlayıcı madde attıklarını ve bir yandan da kilitli demir kapıyı sökmeye çalıştıklarını; saldırganların kapıyı kırarak içeriye hücum ettiklerini ve evde bulunanlardan İmam Ergönül, Hacı Bektaş Bozkurt, Hüseyin Ergönül, Güllü Ergönül ve Mahmut Ünal'ı öldürdüklerini, diğerlerini de yaraladıklarını; evden bir fırsatını bularak kaçıp, Mağaralı deresinin öbür tarafındaki Molla Tabak'ın evine sığındıklarını; oradan da askeri kışlaya götürüldükleri" (s. 194).

Tanıklar, Hatun Köse, ... :

"Bu sırada hem aşağıdan, hem yukarıdan yağmur gibi kurşun yağdığını; ateş edildiği için yatarak kalkarak kaçtıklarını; bu sırada Hüseyin Kilit ve Hatice Temiz'in yaralandıklarını; saldırganların 'vurun komünistlere' diye bağırmakta olduklarını; Mağaralı deresini geçerek Molla Tabak'ın evine sığındıklarını ve o sırada evden içeri girmekte olan Hüseyin Baz'ın da öldüğünü; Zeynep Aydoğan'ın da Molla Tabak'ın evinin önünde öldüğünü; Molla Tabak'ın evinin her tarafının sarılarak kurşun yağmuruna tutulduğunu; üç hilalli bayrakla eve doğru yürüdüklerini; bir süre sonra kariyerlerle askerlerin yetişerek kendilerini kurtardığını ve kariyerlerin himayesinde kışlaya götürüldüklerini" (s. 194-195).

Tanıklar, Kamil Berk, ... :

"Tabancalar, otomatik tüfekler, benzin şişeleri ile evlerine saldırdıklarını; ellerindeki benzin şişelerini pencereden içeri atarak evlerini yaktıklarını; bu grubun elinde de üç hilalli bayrak olduğunu ve 'Maraş size ancak mezar olur, vatan olmaz, yaşasın Türkeş! Yaşasın MHP' diye bağırdıklarını; ellerindeki uzun menzilli silahlarla ateş ederek yollardan kaçanları vurduklarını; bu arada evlerinden kaçmakta olan Cemal Bayır ve Ali Ün'e de ateş ederek öldürdüklerini; o sırada kariyerler gelince Molla Tabak'ın evine sığındıklarını ve bu eve de ateş ederek, merdiven başındaki Fatma Baz ve Zeynep Aydoğdu'yu öldürdüklerini; o sırada gelince Molla Tabak'ın evine sığındıklarını ve bu eve de ateş ederek, merdiven başındaki Fatma Baz ve Zeynep Aydoğdu'yu öldürdüklerini; oradan kariyerlerin himayesinde kışlaya gittiklerini" (s. 196).

Tanık, Hamza Sancar:

"23.12.1978 Cumartesi günü sabahleyin Çehre sokağın 2 tarafından ve Dalyan sokaktan 'solcu evi gösterin, Alevi evi gösterin, komünistler Moskova'ya diye bağıran ve elinde baltalar, sopalar, tüfekler, dinamitler, gaz bulunan mahşeri bir kalabalığın geldiğini; bu topluluğun kendi evinin önünde ikiye ayrılarak, bir grubun Ünver ailesinin, diğer bir grubun da Akırmak ailesinin evine doğru gittiklerini; Ünver Ailesinin evine saldıran toplluluğun 'vurun komünistlere' diye bağırarak kapıları kırdıklarını, duvarları deldiklerini, 15-20'sinin de dama çıkarak, damı delmeye çalıştıklarını; dışardan silah sesleri, 'Aha kaçıyor, Aha gidiyor' diye seslerin gelmeye başladığını pencereden baktığında yolda 2 ceset gördüğünü; aynı saldırgan topluluğun Osman Küçükbeşer'in evinden bu defa, Ünver'lerin küçük oğlunu sürükleyerek üç yol ağzına getirerek orada vurduklarını; bu saldırganların o sırada kendi içlerinden marangozun oğlu Mehdi Köklü'yü de yanlışlıkla vurduklarını, bu şahsı alıp götürdüklerini; Ünver ailesinin kadın ve çocuklarının ölenlerin üzerine kapandığını, bu sırada saldırgan topluluğun o aileden ihtiyar bir adamla

ihtiyar bir kadını da öldürdüklerini; bu saldırgan topluluğun, 'sen solcuymuşsun, Alevi besliyormuşsun' diye kendi evini de bastıklarını ve sonra gittiklerini" (s. 197-198).

Tanıklar, Naciye Ünver, Habibe Ünver:

(...) 23.12.1978 günü sabahı 09.00-09-30 sıralarında saldırgan grupların evlerini basması üzerine komşuları Osman Küçükbeşer'in evine geçerek bir odaya girdiklerini; 5-6 bin kişi olan bu saldırganlardan bir kısmının evlerini yağmalayıp, eşyalarını dışarı çıkarıp yaktıklarını, saldganların diğer bir kısmının sığındıkları eve gelerek, saklandıkları odanın kilitli olan kapısını silahla taradıklarını, bu sırada Mehmet Ünver'in alnından yaralandığını; içeriye giren saldırganların Ünver ailesinin erkeklerini alarak dışarıya çıkardıklarını, yol üzerinde, 'Allahını seven vursun' diye bağırarak, Malik Ünver'i öldürdüklerini; bu sırada Mehmet Ünver ve karısı Döndü Ünver'in karşı komşu Nebahat Albeniz'in evine sığındıklarını, saldırganların bu ikisini de Malik Ünver'in yanına getirdiklerini; 'ikimizi bir öldürün' diye bağıran Mehmet ve Döndü Ünver'i de öldürdüklerini; saldırganların bu arada kendi içlerinden birisini de yanlışlıkla vurduklarını ve oradan götürdüklerini; kendilerinin de oradan kaçarak polis memuru Yaşar Altınkeser'in evine sığındıklarını" (s. 198).

Tanıklar, Mahmut Ünver ve Leyla Ünver:

(...) yolun ortasında Malik Ünver'i öldürdüklerini; ailenin kadınları Malik'in üzerine kapanınca saldırganların hepsinin üzerine ateş ettiklerini; bu ateş sonucu İbrahim ve Leyla Ünver ile Abdullah (Abdulvahap) Yıldırım'ın yaralandıklarını; bunun üzerine herkesin bir tarafa dağıldığını (..) oradan kocası İbrahim ile birlikte Şeker'in, dereye inerek oğulları Mahmut Ünver'i bulup, sağlık ocağına götürdüklerini, saldırganların bu defa bulundukları sağlık ocağına gelerek, zorla kapıyı açıp, İbrahim Ünver'i dışarda öldürdüklerini" (s. 198).

Tanık, Ayşe İşbilir:

"50-60 yaşlarında sakallı bir saldırganın durmadan küfür

ederek, et keseri ile başına vurduğunu, yere düşerek bayıldığını; o zaman saldırganların kendisine silahla ateş etmiş ve sol elini bileğe kadar kestikten sonra öldü diye bırakmış olduklarını; kızı Sabahat İşbilir'i öldürerek, kendi üzerine yatırmış olduklarını; oğlu Mehmet İşbilir'i de aşağıdaki caminin orda öldürmüş olduklarını, keza kayını polis memuru Hacı Veli İşbilir'i de saldırganların öldürmüş olduğunu" (s. 204).

Tanık , Yeter İşbilir:

"Türk müsün, gavur musun' diye sorduklarını, "Türküm, buraya yeni gelin geldim" deyince "bırakın bu Türkmüş" diyerek, kendisini tekrar eve ölülerin yanına getirdiklerini; saldırganların bazısının 'öldürelim', bazısının 'öldürmeyelim' diye konuştuklarını; üzerindeki altınları aldıklarını; kendisine ölülerin kim olduğunu sorduklarını; daha sonra kendisini alarak aşağıdaki caddeye doğru götürdüklerini; orada Ali Rıza İşbilir'in oğlu Mehmet İşbilir'i çok kalabalık bir grubun dövmekte olduğunu; saldırganların Mehmet İşbilir'e, 'bu senin neyin olur' diye sorduklarını, Mehmet'in de 'amcamın karısıdır, yeni gelin geldi, onu öldürmeyin,' dediğini; kendisini götüren saldırganların babasının adını ve adresini Mehmet İşbilir'den sorduklarını, kendisini oradan alarak önce bir düğün evine, oradan da babasının evinin yakınına kadar götürdüklerini." (s. 205).

Tanıklar, Nursel Metin, ... :

"(...) 300-400 kişilik büyük bir topluluğun "Müslüman Türkiye, Kahrolsun Komünistler, Komünistler Moskava'ya, Alevilere ölüm" diye bağırarak evin önünden geçip aşağıya doğru gittiklerini; ... annelerinin 'öldürdünüz' diye bağırdığını; o zaman sığındıkları yerden çıkarak salona geçtiklerini; babalarının kanlar içinde yerde yatmakta olduğunu; küçük kardeşleri Hürriyet'in babasına sarılmasına evdeki saldırganların gülüştüğünü", saldırganların evin her tarafına gaz dökerek tutuşturduklarını" (s. 209-210).

Tanık, Gülnaz Metin:

"kızlarıyla beraber kocasının cesedini yangından kurtar-

maya çalışırken, 'orospu bırak yansın, Ecevit gelsin sizi kurtarsın' dediklerini; cesedi sürüye sürüye giriş kapısının önüne çıkardıklarını; saldırganların bir kısmının kızlarını götürdüklerini; saldırganlardan birisinin de üzerine gaz döktüğünü ve yakmak üzereyken, diğer saldırganların kendisine hücum ederek yüzünden ve başından yaraladıklarını; komşulardan birine sığındığını (...)" (S. 210).

Tanıklar, Nursel Metin, ...:

"Sizin hesabınızı daha sonra göreceğiz, Alevilerin son günü, boynunuzu vuracağız" diyerek topluluğu devamlı olarak tahrik ve idare ettiğini; (...)". (s. 210).

Tanık, Elif Suna:

"(...) 300-400 kişilik bir grubun 'Müslüman Türkiye, Maraş Alevilere mezar olacak' diye bağırarak, aşağıya Islıkçı Köprüsü'ne doğru gittiklerini; 'Alevilere hücum, Maraş Alevilere mezar olacak, komünistler Moskova'ya' diye bağırmaya başladıklarını; Süleyman Metin'in evine taş ve sopalarla saldırdıklarını, gaz döküp ev yaktıklarını ve ilköğretim müfettişi Süleyman Metin'i öldürdüklerini, arabada bir CHP bayrağı bulunca 'anasını S.K. ettiğimin komünist Halk Partisi'nin bayrağı ve arabasında' diye küfür ettiklerini; evin her tarafını ateş sardığını; saldırganlardan birisinin devamlı olarak 'çıkın dışarıya, bizi ne oyalıyorsunuz, komünistler Moskova'ya 'öldüreceğiz, Maraş size mezar olacak' diye bağırdığını; kendisinin 'kardeşler, yapmayın bu vicdansızlığı, biz de müslümanız, yarın pişman olursunuz, bizim ölümümüzde ne var, biz ölürüz geri kalanlar yine beraber yaşayacak, yapmayın bunu' dedikçe saldırganların 'anasını avradını S.K. ettiğimin orospusu, sen daha konuşuyor musun, neren Müslüman senin, eşhedü çek bakalım' dediklerini; eşhedüyü çekmesine rağmen inanmadıklarını; bu şekilde saat 16.30'a kadar eve saldırdıklarını, saldırganların 'size bir şey yapmayacağız, dışarı çıkın, teslim olun' diye bağırmaları üzerine kızı Fidan Suna ve yeğeni Aziz Tüzün'ün teslim olmak için balkona çıktıkları sırada Şeker Mehmet'in (365 iddianame numaralı sanık Mehmet Çetintaş) evinden

yapılan atışla vurulduklarını; oğlu Fikri Suna'nın cenazeleri banyoya taşıdığını; bu sırada Musa Funda'nın beyninden vurulduğunu," (s. 211-212).

Tanık, Fazlı Suna:

"... Esma Suna'yı Cuma Kahya'nın dükkanının önüne götürdüklerini; bu sırada yolun üzerindeki saldırganların 'Müslüman Türkiye, Komünistlere ölüm, Komünistler Moskova'ya, Ecevit'iniz nerede, gelsin sizi kurtarsın' diye bağırdıklarını, bazılarının elinde üç hilalli bayraklar olduğunu; ağabeyleri Mehmet Suna ile birlikte kendilerini teslim alan saldırganlara, 'neden böyle yapıyorsunuz, hepimiz Müslüman değil miyiz, hepimiz kardeş değil miyiz' diyerek komünist olmadıklarını, komünistlere karşı olduklarını, Halk Partili olmanın komünist demek olmadığını söylediklerini; toplulukta bir yumuşama görüldüğü sırada, saldırganlardan birisinin 'bunlar komünisttir, öldürelim' diye kışkırtması üzerine, saldırganların ellerindeki demir, et satırı ve silahlarla kendilerine vurmaya başladıklarını; ellerinden kaçtıkları sırada birikethanenin orada saldırganların ağabeyleri Mehmet Suna'yı yakalayarak öldürdüklerini, (...) (s. 213-214)

Tanık, Selda Bilmez:

"... 'Alevileri öldürelim, bir Aleviyi öldüren bir yıl hacca gitmiş olur' diye bağırdıklarını;" (s. 219).

Tanık, İsmail Yılmaz:

"... Pazar günü hastaneden çıkıp eve geldiğinde, annesinin, babasının ve ağabeyinin cesetlerini evin kapısı önünde gördüğünü; saldırganların babasının parmaklarını keserek, kanını bir kazanın içine attıklarını, annesinin kafasını biriketle parçaladıklarını ve yüzünün tanınmaz halde olduğunu" (s. 199).

Tanıklar, Fatma Özdemir, ... :

" 'vurun Alevilere, Alevilerin kanı helaldir, Allah Allah' diye bağırarak evin önüne geldiklerini; ellerinde silah, et keseri, sopa, torbalar ve şişeler bulunduğunu; eve 25-30 metre uzaklıkta, sokakta göğsünden vurulmuş olarak bul-

duklarını." (s. 233).

Sanık, Ali Korkulu:

"burada 'üzerinde yazı bulunan evleri yakın, diğer evlere dokunmayın' diye bir ses geldiğini; bunu söyleyenin kim olduğunu bilmediğini; olay öncesinde evlerin duvarlarında böyle yazılar gördüğünü." (s. 246).

Ökkeş Yılmaz:

"Olaydan 15-20 gün önce, 3 memurun gelerek kapılara tebeşir ile işaret vurduklarını; kendilerine nedenini sorduğumda 'ilerde mektuplarınız geldiğinde sizi kolay bulsun' diye yazıyoruz dediklerini; ertesi gün bu defa 4 kişinin geldiğini, üçünün önceki, 4'üncünün ise yabancı olduğunu; evde kaç kişi var diye sorduklarını." (s. 246)

Tanık, Maviş Toklu:

" 'Allah Allah, komünistlerin kökünü kazıyacağız, komünistlerin büyüğü küçüğü demeyin, kafasını ezin' diye bağırarak, batı taraftan gelip, evine hücum ettiklerini; kapıyı kırarak içeri girdiklerini ve orada bulunan kocası Kalender Toklu'yu alıp, bahçeye çıkardıklarını; kendisinin de arkalarından dışarı çıktığını; muhtara 'aman etmeyin, eylemeyin, kocamı öldürmeyin, çoluk çocuğumu meydanda koymayın' diye yalvardığımda, muhtarın 'çoluk çocuklarını götür, Karaoğlan beslesin, kocanı Karaoğlan'ın yoluna kurban kesiyorum' dediğini, 'Karaoğlan kimdir? diye sorunca da 'Ecevit' diye cevap verdiğini; kocası Kalender Toklu'yu gözünün önünde öldürdüklerini; öldürürken kocasına sarıldığını, üstünün başının hep kan olduğunu; 'aman muhtar, etme eyleme, sen ne ediyorsun' dediğinde, 'pişirdik pişirdik komünistler gelsinler hep yesinler' dediğini, saldırganların bu defa yakında oturan kardeşi Hüseyin Toklu'nun evinin etrafını sardıklarını; 'Hüseyin de Karaoğlan yoluna kurban gidiyor, sen daha Hüseyin'i arıyorsun' diye cevap verdiğini; diğer saldırganlara da kardeşi Hüseyin Toklu'yu öldürmemeleri için yalvardığını, onların da 'Hüseyin de Karaoğlan yoluna kurban gidiyor, biz Karaoğlan yoluna bu sene kurban keseceğiz, bayram günü gelmiş' dedik-

lerini ve kardeşi Hüseyin Toklu'yu öldürdüklerini, saldırganların daha sonra karşı taraftaki bir gözü görmeyen yaşlı kadın Cennet Çimen'in evine gittiklerini; bu kadını 'gel nene gel nene' diye dışarı çıkardıklarını; sanık Cuma Yalçın ile Nuri Boğa'nın bu kadının gözünü tornavida ile oyarak, silah attıklarını ve öldürdüklerini; yakındaki hela çukuruna baş üzeri atıp, oradaki at arabasını kadının üzerine devirdiklerini; saldırganların daha sonra oradaki bütün evleri, bu arada kendi evini de yaktıklarını;" (s. 252).

Siyasi parti temsilcileri ise olayı şöyle değerlendireceklerdi:

Bir MHP yanlısı gazete: "Komünistler kardeş savaşını başlattı."

MHP lideri Türkeş: "Hükümet defolup gitmelidir."

MHP sözcüsü: "Komünist katliamı, bir mezep mensupları katlediliyormuş gibi gösteriliyor."

Bir CHP milletvekili: "Maraş katliamı, alevi-sünni çatışması değil, örgütlü ve planlı faşist saldırıdır."

İçişleri Bakanı İrfan Özaydınlı: "Tahrik iki taraflıdır." "Çiçek sinemasına bomba atan bir solcudur."

AP lideri Süleyman Demirel: "Bana sağcılar ve milliyetçiler cinayet işliyor dedirtemezsiniz."

AP lideri Süleyman Demirel: Kahramanmaraş'ta meydana gelen olaylar, bir olaylar zincirinin parçası sayılmalıdır. Kars'ta, Erzincan'da, Sivas'ta, Elazığ'da, Malatya'da, Gaziantep'te, Urfa'da meydana gelen olaylar zincirine, Kahramanmaraş olayları eklenmiştir. (...) Solculuk, Halk Partisinin himayesine girdikten sonra Türkiye bu duruma geldi." (Şahhüseyinoğlu, 1999, s. 162-163.)

ÇORUM
MAYIS-TEMMUZ 1980

Ecevit hükümetinin istifa ettiği, ama henüz görevi sürdürdüğü sırada, 28 Eylül 1979'da Adana Emniyet Müdürü Cevat Yurdakul öldürülecek; bunu, Demirel'in azınlık

hükümeti sırasında, 11 Nisan 1980'de Ümit Kaftancıoğlu'nun, 23 Mayıs 1980'de Dr. Sevinç Özgüner'in ölümleri izleyecekti.

27 Mayıs 1980 günü, MHP Genel Başkan Yardımcısı Gün Sazak, Ankara'da, evinin önünde vurularak öldürülmüş, MHP ve ÜGD,Türkiye genelinde planlı bir saldırı başlatmıştı.

28 Mayıs günü, "Ülkücüler", Çorum'un merkezinde toplanmaya başlamış, bir süre sonra elleri havada "kurt" işareti yaparak, "Kanımız aksa da zafer islamın!", "Kana kan intikam!" sloganları atarak yürüyüşe geçmişlerdi. Yürüyüş kısa sürede, bir "saldırı yürüyüşü"ne dönüşecek, cadde üzerinde bulunan solculara ait işyerleri tahrip edilmeye başlanacak, bazı okullarda sağcı gruplar, öğrencileri eyleme katılmaya zorlayacaktır.

29 Mayıs sabahı, çeşitli bölgelerden Çorum'a taşınan MHP militanları, cadde ve sokakları, Çorum'u ilçe ve köylere bağlayan yolları keseceklerdi.

Aynı gün, sol ve sosyalist yayınlar satan Bahar Kitabevi silahla taranacak, arından yakılacak; kitabevini yakanlar, Çorum gazetesine yönelerek, gazetenin basımevi ve bürosunu harebeye çevirecekler.

o

Saldırganlar, alevilerin ve solcuların çoğunlukta olduğu Milönü mahallesine üç ayrı koldan yürüyüşe geçerler. Milönü halkı, alevisi, sünnisi, demokratı, solcusu birlikte giriş yollarına barikatlar kurarlar. Kentin başka semtlerinde, Kuruköprü, Üçevler, Sigorta, Mutluevler'de çatışmalar yoğunlaşır. Bir kişi ölür, 12 kişi silahla yaralanır.

30 Mayıs günü de çatışmalar sürer. Çorum'u çevre ilçe ve illere bağlayan yollar saldırganlar tarafından kesilir, alevi olan köylüler vurulur, tarlalara gömülür. Askeri birliklerin müdahalesiyle çatışmalar durur. Güvenlik güçleri, Mutluevler yakınında ve Milönünde iki polisin ölüsüyle

karşılaşır.

Saldırı, tahrip ve cinayetler, haziran ayı boyunca sürer. CHP İl Başkanı yaptığı açıklamada, Çorum'da, CHP'lilerin ve alevi yurttaşların işyerlerinin yağmalanmasına, tahrip edilmesine, CHP'li parlamenterlerin tartaklanmasına polisin seyirci kaldığını, açıkça yan tuttuğunu belirtecek; AP İl Başkanı da, Çorum halkını tahrik edenlern dışardan geldiğini, Kahramanmaraş olaylarını tertipleyenler olduğuna, alevi ve sünnilerin birlikte oturdukları yerlerde vatan hainleri ve devlet düşmanlarının, olayları mezhep çatışması boyutuna tırmandıklarını, alevi-sünni ayrımı yarattıklarını söyleyecektir.

Faşistler, polisin solcu ve alevilere saldırısına engel olan askeri birliklerin kenti boşaltmasını, olmazsa Jandarma Komutanı Yarbay Vural Güride'nin görevden alınmasını isterler. Demirel hükümeti, Yarbay Güride'yi görevden alır.

İskilip'te "Ülkücü Gençlik" imzasıyla dağıtılan bildiride, "Müslüman Türk Milletini, bölmek, parçalamak, yok etmek isteyen komünist cinayet şebekelerine karşı", "Büyük Türk Milleti", "Ülkücü Türk Gençliği"ne destek vermeye ve "Büyük Cihada hazırlanmaya" çağrılır. "Kanımız aksa da zafer islamın!,Yolumuz Allahın yolu!" sloganıyla da biter bildiri.

1 Temmuzda (1980), Genelkurmay Başkanı Kenan Evren, Kuvvet Komutanları ve Jandarma Genel Komutanıyla yaptığı toplantıda Silahlı Kuvvetlerin 11/12 Temmuzda darbe yapması kararlaştırılacak, 1 Temmuz, aynı zamanda, faşistlerin, Çorum'da 28 Mayıs'tan bu yana sürdürdükleri savaşın daha derinden, daha kapsamlı tetiklendiği gün olacaktı.

1 Temmuz 1980. Çorum'da faşistler yeniden saldırılara başlamış, yer yer çatışmalar olmuştu. CHP'li ve sol görüşlü yurttaşların evlerine saldırılmış, 4 kişi öldürülmü, 2 Temmuz sabah saat 06-00'da başlamak üzere Çorum'da yeniden sokağa çıkma yasağı konmuştu.

2-3 Temmuz günleri sokağa çıkma yasağına karşın, faşistler bombalı ve silahlı saldırılarını sürdürdüler. Olaylarda 3 kişi daha öldü ve 5 kişi yaralandı. Bu 3 kişinin

2'si İskilip yolu üzerinde ölü olarak bulunmuştu. Faşistler çok sayıda işyerini ateşe verdiler.

2-3 Temmuz günlerinde Çorum'un Alaca ilçesinde de bin kişilik bir faşist grup saldırıya geçerek 50 işyerini tahrip etti ve 8 kişi tabancayla vurularak öldürüldü, 3 kişi yaralandı.

4 temmuz cuma günü faşistler Çorum'da sokağa çıkma yasağı kaldırıldıktan sonra uzun menzilli silahlar ve bombalarla topyekün bir saldırıya geçtiler. Önceden planladıkları saldırılarla Çorum bir savaş alanına dönüştü.

Cuma günü olaylar, faşistlerin Milönü mahallesinde bulunan Alaaddin Camisinin bombalandığı ve kurşunlandığı şeklinde yalan haberleri yaymalarıyla doruk noktasına çıktı. Ulu Camide Cuma namazından sonra vaaz verilirken bir faşist camiye girdi ve "Alaaddin Camiini yaktılar siz ne duruyorsunuz" diye bağırdı. Aynı anda bütün camilerde benzer propogandalar yapıldı. "Komünistler camileri yakıp yıkıyor" söylentileri şehirde yoğun bir şekilde işlendi ve bir kısım yurttaş tahrik edildi. Sigortaevleri, Terlemezevler semtlerinde başlayan olaylarda bazı polisler de kalabalık faşist topluluklara öncülük ettiler. Gösteri ve saldırılar daha sonra sol görüşlü kişilerin oturduğu mahallelere yayıldı ve yüzlerce ev çıkarılan yangınlar sonucu hasar gördü. Saldırıların yöneldiği semtlerde, faşistlerle halk arasında yoğun çatışmalar oldu.

4 TEMMUZDA, ÇORUM'DA

Çorum'da görevli bulunan Hürriyet gazetesi muhabiri gazeteci Saygı Öztürk olayların başlangıcını ve başından geçenleri şöyle anlatıyor:

"O gün ben şehir merkezinde bir otelde kalıyordum. Bu arada tam öğle saatiydi. 'Allah Allah' sesleriyle birlikte şehrin merkezi ana, baba gününe dönmüştü. Birkaç kişi de toplanan halka, "Siz ne duruyorsunuz, Aleviler Alaaddin Camisini yaktılar. Allah'ını seven silahına sarılsın, bugün Cihat günüdür' diye bağırıyordu. Ben otelin terasına çıkarak

yanan camiyi görmek istiyordum. Yanımdakilere, 'yanan cami hangisi' diye sorduğumda, Milönü semtinde yanan bir evi gösterdiler, 'şu duman çıktığı yer Alaaddin Camisi' dediler. Ben pek camiye benzetemedim ve otelden aşağıya inerek, kalabalığın arasına karıştım. Bu arada herkesin elinde tabanca, av tüfeği, balta, tırpan gibi aletler vardı. Benim elime de demir bir çubuk tutuşturdular. Ben de kalabalık ile birlikte caminin bulunduğu mahalleye doğru ilerlemeye başladım. Benim tek amacım aleviler içersinde yanan caminin resmini çekmekti. Mahalleye yaklaştıkça, kalabalığın sayısı azalıyordu. Yaşlıca bir adama rastladım. 'Amca bu yakılan cami nerede?' diye sordum. Adam elimdeki makineyi görünce gazeteci olduğumu anladı. Tam bana caminin yakılmadığını ve bunların hepsinin yalan olduğunu izah ediyordu ki, adamın yanında bir genç belirdi. Elinde bir karyola demiri vardı. Bu arada —ben daha önce tanıdığım için biliyorum— bir sivil polis mahalleye doğru ilerleyen halka caminin yakılmadığını, bunun tamamen provokasyon olduğunu izah ediyordu. MHP'li bazı militanlar polisin kafasına demir çubuk vurmak suretiyle etkisiz hale getirdiler. Bayıldı mı, öldü mü bilemiyorum. O sırada yaşlı adamın yanında peydahlanan genç, bana, 'Sen camiyi niye soruyorsun, kimsin sen?' diye sordu. Kendisine gazeteci olduğumu söyleyince, bahçe duvarından atlayarak, bir-iki dakikalığına kayboldu ve yanında 10-15 kişilik bir grup ile geri döndü. O genç, grubuna, 'bakın bir komünist yakaladık,' dedi. Grup hemen elimdeki makineyi aldı ve ellerindeki tabancalarla beni tehdit ederek SSK Hastanesine doğru götürmeye başladılar. Hastaneye geldiğimizde, orada daha kalabalık bir grupla karşılaştım. Bunların hepsi sağcıydı. Hastaneyi de kaleleri olarak ilan etmişlerdi. Hastanede beni bir odaya çıkardılar ve sorguladılar. Bu arada hastanede herkes, kimi saçını kesiyor, kimi bıyıklarını kesiyor, yani yüzlerini değiştiriyorlardı. Bunu tanınmamak için yapıyorlarmış. Bu 6-7 saat süren rehinelik süresini hiç unutamıyorum. Ya serbest bırakılacak, ya öldürülecektim. (...) MHP'liler asker-

lere, "komünist asker' diye bağırıyorlardı. Tam bu kargaşa sırasında grubun arkasından fırladığım gibi askerlerin yanına koştum. Bazı Bakanlar gelmiş, basın toplantısı düzenliyorlardı. Hatta dönemin Sağlık Bakanı da hastanelerde durumun iyi olduğunu söylemişti. Bakan'a 'Yalan söylüyorsunuz. Biraz önce beni SSK Hastanesinde ölüreceklerdi!' dedim..." (*Nokta*, 8 Haziran 1986.)

O gün silah ve bomba sesleri gün boyu susmadı. Çevre illerden Çorum'a askeri birlikler geldi ve şehrin üzerinde zaman zaman jetler uçtu. Askeri birlikler şehirde devriye görevi yapmaya başladılar. Bazı polisler faşistlere büyük ölçüde yardımcı oldular. Bu arada, bir polis panzerinden halkın üzerine ateş açıldı.

3 Temmuz günü, MHP'li bir Belediye Meclisi Üyesi, Belediye Başkanı Duran Kılıçoğlu'na, MHP'de bir şeyler olduğunu, parti binasında yabancı insanların dolup taştığını, sık sık "Cuma"dan sözedildiğini aktarır. Belediye Başkanı, Valiyi arar. Sokağa çıkma yasağının uzatılmasını ister.

Uzatılır ama, 4 Temmuz cuma sabahı sokağa çıkma yasağı kaldırılır.

Ulucami'de hoca vaiz verirken, biri camiye girerek, "Alaaddin Camisini yaktılar, siz hala ne duruyorsunuz!" diye seslenir. Öteki camilerde namaz kılan cemaate "Ne duruyorsunuz? Komünistler, aleviler, Alaaddin Camisine bomba koydular!" diye bağırır. Camilerden çıkanlar, tekbir getirerek, "Kanımız aksa da zafer islamın!", "Komünistlere ölüm!" sloganları atarak, ellerine geçirdikleri demir çubuk, taş, kürek, silahla, Milönü'ne doğru ilerlerler. Milönü halkı yollara barikatlar kurmaya başlar, taş ve sopalarla saldırganlara karşı koymaya hazırlanır.

Saldırganlar, Sigortaevlerine, Terlemezevlere, Mutluevlere, Gazipaşa İlkokulu yöresine de saldırırlar. CHP'lilere, solculara ve alevilere ait evler ateşe verilir, işyerleri yağmalanır.

4 Temmuz cuma namazı sırasında, TRT'de, "Çorum'da, Alaaddin Camisine bomba atılması ve dışardan ateş edilmesi

üzerine meydana gelen olaylarda ilk saptamalara göre dört kişinin öldüğü" haberi verilir ve saat başı haber yinelenir. TRT Çorum muhabiri böyle bir haber geçmediğini açıklar. Çorum Cumhuriyet Savcısı Ertem Türker, Alaaddin Camisinin bombalandığı haberinin, olaylardan bir saat önce bütün kentte duyulduğunu söyler. Kendisi o anda Merkez Jandarma Karakolundadır. Polis telsizinden Alaaddin Camisinin bombalandığı duyurulur. Polis telsizinin arkasından, askeri telsizden bir yüzbaşı, "Bombalama olanağı yok, hangi polis bu haberi verdi!" diye sorar. Telsizle camiye bomba atıldı haberini yayın polisler bulunamaz.

İçişleri Bakanı Mustafa Gürcügil, basın toplantısında, Çorum olaylarının solun bir tertibi ve devleti yıkma eylemlerinden biri olduğunu söyler: "Devlete destek vermek düşüncesiyle hareket eden bir sağ grup, devleti yıkmak isteyenlerin karşısına çıkmıştır. Aslında siyasi gayeli ve siyasi hedefli olan sol gruptur." "*Cumhuriyet*, 14.07.1980> Nedim Şahhüseyinoğlu, *Yakın Tarihimizde Kitlesel Katliamlar*, Ankara 1999, s. 222-229.)

Çorum'da 26 Mayıs 1980'den 7 Temmuz 1980'e değin, 35'i sol, 5'i sağ, 44 kişi öldürülür. Öldürülenler içinde, köylüler de vardır. Çorum'a, yakınlarına yardıma giderken önleri kesilen, dövülen, urganla bağlanan, vurulan, yakılan, asılan köylüler. Yakınları jandarmanın yardımıyla ekin tarlalarında ölülerini ararlar. Yaydağı Köprüsü yakınında Şoför Ali Gündoğdu ile tarla sahibi RızaAyvaz'ın cesetleri, kolları kesilmiş ve kafa derileri yüzülmüş durumda bulunur. Salman adlı kişinin başı kesilerek öldürülmüştür. Selman Eser'in ise kafası kesilmiş ve ayaklarından asılmıştır. (*Aydınlık*, 8 Temmuz 1980, Şahhüseyinoğlu, s. 239.)

Mahkeme tutanaklarından okuyalım:

"Hamza Kökmen, Çorum'un Sarılık mahallesine dayıoğlu Elvan Çağlar'ın şehir içi göçüne yardımcı olmak için gelir. 15-20 kişi tarafından karşı mezhepten diye yakalanır. Bir inşaata götürülmek için çağrılan taksinin gelmesini beklerken kaçmaya çalışır, yakalanır, olay yerine (Çorum

İbrahim Çayırı mevkiine) taksiyle götürülür, bir ağaca bağlanır, yüzü gözü bıçakla kesilir, deşilir, kurşunlanır. Bir ara öldü sanılarak bırakıldığı yerden, gözleri akmış biçimde sürünerek kaçmaya çalışırken yakalanır, 4 saat işkence sonucu öldürülür. Muhtarın da kararıyla gömülür. Cesedin gömüldüğü yerin kazılmasıyla 2 yıl sonra pantolonu, ayakkabısı vs. bulunarak, yakınları tarafından teşhis edilir. Sanıklardan birinin olaydan sonra kan tuttuğu için, "ben adam kestim' diye sokaklarda bağırıp çağırdığı görülür.."

o

4 Temmuz günü, 8 Alevi rehin alınıp bir inşaatın bodrumunda hava kararıncaya kadar bekletilmişti. Daha sonra kolları bağlı rehineler, maskeli silahlı kişiler tarafından bir tarlaya götürülmüş, burada topluca katledilmişti.

Mahkeme tutanaklarından okuyalım:

"(...) 4 Temmuz Cuma günü faşistler bazı Alevi yurttaşları rehin almaya başladılar. Alevi Kartal ailesi o gün kapılarını sıkı sıkıya kapattı, korku içinde dışardan gelen sesleri dinledi. Birden onların da kapısı çalındı. Bazı kimseler 'dışarı çıkın, öldüreceğiz sizi' diye bağırdılar. Satılmış Kartal kapıyı kırılmak üzereyken açtı. Kapıdan elleri sopalı bir grup içeri dalmıştı. Satılmış Kartal o kargaşada kendini dışarı atmıştı ve bitişik apartmanda gizlenmeyi başarmıştı. Ama karısı, Gökçen Kartal evde kalmıştı. Kadının bağırmaları duyuluyordu. Gökçen Kartal sürüklenerek dışarı çıkarıldı. Orta yaşlı kadın önce yakınlarındaki başka bir eve götürüldü. Aynı mahallede oturan Emine Üreyen, saldırganların bir ara Gökçen Kartal'ın kilotunu çıkartarak değneğe takıp salladıklarını, sonra urganla el ve ayaklarını bağlayarak götürdüklerini gördü.

Gökçen Kartal'ın ardından Emine Üreyen'in de kocasını rehin aldılar. Dehşetin kol gezdiği Çepni mahallesinde Süleyman Üreyen, silahlı ve sopalı insan avcılarının ikinci avı olmuştu.

Aynı saatlerde Ahmet Doğan bu cehennemden kurtulabilmek için göç hazırlığına başlamıştı. Bir kamyon tutmuş, eşyasını alelacele yüklemiş, çoluk çocuğunu da bindirmişti. Kendisi de tam kamyonun üzerine çıkacağı sırada, yani kurtuluşun eşiğinde iken 'avcılar' geldiler. Ahmet Doğan'ı ve arkadaşı Veli Solmaz'ı zorla kamyondan indirdiler, her ikisi de 'kurtarın öldürüyorlar' diye bağırdı. Ahmet Doğan ve Veli Solmaz ile birlikte rehin alınanların sayısı 4 olmuştu.

Mustafa Bağcı, Şükrü Yalçın, Hayri büyücü, Mehmet Yılmaz da o saatlerde rehin düştüler. Rehin alınan 8 kişi kolları ayakları bağlı biçimde bir inşaatın bodrum katına götürüldüler. Hava kararmak üzereydi.

Aynı saatlerde, Çorum'da büyük olaylar çıktığını duyan Karapürçek ve Hacıpaşa köylerinden bir grup, traktörleriyle kente geldiler. Kent girişinde durduruldular ve yüzleri maskeli kişilerce kimlik kontrolünden geçtiler. Kontrolü yapanlar, 'bunlar sünni, bizden' dediler. Köylüler o akşam daha kente bile girmeden kendilerini katliamın içinde bulacaklardı.

Mahallenin oba başkanı Eyüp Gül, ÜYD Çorum Başkanı Seydi Esenyel'i evinin önünde karşıladı. 'Başkan' dedi, 'Alevilere ait 30'u aşkın ev ve işyeri tahrip ettirdim. Bir yandan da devam ediyoruz ve 8 tane rehinemiz var'.

ÜYD Başkanı olaylara 'tanık' olmaları için köylülerin orada kalmasını istemişti. Ancak köylülerin sağlama alınması için, 'suça da iştirak ettirilmesi' gerektiğini düşündü. Oba Başkanı'na bu doğrultuda talimat verdi. Maskeli faşistler, köylüler ve rehinelerden oluşan topluluğa Esenyel son bir konuşma yaptı ve şunları söyledi: 'Yapılan her hareket, Türk milletinin bölünmezliği ve parçalanmaması içindir. Köylülerle birlikte gideceksiniz bu işi bitireceksiniz. Öldüreceksiniz.'

Rehineler Çorum'un dışında bir-iki kilometre uzakta Hıdırlık mevkiine bir tarlaya götürüldüler. Köylülerin başında 20 kadar maskeli vardı. Diğer maskelilerden 10-15 kadarı rehineleri köylülerden 200 m. Uzaklığa, ekinlerin

içine götürdüler. Oradan silah sesleri geldi. Rehineler öldürülmüştü. (...)

Ölüm mangası Çorum'a geri döndüğünde ÜYD Başkanı kendilerine, 'Türk Milliyetçiliği adına yapılan eylemler için minnettar olduğunu" söyledi. (*Nokta*, 8 Haziran 1986)

Hükümette yeni MC, yani dışardan MSP ve MHP'nin desteklediği Demirel'in azınlık hükümeti vardır. Demirel azınlık hükümetine destek veren parti liderlerinin Çorum olayları konusunda görüşleri ise şöyle:

Başbakan Süleyman Demirel: "Eğer bu fitne CHP'den destek görmezse, devlet bu fitneyi çok kısa bir zamanda söndürür. Bu hadiselerin hepsinin arkasında CHP var, bunların karşısında da hükümet var." "... tekrar ediyorum, kışkırtıcıların, bölücülüğün hamisi CHP'dir." (*Cumhuriyet*, 11 Temmuz 1980.)

MHP Genel Başkanı Alparslan Türkeş: "Allahı bir, kitabı bir, vatanı ve devleti bir olan milletimiz birbirine düşürülmek için türlü ihanet tertipleri ile karşı karşıyadır." (*Tercüman*, 6 Temmuz 1980.)

"Bir Şehir Böyle Nasıl Parçalanır!..."
Tuğgeneral Şahabettin Esengün

Çorum olayları sırasında bölgeden sorumlu 15. Piyade Tugayı Komutanı olan emekli Tuğgeneral Şahabettin Esengün'ün Nokta dergisinin (8 Haziran 1986) kendisine yönelttiği sorulara verdiği yanıtlar:

ESENGÜN: Çorum olayları bir mezhep kavgası değildi. Böyle bir imaj verilmeye çalışılmıştır. Mezhep ayrılığı, aşırı sağ ve aşırı solun çatışması için bir provokasyon olarak kullanılmıştır. (...) Münferit olaylar 1980 yılı içersinde Amasya'da, Çorum'da, Tokat'ta oluyor, zaman zaman ilgili valilerin talebi ile olayları önlemek için kanun gereği askeri birlikleri sevk ediyorduk. Ancak Gün Sazak'ın ölümünden sonra olayı protesto eder nitelikte Çorum il merkezinde ve özellikle alış veriş merkezinde çok yaygın dükkan tahrip

etme, yangın çıkartma olaylarının başladığını bana intikal ettirdiler. Hemen Çorum'a gittim. Gördüğüm manzara dehşet vericiydi. Tamamen Alevilere ait olduğunu öğrendiğim bir kısım dükkan yakılmış, yıkılmış, tahrip olmuştu. Çoğunluk Alevilerin bulunduğu Milönü kesimine girmenin imkanı yoktu. Tamamen barikatlarla çevrilmiş ve adeta şehir bu görünümü ile ikiye ayrılmıştı. Şaşkınlığımı gizleyemedim ve zamanın Valisine 'bir şehir bir gecede bu hale nasıl gelebilir?' diye sordum. Daha sonra bana bağlı bir kısım birlikleri üst komutanlıktan aldığım emirle Çorum'a sevk ettim.

Nokta: İlk olayların başlangıcında bazı kamu görevlilerinin taraf tutması ya da olaylara müdahale etmemesi söz konusu mu?

Esengün: Valiye 'bir şehir nasıl böyle parçalanır' dediğimi aktarmıştım size. Onun altında çok şeyler yatıyor. 'Emniyet kuvvetleri neredeydi?' diye sordum. 'Bu dükkanlar polis kuvvetlerinin görev yaptığı bir yerde güpegündüz nasıl tahrip edilir ve önlenemez ve bir şehir iki kesime nasıl ayrılır, Doğu ve Batı Berlin gibi?' (...)

Nokta: İkinci olaylar nasıl başladı. İkinci olaylar öncesi ne gibi olaylar cereyan etti?

Esengün: Saat 13 civarında öğlen namazı vakti Jandarma Alay Komutanlığından ayrılıp, tabur merkezine gideceğim sırada adeta bir merkezden sinyal almışçasına bir-bir buçuk saat içersinde sağ kesim şehrin sokaklarında hayret verici bir biçimde barikatlar oluşturmuştu. Şehrin muhtelif kritik ve kilit noktalarına yerleştirdiğim birlik komutanlarından devamlı telsiz raporları alıyordum. Sağ kesimin böyle çok ani barikatlarla donatıldığını, sol kesimde durumun nasıl olduğunu sorduğumda onlarda da aynı yoğunlukta barikatlar kurulduğunu öğrendim.

Nokta: Siz jandarma alayından çıkışınızda herhangi bir müdahale ile karşılaştınız mı?

Esengün: Muazzam bir direniş vardı. Beni örtülü olarak enteme etmeye çalışıyorlardı. Jandarma Alay komutanlığı dahil her tarafı barikatlarla donatmalarının amacı buydu. Ve

bunların bir merkezden sevk ve idare edildiğinden kesinlikle kuşkum yoktu. Sivil toplum bu ölçüde bilinçli olamaz. Alaaddin Camii'ni bombalama haberi bu sırada meydana geldi. 'Alaaddin Camii'nin de yakıldığını söylüyorlar, kuvvetler nerede? Var mı böyle bir durum?' dediğimde, orada görevli subayın, 'kesinlikle böyle bir durum yoktur, cami güvenlik altındadır. Çünkü o civarda güvenlik önlemleri var. Ancak biliyorsunuz yer yer yangın çıkartıyorlar, cadde üzerinde barikatlar, alevler var. Demek ki camiyi yakıyorlar imajı vermek için bu yangınlar çıkartılmış' dedi. Askeri birlikler, çıkarılan bu sahte haberi alınan önlemlerle bir balon gibi söndürdüler. Ancak ne yazık ki, bu mizansene asker dışında bazı kamu görevlileri de inanarak Ankara'ya caminin gerçekten yakıldığını rapor ettiler (...) Maalesef her iki olayda da kesin olarak hatırlamamakla birlikte 50 civarında masum insan, kalleşçe kaçırılarak öldürüldü. Bunları önlemenin imkanı olmadı.

SONUNA NOT

Bu bölümün sonuna yazılacak notları, Birinci bölümde, 12 Eylül cinayetlerinin dökümü arasına serpiştirmiştim.

İkinci bölümde, Bahçelievler toplu kıyını, orasından burasından, yazıldı. Belgelere ve gerekirse yinelemelere ağırlık verdim.

Üçüncü bölümün üç alt başlığı var: (1) İç savaşın kitleselleştirilmesi, (2) Savaş ve Katliam, (3) Sivas-Kahraman Maraş-Çorum. Dolayısıyla (1) savaş suçu, (2) ağır insanlık suçu, (3) soykırım suçu işlendiği için.

Burada savaş, bir iç savaş gibi görünse de, tam anlamıyla bir savaş olduğunun altını çizelim. Buna iç savaş demek ne kadar doğru olur bilemem. Çünkü, burada, savaş suçu, ağır insanlık suçu, soykırım suçu işleniyor, ama niçin işlendiği yorumları bugüne değin yüzeyde kalıyor.

o

12 Eylülün 30. yılı yaklaşırken, benimle de konuşmak isteyenler oldu. Çorum olayları odağında 12 Eylül yorumumu

bir kez daha yinelemiştim *Yol tv*'de.

Haber-Türk, 12 Eylülün 30. yılı dolayısıyla konuşmak isteyince, olur dedim. Kitabevine kameralar kondu. Elimde notlar konuştum. "İlhan!" dediler, biraz da olsa anlattım.

12 Eylül yaklaşırken telefon ettiler. İlk ikisini izledim, biraz İlhan vardı, o kadar. Yeniden arandım, cebime ileti gönderilmiş okudum. Üçüncü bölüm yayınlanacak, (telefondaki kız gülerek) dördüncü bölüm kimbilir?... diye yuvarlayıverdi.

Üçüncü bölümü izledim. Genel olarak sağ, 12 Eylül MHP kadrosu, bir iki de dürüst bürokrat. Ama hava civa söylenenler... Bizi boşa çekmişler, anlaşıldı ama, benim için boşa gitmedi. Yaşar Okuyan'dan bir iki not aktardıkları zaman, "Haa! deyiverdim, kendi kendime.

O günlerde, İlhanilhan'da, masa üzerine sıralanmış yeni kitaplara bakarken, Jan Devletoğlu'nun, "*İngiliz Arşivlerinde 12 Eylülün Ayak Sesleri*"ni görmüş, açıp sayfalarını karıştırmıştım.

Bir Türkiye haritasıyla karşılaşmıştım.

Kahramanmaraş olayları sürerken, 13 ilde Sıkıyönetim ilan edilmişti, ben yazılarımda bu 13 ilin adını yazmış, ama haritaya dökmemiştim. Hatta Temmuz 1980'de Çorum yeniden tetiklendiği zaman, Başbakan Süleyman Demirel'in, "Çorum'u bırak, Fatsa'ya bak" sözünü de doğru değerlendirmekten uzaktım. Şimdi, bu kitapta, sıkıyönetim ilan edilen 13 ilin Türkiye coğrafyasına bakınca duraksadım. Mersin'den Karsa, Urfa'dan Sivas'a yeni bir harita oluşturulmuştu.

"Bak dedim kendi kendime bunu görmemişim. Mersin-Urfa-Sivas üçgeni, Mondros Ateşkes sözleşmesinde Kilikya'yı, Sivas'tan Kars'a uzanan ve sırtsırta birleşen iller, Mondros Ateşkes sözleşmesindeki Ermenistan'ı gösteriyordu. Sevr'de, Kilikya Fransa'ya verilecek, Ermenistan'ın sınırlarını da Amerikan Başkanı Wilson belirleyecekti. Bu plan üzerine kurgulanmış bir sıkıyönetim kuşağı diye düşündüm.

BLACK SEA
USSR
KARS
ERZURUM
ERZINCAN
ANKARA
SIVAS
BINGOL
ELAZIG
IRAN
MALATYA
MARAS
ADIYA
IRAQ
SYRIA
MEDITERRANEAN

Bu Harita belleğimde, *Haber-Türk*'te, 12 Eylül anlatımlarını izlerken, Yaşar Okuyan'ın, "Kızılordu"nun Kars'tan İskenderun körfezine inmesi durumunda telafisi güç sorunlar çıkardı!" sözüyle irkildim.

"Haa!..." dedim.

Alabora oldum.

Meğer safra kesem iltihaplanmış.

Fatin Rüştü Zorlu'nun ABD dışişleri Bakanı Dulles ile 5 Mart 1959'da, Ankara'da imzaladığı ve o zaman Büyük Millet Meclisinin bilgisine sunulmamış olan "Türk-Amerikan İşbirliği Anlaşması", Truman doktrininden kök alan "Dolaylı Saldırı" anlaşmasıydı. ABD'ye, "sızma, yıkıcı faaliyetler, sivil saldırı ya da dolaylı saldırı" durumunda, Türkiye'ye müdahale etme hakkı tanınmıyordu. Neyin "sızma", "yıkıcı faaliyet", "sivil saldırı" ya da "dolaylı saldırı" olduğunun takdiri (Dışişleri Bakanı Fatin Rüştü Zorlu'nun Yassıada'da yargılanması sırasında, mahkeme başkanının sorusuna verdiği yanıtta açıklığa kavuştuğu gibi) Amerika Birleşik Devletleri'ne aitti.

Haa!! dedim yeniden...

İşte Afganistan... İşte İran... Ve işte Türkiye...

Kızılordu, Kafkaslardan İskenderun limanına, Ceyhun Körfezine inmeyi planlıyormuş!.. Ne zaman! Biz bunları, elli yıl önce, Çarlık Rusya'sının gizli amaçları olarak okurduk. Amaç, ilkin Akdeniz'e inmekti. Sonra Basra Körfezine inerek, hem sıcak denizlere inmeyi, hem de Hindistan yolunu kesmeyi planlayacaktı Çarlık. Bunun için Sykes-Picot Anlaşmasına bakınız: Bu anlaşmada Çarlık Rusyası Doğu Anadolu'yu savaş ganimeti olarak kendine alıyor, Kilikya'yı Fransa'ya verme karşılığında Güneydoğu Anadolu'yu istiyordu. Savaş sırasında da Hakkari'yi, Şemdinli'yi işgal etmiş, yönünü Basra'ya çevirmişti.

1917 Bolşevik Devrimi, Erzincan Andlaşması, Brest Litovsk Andlaşmasıyla Sovyetler Birliğiyle, daha sonra gerçekleştirilecek Moskova ve Kafkas Cumhuriyetiyle Kars andlaşmalarıyla, bugünkü sınır belirlenecekti. Bu sınır ile

sorun o gün Sovyetler Birliği ile ilgili değildi, bugün Ermenistan'la ilgili olarak ABD sorunu olarak gündemdedir. "Kızılordunun Kafkaslardan Basra Körfezine ineceği" varsayımsal kurgusu, olsa olsa, ABD'nin, "dolaylı saldırı" gerekçesiyle İskenderun'dan Kafkaslara Anadolu'yu işgal etme planına uyarlı olarak türetilmiş olabilirdi.

Sivas'tan K. Maraş'a, K. Maraş'tan Çorum'a, giderek yoğunlaşan ve yeğinleşen katliamlar, İngiliz belgelerinden anlaşıldığına göre, "dolaylı saldırı"nın varlığına dayandırılmıştı. Özellikle, sola, demokratik sol olarak CHP'ye/ Ecevit'e verilen oylar, Alevilerin yığınsal olarak katledilmesine gerekçe olacak, ve bu İngiliz belgelerine alevi-sünni çatışması biçiminde yansıyacaktı. Yetmeyecek, Alevilerin ana-ata yaşadığı yerler, solun, sosyalist komünistlerin işgal ettiği bölgeler olarak nitelenecek, yetmeyecek "askeri birliklerin henüz tam kenti kuşatamadıkları" yazılacak, yetmeyecek, yazar, Ankara Büyükelçiliğinin İngiltere Dışişlerine 26 Aralık 1978'de acele kodlu telgrafında verdiği bilgilerden çıkardığım sonuca göre, "kısmen de olsa *Türkiye'nin doğusunun Türk Silahlı Kuvvetlerinin yönetimi altına girdiğini* açıkladığı" biçiminde yorumlanacaktı. (s. 136-137)

Türkiye'nin doğusu, demek ki "işgal altındaydı"; yani Dolaylı Saldırı Anlaşmasında ABD'ye tanınan "takdir haklarına" göre, düşman, yani ülkenin öz evladı aleviler ve onlarla laiklik temelinde birlikte olan sol, kendi ülkelerini içerden işgal etmiş komünistlerdi, Kızıl Ordunun atları altına halı serecekleri günü bekliyorlardı.

Şu açıktı. 1974'ten 12 Eylül 1980'e giden yolda işlenen cinayetler, yığınsal katliamlar, "dolaylı saldırı"ya programlanmıştı ve biz, hepimiz bu saldırının özneleri olmuştuk. Sivas, K. Maraş, Çorum, "dolaylı olarak saldırmış olanları" yoketme savaşıydı, Silahlı Kuvvetlerin, Doğu illerini yönetimi altına alması için Sıkıyönetim ilan ediliyor, ülke komünistlerden kurtarılıyordu!

Ve ülkeyi bu işgalden kurtarmak için iki kuvvet

çarpışıyordu: Biri, Gladyo'nun eğittiği ve geliştirdiği komandolar ve onların yığınsal kadrosunu oluşturan Ülkü Ocakları. Öteki ise "Türkiye'nin doğusunu yönetimi altına almış olan Silahlı Kuvvetler". Soru içinde soru vardı: Mondros Ateşkes Sözleşmesine aykırı olarak İskenderun'u tek kurşun atılmadan işgal etmiş olan İngilizler gibi. İskenderun ve Adana, burada da boş bırakılmış, herhangi bir Amerikan müdahalesine "açık bırakılmış". İskenderun'dan Sovyet sınırına ulaşacak bu kevvetler Türk Silahlı Kuvvetleri mi olacaktı (çünkü onlar zaten vardı ve buradaydı), yoksa Türk Silahlı Kuvvetlerinin başına çuval geçirecek! Pentagonun askerleri mi olacaktı.

Biz de o zaman saf saf, "Alevi-Sünni çatışması yok, faşist saldırı var!" diye yazıyorduk. Aleviler komünist olarak kendi köylerini, kendi evlerini işgal etmişler de haberimiz yokmuş. Nasıl haberimiz olsun ki, biz de, bizler de komünistler olarak ülkemizi işgal etmişiz de haberimiz yokmuş.

Ülke bu zilyedden kurtulacak, yeniden doğrulacak. Kendisini tarihin çöplüğüne atanları, tarihin logarında boğacak.

Kimsenin kuşkusu olmasın!

12 EYLÜLÜN İKİ YÜZÜ

Devletin Koruduğu Faşizmden Devletin Faşizmle Korunmasına

Kemal Türkler Davasından Bahçelievler Katliamına
Uluslararası Hukuk ve Zamanaşımı
"Özel" Savaş ve Savaş Suçu
"Dolaylı Saldırı" ve Soykırım
Ağır İnsanlık Suçları
Bahçelievler Toplu Kıyını
Sivas - Kahramanmaraş - Çorum

ISBN 978-975-351-036-3
9 789753 510363